GRATIARUM ACTIO

PRO

REDEMPTIONE GENERIS HVMANI,

Trigintatria Epitheta ordine alphabetico complectens:

SANCTISSIMO CRUCIFIXO

DOMINO IESV CHRISTO REDEMPTORI MVNDI,

In Eccleſia S. Pauli extra Vrbis Romæ muros

MIRACULIS CORUSCANTI,

Ex particulari devotione & voto exibita,

ET DEDICATA SIMUL CUM LIBRO

PHILOSOPHIÆ CHRISTIANÆ

A R. P. FR. BERNARDO BOGDANOVITZ POLONO,

Copriunicenſi, Sacerdote, Monacho Monaſterii Andreovien. Ordinis Ciſtercien.

ROMÆ, ANNO M.DC.XCVII.

Ex Typographia Ioannis Iacobi Komarek Bohemi, apud Sanctos Vincentium & Anaſtaſium, in Trivio.

SVPERIORVM PERMISSV.

Digitized by Google

Digitized by Google

BREVIS NOTITIA

De Imagine Sanctiſſimi Crucifixi,
In Eccleſia S. Pauli extra Romæ muros
Miraculis coruſcantis.

Hæc Sacra Imago Crucifixi ex arbore buxea ante Annum 1300. ſculpta, Cruciſquè ligno nuceo aſſixa;
Licet formata eſſet cum bucca
Et oculis clauſis, capitequè inclinato adinſtar mortui,
Prout apparet ex apertura lateris ejus dextri;
Divinitùs tamen elevato capite,
Buccaquè & oculis apertis,
Pluries locuta eſt Sanctæ Brigittæ Svecæ Viduæ,
Dum recolebat Paſſionem Chriſti,
Orans genuflexa à latere ejus dextro.

De hoc Miraculo nonſolùm ex antiqua traditione uſque ad hæc tempora traducta conſtat, ob continuum populi Romani concurſum primâ Dominicâ cujuslibet Menſis: verumetiam graves Authores ſcribentes de hac ſacra Imagine idipſum atteſtantur, ſcilicet Durantus Epiſcop. Feratranus de Viſionib. cap.10. Jepes in Chronic. Bened. Cent.1. pag.67. Cajetanus Abb. Ord. S. Bened. apud Juſtinianum Abb. tom. 3. Epiſt.39. quos citat P.Guill. Burlamac. in Vita Sanctæ Brigittæ Viduæ, edita Neapoli anno 1692. lib. 2. cap. 2. pag. 148. & lib.3.cap.8.pag.418. Ibidemq; lib.2. cap.1.pag.140. & cap.26. pag.332. refert S.Brigittam per xv. annos manſiſſe Romæ & obiiſſe anno 1373. die 23. Julii, cùm compleviſſet 70.annos ætatis ſuæ.

Digitized by Google

Approbatio Superiorum.

Imprimatur,

Si videbitur Reverendiſſimo P. Mag. Sac. Pal. Apoſt.

Sperell. Epiſc. Interamn. Viceſg.

Imprimatur,

Fr. Joſeph Maria Berti Sacræ Theologiæ Magiſter, ac Reverendiſſimi Patris Fratris Paulini Bernardini Sac. Apoſt. Pal. Mag. Socius Ord. Prædicat.

SAN-

Digitized by Google

SANCTISSIMO
CRUCIFIXO,

In Baſilica S. Pauli extra Romæ muros

Miraculis coruſcanti:

DOMINO JESU CHRISTO

Agno immaculato, Advocato Eccleſiæ,
Amatori miſericordi, Benefactori noſtro,
Creatori pro creatura occiſo, Doctori veritatis,
Domino vniverſorum, Duci benigno,
Filio Dei Unigenito, Fonti omnium gratiarum,
Gubernatori ſollicito, Imperatori mundi,
Judici vivorum & mortuorum, Largitori gratuito,
Legislatori noctro, Liberatori noſtro,
Magiſtro noſtro, Mediatori Dei & hominum,
Medico animarum noſtrarum, Paſtori Summo,
Pontifici animarum noſtrarum,
Protectori vitæ noſtræ, Redemptori noſtro,
Regi Angelorum, Regi noſtro Crucifixo,
Remuneratori noſtro, Salvatori noſtro,
Spei noſtræ, Sponſo Eccleſiæ, Vitæ noſtræ,
Viti veræ, Unigenito Dei Patris, Zeloti fortiſſimo,

Digitized by Google

Qui ſalutem noſtram triginta & tribus annis
Operatus eſt in medio terræ;

Has trigintatres gratiarum actiones
Simul & librum Philoſophiæ Chriſtianæ
Fr. Bernardus magni nominis vmbrâ,
Appellatione Bogdanus,
Profeſſione Monachus Ciſtercienſis, vitâ peccator,
In aliqualem gratitudinem beneficii
Redemptionis noſtræ,
Mente, corde, verbo, & ſcripto
Dedicat & conſecrat:

Totumquè Opus Sacratiſſimis pedibus ejuſdem
Sanctiſſimi Crucifixi humiliter advoluit,
Ipſiquè & ſuo & totius Populi redempti nomine
GRATIAS AGIT.

I. *Gratias agimus*

a AGNO IMMACULATO:

QUI ſalutem noſtram (b) operabatur in medio terræ, in utero videlicet Virginis MARIÆ. Chriſtus namque ibi primùm medicinam appoſuit, ubi primus vulneri patebat locus: & ſubſtantialiter utero Virginis illapſus, de Spiritu Sancto conceptus eſt, ut conceptionem noſtram mundaret, quam ſpiritus malus ſi non fecerat, tamen inſe-

S. Bernar. Abb. juxta ejus libror. edit. authore Horſtio in VI. tom. impreſ. Pariſiis an. 1667. a *Tract. de vite myſt. cap. 31. num. 127.*
b *Serm. 2. in die Pent. num. 4.*

infecerat : ut non eſſet etiam in utero vita ipſius otioſa, dum novem menſibus purgat vulnus antiquum, ſcrutans (ut dicitur) uſque ad imum putredinem virulentam, ut ſanitas ſempiterna ſuccederet. Quis itaque (c) poteſt facere mundum de immundo conceptum ſemine, niſi qui ſolus ſine omni illicita & immunda conceptus eſt voluptate? In ipſa radice & origine mea infectus & inquinatus ſum, immunda eſt conceptio mea; ſed eſt à quo tollatur iſta confuſio. Ipſe eam tollit, in quem ſolum ipſa non cadit. Patrem quidem habet; (d) ſed Deum: & æqualis eſt illi, Deus de Deo, lumen de lumine. Nam in Deum peccatum cadere non poſſe quis neſciat? An verò de Matre? Nam & Matrē habet, ſed Virgo eſt. Quod ergo peccatum ex ea trahere potuit, quæ ſine iniquitate concepit, & ſalva integritate Virginitatis peperit? Quam maculam habere poteſt Agnus ſine macula? Non cadit in Matrem Evæ maledictio, (e) non cadit in Prolem generalis illa conditio, de qua dictum eſt per Prophetam: *Nemo mundus à ſorde, nec infans, cujus eſt unius diei vita ſuper terram.* Ecce Infans ſine ſorde, ſolus inter homines verax, imò & Veritas ipſa. Ecce Agnus ſine macula, Agnus Dei qui tollit peccata mundi. Quis enim peccata meliùs tolleret, quàm is in quem peccatum non cadit? Iſte ſine dubio lavare me poteſt, quem conſtat inquinatum non eſſe. Eſt quidem ei Pater ab æterno, (f) ſed Deus eſt, in quem peccatum non cadit. Eſt & Mater ex tempore, ſed Virgo, nec parere potuit incorruptio corruptelam. Super hæc om-

d *Serm. 1. in Epiph. Dom. num. 7.* c *Serm. 4. in Vig. Nat. Dom. num. 2.* e *Serm. 4. in Vig. Nat. Dom. num. 5.* f *Serm. 1. in Circumciſ. Dom. num. 1.*

nia circumciditur Puer, Agnus ſine macula. Etſi non eguit, tamen voluit circumcidi. Nec veſtigium quidem ullum vulneris habens, alligaturam tamen non refugit vulneris. Meritò ſanè dum circumciditur Puer, (g) Salvator vocatur, quòd videlicet ex hoc jam cæperit operarì ſalutem noſtram, immaculatum illum pro nobis Sanguinem fundens. Benè ergo (h) in prima effuſione Sanguinis Agni puriſſimi aptatum eſt ei nomen Jeſus, eò quòd tunc pro ſalute noſtra Sanguinem fundere inciperet, qui in completione ſalutis noſtræ totus erat effundendus. Meritò flebat Joannes Apoſtolus (i) non inveniri qui aperiret librum, & ſolveret ſignacula ejus: dum enim clauſus ſtaret, nemo ex nobis Divinam illam attingere Sapientiam prævaleret. Aperuit librum Agnus Dei, vera manſuetudo. Fodiendas expoſuit Judæo manus ſuas & pedes ſuos, ut qui in eis latebat procederet theſaurus ſalutis, & copioſa redemptio. Duo ſunt (k) quæ timet humana fragilitas, pudor & dolor. Utrumque Chriſtus tollere venit, unde & utrumque ſuſcepit, quando morte, & morte turpiſſima condemnatus eſt ab impiis. Denique (l) in Chriſti Paſſione ſingularis patientia commendatur, quòd videlicet cùm ſupra dorſum ejus fabricarent peccatores, cùm ſic extenderetur in ligno ut dinumerarentur omnia oſſa ejus, cùm fortiſſimum illud propugnaculum quod cuſtodit Iſrael undique foraretur, cùm foderentur manus & pedes: ſicut agnus ad occiſionem ductus ſit, & tanquam ovis coram tondente

non

g *Serm. 2. in Circumciſ. Domini num. 2.* h *Tract. de vitæ myſt. cap. 36.* i *Serm. 2. in Nat. Domin. num. 5.* k *Serm. 4. in Vig. Nat. Dom. num. 5.* l *Serm. in fer. 4. hebd. San. num. 2.*

non aperuit os ſuum: non adversùs Patrem murmurans, à quo miſſus fuerat: non adversùs humanum genus, pro quo quę non rapuit exolvebat: non denique vel contra populum ipſum peculiarem ſibi, à quo pro tantis beneficiis tanta mala recipiebat. Quia cùm malediceretur, (m) non maledicebat: cùm pateretur, non comminabatur. Sed pro tranſgreſſoribus rogavit, (n) ut non perirent: *Pater, ignoſce illis, quia neſciunt quid faciunt.* Quis hoc ait? (o) Agnus utique qui pendebat in Cruce. Agnus planè totus ſuavis, totus delectabilis, denique totus unctus. Hanc enim interpretationem habet Nomen ejus, quod eſt Chriſtus. Videamus adhuc opera ejus, (p) quæ poſuit prodigia ſuper terram. Flagellis cæſus eſt, ſpinis coronatus, clavis confoſſus, affixus patibulo, opprobriis ſaturatus: omnium tamen dolorum immemor, *Ignoſce*, ait, *illis*. Hinc multæ miſeriæ corporis, hinc multæ miſericordiæ cordis: hinc dolores, hinc miſerationes: hinc oleum exultationis, hinc Sanguinis guttæ decurrentis in terram. Qualis eſt hic, (q) qui in omnibus preſſuris ſuis nec ſemel aperuit os ſuum, ut aut qnærelæ, aut excuſationis, aut comminationis, aut maledictionis verbum adversùs maledictos canes illos proferret? Sed noviſſimè verbum benedictionis ſuper inimicos ſuos, quale à ſæculo non eſt auditum, effudit: *Pater, ignoſce illis, quia neſciunt quid faciunt*. Proinde (r) digna eſt *charitas* tam inæſtimabilis, *humilitas* tam admirabilis, *patientia* tam inſuperabilis. Dignus eſt Agnus qui occiſus eſt,

acci-

m *Serm. 3. de Reſur. Dom. num. 2.* n *Ser. in fer. 4. hebd. San. num. 8.* o *Serm. 4. in Vig. Nat. Dom. num. 3.* p *Serm. in fer. 4. hebdom. Sanct. num. 8.* q *Serm. de Paſſ. Dom. num. 15.* r *Ser. in fer. 4. heb. San. nu. 5.*

accipere fortitudinem, facere ad quod venit, tollere peccata mundi. Ego autem dico, peccatum triplex quod invaluit ſupet terram, ſcilicet concupiſcetiam *carnis*, concupiſcentiam *oculorum*, & ſuperbiam *vitæ*. Quomodò enim non illius *patientiæ* recordatio omnem arceat voluptatem? quomodò non illius *humilitatis* conſideratio ſuperbiam vitæ prorsùs extundat? cùm *charitas* illa planè digna ejus meditatione ſic mentem occupet, ſic totam ſibi vendicet animam, ut omninò vitium curioſitatis exſufflet. Fortis eſt igitur contra hæc tria Paſſio Salvatoris. Meritò (s) Joannes Baptiſta præco ipſius clamat: *Ecce*, inquit, *Agnus Dei: ecce qui tollit peccat mundi.* Non dicit morbos corporis, non moleſtias carnis; ſed peccatum, quod eſt morbus animæ, & corruptio mentis. *Ecce qui tollit peccata mundi*. Unde? Utique à manu, ab oculis, à collo, demùm etiam à carne ipſa, cui altiùs infixum eſt. Tollit peccatum à *manibus*, (t) commiſſa peccata delens: tollit ab *oculo*, purgans cordis intentionem: tollit à *collo*, violentam removens dominationem, ſicut ſcriptum eſt, *Sceptrum exactoris ejus ſuperaſti, ſicut in die Madian*: tollit à *carne* ipſa, ſicut Apoſtolus loquitur dicens: *Ut non regnet peccatum in veſtro mortali corpore.* Sed tu ô homo, (u) fortaſſis timeas eam quam facere venit delictorum purgationem, ne uſtione & ſciſſione oſſa & medullam oſſium collidat, ne dolorem inferat morte graviorem? Audi, Agnus eſt, in manſuetudine venit cum lana & lacte, ſolo verbo juſtificans impium. O dulciſſime (x) atque amantiſſime Jeſu cru-

s *Serm. 6. de Adven. Dom. nu. 1.* t *Ibidem. num. 2.* u *Ser. de S. Ioan. Bapt. num. 12.*

Digitized by Google

crucifixe, Agne immaculate, candide per innocentiam, rubicunde per Sanguinem paſſionis, quàm jucundum eſt cogitare, & quàm ſalubre loqui de te! Tu enim de te loquentibus præſens, mentem dulcis accendis, informas verba, & omnium in te loquentium trahis affectus. O ſuaviſſime univerſorum Domine (y) & Salvator bone Jeſu, quales tibi condignas gratiarum referre potero actiones, qui à principio ortus tui uſque ad mortem duriſſimam, imò & poſt mortem pro me precioſiſſimum Sanguinem tuum effudiſti? Tibi ſit Domine poteſtas & imperium, (z) Tibi honor & gloria, Te laudet omnis ſpiritus in ſæcula ſæculorum. Amen.

II. *Gratias agimus*

a ADVOCATO ECCLESIÆ.

IPſe enim ad hoc induit formam, (b) ut ſuſciperet causam. Quippè *diſciplina pacis ſuper eum*, (dicente Iſaia Propheta) *& Dominus in eo poſuit iniquitatem omnium noſtrûm*. Unde *debuit fratribus per omnia ſimilari*, (ſicut ait Apoſtolus) *ut miſericors fieret*. Denique in ſimilitudinem hominum factus, (c) & habitu inventus ut homo, exinanivit ſemetipſum, formam ſervi accipiens. Filius erat: & factus eſt tanquam ſeruus. Non ſolùm formam ſervi accepit, ut ſubeſſet: ſed etiam ſervi, ut vapularet: & ſervi peccati, ut pœnam ſolveret cùm culpam non habe-

x *Tract. de vite myſt. cap. 31. num. 127.* y *Ibidem cap. 41. num. 149.* z *Ser. in fer. 2. Paſch. n. 27. tom. 6. pag. 731.* a *Serm. 23. in Cant. num. 8.* b *Serm. 22. in Cant. num. 3.* c *Serm. in fer 4. hebd. S anct. num. 10.*

Digitized by Google

haberet. Suſtinuit in aſſumpta carne (d) incommoda noſtra ſine peccato carnis, portans in Carne peccata noſtra. Et hoc totum non propter ſe, ſed propter nos ſuſtinuit: ut redderet nos incolumes de infirmis, cohæredes de extraneis, liberos de ſervis. Duo nobis (e) in hæreditatem reliquerat ille vetuſtus Adam, qui fugit à facie Dei, laborem videlicet & dolorem: *laborem* in actione, *dolorem* in paſſione. Et hæc quidem (f) ut ſciant homines quoniam homines ſunt, actionibus jam & paſſionibus deputati. Chriſtus verò laborem & dolorem conſideravit, (g) ut traderet eos in manus ſuas: imò ſe magis in manus eorum tradidit, infixus in limo profundi: & intraverunt aquæ paſſionum uſque ad Animam ejus. De *labore* inquit ad Patrem: *Vide humilitatem meam, & laborem meum*: quia *pauper ego ſum, & in laboribus à iuventute mea*. De *dolore* autem dicit: *O vos omnes qui tranſitis per viam, attendite & videte ſi eſt dolor, ſicut dolor meus*. Hîc attentiùs intuere anima mea, (h) quàm grandi admiratione, & tenerrima compaſſione dignus apparet. Vide nudum & verberibus laceratum, in medio latronum Cruci ignominioſæ ferreis clavis affixum, aceto in Cruce potatum, & poſt mortem lanceâ in latere vulneratum. Fletus deducite oculi mei, & liqueſce anima igne compaſſionis ſuper contritione amabilis Viri hujus, quem in tanta amaritudine tot vides affectum doloribus. Intantùm enim in Cruce diſtenſus fuit, (i) ut numerari poſſent omnia membra ejus. Ita enim dixit per Prophetam:

Fode-

---

d *Ser. 2. in Cœn. Dom. num. 2.* e *Ser. in fer. 2. hebd. San. nu. 11.* f *Ser. 2. Ʒiu. num. 6.* g *Ser. in fer. 4. heb. San. nu. 11.* h *Ser de Paſſ. Domin. num. 14.* i *Tract, de vite myſt. cap. 7. num. 4.*

Foderunt manus meas, & pedes meos: dinumeraverunt omnia oſſa mea. O dulciſſime & amatiſſime Jeſu, (k) quis te tam amaræ & tam odioſæ morti addixit? quis te uſque ad hæc non ſolùm duriſſima, ſed etiam turpiſſima vulnera pertraxit? Vulnerum antiquorum noſtrorum unica mors. Electe puer Dei mei, (l) quid tanta amaritudine, quid tanta confuſione dignum commiſeras? Prorsùs nihil. Ego, ego homo perditus, totius perditionis tuæ cauſa extiti. O quàm horrenda (m) & inſanabilis plaga erat prævaricationis noſtræ, pro qua Filium Dei oportebat tot dura opprobria, tot & tam dira vulnera ſuſtinere? Agnoſce ò homo, (n) quàm gravia ſunt vulnera animæ tuæ, pro quibus neceſſe fuit Dominum Chriſtum vulnerari. Si non eſſent hæc ad mortem, & mortem ſempiternam, nunquam pro eorum remedio Dei Filius moreretur. *Verè languores noſtros ipſe tulit,* (o) *& infirmitates noſtras ipſe portavit,* Vir dolorum, pauper & dolens, tentatus per omnia abſque peccato. Et in vita paſſivam habuit actionem, & in morte paſſionem activam ſuſtinuit, dum ſalutem noſtram operaretur in medio terræ. O anima Chriſtiana, (p) reſpice in faciem Chriſti tui, & eleva oculos tuos ad tormenta illius non ſine lachrymis, & cor contritum non ſine ſingultu, & vide quantam tribulationem & dolorem invenit, dum quæreret te, ut inveniret te. Auſculta auribus erectis, ſed in dolore tanto quod proferat verbum ſemel auditum, pro precioſiſſimo reconde theſauro in cubiculo cordis tui. Chriſtus enim in ipſa elevatione

---

k *Ibid. cap. 5. num. 24.* l *Serm. de Paſſ. Dom. num. 11.* m *Lib. 3. d amore Dei cap. 26. nu. 88.* n *Ser. 3. in Nat. Dom. num. 4.* o *Ser. in fer. 4. hebd. San. nu. 11.* p *Tract. de vite myſt. cap. 7. num. 40.*

ne manuum ſuarum, (q) cùm jam ſacrificium matutinum in holocauſtum veſpertinum tranſiret: in pſa inquam virtute incenſi, quod cœlos aſcendebat, terram operiebat, inferos reſpergebat, exaudiendus pro reverentia ſua clamavit: *Pater, ignoſce illis, quia neſciunt quid faciunt*. Ac ſi diceret: (r) Per dilectionem paternam qua vnum ſumus, ſupplico Tibi, ut exaudias me pro his occiſoribus meis ignoſcendo: agnoſce Filii tui amicitiam, ut inimicis meis ignoſcas, *quia reſciunt quid faciunt*. Sed & modò pius & dulcis Jeſus, (s) qui mortuus eſt pro delictis noſtris, qui reſurrexit propter juſtificationem noſtram, qui ſedet ad dexteram Patris, interpellat pro nobis: militans in terra, regnans & in cœlo, nihil ſitit niſi noſtram ſalutem. Stat Mediator noſter (t) in conſpectu Patris ſui in confractione, ut avertat iram ejus, ne diſperdat nos. Verè non cadit mente: ſtat conſtanter etiam perſeverantiâ bonæ voluntatis. Plagamquè lateris ſui, (u) in precium redemptionis noſtræ & placationem continuam jugiter exhibet ante oculos Patris. Reſpice Domine Sancte Pater (x) in faciem Chriſti tui, qui tibi uſque ad mortem obediens factus eſt: non recedant ab oculis tuis cicatrices ejus in perpetuum, ut memineris quantam ab eo pro peccatis noſtris ſatisfactionem receperis. Utinam Domine Pater appendas in ſtatera peccata quibus iram meruimus, & calamitatem quam pro nobis paſſus eſt innocens Filius tuus: certè gravior apparebit & magis digna,

ut

q *Serm. in fer. 4. hebd. San. num. 9.* r *Tract. de vite myſt. cap. 8. num. 43.* s *Epiſt. 385. num. 8.* t *Tract. de vite myſt. cap. 5. nu. 24.* u *Lib. 3. de amore Dei cap. 20. num. 68.* x *Serm. de Paſſ. Dom. nu. 17.*

Digitized by Google

ut propter ipſam effundas ſuper nos miſericordiam tuam, quàm fuit illa ut pro peccatis noſtris contineas in ira miſericordias tuas. Gratias tibi, Sancte Pater, referat omnis lingua pro ſuperabundantia bonitatis tuæ, qui unico Filio cordis tui non pepercisti: ſed pro nobis omnibus illum tradidiſti, ut eum tanquam fidelem Advocatum haberemus coram te in cœlis. Hinc eſt, (y) quòd in omnibus orationibus noſtris ſubiicimus, *Per Chriſtum Dominum noſtrum*: vel quia omnes orationes noſtras & ſacrificia ad Deum Patrem dirigimus per eum, ſicut per Mediatorem noſtrum: vel quia quidquid ſperamus à Patre luminum, omne datum optimum, & omne donum perfectum, per Chriſtum petimus infundi nobis. Ipſum proinde offeramus propitiationem pro peccatis noſtris, (z) quoniam ad hoc ipſe natus & datus eſt nobis. Ipſum oculis Patris, ipſum offeramus & ſuis, quia & Pater proprio Filio non pepercit, ſed pro nobis tradidit illum: & ipſe Filius ſemetipſum exinanivit, formam ſervi accipiens; ipſe tradidit in mortem Animam ſuam, & cum ſceleratis reputatus eſt; ipſe etiam peccata multorum tulit, & pro tranſgreſſoribus rogavit, ut non perirent. Non poſſunt perire pro quibus Filius rogat ne pereant, pro quibus Pater tradidit Filium in mortem ut vivant. Æqualiter autem ab utroque ſperanda eſt venia, quibus æqualis eſt in pietate miſericordia, par in voluntate potentia, una in Deitate ſubſtantia, in qua unus cum eis Spiritus Sanctus vivit & regnat Deus per omnia ſæcula ſæculorum. Amen.

Gra-

---

y *Lib. 2. de amore Dei cap. 10. nu. 30.* z *Ser. 2. Sup. miſſus nu. 14.*

III. *Gratias agimus*

a AMATORI MISERICORDI·

QVem charitate conſtat eſſe exinanitum, (b) charitate minoratũ ab Angelis, charitate parentibus ſubditum, charitate Joannis Baptiſtæ manibus inclinatum, charitate carnis infirma paſſum, charitate poſtremò morti obnoxium, cruce inglorium extitiſſe. Dignus planè qui redametur, (c) præſertim ſi advertatur, quis, quos, quantùmquè amaverit. *Quis* enim amaverit? Num is cui omnis ſpiritus creatus confitetur: *Deus meus es tu, quoniam bonorum meorum non eges*? Eſt vera hujus charitas Majeſtatis quippè non quærentis quæ ſua ſunt. *Quibus* autem tanta charitas exhibetur? *Cùm adhuc* (inquit Apoſtolus) *inimici eſſemus, reconciliati ſumus Deo*. Dilexit ergo Deus, & gratis, & inimicos. Sed *quantùm* dilexit? Quantùm dicit Joannes: *Sic Deus dilexit mundum, ut Filium ſuum vnigenitum daret*. Et ipſe Filius pro ſe: *Majorem*, inquit, *charitatem nemo habet, quàm ut animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis*. Qualiter denique amaverit nos Amator noſter, (d) exponit ille qui ait: *Cùm adhuc inimici eſſemus, reconciliati ſumus Deo*. Juſtus enim injuſtos, ſolus bonus & pius peccatores & impios adamavit. O quanta dignatio! O quàm indebita miſeratio, (e) quàm gratuita & ſic probata dilectio, quàm inopinata dignatio, quàm ſtupen-

pen-

a *Tract. de vitæ myſt. cap. 34. nu. 141.* b *Ser. 42. in Cant. nu. 8.*
c *Tract. de diligen. Deo* d *Tract. de vite myſt. cap. 34. nu. 141.*
e *Serm. 42. diver. num. 1.*

penda dulcedo, quàm invicta manſuetudo, quàm vilis negociatio, ubi Filius Dei pro ſervo traditur, pro creatura Creator occiditur, pro mancipio Dominus condemnatur! Tua ſunt hæc Rex Chriſte opera, qui de lumine cœli ad tenebras inferni, à dextera Majeſtatis ad miſeriam humanitatis, à gloria Patris ad mortem crucis deſcendiſti: infernum illuſtrando, hominem redimendo, ſuperando mortem, & mortis auctorem. Propter nimiam charitatem ſuam, (f) qua dilexit nos Deus, ut ſervum redimeret, nec Pater Filio, nec ſibi Filius ipſe pepercit. Verè *nimiam*, quia & menſuram excedit, modum ſuperat, planè ſupereminens univerſis. *Majorem*, inquit, *charitatem nemo habet, quàm ut animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis*. Tu majorem habuiſti Domine Jeſu, ponens Animam tuam etiam pro inimicis. Cùm enim adhuc inimici eſſemus, per mortem tuam & tibi reconciliati ſumus, & Patri. Verè Domine Jeſu (g) nimis exceſſiſti: quia cùm ſis ſplendor paternæ gloriæ, & figura ſubſtantiæ ejus, & cùm ſis Dominus majeſtatis, pati dignatus es tormentum abiectiſſimæ paſſionis. Quænam alia charitas videbitur eſſe, (h) vel fuiſſe, vel fore ſimilis charitati? Vix pro juſto quis moritur: Tu pro impiis paſſus es, moriens propter delicta noſtra, qui veniſti juſtificare gratis peccatores, ſervos facere fratres, captivos hæredes, exules reges. Sic nos Deus Pater amavit, (i) quòd unico Filio ſuo non pepercit: ſed pro nobis

 tra-

f *Serm. in fer. 4. hebd. San. num. 4.* g *Serm. in fer. 2. Paſchæ num. 8.* h *Serm. in fer. 4. hebd. San. n. 4.* i *Serm. 5 in ult. Cœna num. 33.*

tradidit illum. Tradidit inquam (k) pro nobis Pater Unigenitum ſuum morti. Tradidit & Filius ſeipſum pro noſtra ſalute in mortem. Chriſtus intantùm nos dilexit, (l) quia pro nobis peccatoribus Animam ſuam in mortem tradidit, & ſuo Sanguine lavit nos à peccatis; faciens nos de peccatoribus juſtos, de mortuis vivos, de terrigenis cælites, de terrenis cæleſtes, de conſortibus jumentorum conſortes Angelorum. Sed quis unquam (m) valebit explicare ſermone amoris abundantiam, charitatis eminentiam, quam habuit Chriſtus in nobis, qui dilexit nos, & lavit nos à peccatis noſtris in Sanguine ſuo: qui mortem noſtram ſua morte deſtruxit, pro nobis eligens mori, ut nos à morte liberaret æterna, & nos illuc attraheret, ubi ipſe eſt in gloria Patris? Ait enim: *Volo Pater, ut ubi ego ſum, illic ſit & miniſter meus*. Ecce quomodo dilexit nos: pro nobis elegit mori, ne nos morte damnaremur æterna. Addo (n) quòd hanc ipſam dilectionem non reddidit, ſed addidit. Nam quis prior dedit, & retribuetur ei? Sed ut Sanctus Joannes Evangeliſta ait: *Non quia dilexerimus Deum, ſed quia ipſe prior dilexit nos*. Denique dilexit etiam non exiſtentes. Sed adiecit & reſiſtentes diligere, juxta Pauli teſtimonium dicentis: *Quoniam cùm adhuc inimici eſſemus, reconciliati ſumus Deo per mortem Filii ejus*. Alioquin ſi non dilexiſſet inimicos, nondum poſſediſſet amicos: ſicut necdum quos ſic diligeret eſſent, ſi non dilexiſſet qui nondum

k *Lib.3. de amore Dei cap.20. n.69.* l *Serm.5. in ult. Cœna n.* 33. m *Serm.12. in ult. Cœna nu.* 101. n *Serm.20. in Cant.num.2.*

dum eſſent. Dilexit autem dulciter, (o) ſapienter, fortiter. *Dulce* nempè dixerim, quòd carnem induit: *cautum*, quòd culpam cavit: *forte*, quòd mortem ſuſtinuit. Nam quos ſanè in carne viſitavit, carnaliter tamen nequaquam amavit, ſed in prudentia ſpiritûs. Spiritus quippè ante faciem noſtram Chriſtus Dominus, æmulans nos Dei æmulatione, non hominis, & certè ſaniori quàm primus Adam Evam ſuam. Denique non ſuperficialiter diligit nos, (p) non ſimulatoriè, non mediocriter: ſed plenè, ſed ſincerè, ſed medullitùs. Et verè, (q) in nullo ſic commendat Deus charitatem, quomodo in myſterio Incarnationis & Paſſionis ſuæ: in nullo ſic revelatur ejus pietas, in nullo ſic apparet benignitas, quomodo in humanitate Salvatoris. Itaque quos in carne quæſivit, (r) dilexit in ſpiritu, redemit in virtute. Plenum prorſus omni ſuavitatis dulcedine, videre Hominem hominis Conditorem. At dum naturam prudenter ſelegit à culpa, etiam potenter mortem propulit à natura. Cùm enim geminâ morte (s) ſecundùm utramque naturam homo damnatus fuiſſet, altera quidem ſpirituali & voluntaria, altera corporali & neceſſaria: utrique Deus Homo una ſua corporali ac voluntaria morte benignè & potenter occurrit, illaquè una ſua morte noſtram utramque damnavit. In carnis aſſumptione condeſcendit mihi (t) in culpæ vitatione conſuluit ſibi, in mortis ſuſceptione ſatisfecit Patri: amicus dulcis, conſiliarius prudens, adju-

o *Ibidem num. 3.* p *Lib. 3. de amore Dei cap. 33. nu. 106.* q *Serm. 29. diver. num. 3.* r *Serm. 20. in Cant. num. 3.* s *Tract. de exhort. ad milites templi cap. 11. num. 20.* t *Ser. 20. in Cant. num. 3.*

tor fortis. Huic ſecurus me credo, qui ſalvare me velit, noverit, poſſit. Quem quæſivit, hunc & vocavit per gratiam ſuam: numquid venientem eiiciet foras? Sed nec vim nec fraudem metuo profectò ullam, quòd me videlicet de manu ejus poſſit eruere, qui & vincentem omnia vicit mortem, & ſeductorem Vniuerſitatis ſerpentem arte utique ſanctiore deluſit, iſto prudentior, illâ potentior. Carnis quidem aſſumpſit veritatem, ſed peccati ſimilitudinem, dulcem prorsùs in illa exhibens conſolationem infirmo generi humano: & in hac prudenter abſcondens laqueum deceptiones diabolo. Oportebat enim (u) à principe mundi aliquandiù celari Divini conſilii ſacramentum: non quòd Deus ſi palàm opus ſuum facere vellet impediri poſſe ab illo metueret; ſed quia ipſe in hoc tam magnifico Opere ſuo, noſtræ videlicet reparationis, non tantùm potentiam, ſed & prudentiã oſtendere voluit: quatenùs malitię fraudi dum ars pietatis illuderet, ac maligni fortitudinem Chriſti Virtus contereret, diabolo Deus & prudentior appareret & fortior. Porrò ut Patri nos reconciliaret, (x) mortem fortiter ſubiit & ſubegit, fundens precium noſtrę redemptionis Sanguinem ſuum. Ergo niſi amâſſet dulciter, non me in carcere requiſîſſet illa Majeſtas. Sed iunxit affectioni ſapientiam, qua tyrannum deciperet: iunxit & patientiam, qua placaret offenſum Deum Patrem. Agamus gratias Amatori & Redemptori noſtro, (y) per quem nobis innotuit tam bona erga nos voluntas Dei Patris. Profectò enim tale eſt erga nos cor Dei Patris,

quale

u *Ser. 2. ſup. miſſus. num. 13.* x *Ser. 20. in Cant. num. 3.* y *Ser. 2. in. Epiph. Dom. num. 4.*

Digitized by Google

quale nobis expreſſit qui de ejus corde proceſſit. Ipſe eſt Jeſus Chriſtus, (z) Deus & Dominus noſter: cui ſit laus & gloria, & gratiarum actio in ſempiterna ſæcula. Amen.

IV. *Gratias agimus* a BENEFACTORI NOSTRO.

IPſe enim eſt, (b) qui cæleſtia elementa in uſus hominum creavit. Nempè facta memorantur, ut eſſent in ſigna, & tempora, & dies, & annos. O homo diligenter attende, (c) quòd tibi Univerſitas mundi de mandato obſequitur, omnis natura tuis famulatur obſequiis. Cœlum, aër, terra, mare & omnia quæ in eis ſunt, tuis pariter neceſſitatibus & oblectamentis inſerviunt. Cœlum (d) in modum magni cujuſdam tentorii univerſam operiens faciem terræ Solis & Lunæ & Stellarum varietate tam ſpectabili humanos oblectat aſpectus. Annua revolutio flores, (e) fructuſquè arborum & herbarum rediviva innovatione reformat, atque habentibus & repullulantibus naturis germinum antiquitatis, continua Dei munera tibi circuitus temporum ſubminiſtrat. Omnis creatura (f) propter te facta eſt: *Cœlum*, ut eſſet tibi patria, & delectareris in aſpectu pulchritudinis ejus: *Terra*, ut delectabiles & pulcherrimos ferret tibi fructus: Solem & Lunam & cætera Sydera tibi fecit Deus

 lucen-

z *Serm.* 3. *de Virg. Deip. num.* 7. a *Serm.* 14. *ſup. Pſal.* 90. *num.* 1. b *Ibidem num.* 2. c *Lib.* 3. *de amore Dei cap.* 21. *num.* 71. d *Serm.* 27. *in Cant. num,* 2. e *Lib.* 3. *de amore Dei cap.* 21. *num.* 71. f *Tract. de* 3. *præcip. myſt. cap.* 1. *num.* 4.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

lucentia: dominium dedit tibi ſuper volucres cœli, & beſtias agri, & ſuper piſces maris, ut omnibus his ad libitum tuum dominareris. Cæterùm tria in magno hujus mundi opere cogitare debes,(g) videlicet quid ſit, quomodo ſit, & ad quid ſit conſtitutus. Et in *eſſe* quidem rerum in æſtimabilis *potentia* Dei commendatur: quòd tam multa, tam magna, tam multipliciter, tam magnificè ſunt creata. Sanè in *modo* ipſa *ſapientia* Dei elucet ſingulans: quòd hæc quidem ſursùm, hæc verò deorsùm, hæc in medio ſint locata. Si verò *ad quid* factus ſit mediteris, occurrit tam utilis *benignitas* Dei, tam magna utilitas, quæ etiam ingratiſſimos quoque multitudine & magnitudine beneficiorum poſſit obruere. Potentiſſimè ſiquidem ex nihilo omnia, ſapientiſſimè pulchra, benigniſſimè utilia ſunt creata. Quòd ſi infideles hæc latent, (h) Deo tamen in promptu eſt ingratos confundere ſuper innumeris beneficiis ſuis, humano nimirùm & uſui præſtitis, & ſenſui manifeſtis. Nempè quis alius adminiſtrat cibum omni veſcenti, cernenti lumen, ſpiranti flatum? Sed ſtultum eſt velle modò enumerare quæ innumera eſſe non longè ante præfatus ſum: ſatis eſt ad exemplum præcipua protuliſſe, Panem, Solem, & Aërem. Præcipua dico non quidem excellentiora, ſed quia neceſſaria, quippè corporis. Quis enim vel infidelis ignoret ſuo corpori non ab alio in hac mortali vita prædicta hæc neceſſaria miniſtrari, unde videlicet ſubſiſtat, unde videat, unde ſpiret: quàm ab illo *qui dat eſcam omnia carni, qui ſolem ſuum oriri facit ſuper bo-*

nos

g *Ser. 3. in die Pent. num. 3.* h *Lib. de diligen. Deo cap. 2. num. 2. & 6.*

nos & malos, & pluit ſuper iuſtos & injuſtos? Quàm copioſus in hoc beneficio, (i) quàm liberaliſſimus fuit Deus! Quanta largitus eſt ad ſuſtentationem, quanta ad eruditionem, quanta ad conſolationem, quanta ex hoc jam ad correptionem, quanta etiam ad delectationem! Vbi ſimilem benefactorem invenies, (k) qui tibi miniſtrat Syderum curſus, temperiem aëris, fœcunditatem terræ, fructuum ubertatem? Verùm hæc omnia gratis, (l) & dupliciter gratis fecit. Quid dico dupliciter gratis? Sine merito tuo, ſine labore ſuo. Nempè *dixit, & facta ſunt*. An idcirco minùs devotus, minùs obnoxius, minùs gratus es quòd hæc quidem ſicut pro nihilo, ita de nihilo fecit? Perverſi cordis eſt occaſiones ingratitudinis veſtigare. Nemo id facit, niſi qui etiam gratis eſſet ingratus. Puto enim neutrum tibi propterea minùs utile, quàm quod præſtanti minimè difficile fuit. Ad extremum, (m) ut omnium tibi beneficiorum cumulum aggregaret, proprio Filio non pepercit, ſed pro nobis tradidit illum: tradens Vnigenitum pro adoptivis, Dominum pro ſervis, juſtum pro impiis. Quid tibi ultra debuit facere & non fecit? Totum ergo quod es, (n) illi debes, à quo totum habes: illi præcipuè Benefactori, qui & te fecit, & benefecit tibi; qui tibi miniſtrat Syderum curſus, aëris temperiem, fæcunditatem terræ, fructuum ubertatem. Hæc beneficia non recedant à corde tuo, (o) non ab ore, non à memoria, non ab affectione. Hæc cogita ſemper, in his ingi-

i *Serm. 14. ſup. Pſal. 90. num. 2.* k *Ser. 40. diver. num. 5.* l *Ser. 14. ſup. Pſal. 90. nu. 2.* m *Ser. 40. diver. nu. 5.* n *Serm. 22. diver. num. 9.* o *Ser. 14. ſup. Pſalm. 90. num. 3.*

giter delectare. His velut quibuſdam ſtimulis urgens ſollicita animam tuam, his facibus inflammare curato ad redamandum eum, qui tam multipliciter ſuum tibi erga te commendat amorem paternum. Diſce in referendo gratiam (p) non eſſe tardus aut ſegnis, diſce ad ſingula dona gratias agere. *Diligenter* (inquit Scriptura) *conſidera quæ tibi apponuntur*, ut nulla videlicet Dei dona debitâ gratiarum actione fruſtrentur, non grandia, non mediocra, non puſilla. Denique iubemur colligere fragmenta ne pereant, id eſt, nec minima beneficia obliviſci. Felix (q) qui ſibi ſtudiosè colligere divina collata humano generi beneficia, & ante mentis ſuæ oculos digna cum gratiarum actione reducere curat. Si enim in Chriſto caput ad Divinitatem referendum eſt, dicente Paulo, *Caput Chriſti Deus*: proculdubio caput Chriſti ungit, qui gratias agit, quoniam Deum tangit, non hominem. Non quia non ſit homo qui Deus eſt, ſiquidem Deus & homo unus eſt Chriſtus: ſed quia omne bonum à Deo, non ab homine eſt, etiam ipſum quod per hominem miniſtratur. Felix (r) qui ad ſingula dona gratiæ redit ad eum, in quo eſt plenitudo omnium gratiarum: cui dum nos pro acceptis beneficiis non ingratos exhibemus, locum in nobis facimus gratię, vt majora adhuc accipere mereamur. Confitenti humiliter, (s) & devotè gratias referenti non immeritò ampliora beneficia promittuntur. Nam qui fidelis inuenitur in modico, iure conſtituetur ſuper multa: ſicut è contrario accipiendis indignus eſt, qui fuerit de acceptis ingratus.

Num-

p *Ser. 51. in Cant. num. 7.* q *Ser. 10. in Cant. num. 7. & 8.*
r *Ser. 27. di ver. num. 7.* s *Ser. 4. ſup. Pſal. 90, nu. 1.*

Numquid non perit (t) quod donatur ingrato? Ingratitudo inimica eſt animæ, exinanitio meritorum, virtutum diſperſio, beneficiorum perditio. Ingratitudo eſt ventus urens, ſiccans ſibi fontem pietatis, rorem miſericordiæ, fluenta gratiæ. Putáſne quia major illi detur gratia, (u) & non magis etiam quod videtur habere auferatur ab eo? Nonne enim iure perditum reputatur, quod ingrato donatum eſt? aut dediſſe non pœnitet, quod periiſſe videtur? Oportet proinde gratum te eſſe & devotum, qui percepta gratiæ munera non modò manere tibi deſideras, ſed & multiplicari. Alioquin Deus Benefactor, (x) inſtaurat adversùm te teſtes hujus corporis victum, & uſum temporis hujus, & ſuper omnia Sanguinem ſuum clamantem de terra. Sciaſquè quòd ſi te ingratum repererit, (y) nec velle uti tanto beneficio, exiget à te diſtrictiſſimè mortem ſuam, vereorquè ne quando indignantiſſimè dicat tibi: *Tolle manum & mitte in latus meum dextrum, mitte digittos tuos in fixuras clauorum, & vide quanta pro te paſſus ſum.* O ingrata & crudelis impietas, nonne putas Deum de collatis tibi beneficiis pœnitere, ſi ea viderit per ingratitudinem periiſſe? Proptereà oratio noſtra ſæpè repellitur: & hoc ipſum ipſa pia diſpenſatione fieri exiſtimo, ne qui de præacceptis beneficiis ingrati fuimus, ex nova largitione cæleſtium munerum graviore culpa ingratitudinis oneremur. Cùm enim Deus illud beneficium perditum reputat, quod non proſequitur actio gra-

t *Ser. 51. in Cant. nu. 7.* u *Ser. 1. in Dom. 6. poſt. Pent. num. 2.* x *Ser. 16. in Cant. num. 5.* y *Lib. 3. de amore Dei cap. 22. num. 69.*

gratiarum; nobis expedit non exaudiri potiùs, quàm ad cumulum damnationis noſtræ ingratitudinis materiam obtinere quod petimus. Quod avertat à ſervulis ſuis (z) Jeſus Chriſtus Dominus noſter, qui eſt ſuper omnia Deus benedictus in ſæcula. Amen.

V. *Gratias agimus*

a CREATORI PRO CREATURA OCCISO.

IN opere conditionis noſtrę (b) de limo terræ plaſmavit hominem Deus, & inſpiravit in faciem ejus ſpiritum vitæ. Compacta & confœderata ſunt in homine caro & anima: illa plaſmata, hæc inſpirata. Charitatem mihi conjunctio iſta commendat, (c) charitatem in hac ipſa conditionis propriæ pagina lego. Charitatem in ipſo ſtatim principio non ſolùm prædicat, ſed ingerit mihi manus benigniſſima Creatoris. Adverte homo quia limus es, (d) & non ſis ſuperbus: quia Deo conjunctus es, & non ſis ingratus. Vide quid tibi Deus erogauit, (e) imò quod prærogavit, & ſupererogavit: *Creavit te ad imaginem & ſimilitudinem ſuam.* Ad *imaginem*, conferens tibi dona naturalia; ad *ſimilitudinem*, largiens gratuita dona: ut mente excelleres, & omnia irrationalia ratione vinceres. *Fecit te ad imaginem & ſimilitudinem ſuam Deus*. Ad *imaginem*, ut haberes memoriam, intellectum, diſcretionem, & cætera naturalia dona: ad *ſimilitudi-*

tudi-

z. *Ser.* 34. *in Cant. num.* 5. a *Ser.* 42. *diu. num.* 1. b *Ser.* 2. *in Nat. Dom. num.* 1. c *Ibid. num.* 2. d *Ser.* 2. *in vig. Nat. Dom. num.* 8. e *Tract. de* 3. *præcip. myſt. cap.* 1. *num.* 3. & 4.

Digitized by Google

tudinem , ut haberes innocentiam , iuſtitiam , & alia gratuita dona . Fecit te Deus ad imaginem , & cognitionem veritatis : ad ſimilitudinem in amore virtutis . Cogita qualem te fecit . (f) Nempè etiam ſecundùm corpus egregiam creaturam , ſed ſecundùm animam magis , vtpotè imagine Creatoris inſignem , rationis participem , capacem beatitudinis ſempiternæ . Porrò ſecundùm ambo ſimul præ cæteris creaturis maximè admirandum , cohærentem ſibi incomprehenſibili artificio , inueſtigabili ſapientia Conditoris . Voluit quoque (g) infirmiora noſtra abundantiori gloria ſublimare , & contraxit ſe Majeſtas : nt quod melius habebat , videlicet ſeipſum limo noſtro conjungeret , & in perſona una ſibi inuicem unirentur Deus & limus , Majeſtas & infirmitas , tanta vilitas & ſublimitas tanta . Venit Verbum ad carnem , (h) Deus ad hominem : *Verbum caro factum eſt*, & Deus factus eſt homo: inclinavit ſe Verbum ad Carnem, Deus ad hominem. Porrò attende , (i) ſicut in illa ſingulari divinitate Trinitas eſt in perſonis , Unitas in ſubſtantia : ſic in iſta ſpeciali commixtione trinitas eſt in ſubſtantiis , in perſoniş unitas. Et ſicut ibi tres perſonę non ſcindunt vnitatem, unitas non minuit Trinitatem: ita & hîc perſona non confundit ſubſtantias, nec ſubſtantię ipſæ diſſipant unitatem. Summa illa Trinitas hanc nobis exhibuit trinitatem opus mirabile, opus ſingulare inter omnia & ſuper omnia opera ſua . Verbum enim & Anima & Caro in unam conuenêre perſo-
ſione

---

f *Ser. 14. ſup. Pſalm. 90. num. 1.* g *Ser. 3. in vig. Nat. Dom. nu. 8:* h *Ser. 7. in vult. cœna nu. 45.* i *Ser. 3. in vig. Nat. Dom. num. 8.*

nam:& hæc tria unum, & hoc unum tria, non confuſione ſubſtantiæ, ſed unitate perſonæ. *Verbum*, inquam, (k) quod erat in principio apud Deum, & Deus erat; *Anima*, quæ de nihilo creata eſt, & ante non erat: *Caro* de maſſa corruptionis ſine corruptione aliqua divino ſegregata artificio, vinculo indiſſolubili in perſonæ coëunt vnitatem. Habes in his tribus triplex genus potentiæ: quod non erat creatum: quod perierat, reparatum: quod ſuper omnia erat, paulòminùs ab Angelis minoratum. Nihil Deo ſublimius, [l] nihil vilius limo: & tamen tanta dignatione Deus deſcendit in limum, tantaquè dignitate limus aſcendit ad Deum, ut quidquid in eo Deus fecit, limus feciſſe credatur: quidquid limus pertulit, Deus in illo pertuliſſe dicatur, tam ineffabili quàm incomprehenſibili ſacramento. Proptehorea ſanè Unigenitus Dei Patris (m) paſſione ſua hominem redempturus, ſicut carnem in qua pateretur (qui pati non poterat in Divinitate) ſuſcepit: ſic etiam in terris viſus eſt, & cum hominibus converſatus eſt, ut humiliaret etiam ſeipſum in loco afflictionis. Sed dicet aliquis veſtrûm: [n] Non valuit opus ſuum reparare Creator abſque iſta difficultate? Valuit, ſed maluit cum injuria ſui, ne peſſimum atque odioſiſſimum vitium ingratitudinis occaſionem ultra reperiret in homine. Sanè multum fatigationis aſſumpſit, quo multæ dilectionis hominem debitorem teneret, commoneretquè gratiarum actionis difficultas redemptionis, quem minùs eſſe devotum fecerat conditionis facilitas. Quid enim dicebat homo

K *Ser.2.in Nat.Dom.num.4.* l *Ser.3.in Vig. Nat.Dom. num.8.* m *Ser.34.diu. n.2.* n *Ser.11. in Cant. num.7.*

Digitized by Google

homo creatus & ingratus? Gratis quidem conditus ſum, ſed nullo gravamine Auctoris vel labore. Siquidem dixit, & factus ſum: quemadmodùm & univerſa. Quid magnum eſt, quamlibet magna in verbi facilitate donaveris? Sic beneficium creationis attenuans humana impietas, ingratitudinis materiam inde ſumebat, unde amoris cauſam habere debuerat, idquè ad excuſandas excuſationes in peccatis. Sed obſtructum eſt [o] os loquentium iniqua. Luce clarius patet quantum pro te, ô homo, diſpendium fecit: de Domino ſervus, de divite pauper, caro de Verbo, de Dei Filio hominis filius fieri non deſpexit. O amanda, [p] ô admiranda dignatio! Deus immenſæ gloriæ, vermis contemptibilis fieri non deſpexit: Deus omnium, conſervus ſervorum apparere voluit. Invenimus quoniàm ille cùm eſſet dives, [q] propter nos pauper factus eſt. Deſcendit ab inenarrabilibus cœli divitiis, & veniens in mundum, nec iſtas qualeſcunque divitias habere voluit: ſed in tanta paupertate venit, ut natus continuò poneretur in præſepio, quia ei non erat locus in diverſorio. Neque cunabula, [r] quæ teneritudinem ſuam exciperent, habuit: ſed in vili præſepio ſordentis ſtabuli, ille qui terram palmo concludit, involutus panniculis reclinatus eſt. Et hoc ipſum à brutis animalibus Mater ſua mutuò accepit. At ubi robuſtioris ætatis plenitudo advenit, [s] miſſurus manus ad fortia, egreſſus eſt in ſalutem populi ſui, ut gigas magnificus ad currendam viam

totius

o *Ibidem. num. 2.* p *Ser. de Paſſione Dom. num. 3.* q *Ser. 3. de Reſur. Dom. num. 1.* r *Ser. de Paſſione Dom. num. 3.* s *Ibidem num. 5.*

totius noſtræ miſeriæ. Hic eſt enim [t] qui pertranſiit benefaciendo & ſanando omnes oppreſſos à diabolo: qui ſtetit in loco campeſtri, ut doceret turbas: qui ſtetit ante Præſidem, ut alapas ſuſtineret: qui toto tempore quo in terris viſus eſt, & cum hominibus converſatus eſt, in laboribus multis fuit, ſtans & operans ſalutem in medio terræ. O homo [u] memento jam te etſi de nihilo factum, non tamen de nihilo redemptum. Sex diebus condidit omnia, & te inter omnia. At verò per totos trigintatres annos operatus eſt ſalutem tuam in medio terræ. O quantùm laboravit ſuſtinens carnis neceſſitates, hoſtis tentationes! nonne ſibi crucis aggravavit ignominiâ, mortis cumulavit horrore? Neceſſariè quidem. Neceſſitas enim noſtra fuit, [x] & neceſſitas dura ſedentium in tenebris & in umbra mortis. Opus æquè noſtrum fuit, & Dei ipſius, & ſanctorum Angelorum. *Noſtrum*, ut auferret jugum captivitatis noſtræ: *Suum*, ut impleretur propoſitum voluntatis ejus: *Angelorum*, ut numerus impleretur eorum. Cæterùm [y] ex hoc jam opus tuæ redemptionis attende ô homo. Non eſt velamen excuſationis, laboratum eſt prorsùs in ea. Gratis hoc quidem præſtitum eſt, ſed gratis quod ad te pertinet. Nam quod ad illum, planè non gratis. Saluus factus es pro nihilo, non de nihilo tamen. Quid ad hæc dormitat affectio? Imò verò mortua eſt illa, non dormit quæ huic beneficio non reſpondet, quæ ſe totam non effundit in gratiarum actionem, & vocem

cem

t *Ser. 2. de Aſcenſ. Dom. nu. 1.* u *Ser. 11. in Cant. num. 8.* x *Tract. de error. Abailar. Cap. 8. num. 19.* y *Ser. 14. Super Pſal. 90. num. 3. & 1.*

Digitized by Google

cem laudis. Agamus gratias Factori noſtro, Redemptori noſtro, Benedicamus Domino [z] & Nomini Sancto ejus. Benedicamus, & dicamus: *Gloria, laus, & honor ſit tibi Rex Chriſte Redemptor noſter.* Amen.

VI. *Gratias agimus*

a DOCTORI VERITATIS:

CVjus ſchola eſt in terris, (b) & cathedra in cælis. Filius Altiſſimi (c) ſcientiæ clavem habet: imò & ipſe eſt clavis David, qui claudit & nemo aperit. In eo ſunt omnes theſauri ſapientiæ & ſcientiæ abſconditi. Docet [d] vel monet ſine lingua, prębet vel tenet ſine manibus, ſine pedibus currit. Actitabat iſta & cum Patribus prioribus ſæculis: experiebantur homines ſedula beneficia, ſed latebat eos beneficus: & gaudebant de bonis, ſed Dominum Sabaoth (eò quòd cum tranquillitate judicaret omnia) omninò neſciebant. Ab ipſo erant, ſed non cum ipſo. Per ipſum vivebant, ſed non ipſi. Ex ipſo ſapiebant, ſed non ipſum: alienati, ingrati, inſenſati. Hinc demùm factum eſt, ut quod erant, quod vivebant, quod ſapiebant, non Auctori tribuerent, ſed naturæ adſcriberent, aut certè (quod inſipientius erat) fortunæ. Propriæ quoque induſtriæ atque virtuti multi multa arrogabant. Quanta ſibi uſurparunt ſeductorii Spiritus? quanta Soli & Lunæ data ſunt? quan-

z *Tract. de interior. domo cap. 37. nu. 83.* a *Ser. 22. in Cant. n. 7.* b *Ser. de S. Andr. num. 2. Tom. 6. pag. 784.* c *Ser. 1. de Advent. Dom. num. 3.* d *Ser. 6. in Cant. num. 1.*

Digitized by Google

quanta terris & aquis attributa ſunt? quanta etiam manufactis fabrilibuſquè mortalium deputata ſunt operibus? quantum herbis, arbuſtis, minutiſſimis viliſſimiſquè ſeminibus pro Numinibus deferebatur? Tunc erat nox in univerſo orbe (e) ante veri luminis ortum, ante Chriſti nativitatem. An non profundiſſima nox, & denſiſſimæ tenebrę erant ſuper univerſam faciem terræ, cùm olim Patres noſtri factitios colerent Deos, & inſano penitùs ſacrilegio ligna & lapides adorarent? Heu, [f] ſic homines perdiderunt, & commutaverunt gloriam ſuam in ſimilitudinem vituli comedentis fænum. Quorum Deus miſeratus errores, de monte vmbroſo & condenſo dignanter egrediens, in Sole poſuit tabernaculum ſuum. Obtulit Carnem ſapientibus carnem, per quam diſcerent ſapere & ſpiritum. Nam dum in Carne & per Carnem facit opera non carnis, ſed Dei, naturæ utique imperans ſuperanſquè fortunam, ſtultam faciens ſapientiam hominum, dæmonumquè debellans tyrannidem: manifeſtè ſe indicat eſſe, per quem eadem & ante fiebant, quando fiebant. Deſcendit de monte potentiæ, [g] carnis infirmitate circumdatus: deſcendit de monte ſapientiæ, quoniam placuit Deo per ſtultitiam prædicationis ſalvos facere credentes. Quid enim tenello corpore & infantilibus membris videtur infirmius? Quid indoctius apparet parvulo, qui ſola Matris ubera noverit? Quis impotentior eo, cujus omnia membra clavis affixa, cujus omnia dinumerata ſunt oſſa? Quis inſipientior eo, qui tradebat in mortem Animam ſuam,

e *Ser. 5. in vig. Nat. Dom. n. 1. & 2.* f *Ser. 6. in Cant. num. 2.*
g *Ser. 4. de Aſcenſ. Dom. num. 6.*

ſuam,& quæ non rapuit tunc exolvebat? In carne tamen [h]& per carnem potenter ac patenter operatus mira, locutus ſalubria, paſſus indigna, evidentiſſimè oſtendit quia ipſe ſit, qui potenter, ſed inuiſibiliter ſæcula condidiſſet,ſapienter regeret, benignè protegeret.Suſtinuit in aſſumpta[i] carne incommoda noſtra ſine peccato carnis, portans in carne peccata noſtra: & hoc totum non propter ſe, ſed propter nos, ut redderet nos incolumes de infirmis,cohæredes de extraneis, liberos de ſervis. Denique [k] dum evangelizat ingratis, ſigna præbet infidelibus, pro ſuis crucifixoribus orat: nonne liquidò ipſum ſe eſſe declarat, qui cum Patre ſuo quotidiè oriri facit Solem ſuum ſuper bonos & malos, & pluit ſuper iuſtos & injuſtos? Hoc enim eſt, quod ipſe ajebat: *Si non facio opera Patris mei,nolite credere*. En etiam aperit os Carnis ſuæ docens in monte diſcipulos, qui in ſilentio Angelos in cæleſtibus docet. *Et aperiens os ſuum*, [l] *docebat eos*. Aperuit nunc os ſuum, qui Prophetarum priùs aperuerat ora. Et qui multifariè multiſquè modis olim locutus fuerat in Prophetis, demùm ſuo ipſius ore locutus eſt, tanquam ſi diceret: En qui loquebar, ecce adſum. Beati qui audierunt loquentem in Carne Sapientiam Chriſtum: beati qui Verbi Dei verba, quæ ab ipſius ore proceſſerunt, audierunt. *Diſcite*, ait, *à me*, [m] non quòd ſobrius, aut caſtus, aut prudens, aut aliquid ejuſmodi: ſed *quia mitis ſum & humilis corde*. *A me*, inquit, *diſcite*. Non ad doctrinam Patriarcha-

C rum,

h *Serm. 6. in Cant. num.* 2. i *Ser. 2. in Cæna Dom. num.* 2.
k *Ser. 6. in Cant. num.* 2. *&* 3. l *Serm. 1. de omn. Sanct. num.* 7.
m *Tract. de mor. & offic. Episc. cap.* 5. *num.* 18.

rum, non ad Prophetarum libros ego vos mitto, ſed me vobis exemplum, me formam humilitatis exhibeo. Filius Dei apparuit, [n] ut nos adiuvaret & erudiret: quod poteſt, quia eſt Virtus Patris & Sapientia. Virtus adiuuat, Sapientia erudit & informat. Infirmitati auxilium eſt neceſſarium: cæcitas eruditione indiget & doctrinâ. Erudit ſanè, faciens abnegare impietatem & ſæcularia deſideria, ut ſobriè & iuſtè & piè vivamus. Ipſe eſt Dei Sapientia, [o] cui ſapientia in promptu ſit inſtruere ignorantes: ipſe eſt Dei Virtus, cui facilè ſit & deficientes reficere, & eripere periclitantes. Ad hunc ergo tantum Eruditorem in omni deliberatione curramus: hunc tam ſtrenuum adiutorem in omni operatione inuocemus: huic tam fido propugnatori in omni colluctatione committamus animas noſtras: qui ad hoc ipſum venit in mundum, ut habitans in hominibus, cum hominibus, pro hominibus, & tenebras noſtras illuminaret, labores levaret, & pericula propulſaret. Intellectus noſter turbatus erat, [p] ne dicam cæcatus: ſed Chriſtus intellectum illuminat. Venit enim Filius Dei, & tot & tanta mirabilia in mundo operatus eſt, ut non immeritò intellectum noſtrum ab omnibus mundanis rebus evocaverit: ut ſemper cogitemus, & nunquam cogitare ſufficiamus, quia mirabilia fecit. Hoc quotidiè [q] ſinguli in nobis actitari ſentimus, & cordi ſcilicet tribui intelligentiæ lumen, & ori ædificationis verbum, & opus iuſtitiæ. Dat ſentire fideliter, dat proferre utiliter, dat effi-

caci-

n *Ser.* 54. *diver.* o *Serm.* 7. *de Adven. Dom. num.* 2. p *Ser.* 3. *de Aſcenſ. Dom. n.* 2. q *Serm.* 16. *in Cant. n.* 2.

Digitized by Google

caciter adimplere. Verè latiſſimos nobis [r] ad ſpatiandum intelligentiæ campos dereliquit, qui juxta Prophetam Ezechielem non poſſit tranſuadari. Quis enim ſufficiat cogitare, qualiter rerum Dominus prævenerit nos, venerit ad nos, ſubuenerit nobis: & ſingularis illa Majeſtas voluerit mori, ut viveremus; ſervire, eſt regnaremus; exulare, ut repatriemur; & uſque ad ſerviliſſima opera inclinari, ut conſtitueret nos ſuper omnia opera ſua? Talem ſe obtulit Apoſtolis Apoſtolorum Dominum, ut jam non inuiſibilia Dei per ea quæ facta ſunt intellecta conſpicerent, ſed ipſe facie ad faciem videretur, qui omnia fecit. Num tibi videtur eis intellectum illuminâſſe, cùm aperuit illis ſenſum ut intelligerent Scripturas, oſtendens quòd hæc oportebat Chriſtum pati, & reſurgere à mortuis, & ita intrare in gloriam ſuam? Ideo quoque Unigenitus Dei, [s] Sol iuſtitiæ, tanquam immenſi & præclari luminis cereus in hujus mundi carcerem illuminatus eſt & accenſus, ut omnes qui illuminari voluerint, ad illum accedant. Ad te igitur (t) libenter accedimus Domine Jeſu, diſcipuli ad Magiſtrum. Omninò propter manſuetudinem, (u) quæ in te prædicatur, currimus poſt te Domine Jeſu, audientes quòd non ſpernas pauperem, peccatorem non horreas. Porrò ſapientiæ tuæ odorem ex eo percipimus, quòd audimus quia ſi quis indiget ſapientiâ, poſtulet eam à te, & dabis ei. Aiunt ſiquidem quòd des omnibus affluenter, & non improperes. Illumina oculos meos Domi-

r *Ser. 3. de Aſcens. Dom. n. 2. & 3.* s *Serm. 42. diver. nu. 1.* t *Ser. 40. diu. nu. 1.* u *Ser. 22. in Cant. nu. 8.*

Digitized by Google

ne, (x) ut ſciam quid acceptum ſit coram te omni tempore, & ſapiens ſum. Fruſtra hujus ſæculi Sapientes (y) de quatuor virtutibus tam multa diſputaverunt, quas tamen apprehendere omninò nequiverunt: cùm illum neſcierint, qui *factus eſt nobis à Deo ſapientia* docens prudentiam, & *iuſtitia* delicta donans, & *ſanctificatio* in exemplum temperantiæ vivens, & *redemptio* in exemplum patientiæ fortiter moriens. Quid vobis cum virtutibus, (z) qui Dei Virtutem Chriſtum ignoratis? Ubinam quæſo vera *prudentia*, niſi in Chriſti doctrina? Unde vera iuſtitia, niſi de Chriſti miſericordia? Ubi vera *temperantia*, niſi in Chriſti vita? Ubi vera *fortitudo*, niſi in Chriſti paſſione? Soli ergo qui ejus doctrinâ imbuti ſunt, *prudentes* dicendi ſunt: ſoli *iuſti* dicendi ſunt, qui de ejus miſericordia veniam peccatorum conſecuti ſunt: ſoli *temperantes* dicendi ſunt, qui ejus vitam imitari ſtudent: ſoli *fortes* dicendi ſunt, qui ejus patientiæ documenta fortiter in adverſis tenent. In caſſum profectò quis laborat in acquiſitione virtutum, ſi aliunde eas ſperandas putat quàm à Domino virtutum, cujus *doctrina* ſeminarium eſt prudentiæ: cujus *miſericordia* opus eſt iuſtitiæ: cujus *vita* ſpeculum eſt temperantiæ: cujus *mors* inſigne eſt fortitudinis. Ipſi honor ſit & gloria in ſæcula ſæculorum. Amen.

Gra-

x *Ibidem num.9.* y *Ibidem num.12.* z *Ibidem num.13.*

Digitized by Google

VII. *Gratias agimus* a DOMINO VNIVERSORUM.

IPſe quidem eſt, [b] qui dicit in Pſalmo: *Meus eſt orbis terræ, & plenitudo ejus*. Et tamen in ſtabulo naſcitur, & in præſepio reclinatur. Dominus univerſorum, [c] qui nullam habet indigentiam, intra ipſa Nativitatis ſuæ initia non abhorruit abjectiſſimæ paupertatis incommoda. Denique fugiens in Ægyptum, [d] ibi diu in extrema paupertate & indigentia commoratus eſt, & inde maximo cum labore rediit. Eſuriit in deſerto & ſitivit, qui eſt fons vitæ & fons ſapientiæ, qui paſcitur inter lilia, & implet omne animal benedictione. Fatigatus ex itinere ſedit ſupra fontem, qui totius mundi ſtatum regit. Factus in agonia prolixiùs oravit, qui omnia omnibus ſufficienter adminiſtrat. Ab Angelo etiam ipſe qui eſt dulcedo & conſolatio Angelorum & hominum, conſolationem nihilominùs recepit. Ille qui totius orbis eſt ſuſtentamentum, ligatus & flagellatu eſt. Ipſe qui eſt Angelorum ſplendor, ſputis illitus eſt, palmis in facie percuſſus eſt, ſpineâ coronâ coronatus eſt, opprobriis ſaturatus eſt, cum iniquis deputatus eſt: & pro nobis in cruce pendens & moriens, ſpiritum ſuum in manus Patris commendavit. O quàm indebita miſeratio, (e) quàm gratuita & ſic probata dilectio, ubi Filius Dei pro ſervo tra-

a *Ser. 2. de Aſcens. Dom. num.* 1. b *Ser. 3. in Nat. Dom. n.* 2. c *Ser. de Paſſ. Dom. nu.* 3. d *Formula boner. vit. num.* 3. *tom.* 6. *pag.* 1024. e *Ser.* 42. *diu. nu.* 1.

traditur, pro creatura Creator occiditur, pro mancipio Dominus condemnatur! Ipſe eſt Dominus, [f] cui aſſiſtunt Angeli ad audiendum vocem ſermonum ejus: qui ſtellas vocat, & dicunt, Adſumus: cujus manus extendit cælos: qui fundavit terram ſuper ſtabilitatem ſuam: qui graditur ſuper fluctus maris: qui facit mirabilia ſolus. Denique ipſe eſt, [g] qui ambulat ſuper undas carnalibus pedibus, cui necdum carne veſtito jam Pſalmiſta præcinerat dicens: *In mari via tua, & ſemitæ tuæ in aquis multis*. Hoc eſt: Conculcas corda tumentia ſuperborum, & fluxa deſideria carnalium comprimis, juſtificans impios, & ſuperbos humilians. Ipſe eſt Dominus, [h] cui jure omnis creatura ſubditur. *Terra* enim cognovit Dominum, [i] quia ad vocem virtutis ejus cùm clamaſſet voce magna, *Lazare veni foras*, mortuum reddidit. Cognovit *mare*, quia ſolidum ſe præbuit ſub pedibus ejus, ita ut Apoſtoli eum putarent phantaſma eſſe. Cognovit *infernus*, cujus ipſe portas æreas & vectes ferreos confregit, ubi & ligavit illum inſatiabilem homicidam, qui vocatur diabolus & Satanas. Confregit autem ferreos vectes, [k] & repagula univerſa contrivit, ut liberè ſuos educeret, quos redemerat de manu inimici: & planis egrederentur portis agmina ſanctorum dealbatorum, qui lavârunt ſtolas ſuas, & candidas fecerunt in Sanguine Agni. Profectò qui mortuos ſuſcitavit, [l] leproſos mundavit, cæcos illuminavit, claudos firmavit, & omnes exſufflavit infirmitates, Dominus omnium fuit,

&

f *Ser. de S. And. n. 1. tom. 6. pag. 783.* g *Ser. 6. in Cant. num. 3.*
h *Formul. honeſt. vitæ num. 3.* i *Ser. 2. de Aſcenſ. Dom. num. 1.*
k *Ser. 1. in die Paſchæ num. 5.* l *Ser. 2. de Aſcenſ. Dom. num. 1.*

& eadem manu quà fecerat, quæ defecerant reficiebat. Sic & qui in ore piſcis cum ipſo piſce ſtateram inveniri prædixit, patet proculdubiò quia maris & omnium quæ in mari moventur, Dominus fuit. Qui verò traduxit aëras poteſtates, & affixit eas Cruci ſuæ, claret quia ſuper infernales officinas poteſtatem accepit. Porrò dum videntibus diſcipulis, [m] per medium aëris ſicut aëris Dominus aſcendit ſuper omnes cælos, extunc probatur quia Dominus univerſorum ipſe eſt, quia omnia in omnibus adimplevit: & jam ſibi profectò debetur, ut in Nomine ejus omne genu flectatur cæleſtium, terreſtrium, & infernorum; & omnis lingua confiteatur quia Dominus Jeſus Chriſtus eſt in gloria, & in dextera Dei Patris. Sedet ad dexteram, [n] habens in dextera miſericordiam, in ſiniſtra judicium: & miſericordiam multam nimis, & judicium multum nimis. Penſa ô homo, [o] cujus ſit formidinis & horroris offendiſſe Dominum majeſtatis. Majeſtatis eſt timeri, Domini eſt timeri, & maximè hujus Majeſtatis, hujuſquè Domini. Nam ſi reum regię majeſtatis quamvis humanę, humanis legibus plecti capite ſancitum ſit: quis finis contemnentium Divinam omnipotentiam? Tangit montes, & fumigant: & tam tremendam Majeſtatem audet irritare vilis pulviculus, uno levi flatu diſpergendus, & minimè recolligendus? Ille ille timendus eſt, qui poſtquam occiderit corpus, poteſtatem habet mittere & in gehennam. Dole ô homo quia Dominum offendiſti, [p] cujus legem cæleſtia & terreſtria præter te indefeſſa ſtatione conſervant:

m *Ibidem nu.* 2. n *Ibid. num.* 5. o *Ser.* 16. *in Cant. num.* 7. p *Semr. de S. Andr. num.* 6. *pag.* 786.

& in tanta republica Dei tu ſolus peregrinus es, & Imperatoriæ Majeſtatis decreta non curas. Quiſquis ſanè nec ob hoc quidem converti voluerit,(q)nonne meritò audiet: *Quid debui facere tibi, & non feci?* Ac ſi dicat Dominus:(r) Quid cauſæ eſt,quòd inimico meo veſtroquè libet magis ſervire quàm mihi? Neque enim ille creavit vos, ſed nec paſcit quidem, aut tempora veſtra diſponit. Si parva hæc videntur ingratis: non ille, ſed ego redemi vos proprio cruore. Cæterùm ſi neque tam multiplici jure debitum à vobis elicere eſt famulatum, omiſſis his omnibus, mecum ſaltem ex diurno denario convenite. Ei obtemperate, qui plura vobis & potiora pollicetur, apud quem certior copioſiorquè remuneratio eſt. Huic enim ſervire regnare eſt, (s) qui ſervivit pro nobis dura & gravi neceſſitate, & purpuram ſuæ Divinitatis cilicio noſtræ mortalitatis operiens, pauper & mendicus venit in regionem noſtram. Hic eſt Dominus, (t)nos ſervi: hic pro ſervis dignatus eſt fieri ſervus,peregrinus pro peregrinis,pro exulibus exul,pro pauperibus pauper, pro humilibus humilis, pro mortalibus non tantùm mortalis, ſed mortuus. Non qualicunque morte, ſed durâ nimis, amarâ nimis & turpiſſimâ, morte ſcilicet crucis. Proinde (u) omnis hoc ſapiens ab illius ſe nollet abſolvere ſervitio, cui ſervire regnare eſt. Quis autem regnare nolit? Vis regnare feliciter, ſervi benigno Jeſu, & regnabis: quia illi ſervire, regnare eſt. O virum beatum, (x) cujus anima ſuo famulatur

Crea-

q *Serm.29. diver. num, 3.* r *Tract.de Vit.& mor.Cleric.cap.16. n.53.* s *Ser. de S.Andr.nu. 1. tom.6. pag.783.* t *Ser.13.in ult.cæna n. 105.* u *Tract. de vite myst. cap. 30. n.120.* x *Ser.12. in ult. cæna nu. 99.*

Creatori! O beata anima, quæ ſuo pro viribus placere ſatagit Redemptori! Servite Domino in *timore*, (y) ut ſine timore quandoque de manu inimicorum veſtrorum liberati ſerviatis illi. Servite in *ſpe*, quoniam fidelis eſt in promiſſis. Servite ex *merito*, quia multus in meritis eſt. Nam etſi cætera taceam, hoc ſolo certè non immeritò vitam ſibi vendicat noſtram, quòd pro ea præbuit ſuam. Nemo igitur ſibi vivat, ſed ei qui pro ſe mortuus eſt. Cui enim juſtiùs vivam, quàm ei qui ſi non moreretur, ego non viverem? Cui commodiùs, quàm promittenti vitam æternam? Cui magis ex neceſſitate, quàm flammas perpetuas minitanti? Sed ſervio voluntariè, quia charitas libertatem donat. Huc provoco omnes Chriſtianos: Servite Domino in *charitate* illa, quæ timorem expellit, laborem non ſentit, meritum non intuetur, præmium non requirit, & tamen plùs omnibus urget. Nullus terror ſic ſollicitat, nulla præmia ſic invitant, nulla juſtitia ſic exigit, ſicut charitas. Quod ipſe nobis (z) Dominus Jeſus Chriſtus largiri dignetur, qui cum Patre & Spiritu Sancto vivit & regnat Deus, per omnia ſæcula ſæculorum. Amen.

VIII. *Gratias Agimus*

a DUCI BENIGNO.

IPſe enim eſt, (b) qui mare rubrum diviſit in duas partes, & deduxit Judæos per medium ejus, & excuſſit Pharaonem & virtutem ejus in eodem mari.

Duos

y *Epiſt. 143. num. 3.* z *Ser. 7. in ult. cæna num. 50.* a *Ser. 61. in Cant. num. 7.* b *Ser. 1. in ult. cæna num. 1.*

Duos Jeſus (c) lego in typo noſtri Jesu præceſſiſſe, ambos populis præfuiſſe: quorum unus populum ſuum de Babylone eduxit, alter ſuum in terram promiſſionis introduxit. Et quidem illos quibus præerant, ab hoſtibus defendebant, ſed numquid ſaluabant à peccatis eorum? Is autem noſter Jesus & à peccatis ſaluat populum ſuum, & introducit in terram viventium. Regnum cœlorum, [d] terra viventium eſt. Unde Propheta ait: *Credo videre bona Domini in terra viventium*. Chriſtus (e) tranſivit de hoc muudo: & ſic nos fecit tranſire de vitiis ad virtutes, de morte ad vitam, de mundo ad cælum, pro nobis victima factus & ſacrificium, ſeipſum Deo Patri in Ara Crucis offerens holocauſtum. Beati (f) qui digni habiti ſunt teſtimonio tuo, benigne Jeſu. Ipſi revera ibant poſt te & pedibus & affectibus. Notas ei feciſti vias vitæ, vocans eos poſt te, qui via & vita & vetitas es, dicens: *Venite poſt me, faciam vos fieri piſcatores hominum*. Item: *Qui mihi miniſtrat me ſequatur*: Et, *Vbi ſum ego, illic & miniſter meus erit*. Dicebant ergo diſcipuli gloriantes: *Ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te*. Sic & dilecta Sponſa tua [g] relictis omnibus propter te, concupiſcit ſemper ire poſt te, ſemper tuis in hærere veſtigiis, atque ſequi te quocunque ieris, ſciens quoniam viæ tuæ pulchræ, & ſemitæ tuæ pacificæ: & quia qui ſequitur te, non ambulat in tenebris. Precatur autem ſe trahi, quia nemo venit ad te, niſi Pater tuus traxerit eum. Porrò quos Pater trahit, trahis & tu. Ope-

c *Ser. 3. ſuper miſſus num. 11.* d *Ser. 2. de Nat. Dom. n. 4. tom. 6. pag. 616.* e *Ser. 1. in ult. cœna num. 1.* f *Ser. 21. in Cant. n. 3.* g *Ibidem num. 4.*

Opera quippè quæ Pater facit, hæc & Filius ſimiliter facit. Sed familiariùs à Filio poſtulat trahi, tanquam à Sponſo proprio, quem Pater miſit obviam ei Ducem ac Præceptorem, qui ſibi præiret in via morum, & præparet iter virtutum, & erudiret eam ſicut ſemetipſum, & viam prudentiæ doceret, & traderet ei legem vitæ & diſciplinæ: et ſic meritò ipſe concupiſceret decorem ejus. *Beati*,(h) qui ambulant in via tua Domine virtutum: *beatiores*, qui currunt viam mandatorum tuorum: *beatiſſimi*, qui currunt in odore unguentorum tuorum. Felix, (i) qui ſic cucurrerit ut comprehendat, imò ut ipſe comprehendatur, & in illam plenitudinem corporis Chriſti mereatur admitti. Felix, qui in illum beatificum montem [*Chriſtum*] tam deſideranter & perſeveranter aſcenderit, ut in loco ſancto locum accipiens ſtationis, Deo Patri in Sancto ejus appareat, ſimul & videat virtutem ejus & gloriam. Nunc verò trahi neceſſe habet Sponſa, (k) nec ſanè trahi ab alio, quàm ab eo ipſo qui ait: *Sine me nihil poteſtis facere*. Scio, inquit Sponſa, me nequaquam poſſe pervenire ad te niſi gradiendo poſt te, ſed neque hoc quidem niſi adjutam abs te: ideoquè precor ut trahas me poſt te. Non valet ex æquo currere, (l) non poteſt pari cum illo celeritate contendere, qui exultat ut gigas ad currendam viam: non poteſt ſuis viribus currere, & propterea rogat ſe trahi. Feſſa ſum, inquit, deficio, noli me deſerere; ſed trahe me poſt te, ne curram in incertum. Trahe me poſt te, quia ſatiùs mihi eſt ut me trahas, ut ſcilicet vim qualemcunque mihi, aut terren-

h *Ser. 40. diver. num. 1.* i *Ser. 23. diver. num. 9.* k *Serm. 21. in Cant. num. 3.* l *Ibidem num. 10.*

rendo minis; aut excercendo flagellis inferas, quàm parcens in meo me torpore malè ſecuram derelinquas. Trahe quodammodò invitam, ut facias voluntariam. Trahe torpentem, ut reddas currentem. Erit quando non indigebo tractore, quoniam voluntariè & cum alacritate curram. Curram inquã ſecura, (m) te ſolum habens in itinere Ducẽ, in periculis protectorem, conſortem in tribulatione. Vias tuas Domine demonſtra nobis, (n) & ſemitas tuas edoce nos. *Viæ enim tuæ viæ pulchræ, & omnes ſemitæ pacificæ*. Maledicti qui dixerunt Domino Jeſu: Recede à nobis, ſcientiam viarum tuarum nolumus. Nos autem quærimus te de die in diem, & ſcire vias tuas volumus. Principales viæ tuæ (o) duæ ſunt: *Confeſſio* & *obedientia*. In confeſſione omnia lavantur, in *obedientia* virtutes ſolidantur. Porrò viæ Domini (p) ſunt viæ rectæ, viæ pulchræ, viæ plenæ, viæ planæ. *Rectæ* ſine errore, quia ducunt ad vitam. *Pulchræ* ſine ſorde, quia docent munditiam. *Plenæ* multitudine, quia totus jam mundus eſt intra Chriſti ſagenam. *Planæ* ſine difficultate, quia donant ſuavitatem. Jugum enim ejus ſuave eſt, & onus ejus leve. Legitur quoque de Domino, (q) quoniam docebit nos vias ſuas. Cui enim alteri crederet? Docuit itaque vias ſuas cùm aperuit labia Prophetæ David, ut diceret: *Univerſæ viæ Domini miſericordia & veritas*. Sed (r) & Dominus ipſe ait: *Ego ſum Via*, per quam eſt eundum: & *Veritas*, ad quam eſt veniendum: & *Vita*, in qua eſt permanendum. *Ego ſum Via*

ſine

m *Ser.* 42. *diu. num.* 1. n *Ser.* 40. *diu. num.* 1. o *Ibidem. num.* 2. p *Ser.* 21. *diver. num.* 1. q *Ser.* 11. *ſup. Pſal.* 90. *n.* 8 r *Ser.* 7. *in ult. cœna num.* 44.

Digitized by Google

ſine errore, *Veritas* ſine falſitate, *Vita* ſine morte. *Ego ſum Via* in exemplo, *Veritas* in promiſſo, Vita in præmio. *Ego ſum Via* habilis, *Veritas* irrevocabilis, *Vita* interminabilis. *Ego ſum Via* lata & ſpacioſa, *Veritas* patens & copioſa, *Vita* delectabilis & glorioſa. Si autem imitaris eum, (s) non ambulas in tenebris, ſed habebis lumen vitæ. Quid eſt lumen vitæ, niſi *Veritas*? quæ illuminans omnē hominem venientem in hunc mundum, oſtendit ubi ſit vera *Vita*. Sed dices: Viam conſidero, id eſt humilitatem: fructum deſidero, veritatē. Sed quid ſi tantus eſt labor vię, ut ad optatum lucrum non poſſim pervenire? Reſpondet Dominus: *Ego ſum Via*, id eſt viaticum quo ſuſtenteris in via. *Ego ſum Via* incipientium, (t) *Veritas* proficientium, *Vita* pervenientium. *Ego ſum Via* lucis & ſerena, *Veritas* vivens abſque pœna, *Vita* fælix & amæna. *Ego ſum Via* in patibulo, *Veritas* in inferno, *Vita* in reſurrectionis gaudio. *Ego ſum Via*, in qua non eſt ſpina vel tribulus: *Veritas*, in qua non eſt falſitatis ſtimulus: *Vita*, in qua reviviſcit mortuus. *Ego ſum Via* recta, *Veritas* perfecta, *Vita* ſine fine manſura. *Ego ſum Via* reconciliationis, *Veritas* retributionis, *Vita* æternæ beatitudinis. Clamat denique errantibus (u) & viam ignorantibus: *Ego ſum Via*. Clamat dubitantibus & non credentibus: *Ego ſum Veritas*. Clamat aſcendentibus, ſed laſſeſcentibus: *Ego ſum Vita*. Et ſubjungit, (x) inquiens: *Nemo venit ad Patrem, niſi per me*. Ac ſi dicat: Nemo venit ad me Veritatem & Vitam, niſi

---

s *Tract. de grad. humil. cap. 1. num. 1.* t *Ser. 7. in ult. cæna. num. 44.* u *Tract. de grad. humil. cap. 1. num. 1.* x *Serm. 7. in ult. cæna num. 45.*

ctavit (c) cor Dei Altiſſimi de ſua impenetrabili abyſſo, vita vitam, lux lucem, æternus æternum, immenſus immenſum, & per omnia ſibi coæqualem: & de plenitudine ejus nos omnes accipimus. Fons eſt Dominus meus Jeſus, [d] qui de duobus locis voluptatis egreditur, ex utero Dei Patris, & ex utero Virginis Matris. Sed ineffabilibus differentiis longè aliter à Patre, quàm à Matre egreditur: quia etſi hæc temporalis nativitas glorioſa eſt, multò glorioſior eſt æterna. *Primò* egreditur fons de loco voluptatis, (e) quia gignitur de utero Patris, Deus de Deo, lumen de lumine, de Deo Dominus. Egreditur autem *identitate*: quia idem eſt cum Patre, idem dico ſecundùm ſubſtantiam, non ſecundùm perſonam. Egreditur & *æqualitate*: quia Patris omnipotentiam recipit, cùm omnia quæ poſſit Pater, poſſit hæc & Filius facere. Egreditur & *æternitate*: quia licet generetur, non tamen eſt poſterior generante, ſed ambo unius antiquitatis ſunt. Egreditur *ſimilitudine*: quia ſimilis eſt Patri, Patris imago, ſplendor gloriæ, & figura ſubſtantiæ ejus. Egreditur *alternitate*: quia alius eſt ab illo, alius dico, non aliud. *Ego*, inquit, *& Pater unum ſumus*. *Unum* dixit, non unus: quia unum ſignificat Unitatem, unus verò perſonarum proprietatem. *Secundò* egreditur de loco voluptatis, (f) ex utero videlicet Virginis. Egreditur autem *humanitate*: quia veſtitus cilicio noſtræ mortalitatis, viſibilis humanis oculis apparuit. Egreditur & cum *novitate*: quia nunquam ſic natus eſt homo, ſicut naſcitur. Egre-

d *Ser. 2. de Nat. Dom. num. 3. tom. 6. pag. 615.* e *Ibidem num. 4.*
f *Ibidem num. 7.*

certi, perennibus gaudiis immerguntur, expectantes beatam ſpem, & aduentum gloriæ magni Dei, quando fiet unum ovile, & unus Paſtor, & ſuperna illa Jeruſalem conſummabitur in idipſum. Sic influit fons iſte per Angelicas officinas. Cæterùm (k) Apoſtolus hunc fontē etiam nobis in quatuor capita diſtribuit: *Qui factus eſt nobis*, inquit, *ſapientia*, *iuſtitia*, *ſanctificatio*, *redemptio*. Ad nos quippè veniens qui eramus in carcere, primò omnium tenebras ignorantiæ noſtræ depulit luce *ſapientiæ* ſuæ. Demùm per *juſtitiam* quæ ex fide eſt, ſoluit funes peccatorum noſtrorum, *ſanctificans* nos in ſuo corpore, *redimens* in corporis paſſione. Dominus enim ſoluit compeditos, Dominus illuminat cæcos, ſanctificat tabernaculum, de manu redimit inimici. Planè ipſa ſe plenitudo exinanivit, (l) ut fieret nobis, ſapientia & iuſtitia, ſanctificatio & redemptio. Derivatus eſt fons uſque ad nos, in plateis derivatæ ſunt aquæ, licet non bibat alienus ex eis. Deſcendit per aquæductum (*Virginem Mariam*) vena illa cæleſtis, non tamen fontis exhibens copiam, ſed ſtillicidia gratiæ arentibus cordibus noſtris infundens, aliis quidem plus, aliis quidem minus. Porrò (m) fons Chriſtus dividitur in *patientiam*, qua peccatores ſuſtinet: in *miſericordiam*, qua peccatores fovet: in *largitatem*, qua proficientes exaltat: in *fortitudinem*, qua perficientes conſervat. Habemus (n) & alia quatuor nomina dulciora prioribus, quæ noſtris cordibus dulciùs complacent. Dominus enim noſter elevatus in Cruce, largiſſimas Sanguinis undas

K *Ibidem num.* 8. l *Ser.* 2. *de Virg. Deip. num.* 3. m *Ser.* 2. *de Nat. Dom. nu.* 8. *tom.* 6. *pag.* 618. n *Ibidem. num*, 9.

Digitized by Google

à quatuor partibus ſui corporis abundantiùs effudit. Clavis enim perforantibus pedes & manus, precioſus Sanguis emanavit: cujus aſperſione Judex tranſit in patrem, iratus in mitem, in miſericordiam virga, captivitas in coronam. Chriſtus item eſt fons latens & occultus in cœlis, fons patens & apertus in terris: illic de utero Patris, hîc egreditur de utero Virginis. Illic vivens, terram irrigat viventium: hîc moriens, terram morientium irrigat. Nec modò irrigat, (o) ſed inebriat, fons hortorum, puteus aquarum viventium quæ fluunt impetu de Libano: & fluminis impetus lætificat civitatem Dei. Quis verò eſt fons vitæ, (p) niſi Chriſtus Dominus? Fons vtique nobis eſt Chriſtus Dominus undè *lavemur*, ſicut ſcriptum eſt: *Qui dilexit nos, & lavit nos à peccatis noſtris.* Veruntamen non iſte ſolus aquarum eſt uſus, non tantùm ſordes abluunt, ſed & *ſitim extinguunt*. *Beatus verò* (ait Sapiens) *qui in ſapientia morabitur*. Et poſt pauca: *Aqua*, inquit, *ſapientiæ ſalutaris potabit illum.* Item mementote hanc eſſe aquam, (q) quæ procedit de latere Jeſu dormientis in Cruce, & ſine omni moleſtia fluit. Oportet enim eum mortuum eſſe mundo, qui in hac voluerit gratia delectari. Quærat itaque (r) *devotionis aquas*, quiſquis ſeminaverit bonorum operum ſemina: ut irrigatus fonte gratiæ, bonæ converſationis hortus non areſcat, ſed in perpetua viriditate proficiat. In labore pœnitentiæ (s) homo cibandus eſt cibo boni operis, ne deficiat. Cibum ſitim exci-

o *Ser. 2. de Virg. Deip. num. 3.* p *Ser. 1. in Nat. Dom. num. 5.* q *Ser. de S. Clemen. num. 6.* r *Ser. 1. in Nat. Dom. num. 6.* s *Ser. 18. in Cant. num. 6.*

Digitized by Google

excitat, potandus eſt. Accedat cibo boni operis orationis potus, componens in ſtomacho conſcientiæ quod benè geſtum eſt, & commendans Deo. In Chriſto (t) tres quidem fontes jam inuenimus. Habemus enim de fonte *miſericordiæ* ad diluendas culpas, aquas *remiſſionis*; habemus de fonte *ſapientiæ* ad potandum ſitim noſtram, aquas *diſcretionis*: habemus de fonte *gratiæ* ad irrigandas plantas bonorum operum, aquas *devotionis*. Quartum fontem quæramus, ut inveniamus ad decoquendos cibos, aquas feruentes, aquas *æmulationis*. Hæc nimirùm condiunt & decoquunt affectiones noſtras, & ebulliunt de fonte *charitatis*. Chriſtus eſt fons vitæ, (u) in quo habitat, & unde manat plenitudo omnium gratiarum. Continentia carnis, (x) cordis induſtria, voluntatis rectitudo, ex illo fonte manant. Non ſolùm autem, ſed & ſi quis callet ingenio, ſi quis nitet eloquio, ſi quis moribus placet, inde eſt: inde ſcientiæ, inde ſapientiæ ſermo. Theſauri ſiquidem ſapientiæ & ſcientiæ ibi omnes abſcondi ſunt. Quid caſta conſilia, iuſta iudicia, ſancta deſideria, nonne riuuli fontis illius ſunt? Ibi remedium vulnerum, (y) ibi ſubſidia neceſſitatum, ibi reſarcitus defectuum, ibi profectuum copiæ ſunt: ibi denique quidquid accipere vel habere hominibus expedit, quidquid decet, quidquid oportet inuenitur. Ipſe eſt ſolus Dei Virtus, (z) & Dei Sapientia Chriſtus Dominus noſter, ſuper omnia Deus benedictus in ſæcula. Amen.

t *Ser.1.in Nat. Dom.num.6.* u *Ser. 4. in vig.Nat.Dom. num.9.* x *Ser.13.in Cant. num. 1.* y *Ser. 86. in Cant. num.3.* z *Ser. 50. in Cant.num. 7.*

X. *Gratias agimus*
a FILIO DEI VNIGENITO.

IPſe quippè (b) eſt ſecunda in Trinitate perſona. Ipſe eſt ſecundùm Gabrielis teſtimoniũ,(c) *Altiſſimi Filius*, ac proinde coaltiſſimus ipſe. Neque enim fas eſt Dei Filium degenerem ſuſpicari: ſed æqualis fateri neceſsè eſt altitudinis, & ejuſdem penitùs dignitatis. Ait Angelus: (d) *Hic erit magnus, & Filius Altiſſimi vocabitur*. Benè magnus, qui Filius Altiſſimi merebitur appellari. An non magnus, cujus magnitudinis non eſt finis? *Et quis magnus* (ait Propheta) *ſicut Deus noſter*? Planè magnus, quia tam magnus, quàm altiſſimus, quia & ipſe Altiſſimus. Neque enim Altiſſimi Filius rapinam arbitrabatur eſſe ſe æqualem Altiſſimo. Ille meritò arbitrandus eſt cogitaſſe rapinam, qui cùm de nihilo in angelicam formam factus fuiſſet, Factori ſuo ſe comparans, uſurpavit ſibi quod Filii Altiſſimi proprium eſt, qui utique in forma Dei à Deo non factus, ſed genitus eſt. Lucifer ergo ille (e) qui manè oriebatur, pro eo quòd Altiſſimi ſimilitudinem uſurpare tentavit, & rapinam arbitratus eſt eſſe ſe æqualem Deo (quod utique Filii eſt) præcipitatus illicò corruit, quoniam zelavit pro Filio Pater. Altiſſimus Deus Pater, (f) quamvis Omnipotens ſit, non potuit tamen vel æqualem ſibi condere creaturam

a *Ser. de Paſſ. Dom. num.* 15. b *Ser.* 57. *diu. num.* 1. c *Ser.* 1 *de Adven. Domini num.* 2. d *Ser.* 3. *ſup. miſſus num.* 12. e *Ser.* 1. *de Adu. Dom. nu.* 2. f *Ser.* 3. *ſup. miſſus nu.* 12.

Digitized by Google

turam, vel inæqualem gignere Filium. Fecit quidem Angelum magnum, ſed non quantus ipſe: & ideò nec altiſſimum. Solum autem Unigenitum, quem non fecit, ſed genuit Omnipotens omnipotentem, Altiſſimus altiſſimum, Æternus coæternum, ipſum ſibi per omnia comparari nec rapinam æſtimat, nec iniuriam. Domine, (g) qui ſimilis tibi? Quis niſi ſplendor & figura ſubſtantiæ tuæ? Quis niſi imago tua? Solus in forma tua, ſolus non rapinam arbitratus eſt eſſe ſe æqualem tibi Altiſſimus Altiſſimi Filius. Quomodò non æqualis? etiam vnum eſtis ipſe & tu. Sedes illi à dextris tuis, non ſub pedibus. Commendant nobis Sacræ literæ (h) Chriſtum Dominum, & ex Patre, & in Patre, & cum Patre. Quod dicitur, *ex Patre*, ineffabilis eſt Nativitas: quod *in Patre*, conſubſtantialis Unitas: quod *cum Patre*, æqualitas Majeſtatis. Sanè tria hæc ab æterno. Cæterùm ſi ex Patre naſcens, quid in Patre, aut cum Patre? Non incongruè forſitan in Patre cubans, cum Patre ſedens dicatur. Sicut enim ſeſſio Majeſtatem, ſic conſeſſio æqualem exprimit Majeſtatem: præſertim cùm ſit ei ſedes à dextris Patris, non ſanè ſub pedibus, vel quaſi à tergo. Et ſedere quidem jam quieſcere eſt, ſed jacere magis. Magni Patris uterus eſt lectus magnus, (i) de quo ad Filium: *Ex utero*, inquit, *ante luciferum genui te*. Quanquam nec lectus quidem forſitan dignè cenſendus ſit uterus ille, qui regnantis potiùs quàm iacentis eſt locus. Manens enim in Patre, regit cum Patre univerſa. Denique (k) cùm ait Filius, *Ego*

g *Ser. 69. in Cant. num. 5.* h *Ser. 5. de verb. Eſa. num. 1.*
i *Ser. 15. in Cant. num. 6.* K *Ser. 5. de verb. Eſa. num. 1.*

in Patre, & Pater in me eſt, non potuit expreſſiùs ſubſtantiæ Unitas commendari. Ubi enim uterque in altero eſt, ſimpliciſſimam magis credi neceſſe eſt in ambobus ſubſtantiæ Unitatem. Eſt Deus de Deo, (l) lumen de lumine, Filius de Patre. Unus cum illo in eſſentia, in Majeſtate, in Divinitate, in virtute, in potentia, in creatione rerum: non poſterior, vel prior, non major nec maior, ſed omninò illi æqualis. Alius eſt in perſona, non alius in natura. Sunt in ſeſe Pater & Filius (m) non ſolùm ineffabili, ſed etiam incomprehenſibili modo ſuiipſorum capabiles pariter & capaces, ſed ſanè ita capabiles ut non partibiles, ita capaces ut non participes. Nam in hymno Eccleſia canit: *In Patre totus Filius, & totus in Verbo Pater.* Eſt Pater in Filio, (n) in quo ſibi ſemper benè complacuit; & eſt Filius in Patre, à quo nunquam non natus, ita nunquam eſt ſeparatus. Sed (o) *Generationem ejus quis enarrabit?* Quis comprehendat æqualem genitum genitori? Veriſſima deffinitio eſt, (o) quia illam gignentis & geniti generationem nullus omninò penetrat intellectus. Hanc etiam generationem de Matre omni humanæ creaturæ reor inextricabilem, & neſcio utrum ab illa excellentiori natura valeat comprehendi. Quis enim comprehendat vnitionem carnis & Verbi, qualiter Deus & homo in unam perſonam convenêre, ſalvis imperturbatiſquè proprietatibus naturarum? O Nativitas ſupra naturam, (p) ſed pro natura: miraculi excellentiâ ſupetans,

l *Ser. 9. in ult. Cœna num. 64.* m *Ser. 71. in Cant. num. 8.* n *Ser. 1. in die Pent, num. 1.* o *Ser. 2. de Nat. Dom. num. 4. tom. 6. pag. 615.* p *Ser. 1. in vig. Nat. Dom. num. 1.*

rans, ſed ſuperans virtute myſterii! Fratres, Generationem iſtam quis enarrabit? Angelus nunciat, Virtus obumbrat Altiſſimi, ſupervenit Spiritus, Virgo credit, fide concipit, Virgo permanet, quis non miretur? Ille (q) per quem facta ſunt omnia, ſine quo factum eſt nihil, Summi Patris Vnigenitus, & eidem Patri conſubſtantialis & coæternus, par Majeſtate, æqualis gloriâ, idem in eſſentia, ipſius Virtus & Eſſentia: hic talis & tantus, cùm in forma Dei eſſet, exinanivit ſemetipſum formam ſervi accipiens, de ſinu Patris in vallem noſtræ plorationis deſcendit, in utero Puellæ ſe contraxit. Et *qui erat in principio apud Deum*, factum eſt Verbum abbreviatum. O quàm abbreviatum, quàm immenſum, quàm breve factum! Intra Puellæ viſcera ſe clauſit. Ibi agnoſcitur longitudo brevis, (r) latitudo anguſta, altitudo ſubdita, profunditas plana. Ibi agnoſcitur lux non lucens, Verbum infans, aqua ſitiens, panis eſuriens. Quis itaque (s) etiamſi linguis hominum Angelorumquè loquatur, explicare queat quemadmodùm ſuperveniente Spiritu, obumbrante virtute Altiſſimi caro factum ſit Verbum Dei, per quod facta ſunt omnia: & Dominus majeſtatis, quem non capit univerſitas creaturæ, intra virginea ſeſe clauſerit viſcera factus homo? Deus Matrem ſuam (t) ſingulari in cæleſtibus donaturus gloriâ, ſingulari in terris prævenire curavit & gratiâ, qua videlicet ineffabiliter & intacta conciperet, & pareret incorrupta. Denique (u) ipſa eſt

 Vir-

q *Tract. de 3. præcip. myſt. cap. 6. num. 10.* r *Ser. 2. ſuper miſſus num. 9.* s *Ser. 1. in Aſſumpt. B. M. num. 3.* t *Ser. 2. ſuper miſſus num. 1.* u *Ser. 2. in Annunc. B. M. num. 2.*

Virginis noſtræ gloria ſingularis, & excellens prærogativa, quòd Filium unum eundemquè cum Deo Patre meruit habere communem. Cum Maria utiquè tanta Deo conſenſio fuit, (x) ut illius non ſolùm voluntatem, ſed etiam carnem ſibi conjungeret, ac ſi de ſua Virginiſque ſubſtantia unum Chriſtum efficeret, vel potiùs unus Chriſtus fieret: qui etſi nec totus de Deo, nec totus de Virgine, totus tamen Dei, & totus Virginis eſſet, nec duo filii, ſed unus utriuſque Filius. Magnum eſt Angelo, (y) ut miniſter ſit Domini, ſed Maria ſublimius quiddam meruit ut ſit Mater. Fæcunditas Virginis ſupereminens eſt gloriâ: tantòquè excellentior Angelis facta eſt munere ſingulari, quantò differentius præ miniſtris nomen Matris accepit: hanc invenit gratiam plena jam gratiâ. Fac igitur (z) ô benedicta, per gratiam quam inveniſti, per prærogativam quam meruiſti, per miſericordiam quam percepiſti: ut qui te mediante fieri dignatus eſt particeps infirmitatis & miſeriæ noſtræ, te quoque intercedente participes faciat nos gloriæ & beatitudinis ſuæ Jeſus Chriſtus Filius tuus Dominus noſter, qui eſt ſuper omnia Deus benedictus in ſæcula. Amen.

XI. *Gra-*

x *Ser. 3. ſup. miſſus num. 4.* y *Ser. 2. de virg. Deip. num. 12.*
z *Ser. 2. de Adven. Dom. num. 5.*

Digitized by Google

XI. *Gratias Agimus*

a GUBERNATORI SOLLICITO.

IPſe enim eſt, [b] qui ſuper Cherubim ſedens gubernat omnem Angelicam creaturam. Ipſe ubique vniverſitatis [c] non ſolùm potens ſed & præſens, ſupra infraquè obſequi rectiſſimæ Voluntati ſuæ curſus temporum, motus corporum, nutus mentium, ordine utique pulcherrimo cogit; idquè cura tam vigili, ut ne puncto quidem aut iota vni (ut dicitur) horum omnium debitum ſubtrahere famulatum ullatenùs liceat: opera tamen tam facili, ut turbationem ſeu anxietatem ullam omninò Gubernator non ſentiat. Denique [d] attingit à fine uſque ad finem fortiter, & diſponit omnia ſuaviter, propellens inimicum, & infirmum fovens. Et in his omnibus rebus gubernandis, [e] adminiſtrandis, movendis, innovandis, formandis, nullis corporeis indiget inſtrumentis, qui omnia ſolo verbo & corpora creavit & ſpiritus. Solus (f) cùm docet Angelum ſive hominem ſcientiam, inſtrumentum non quærit noſtræ corporeæ auris, ſicut nec ſibi oris. Per ſe infunditur, per ſe innoteſcit, purus capitur à puris. Solus nullius indiget, ſolus & ſibi & omnibus de ſola omnipotenti voluntate ſufficiens. Intima ſanè [g] cuſtodia ſecretiſſimæ intentionis noſtræ non modò ex ipſo, verùm etiam per ipſum fiat neceſsè eſt: quam quidem humanus ne-

---

a *Tract. de dilig. Deo cap. 5. nu. 14.* b *Ser. 17. in Cant. nu. 5.* c *Ser. 19. in Cant. nu. 4.* d *Ser. 16. in Cant. nu. 14.* e *Ser. 2. in Cant. num. 4.* f *Ser. 5. in Cant. num. 6.* g *Ser. 15. ſup. Pſal. 90. n. 3.*

nequeat, ſed nec Angelicus quòque oculus penetrare. Sola eſt denique [h] quæ nec propter ſe, nec propter aliũ ſolatio corporei inſtrumenti opus habet illa Majeſtas Divinâ, cujus omnipotentiâ arbitrio incunctanter præſtò eſt omne opus, omne altum inclinat, omne adverſum cedit, omne creatum ſovet, etiam nullo interveniente vel ſubveniente ſolatio corporali ſive ſpirituali. Operatur quidem Deus immenſa [i] & innumera per ſubjectam creaturam corporalem, ſive ſpiritualem: ſed quaſi imperans, non quaſi mendicans. Ex ipſo ſunt (k) vigiliæ hominum utiles, circa opera utique manifeſta: eis nimirùm cuſtodes homines deputavit Deus. Vigiles ſunt etiam Apoſtoli, (l) atque Apoſtolici Viri. Verè hi ſunt qui cuſtodiunt Civitatem, id eſt Eccleſiam; eòquè vigilantiùs cuſtodiunt, quò graviùs periclitantem conſpiciunt, à malo utique domeſtico & inteſtino, ſicut ſcriptum eſt: *Et inimici hominis domeſtici ejus*. Nequè enim pro qua uſque ad ſanguinem reſtiterunt, ſuo derelinquunt patrocinio deſtitutam: ſed protegunt & cuſtodiunt eam die ac nocte, hoc eſt, in vita & in morte ſua. Paſtores quoque (m) qui verè paſtores ſunt, licet tabernacula habeant de terra & in terra (corpora videlicet ſua) his diebus quibus nunc militant; non tamen de terra, ſed de cœleſtibus paſcuis greges Dominicos paſcere conſueverunt. Neque enim ſuam eis, ſed Domini prædicant voluntatem. Hi ſunt, (n) qui novam Sponſam cœleſti nupturam Sponſo, de quibus oportet, inſtruunt & informant,

fidem

h *Ser. 6. in Cant. num. 1.* i *Ser. 5. in Cant. num. 6.* k *Ser. 15. ſup. Pſal. 90. nu. 3.* l *Ser. 77. in Cant. nu. 3.* m *Ser. 35. in Cant. nu. 2.* n *Ser. 76. in Cant. num. 7.*

ſidem docent, formam pietatis ac religionis tradunt. Paſtorum eſt (o) vigilare ſuper gregem propter tria neceſſaria, videlicet ad diſciplinam, ad cuſtodiam, ad preces. Ad *diſciplinam*, propter morum correctionem, ne grex commiſſus propriâ moleſtiâ deficiat. Ad *cuſtodiam*, propter diabolicam ſuggeſtionem, ne hoſtili ſeducantur calliditate. Ad *preces*, propter tentationum inſtantiam, ne vincantur puſillanimitate. Quàm boni vigiles, [p] qui nobis dormientibus ipſi pervigilant, quaſi rationem reddituri pro animabus noſtris. Quàm boni cuſtodes qui vigilantes animo atque in oratione pernoctantes, hoſtium inſidias ſagaciter explorant, anticipant conſilia malignantium, deprehendunt laqueos, eludunt tendiculas, retiacula diſſipant, machinamenta fruſtrantur. Hi ſunt fratrum amatores & populi Chriſtiani, qui multùm orant pro populo & univerſa ſancta civitate. Hi ſunt, qui multùm ſoliciti pro ſibi commiſſis Dominicis ovibus, cor ſuum tradunt ad vigilandum diluculò ad Dominum qui fecit illos, & in conſpectu Altiſſimi deprecantur. Præterea (q) ex Deo ſunt excubiæ Angelorum utiles, obſervantium ſecretiores motus, ſpiritualiter ſollicitantium, populſantium ſuggeſtores iniquos. Benè tecum agitur ô Mater Eccleſia, (r) benè tecum agitur in loco peregrinationis tuæ: de cælo & de terra venit auxilium tibi. Qui cuſtodiunt te, non dormitant neque dormiunt. Cuſtodes tui ſunt Angeli Sancti, vigiles tui ſunt ſpiritus & animę juſtorũ. O Deus meus (s) quomodò me amas,

Amor

o *Ser. 11. inter. Sermones parvos.* p *Ser. 76. in Cant. num. 7.*
q *Ser, 15. ſup. Pſal. 90. num. 3.* r *Serm. 77. in Cant. num. 4.*
s *Serm. 17. in Cant. num. 7.*

Amor meus? quomodo me amas, ubique recordans mei,ubiq; zelans ſalutē egeni & pauperis,non ſolùm adversùm homines ſuperbos, ſed etiam adversùs ſublimes Angelos? In cęlo & in terra judicas Domine nocentes me, expugnans impugnantes me: ubique ſubvenis,ubique aſſiſtis,ubique à dextris es mihi Domine,ne commovear. Vnde pręſente te Domine Jeſu, (t) quantumlibet irruant hoſtes, imò non irruant ſed ruant, confluant undique, ſed ut effluant, & pereant à conſpectu Domini,quemadmodùm fluit cera à facie ignis. Quid enim metuam deficientes? quid trementes paueam? quid verear cadentes? Etſi ambulavero in medio umbræ mortis,non timebo mala, dummodò tu mecum ſis Domine Deus meus. Quid autem magnum tanto & tanti repenſatur, (u) ſi puluis exiguus totum ſe ad redamandom collegerit, quem illa nimirùm Majeſtas in amore præveniens, tota in opus ſalutis ejus intenta conſpicitur? Itane huic intenta eſt illa Majeſtas, (x) cui gubernatio pariter & adminiſtratio Vniverſitatis incumbit & cura ſæculorum, ad ſola transfertur negotia, imò ocia amoris hujus? Ita planè. Ipſa eſt enim Eccleſia electorum, de quibus Apoſtolus: *Omnia*, inquit, *propter electos*. Et cui dubium quòd gratia & miſericordia Dei ſit in ſanctos ejus, & reſpectus in electos illius? Ergo providentiam cæteris creaturis non negamus, curam Sponsa vendicat ſibi. Da mihi animā (y) nil amantem præter Deum, & quod propter Deum amandum eſt, cui vivere Chriſtus non tantùm ſit, ſed & diu jam fuerit; cui ſtudii & ocii ſit provide-

t *Serm. 7. ſup. Pſal. 90. num. 9.* u *Tract. de diligen. Deo cap. 4. num. 13.* x *Ser. 68. in Cant. num. 2.* y *Ser. 69. in Cant. nu. 2.*

Digitized by Google

videre Deum in conſpectu ſuo ſemper ; cui ſolicitè ambulare cum Domino Deo ſuo, non dico magna, ſed una voluntas ſit,& facultas non deſit: da,inquam, talem animam, & ego non nego dignam Sponſi curâ, Majeſtatis reſpectu, Dominantis favore, ſolicitudine Gubernantis: & ſi voluerit gloriari, non erit inſipientis, tantùm ut qui gloriatur, in Domino glorietur. Cui ſit honor [z] & gloria in ſæcula ſæculorum. Amen.

XII. *Gratias Agimus*

a IMPERATORI MVNDI.

DE ipſo enim (b) Propheta dicit: *Et erit omnis terra poſſeſſio ejus*. Chriſtus hic eſt, qui poſſeſſionem ſibi vendicat & jure creationis, & merito redemptionis, & dono Patris. Cui enim alteri dictum eſt: *Poſtula à me, & dabo tibi hæreditatem tuam, & poſſeſſionem tuam terminos terræ*? Non ſolùm autem regnat in terra, [c] verùm etiam in gehenna, imperium habens vitæ & mortis. Subjugavit ſibi (d) Pharaonis imperium, & cum triumpho nobili virtute propria cælos penetravit. Cruce ſiquidem (e) totum mundum ſimul & inferos ſubjugavit, qui regnavit à ligno fortis Jeſus. Gratias tibi Domine Jeſu, (f) qui exaltaſti virgam tuam ſuper mare, proſternens Cruci tuę ſuperbiam ſęculi, & ſubiiciens ei principatus & poteſtates. Viciſti Domine (g) Judæo-

z *Ser.3.in ult.Cæna num.24.* a *Serm. de Paſſ. Dom. num.5.* b *Lib.3.de conſiderat.cap.1.nu.1.* c *Ser.2. diver. n.3.* d *Ser. de Paſſ.Dom.n.17.* e *Tract.de vite myſt.cap.36.num.142.* f *Ser.de Adven.Dom.num.3.to:6. pag.601.* g *Ser.1.in die Paſchæ num.1.*

Digitized by Google

dæorum blaſphemias in patibulo, fortem alligaſti in atrio, & de ipſo mortis imperio triumphaſti. Confuſus eſt calumniator: raptor ſpoliatus eſt: novum genus potentię, hactenus victorioſa mors obſtupeſcit. Victa planè eſt (h) mors opus diaboli, & peccati pæna: victum eſt peccatum cauſa mortis: victus eſt & malignus ipſe peccati auctor & mortis. Necmodò victa ſunt hęc, ſed & judicata jam & damnata. Diffinita quidem, ſed nondum promulgata ſententia eſt. Vbi eſt mors (i) victoria tua? ubi eſt mors ſtimulus tuus? Abſorpta eſt mors in victoria: victor ab inferis pompa regreſſus eſt nobili. Ipſe eſt, (k) cui aſſiſtunt Angeli ad audiendam vocem ſermonum ejus. Stellæ vocantur, & dicunt: Adſumus. Ipſe eſt, (l) ante cujus thronum viginti quatuor Seniores deponunt coronas ſuas: & Virtutes omnes Angelicæ quidquid habent gloriæ vel decoris, totum ei adſcribunt, totum ei attribuunt. Hic talis & tantus, (m) cùm in forma Dei eſſet, *exinanivit ſemetipſum formam ſervi accipiens*. Porrò obedientiæ nobis formam tribuit, (n) dum parentum imperio ipſe Imperator mundi humiliter ſubditus extitit. Ait enim Evangeliſta: (o) *Et erat ſubditus illis*. Quis quibus? Deus hominibus. Deus inquam, cui Angeli ſubditi ſunt, cui Principatus & Poteſtates obediunt, ſubditus erat Mariæ. Nec tantùm Mariæ, ſed etiam Ioſeph propter Mariam. Diſce homo obedire, (p) diſce terra ſubdi, diſce pulvis obtemperare. De Auctore tuo loquens Evan-

h *Ser. de S. Malach. Epiſc. n. 4.* i *Tract. de 3. præcip. myſt. c. 7. nu. 23.* K *Ser. 40. diver. num. 5.* l *Ser. 1. in Dom. Palm. num. 3.* m *Tract. de 3. præcip. myſt. c. 6. nu. 10.* n *Ser. de Paſſ. Dom. n. 5.* o *Ser. 1. ſuper miſſus num. 7.* p *Ibid. num. 8.*

Evangeliſta: *Et erat*, inquit, *ſubditus illis*: haud dubium quin Mariæ & Ioſeph. Erubeſce ſuperbe cinis: Deus ſe humiliat, & tu te exaltas? Deus ſe hominibus ſubdit, & tu dominari geſtiens hominibus, tuo te præponis Auctori? Venti & mare obediunt ei, (q) & omnia legem præfixam inconcuſſa retinent firmitate: tu verò ſolus peregrinus es, & Imperatoriæ decreta Majeſtatis non curas? Iesus cùm remanſiſſet in Ieruſalem, (r) & dixiſſet in his quæ Patris ſui erant oportere ſe eſſe, non acquieſcentibus parentibus ejus, ſequi illos in Nazareth non deſpexit, Magiſter diſcipulos, Deus homines, Verbum & Sapientia fabrum & fœminam. Magni conſilii Angelus (s) conſilium ſuum poſtponens conſilio vel magis voluntati mulieris unius & fabri pauperis, deſcendit, ita ut eſſet etiam ſubditus illis. Quis jam non erubeſcat obſtinatus eſſe in conſilio ſuo, quando ſuum Sapientia ipſa deſeruit? Quouſque vos (t) ſapientes eſtis in oculis veſtris? Deus ſe mortalibus credit & ſubdit, & vos in viis veſtris adhuc ambulatis? Eant ſuperbi, (u) inſoleſcant magis, extollantur, inflentur, appetant ſemper in cumulo apparere: tu verò non ſic, ſed Deo ſubjecta eſto anima mea, ſubjecta ex animo, ſubjecta cum fervore devotionis. Quod propterea ſanè dico, (x) quoniam eſt humilitas quam nobis veritas parit, & non habet calorem: & eſt humilitas quam charitas format, & inflammat. Atque hæc quidem in *affectu*, illa in

cogni-

q *Ser. 40. diver. num. 5.* r *Serm. 19. in Cant. num. 9.*
s *Ser. 3. de Reſurrect. Dom. num. 4.* t *Serm. 19. in Cant. num. 9.*
u *Ser. 2. de verb. Eſa. num. 5.* x *Ser. 42. in Cant. num. 6. & 7.*

cognitione conſiſtit. Illud voluntatis eſt, hoc neceſſitatis. *Semetipſum exinaniuit* (inquit Apoſtolus) *formam ſervi accipiens*, & formam humilitatis tradens. Ipſe ſe exinanivit, ipſe ſe humiliavit, non neceſſitate iudicii, ſed noſtri charitate. Porrò (y) totius humilitatis ſumma in eo videtur conſiſtere, ſi voluntas noſtra Divinæ ſubjecta ſit voluntati. Scio quidem creaturam omnem, velit nolit, ſubjectam eſſe Creatori: ſed à creatura rationali voluntaria ſubjectio quæritur, ut voluntariè ſacrificet Domino, & confiteatur Nomini ejus quia bonum eſt. At verò ſubjectionem iſtam triplicem eſſe neceſsè eſt, ut quod certum eſt Deum *velle*, id nos velimus omninò: & quod certum eſt eum *nolle*, ſimiliter execremur & nos: quod autem incertum eſt utrum *velit* aut *nolit*, neque velimus ex toto, neque penitùs non velimus. Quod ipſe nobis præſtare dignetur, (z) cujus Regnum & Imperium ſine fine permanet in ſæcula ſæculorum. Amen.

XIII. *Gratias agimus*

a IVDICI VIVORVM ET MORTVORVM.

CHriſtus hic eſt, (b) qui de Morte meruit reſurrectionem, de Cruce iudicii poteſtatem: ut, quoniam in illa iniuſtè iudicatus eſt, de iſta iuſtam obtineret Iudicis cenſuram, ipſo poſt reſurrectionem dicente: *Data eſt mihi omnis poteſtas in*

cælo,

y *Ser. 26. diver. num. 2.* z *Ser. 2. ſuper Sal. Reg. num. 11.*
a *Serm. 2. in vlt. Cœna num. 5.* b *Serm. 60 diver. num. 2.*

Digitized by Google

cælo, & in terra. Deus Pater dedit Filio iudicii poteſtatem, (c) non quia ſuus, ſed quia filius hominis eſt. O verè Patrem miſericordiarum! vult per Hominem homines iudicari, quo in tanta trepidatione & perturbatione malorum, electis fiduciam præſtet naturæ ſimilitudo. Videbunt eum impii [d] in corona iuſtitiæ, & peribunt. Videbunt eum ſancti in corona gloriæ, & perpetualiter gaudebunt. O quàm grata [e] propter filios gratiæ apparebit blanda quædam viſio Hominis! ſanè firmamentum fidei, ſpei robur, fiduciæ augmentum, quòd ſcilicet gratia & miſericordia ſit in ſanctos ejus, & reſpectus in electos illius. De vultu tali [f] iudicium meum prodeat, opto, cui inſit amor, error abſit, & perturbatio. Sed neque huic diſſonat [g] promiſſio facta per Angelos, qui Domino Iesu aſſumpto, ita ad Apoſtolos loquebantur: *Hic* Iesus *qui aſſumptus eſt à vobis in cœlum, ſic veniet quemadmodùm vidiſtis euntem in cœlum*: hoc eſt, in hac ipſa corporis forma atque ſubſtantia. Quamvis & in priori adventu [h] recordatus ſit miſericordiæ ſuæ, & veritatis ſuæ domui Iſrael; & in poſteriori aduentu licet iudicaturus ſit orbem terræ in æquitate, & populos in veritate ſua: non tamen futurum iudicium fiet ſine miſericordia, niſi fortè ei qui non fecerit miſericordiam. In primo adventu [i] venit in carne & infirmitate: in ſecundo veniet in gloria & majeſtate. Veniet inquam quærere nos [k] in illa tam ſingulari quàm univerſal

e pro-

c *Serm. 73. in Cant. num. 5.* d *Serm. 50. diver. num. 1.*
e *Ser. 73. in Cant. num. 5.* f *Lib. 5. de conſiderat. cap 4. nu. 10.*
g *Serm. 73. in Cant. num. 5.* h *Serm. 11. ſup. Pſal. 90. num. 9.*
i *Ser. 5. de Adven. Dom. nu. 1.* k *Ser. 2. de Aſcen. Dom. num. 4.*

proceſſione, cùm, præcedentibus omnibus Angelis & ſubſequentibus hominibus univerſis, deſcendet iudicare vivos & mortuos. Tunc videbitur cum poteſtate magna & majeſtate, qui priùs in infirmitate carnis latuerat. Veniet Dominus [l] expectantibus eum in veritate; veniet tanquam revertens à nuptiis inebriatus vino charitatis, & immemor iniquitatum noſtrarum. Veniet non expectantibus tanquam revertens à nuptiis, & tanquam potens crapulatus à vino; verè ebrius, & immemor miſerationum ſuarum. Tunc enim quantùm ad impios obliviſcetur miſereri Deus. Veniet in ira & indignatione tanquam furibundus. Sicut benignitas apparuit ultrà omnem ſpem, [m] ultra omnem æſtimationem: ita expectare poſſumus iudicii diſtrictionem. Immenſus eſt enim Deus, & infinitus in iuſtitia, ſicut & in miſericordia; multus ad ignoſcendum, multus ad vlciſcendum. Quis ille pudor erit, [n] quævè confuſio, poſt tanta beneficia tam ingratos, tam imperfectos, tam vacuos apparere ante faciem Dei noſtri? Sicut fluit cera à facie ignis, ſic peribunt peccatores à facie Dei. Quid tam pavendum, [o] quid tam plenum anxietatis & vehementiſſimæ ſollicitudinis excogitari poteſt, quàm judicandum aſtare illi tam terrifico Tribunali, & incertam adhuc expectare ſub tam diſtricto Iudice ſententiam? Paueo gehennam, [p] paueo Iudicis vultum, ipſis quoque tremendum Angelicis Poteſtatibus. Contremiſco ab ira Poten-

l *Ser. 1. in Dom. 1. poſt. oct. Epiph. nu. 1.* m *Ser. 1. in Epiph. Dom. num. 5.* n *Ser. 28. diver. num. 7.* o *Ser. 8. ſup. Pſalm. 90. num. 12.* p *Ser. 16. in Cant. num. 7.*

Digitized by Google

tentis, à facie furoris ejus, à fragore ruentis mundi, à conflagratione elementorum, à tempeſtate valida, à voce Archangeli, & à verbo aſpero. Tu quoque ô homo, [q] qui adventum deſideras Salvatoris, time ſcrutinium Iudicis, time oculos ejus, time illum qui per Prophetam Sophoniam dicit: *Et erit in die illa, & ego ſcrutabor Ieruſalem in lucernis*. Acuto enim viſu eſt, nihil inſcrutatum relinquet oculus ejus. Scrutabitur renes & corda, ipſaquè cogitatio hominis confitebitur illi. Quid tutum in Babylone, ſi Ieruſalem manet ſcrutinium? Puto enim hoc loco Prophetam Ieruſalem nomine deſignâſſe illos, qui in hoc ſæculo vitam ducunt Religioſam. Denique ait Pſalmiſta (r) ſub perſona Domini: *Cùm accepero tempus, ego iuſtitias iudicabo*. Vias iuſtorum (nî fallor) & actus eorum diſcuſſarum ſe & examinaturum dicit. Verendum valdè cùm ad hoc ventum fuerit, nè ſub tam ſubtili examine multæ noſtræ iuſtitiæ (ut putantur) peccata appareant. Vnum eſt tamen remedium, ſi noſmetipſos diiudicaverimus, non utique iudicabimur. Bonum iudicium quod me illi diſtricto Divinoquè iudicio ſubducit & abſcondit. Prorsùs horreo incidere in manus Dei viventis. Volo vultui iræ iudicatus præſentari, non iudicandus. Iudicemur interim, Fratres, [s] & terribilem illam expectationem præſenti ſtudeamus declinare iudicio. Non iudicabit Deus bis in idipſum. Spiritualis homo omnia diiudicat, (t) & ipſe à nemine iudicatur. Iudicabo proinde mala mea, iudicabo & bona. *Mala* melioribus curabo

 cor-

q *Ser. 55. in Cant. num. 2.* r *Ibidem. num. 3.* s *Ser. 8. ſup. Pſal. 90. num. 12.* t *Ser. 55. in Cant. num. 3.*

Digitized by Google

corrigere actibus, diluere lachrymis, punire ieiuniis. In *bonis* de me humiliter ſentiam, & iuxta præceptum Domini ſervum me inutilem reputabo, qui quod facere debui, tantum feci. Scrutemur iuxta Prophetam vias noſtras, (u) & ſtudia noſtra: & in eo ſe quiſque iudicet profeciſſe, non cùm non inuenerit quod reprehendat, ſed cùm quod invenerit reprehendet. Tunc te non fruſtra ſcrutatus es, ſi rursùm opus eſſe ſcrutinio advertiſti. Et toties non te fefellit inquiſitio tua, quoties iterandum putaveris. Si autem ſemper hoc cùm opus eſt facis, ſemper facis. Scrutabor & ego vias meas, (x) & ſtudia mea: quo is qui ſcrutatus eſt Ieruſalem in lucernis, nihil inſcrutatum in me ſive indiſcuſſum inueniat. Neque enim iudicaturus eſt bis in idipſum. O Iesu bone, (y) miſerere mei. Eſto mihi Iesus, eſto mihi Salvator meus: miſerere mei, qui pro me pium cruorem fudiſti, non intres in iudicium cum ſervo tuo: quia nullus iuſtificabitur homo, niſi per teipſum ei peccatorum ſuorum tribuatur remiſſio. Non me tua iudiciaria ſententia premat, quem tua pietas levat. O Iesu Iesu, (z) utinam merear te videre mi Iesu. Equidem videbo te Deum Salvatorem meum, cùm tu veneris iudicare ſęculum per ignem. Sed rogo te per teipſum, & per illam quæ te genuit Matrem, ut cùm veneris ad iudicium, attrahas me ad teipſum: ut ubi nunc es, poſſim & ego eſſe tecum, qui vivis & regnas cum Deo Patre in uni-

u *Serm.* 58. *in Cant. num.* 12. x *Serm.* 55. *in Cant. num.* 3. y *Serm.* 11. *in ult. cœna num.* 88. z *Serm.* 6. *in ult. cœna. num.* 43.

unitate Spiritus Sancti Deus, per omnia ſæcula ſæculorum. Amen.

XIV. *Gratias agimus* a LARGITORI GRATVITO.

TOTVS ſiquidem (b) mihi datus eſt, & totus in meos uſus expenſus eſt. Nimirùm Dominus IESUS (c) non ſolùm conceptionem, ſed & vitam ſuam, & hoc per ſingulos ætatum gradus infantiæ, pueritiæ, adoleſcentiæ, juventutis mihi donavit: adijciens mortem, reſurrectionem, aſcenſionem, & miſſionem Spiritus Sancti. Hoc autem ideo, ut *Conceptio* ejus emundet meam: *Vita* ejus inſtruat meam: *Mors* ejus deſtruat meam: *Reſurrectio* ejus præcedat meam: *Aſcenſio* ejus præparet meam: porrò *Spiritus* adiuvat infirmitatem meam. Vita Chriſti, (d) vivendi mihi regula extitit, Mors à morte redemptio. Illa vitam inſtruxit, mortem iſta deſtruxit. In vita Chriſti (e) cognoſco vitam meam, ut ſicut ille paupertatis & obedientiæ, humilitatis & patientiæ, charitatis & miſericordiæ indeclinabiles ſemitas tenuit; ſic & ego eiſdem veſtigiis incedam, non declinans ad dexteram, neque ad ſiniſtram. In Morte autem ſua dedit mihi iuſtitiam ſuam, dirumpens iugum captivitatis meæ, & expugnans hoſtes qui ſunt in via vel iuxta viam, ut non apponant ampliùs nocere mihi. Ex nobis aſ-

---

a *Tract. de diligen. Deo cap. 5. n. 14.* b *Ser. 3. in Circumciſ. Dom. num. 4.* c *Ser. 2. in die Pent. nu. 5.* d *Tract. de exhort. ad milites templi cap. 11. nu. 18.* e *Ser. 2. in die Pent. nu. 5.*

ſumpſit, (f) quæ pro nobis ſuſtinuit, naſci, lactari, mori, ſepeliri. Mea eſt mortalitas Nati, mea infirmitas Parvuli, mea expiratio Crucifixi, mea Sepulti dormitio. Mihi data eſt paſſio Chriſti, (g) quia alteri dari non potuit. Numquid Angelo? Sed ille non eguit. Numquid diabolo? Sed ille non reſurgit. In qua nimirùm paſſione (h) ſicut totum hominem ſaluum fecit, ſic de toto ſe fecit hoſtiam ſalutarem: *Corpus* exponens tantis ſuppliciis & iniuriis, *animum* verò geminæ cujuſdam humaniſſimæ compaſſionis affectui: hinc quidem ſuper mœrore inconſolabili ſanctarum fœminarum, inde ſuper deſperatione & diſperſione diſcipulorum. In his quatuor crux Dominica fuit: & hæc omnia propter nos paſſus eſt, qui tanta charitate compaſſus eſt nobis. O quàm mirabilis eſt paſſio tua Domine Iesu, (i) quæ paſſiones omnium noſtrûm propulſavit! propitiata eſt omnibus iniquitatibus noſtris, & nulli unquam peſti noſtræ inuenitur inefficax. Peccavi peccatum grande, (k) turbatur conſcientia, ſed non perturbabitur, quoniam vulnerum Domini mei recordabor. Nempè vulneratus eſt propter iniquitates noſtras. Quid tam ad mortem, quod non Chriſti morte ſalvetur? Proinde mors Chriſti eſt reverenda, (l) & præ omnibus Sacramentis affectuoſa. In hoc enim ſacramento pietas magis enituit, gratia plùs effulſit, charitas ampliùs radiavit. O quàm indebita miſeratio! (m) quàm gratuita & ſic probata dilectio! quàm inopinata digna-

f *Ser.75.in Cant.nu.7.* g *Ser.in fer.4.hebd.San.nu.10.* h *Ser.3.in Dom.Palm.n.5.* i *Ser.in fer.4.hebd.San.n.1.* k *Ser.61.in Cant.num.3.* l *Ser.2.in Cœna Dom.num.4.* m *Ser.22.diver.num.9.*

gnatio! quàm ſtupenda dulcedo! quàm inuicta manſuetudo, Regem gloriæ pro deſpicatiſſimo vermiculo crucifigi! Ad mortem Chriſti (n) tria præcipuè reſpiciunt, non ſine timore, non ſine lachrymis & gemitu proſequenda: injuriarum multiformium *illatio*, manuum ac pedum in cruce *confixio*, ſepulchri ac ſepulti ſub militum excubiis *obſeruatio*. Chriſtus Dominus (o) pro peccatis noſtris crucifixus eſt, & crucem amaram ſuis amatoribus dulcoravit. Mortuus eſt, & mortem necavit, ut viveremus per illum. Ad cumulum pietatis (p) tradidit in mortem Animam ſuam, & de proprio latere protulit precium ſatisfactionis quo placaret Deum Patrem. Per quod illum planè ad ſe verſiculum traxit: *Apud Dominum miſericordia, & copioſa apud eum redemptio*. Prorsùs copioſa: quia non gutta, ſed unda Sanguinis largiter per quinque partes Corporis emanavit. O quàm munificus (q) factus eſt in Cruce bonus Iesus! quàm largè quæ habuit omnia tradidit! Ecce ipſis crucifixoribus ſuis orationis affectum, Latroni paradiſum, Matri filium, filio Matrem, mortuis vitam, manibus Patris Animam ſuam, toti mundo ſigna potentiæ ſuæ contulit: pro redimendo homine non ex parte, ſed totum Sanguinem ex multis & largis foraminibus effudit. Hunc verò Sanguinem (r) puncturæ veprium, foſſio manuum & pedum cum clavis, lateris apertio cum lancea militari fortiùs exprimentes, ad modum torrentis ſuderunt extrinſecùs.

 Erat-

n *Serm. 2. in Cœna Dom. num. 5.* o *Ser. de Paſſ. Dom. num. 1.* p *Ser. 22. in Cant. nu. 7.* q *Tract. de vite myſt. cap. 10. num. 4.* r *Ser. de excellen. Sacramen. num. 4.*

Eratquè ille Sanguis precioſior cariorquè balſamo, per quem ſordium noſtrarum facta eſt mundatio. Cognoſce anima mea, (s) cognoſce: hic eſt Dominus Deus noſter, Iesus Chriſtus Salvator tuus, Vnigenitus Dei Filius, verus Deus, verus homo: qui ſolus ſub Sole ſine macula inuentus eſt. Et ecce cum ſceleratis quomodo reputatus eſt, & quaſi leproſus & noviſſimus virorum æſtimatus eſt. Aſcendit Crucem, (t) mundo pro mundo expoſitus, & revelata facie ac diſcooperta fronte purgationem peccatorum faciens, probroſæ & auſteræ mortis non tam erubuit ignominiam, quàm nec pœnam exhorruit, ut nos opprobrio ſempiterno eriperet, reſtitueret gloriæ. Quid retribuam Domino (u) Jesu Crucifixo pro omnibus his? Recordabor quamdiu fuero, (x) dolorum ejus, conuiciorum, ſputorum, colaphorum, ſubſannationum, exprobrationum, clavorum, horumquè ſimilium, quæ per eum & ſuper eum abundantius tranſierunt. Odor enim vitæ (y) ſpirat mihi in omnibus his. Horum vivifico odore ſpiritum meum, Domine Jesu, à peccati morte reſuſcita: horum virtute ab aſtutiis Satanæ me cuſtodi, ac me conforta, ut jugum mandatorum tuorum ſuave mihi fiat. O Salvator meus, (z) nihil mihi quæſo ſine te dulceſcat, nihil pretioſum arrideat mihi: ſed da mihi bone Iesu in te vivere, & pro amore tuo mori, qui pro me dignatus es amaræ mortis ſubire tormentum. Amen.

Gra-

s *Ser. de Paſſ. Dom. num.* 15. t *Tract. de exhort. ad milit. templi cap.* 10. *num.* 17. u *Tract. de diligen. Deo cap.* 5. *num.* 14. x *Serm. de Paſſ. Dom. num.* 11. y *Ibidem num.* 13. z *Lib.* 3. *de amore Dei cap.* 3. *num.* 113.

XV. *Gratias agimus*

a LEGISLATORI NOSTRO.

AB initio Deus primo homini modum præſcripſit,(b) mandatum contulit, dicens: *Ex omni ligno paradiſi comedes, de ligno autem ſcientiæ boni & mali ne comedas*. Leviſſimum planè eſt mandatum, & larga omninò menſura: ſed tranſgreſſus eſt homo præſcriptum ſibi modum, & conſtitutum ſibi terminum prætergreſſus eſt. Adam pius fortè videtur [c] mulierem non contriſtando: ſed timorem Domini dereliquit, voci illius magis obediens quàm Divinæ. Unde & avertens ab eo faciem ſuam Deus, [d] vix tandem in diebus Abrahæ amici ſui placabilis fieri incipiens, rursùs modum inſtituit, legem promulgavit, ſed non priori ſimilem uſquequaque. Ea ſiquidem ad cautelam fuerat, hæc ad medelam. Ibi prohibitio facta eſt, ne ſuperfluitas ſubintraret: hîc jam indicta abſciſſio eſt, ut Sacramenti remedio, quæ ſubintraverat, tolleretur. Poſtremò illa quidem in arbore data eſt lex, ne fructu ejus veſceretur: hæc in proprio corpore, ut caro præputii ſcinderetur. Populo duræ cervicis (e) cultellus erat neceſſarius, & lapideis cordibus meritò cultri lapidei debebantur, qualibus à Jeſu Nave facta Circumciſio memoratur. Noſter autem JESUS tanquam Agnus manſue-

a *Tract. de vite myſt. cap. 45. num. 173.* b *Serm. 2. in Circum. Dom. num. 1.* c *Serm. 2. in Annun. B. M. num. 3.* d *Serm. 2. in Circumciſ. Dom. num. 1.* e *Serm. 4. in Epiph. Dom. num. 1.*

ſuetus omnem auſteritatem abſtulit. Hujus quidem gratiâ (f) Sacramentum prius erat Circumciſio, ut originalis rubiginem culpæ, quæ manaverat à parentibus primis, cultellus eraderet: ſed veniente Domino, qui Agnus eſt totus ſuavis & mitis, optimè ſatis mutatum eſt, ut inveteratam rubiginem cum unctione Sancti Spiritus aqua dilueret, & acerbitas illa ceſſaret. Sic agit [g] miſericors Dominus. Duritiam duris congruam ſervis, filiis commutavit in manſuetudinem, ut rubiginem originalis peccati, quam vix cultellus eradere poterat, ex hoc jam cum unctione gratiæ facilè lavet aqua. Nihil ergo mirum, ſi pro diverſitate temporum mutata ſunt Sacramenta: ut daretur utriſque quod congruum erat eis. Ipſe verò Chriſtus utrumque ſuſcepit, ut tanquam lapis angularis utrique parieti cohæreret, ac ſi duarum capita corrigiarum conſuendo connecteret. Sed & propterea voluit circumcidi, [h] ut oſtenderet Auctorem ſe eſſe veteris legis, ſicut & Evangelii, quoniam qui per ſeipſum ait, *Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto, &c.* ipſe idem per ſervum priùs dixerat: *Omnis anima, cujus præputii caro circumciſa non fuerit, peribit de populo ſuo.* Abrahæ & ſemini ejus, [i] Circumciſionis Sacramentum divinitùs traditum eſt, & uſque ad Baptiſmi tempora perduravit: quo uno ſubſtituto, vacâſſe cætera credimus. Per Baptiſmum tanquam rubrum tranſeuntes mare, [k] liberati ſumus per noſtrum Legislatorem Dominum Jeſum à ſervitute Ægyptiaca, qua ante

Bap-

---

f *Ser. 1. in Cœna Dom. nu. 2.* g *Ser 4. in Epiph. Dom. 1. nu. 1.* h *Ibidem num. 2.* i *Tract. 3 de quæſt. ad Hug. de S. Victore cap. 1. num. 4.* k *Tract. de vite myſt. cap. 45. num. 174.*

Baptiſmi gratiam premebamur. Porrò legimus in Evangelio, [l] quoniam *videns turbas Jeſus, aſcendit in montem*. Prædicantem enim Dominum de civitatibus & caſtellis populi ſequebantur, & adhęrebant ei affatu pariter & aſpectu illius delectati: quorum ſalvabat animas, ſanabat corpora. *Et cùm ſediſſet,* [m] *acceſſerunt ad eum diſcipuli ejus*. Benè autem non turbæ, non quilibet de populo, ſed diſcipuli acceſſiſſe dicuntur: quatenùs ſicut Teſtamentum vetus datum legitur in monte Sina, ſolo Moyſe aſcendeute, & populo expectante deorsùm: ſic & modò ſuſciperent montes pacem populo & colles juſtitiam: & velut in tenebris qoibuſdam & in occulto diceretur Apoſtolis, quod poſtea dicerent in lumine: & audirent in aure, quod prædicarent poſtmodùm ſuper tecta. *Et aperiens os ſuum docebat eos*. Verè apertum eſt os ejus, in quo omnes theſauri ſapientiæ & ſcientiæ ſunt reconditi. Eſt verè ejus hæc doctrina, qui in Apocalypſi loquitur: *Ecce nova facio omnia*, qui per Prophetam ante prædixerat: *Attendite popule meus legem meam, aperiam os meum, eructabo abſcondita à conſtitutione mundi*. Puto [n] de charitate dictum eſſe in Pſalmo: *Lex Domini immaculata, convertens animas*: quòd ſola videlicet ſit, quæ ab amore ſui & mundi avertere poſſit animum, & in Deum dirigere. Lex item Domini immaculata, (o) charitas eſt, quæ non quod ſibi utile eſt quęrit, ſed quod multis. Lex quoque Domini dicitur, ſive quòd ipſe ex ea vivat, ſive quòd eam nullus niſi ejus dono poſſideat. Quid verò in ſumma & beata illa

Tri-

l *Serm. 1. de omn. San. num. 4.* m *Ibidem num. 6. & 7.* n *Epiſt. 11. num. 3.* o *Ibidem num. 4.*

Trinitate ſummam & ineffabilem illam conſervat vnitatem, niſi charitas? Lex eſt ergo, & lex Domini charitas, quæ Trinitatem in vnitate quodammodò cohibet,& colligat in vinculo pacis. Proinde (p)dulcis Dominus dulce mandatum propoſuit, dicens: *Mandatum novum do vobis,ut diligatis invicem ſicut dilexi vos*. Mandatum nobis proponit amoris, qui dilexit nos, & lavit nos à peccatis noſtris in Sanguine suo. O bonum mandatum, mandatum dulce, mandatum delectabile, mandatum vitæ, mandatum ſalutis æternæ! Solus amor eſt, (q) quem à nobis Deus exigit,cùm beneficiis obruit. Plenitudo legis charitas eſt, & legem continet & Prophetas. Quia quidquid divina lege indicitur, vel interdicitur, ad ſolum amorem reducit. O homo (r) quid retribues Domino pro omnibus quæ retribuit tibi? Solam dilectionem exigit: ſola dilectio ei ſufficit. Ait enim diſcipulis ſuis: (s) *Mandatum do vobis ut diligatis invicem, ſicut dilexi vos*. Quid eſt novum? *Novum*, quia vetera ad novitatem perducit, & veteres homines transformat in juvenes. *Novum*, quia exuit veterem hominem, & induit novum, qui ſecundùm Deum creatus eſt in ſanctitate & juſtitia veritatis. *Novum*, quia olim genus humanum à paradiſi gaudiis expulſum, nunc & quotidie tranſmittit in cœlum. Proponit quoque Dominus nobis viæ laborem, [t] laboris mercedem. *Ego ſum*, inquit, *via, veritas, & vita*. Viam dicit humilitatem, quæ ducit ad veritatem. Altera labor, altera fructus laboris

p *Serm.5. in vlt. cœna num.31.* q *Lib.3. de amore Dei cap.3. num.15.* r *Tract. de 3. præcip. myſt. cap.6. num.17.* s *Serm.5. in vlt. cœna num.32.* t *Tract. de grad. humil. cap.1. num.1.*

Digitized by Google

ris eſt. Unde ſciam, inquis, quòd ibi de humilitate locutus ſit, cùm indeterminatè dixerit: *Ego ſum via?* Audi apertiùs: *Diſcite à me quia mitis ſum, & humilis corde*. Se ergo proponit humilitatis exemplum, manſuetudinis formam. Si imitaris eum, non ambulas in tenebris, ſed habebis lumen vitæ. Quid eſt lumen vitæ, niſi veritas? Qui autem (u) ad culmen humilitatis pervenient, veritatem proſpicient. *Etenim* (inquit Propheta David) *benedictionem dabit legislator*: quia qui dedit legem, dabit & benedictionem: hoc eſt, qui juſſit humilitatem, perducet ad veritatem. Quis verò eſt hic Legislator, niſi *dulcis & rectus Dominus, qui legem dedit delinquentibus in via*? In via quippè delinquunt, qui veritatem derelinquunt. Sed numquid vel ſic à dulci Domino derelinquuntur? Formam rectitudinis de cœlis attulit, (x) reliquit in terris: immiſcens ſanè & mittens dulcedinem rectitudinis in omnibus operibus ſuis, ſicut de eo ſanctus David prædixerat: *Dulcis & rectus Dominus, propter hoc legem dabit delinquentibus in via*. Ipſis ergo (y) dulcis & rectus Dominus legem dat viam humilitatis, per quam redeant ad agnitionem veritatis. Dat occaſionem recuperandæ ſalutis, quia *dulcis* eſt: non tamen abſque diſciplina legis, quia *rectus* eſt. *Dulcis*, quia perire non patitur: *Rectus*, quia punire non obliviſcitur. Cui ſit honor, (z) & gloria in ſæcula ſæculorum. Amen.

Gra-

---

u *Ibid. num. 2.* x *Ser. 3. in die Pentec. num. 6.* y *Tract. de grad. humil. cap. 1, num. 2.* z *Serm. 1. de Converſ. S. Pauli num. 8.*

XVI. *Gratias agimus* a LIBERATORI NOSTRO.

IN primo homine peccavimus omnes, (b) in ipſo cecidimus omnes. Cecidimus ſanè in carcerem luto pariter & lapidibus plenum. Cecidimus inquam ſuper aceruum lapidum, (c) & in luto: unde non ſolùm inquinati, ſed etiam vulnerati, & graviter quaſſati ſumus. A planta pedis (d) uſque ad verticem capitis non erat in nobis ſanitas: erravimus ab utero, in utero damnati, antequam nati, quia de peccato & in peccato concepti. Exinde iacebamus captivi, (e) inquinati, conquaſſati, donec veniret deſideratus Gentibus qui nos redimeret, ablueret, adiuvaret. Ego enim audiens, (f) quia tranſit ante carcerem Filius magni Regis, cæpi altiùs gemere, & mirabiliùs exclamare, dicens: *Filii Dei, miſerere mei*. At ille ſicut benigniſſimus, *Quisnam*, inquit, *ille fletus & ululatus quem audio?* Et dicunt ei: Ipſe eſt Adam proditor ille quem Pater veſter tradi fecit in carcerem, donec cogitet quibus illum ſuppliciis faciat interire. Quid ageret cujus natura bonitas, cui proprium eſt miſereri ſemper & parcere? Deſcendit in carcerem, venit ut educeret vinctum de domo carceris. Sedebamus in tenebroſis, (g) & in umbra mortis per ignorantiam veritatis, ſedebamus vincti catenis delictorum.

---

a *Tract. de 3. præcip. myſt. cap.6. num. 17.* b *Serm. 2. in oct. Paſchæ num.4.* c *Serm.1. in cœna Dom. num. 3.* d *Serm.2. in die Pent. num.3.* e *Serm.2. in oct. Paſchæ num.4.* f *Serm.3. in Circumc. num.4.* g *Serm.22. in Cant. num.7.*

rum. Deſcendit ad nos in carcerem non ut torqueret, ſed ut erueret de poteſtate tenebrarum. Et primò quidem veritatis Doctor depulit umbram ignorantiæ noſtræ, *luce ſapientiæ ſuæ*. Per *iuſtitiam* deinde quæ ex fide eſt, ſoluit funes peccatorum, gratis iuſtificans peccatorem. Quo gemino beneficio implevit ſermonem illum ſancti David: *Dominus ſoluit compeditos, Dominus illuminat cæcos*. Erat peccatori conſcientia carcer, (h) erant tortores ratio & memoria, atque hi quidem crudeles, auſteri & immites: ſed longè minùs rugientibus illis præparatis ad eſcam, quibus erat iamiamquè tradendus. Sed benedictus ſit Deus, qui non dedit me in captionem dentibus eorum. Benedictus inquam ſit Dominus, quia viſitavit & fecit redem ptionem. Quid retribuam Domino (i) pro omnibus quæ retribuit mihi? Diligam te (k) Domine fortitudo mea, Domine firmamentum meum, & refugium meum, & liberator meus. Verè *liberator*, quia liberaſti me pauperem à potente, & inopem cui non erat adiutor: & liberaſti animam meam à perditione. Cùm enim (l) inferiori eam carceri & tortoribus tradere malignus accelararet, ſed & corpus ipſum ignibus cremare perpetuis, ut digna periuriis fieret retributio membris: fortior ſupervenit. Intravit in carcerem Iesus, qui fortem alligans, ejus vaſa diripuit: ut quæ priùs erant in contumeliam, faceret in honorem. Contrivit portas æreas, & confregit ferreos vectes, vinctum de domo carceris & umbra

h *Serm. 2. in Aſſumpt. B. M. num. 4.* i *Serm. 22. diuer. num. 6.* k *Tract. de 3. præcip. myſt. cap. 6. num. 17.* l *Serm. 2. in Aſſumpt. B. M. num. 4.*

bra mortis educens. Eſt libertas à *peccato*, (m) ſicut dicit Apoſtolus: *Cùm enim ſervi eſſetis peccati, liberi fuiſtis iuſtitiæ: nunc autem liberati à peccato, ſerui autem facti Deo, habetis fructum veſtrum in ſanctificationem, finem verò vitam æternam.* Eſt item libertas à *miſeria*, de qua idem Apoſtolus: *Et ipſa*, inquit, *creatura liberabitur à ſervitute corruptionis in libertatem gloriæ filiorum Dei.* Qua quidē libertate Chriſtus nos liberabit, (n) cùm nos utique tradet regnum Deo, & Patri. De hac enim & item de illa quam diximus à peccato, puto quòd Iudæis aiebat: *Si vos filius liberaverit, verè liberi eritis.* *Vos autem*, (o) *qui reliquiſtis omnia, & ſecuti eſtis* non habentem ubi caput reclinaret Filium hominis, confitemini illi toto corde, tota anima, tota virtute, & ex ipſis medullis cordis gratias ei agite, dicentes: *Quoniam ipſe liberavit me de laqueo venantium.* Et ut noveritis quàm magnum ſit beneficium hoc, & ſciatis quæ à Deo donata ſunt vobis, audite quod ſequitur: *Et à verbo aſpero.* Quod eſt hoc verbum aſperum, niſi, *Tollatur impius ne videat gloriam Dei?* O verbum aſperum, (p) ô ſermo durus! *Ite maledicti in ignem æternum.* Verbum item aſperum fuit, (q) quod protulit domus exaſperans populus Iudæorum: *Tolle, tolle, crucifige eum.* Quàm horribile verbum, quàm aſperum, quàm crudele! Verè dentes eorum arma & ſagittæ, & lingua eorum gladius acutus. Hoc verbum aſperum tu ſuſtinuiſti Domine Iesu. Cur, niſi ut nos liberes

m *Tract. de grat. & lib. arb. cap. 3. num. 6.* n *Ibid. num. 7.* o *Serm. 3. ſup. Pſal. 90. num. 2.* p *Tract. de diligen. Deo cap. 4 num. 11.* q *Serm. 3. ſup. Pſalm. 90. num. 2.*

beres à verbo aſpero? Sit iam pietatis tuæ, ut non ſuſtineamus nos, quod tu dignatus es ſuſtinere pro nobis. Vtinam mihi ſemper (r) à dextris ſis Iesu bone: utinam ſemper teneas dextram meam. Scio enim & certus ſum, quoniam nulla nocebit adverſitas, ſi nulla dominetur iniquitas. *Felix*, (s) qui te conſolatorem & adiutorem habet, adiutor in opportunitatibus, in tribulatione. At quàm *felicior* quem jam eripuiſti tantis malis: quàm felicior qui jam exemptus de laqueo venantium, qui jam raptus eſt ne malitia mutet intellectum illius, aut ne fictio decipiat animam ejus. Longè tamen præ his omnibus *feliciſſimus* ille erit, quem aſſumpſeris ad teipſum, quem repleveris in bonis domus tuæ, & claritati tuæ conformaveris eum. Quid enim felicius, (t) quàm perfrui viſione Dei? quiduè beatius, quàm dilecta illa tua viſio Domine Deus? Hanc anima mea peccatrix concupiſcit, & quia eam adhuc non habet, quodammodò languet & deficit: ſed ſpero in Domino Iesu Chriſto, quòd in carne mea videbo Deum Salvatorem meum. Vos autem, (u) qui divitias hujus ſæculi penitùs reliquiſtis, agite gratias Deo, exultate & dicite: *Quoniam ipſe liberavit me de laqueo venantium, & à verbo aſpero*. Exultate inquam, Fratres mei;ſed adhuc interim cum tremore. Lætos vos eſſe volo, ſed nondum ſecuros. Nam liberatio plena atque perfecta (x) ante diem ſepulturæ eſſe non poterit,eò quòd maneat iugum grave ſuper filios Adam à die exitus de ventre

r *Ser. 7. ſup. Pſalm. 90. num. 12.* s *Ser. 16. ſup. Pſal. 90. nu. 3.* t *Ser. 10. in ult. cœna Dom. num. 73.* u *Serm. 3. ſup. Pſal. 90. num. 4.* x *Serm. 16. ſup. Pſalm. 90. num. 2.*

tre matris eorum uſque in diem ſepulturæ in matrem omnium. In hac utique die (y) erit vox liberati: *Conuertere anima mea in requiem tuam: quia Dominus benefecit tibi: quia eripuit animam meam de morte, oculos meos à lachrymis, pedes meos à lapſu.* Quod ipſe Deus Pater nobis (z) per Filium ſuum Dominum noſtrum Iesum Chriſtum præſtare dignetur, qui vivit & regnat cum eodem Patre in unitate Spiritus Sancti Deus, per omnia ſæcula ſæculorum. Amen.

XVII. *Gratias agimus*

a Magistro nostro.

Ipſe eſt enim (b) Magiſter & Dominus, cujus ſchola eſt in terris, cathedra in cœlis. In Thronis (c) ſedet Deus. In his Spiritibus ſpeciali quodam ſtupendæ dignationis munere Divina elegit reſidere Majeſtas. Quòd ſi ſeſſio ſignificat magiſterium: puto illum qui unus eſt nobis Magiſter in cœlo & in terra, Dei Sapientiam Chriſtum, cùm aliàs quidem ubique attingat propter munditiam ſuam, ſpecialiùs iſtos Spiritus atque principaliùs tanquam propriam ſedem ſuâ illuſtrare præſentiâ, & inde tanquam de ſolemni auditorio docere Angelum, docere hominem ſcientiam. De illo accubitu Diſcipulis intonat, (d) inſtruit, docet per Spiritum Sanctum,

y *Ibidem num.* 3. z *Serm.* 10. *in vlt. cœna num.* 81. a *Serm.* 8. *diuer. num.* 6. b *Serm.* 40. *diuer. num.* 1. c *Serm.* 19. *in Cant. num.* 5. d *Serm.* 2. *in vlt. cœna num.* 13.

Digitized by Google

ctum, & per ipſos intonat gentibus cunctis. Inde eſt, (e) quòd novellæ adhuc Eccleſiæ loquens, dicit: *Vos vocatis me Magiſter & Domine, & benè dicitis: ſum etenim*. Ego ſum (f) Magiſter: ego ſum Dominus. Ego ſum Magiſter ſine errore: ego ſum Magiſter ſine falſitate. Ego ſum Magiſter bonitatis; ego ſum Magiſter ſanctitatis. Qui ſequitur me benè vadit, ambulare malè non poterit. Ego ſum Dominus vitæ, Dominus mortis, Dominus cæli, Dominus terræ, Creator cunctorum, & Dominus omnium. Ad te igitur (g) libenter accedimus Domine Iesu, diſcipuli ad Magiſtrum, ſervi ad Dominum. Tu es enim (h) vnus Magiſter in cœlo & in terra. Tu es Filius Dei, (i) & Dominus noſter Iesus Chriſtus, qui de cœlo ad hoc miſſus es, ut nobis præires in via virtutum, & legem vitæ & diſciplinæ tuo nobis exemplo dares, & erudires nos ſicut temetipſum. Veniſti Domine propter nos (k) non ſolùm redimendos Sanguinis effuſione, ſed & docendos verbis, & exemplis nihilominùs inſtruendos. Sicut enim penitùs erat inutile viam ſcire, ſi detineremur in carcere: ita redimi non profuiſſet, ſi viæ ignaros qui primus inueniret, primus reduceret in carcerem retrudendos. Itaque Sanctus ille Emmanuel (l) terris intulit magiſterium diſciplinæ cæleſtis, dum ſupernæ illius Ieruſalem quod eſt mater noſtra, viſibilis quædam imago & ſpecies decoris ejus per ipſum nobis & in ipſo

 cur-

e *Serm. 8. diuer. num. 7.* f *Serm. 2. in vlt. cœna num. 13.* g *Serm. 40. diverſ. num. 1.* h *Tract. de quæſt. ad Hug. de Vict cap. 1. num. 2.* i *Opuſculo, Ad quid veniſti cap. 24.* k *Serm. 3. in Circumciſ. num. 1.* l *Serm. 27. in Cant. num. 7.*

expreſſa innotuit. Sanè & Eccleſia (m) non ante currere valuit in odore ſui Salamonis, quouſque is qui ab æterno ex Patre Sapientia erat, factus eſt ei in tempore à Patre ſapientia, quo ipſius odorem percipere poſſet. Currebant in odore ſapientiæ (n) qui miſſi fuerant à Phariſæis, cùm reverſi dicerent: *Nunquam homo ſic locutus eſt*. Vtique admirantes doctrinam, & confitentes ſapientiam. Currebat in hoc ipſo odore ſanctus Nicodemus, qui venit ad IESVM nocte, in ſplendore multo ſapientiæ: de multis quippè inſtructus edoctuſquè receſſit. Nec fruſtra (o) in terris viſus eſt Homo cæleſtis, cùm de terrenis cæleſtes quàm plurimos fecerit ſibi ſimiles, ut ſit quod legitur: *Qualis cæleſtis, tales & cæleſtes*. Extunc igitur in terra vivitur more cæleſtium, dum inſtar ſupernæ illius beatæquè creaturæ Angelicæ, hæc quoque quæ à finibus terræ venit audire ſapientiam Salamonis, cæleſti Viro nihilominùs caſto inhæret amore: etſi necdum quomodo illa juncta per ſpeciem, tamen ſponſata per fidem, juxta promiſſum Dei dicentis per Prophetam Oſeam: *Sponſavi te mihi in miſericordia & miſerationibus, ſponſavi te mihi in fide*. Non tu me elegiſti, [p] ſed ego elegi te: nec ut te eligerem, tua inveni merita, ſed præveni. Ita ergo in fide deſponſavi te mihi, & non in operibus legis: deſponſaviquè in juſtitia, ſed juſtitia quæ ex fide eſt, non ex lege. Unde Eccleſia magis [q] magiſquè conformari ſatagit formæ quæ de cælo venit, diſcens ab ea verecunda eſſe & ſobria, diſcens

---

m *Serm. 22. in Cant. num. 1.* n *Ibidem num. 10.* o *Serm. 27 in Cant. num. 7.* p *Serm. 67. in Cant. num. 11.* q *Serm. 27. in Cant. num. 7.*

diſcens pudica & ſancta, diſcens patiens atque compatiens, poſtremò diſcens eſſe mitis & humilis corde. Et ideo moribus hujuſcemodi contendit & abſens placere ei, in quem Angeli proſpicere concupiſcunt: ut dum deſiderio fervet angelico, probet ſe proinde civem ſanctorum, & domeſticam Dei, probet dilectam, probet ſponſam. Sicut enim [r] naturaliter ad imaginem Dei creati ſumus: ita ad morum ejus ſimilitudinem pro noſtra poſſibilitate conformemur, qui ejus imaginem fœdavimus. Quantò enim quilibet ſe virtutum imitatione conformare Chriſto ſtuduerit: tantò ei propinquior in patria, & ſimilior in gloriæ claritate erit. Proinde [s] omnis actio Chriſti ſit tua lectio, & omnis vita ejus ſit tua doctrina. Deſcribe in corde tuo mores ejus, [t] quàm humiliter ſe habuerit inter homines, quàm benignè inter diſcipulos, quàm modeſtè comedendo & bibendo: quàm miſericors fuerit ſuper peccatores, quibus ſe ſimilem fecit per omnia: quomodo nullum ſprevit vel horruit, etiamſi eſſet leproſus: quomodo divitibus non adulabatur. Non anxius pro corporis neceſſitate erat. Quàm verecundus in viſu erat, quàm patiens in contumeliis, quàm mitis in reſponſionibus. Non enim ſtuduit ſe vindicare in verbo mordaci & amaro: ſed blanda & humili reſponſione alterius malitiam ſanabat. Hæc eſt [u] ſchola Chriſti. Hæc eſt doctrina Spiritus Sancti. Si quis de hac ſchola exierit, & in hac doctrina non perſeveraverit: mihi credite, Fratres mei, in æternum

 peri-

r *Opuſc. Ad quid veniſti cap.24.* s *Tract. de 3. præcip. myſt. cap. 6. num. 12.* t *Opuſc. Ad quid veniſti cap. 24.* u *Serm. 5. in ult. Cœna num. 36.*

peribit. Quiſquis in ſchola Chriſti non proficit, [x] ejus indigous eſt magiſterio. Diſcipulis autem [y] Chriſti imitatoribus dabitur ipſa multitudo dulcedinis, divitiæ æternæ beatitudinis, gaudia æternæ ſelicitatis. Quæ quidem gaudia [z] ipſe nobis largiri dignetur, qui in Trinitate perfecta regnat & vivit Deus benedictus per omnia ſæcula ſeculorum. Amen.

XVIII. *Gratias agimus*

a MEDIATORI DEI ET HOMINUM.

IPſe enim eſt, [b] per quem reconciliati pacem habemus ad Deum. Tempore nempè ſuo rorantibus cælis deſuper, [c] & nubibus pluentibus juſtum, aperta eſt terra, & germinavit Salvatorem, per quam facta eſt cæli terræquè reconciliatio. Unde [d] in hujus Mediatoris ortu inquiunt Angeli: *Gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.* Agnoſce homo (e) Mediatorem Dei & hominum, qui ab ipſo Nativitatis ſuæ exordio divinis humana ſociat, ima ſummis. Naſcitur ex muliere, ſed cui fæcunditatis fructus ſic accedat, ut non decidat flos virginitatis. Panis involuitur, ſed panni ipſi Angelicis laudibus honorantur. Abſconditur in præſepio, ſed proditur ſtellâ de cælo. Sed [f] qualis Mediator eſt, inquies, qui in ſtabulo naſcitur, in

x *Epiſt. 341. num. 1.* y *Serm. 2. in ult. cœna num. 36.* z *Ibidem.* a *Serm. 2. in Cant. num. 2.* b *Serm. 1. de omn. Sanct. num. 14.* c *Serm. 22. in Cant. num. 5.* d *Serm. de Annunc. B. M. num. 3.* e *Serm. 1 in Circumciſ. Dom. 2. num. 2.* f *Serm. 5. in Nat. Dom. num. 1.*

Digitized by Google

in præſepio ponitur, pannis involuitur ſicut cæteri, plorat ut cæteri, denique infans jacet ut cæteri conſueverunt? Magnus planè Mediator eſt etiam in his omnibus quæ ad pacem ſunt, non perfunctoriè, ſed efficaciter quærens. Infans quidem eſt ſed Verbum Infans, cujus ne ipſa quidem infantia tacet: *Conſolamini*, inquit, *conſolamini*, *dicit Dominus Deus veſter*, dicit hoc Emmanuel nobiſcum Deus. Hoc clamat ſtabulum, curando ſeſe homini qui in latrones inciderat, præparari. Hoc clamat præſepe, eidem homini qui jumentis comparatus fuerat, pabulum miniſtrari. Hoc clamant lachrymæ, hoc clamant panni ejuſdem ipſius hominis cruenta jam vulnera ablui & detergi. Cæterùm [g] inquies: Fidelis planè & potens eſt Mediator Dei & hominum Homo Chriſtus Jeſus, ſed Divinam in eo reverentur homines Majeſtatem. Abſorpta videtur in Deitate humanitas, non quòd mutata ſit ſubſtantia, ſed affectio deificata. Denique Deus noſter ignis conſumens eſt. Quidni vereatur peccator accedere, ne quemadmodùm fluit cera à facie ignis, ſic pereat ipſe à facie Dei? Noli timere, ô homo, [h] non venit cum armis: non puniendum, ſed ſalvandum requirit. Et ne fortè dicas etiam nunc: *Vocem tuam audivi, & abſcondi me*? Ecce Infans eſt, & ſine voce: nam vagientis vox magis miſeranda eſt, quàm tremenda. Aut ſi cui fortè terribilis, ſed non tibi. Paruulus factus eſt, tenera membra Virgo Mater pannis alligat, & adhuc timore trepidas? Vel in hoc ſcies quia non venit perdere te, ſed ſalvare: eri-

f 4 pere,

g *Serm. 1. de Virg. Deip. num. 1.* h *Serm. 1. in Nat. Dom num. 3.*

pere, & non ligare. Benedictus ſit Deus Pater, (i) qui propter nimiam charitatem ſuam qua dilexit nos, Filium ſuum dilectum, in quo ei benè complacuit, miſit: per quem reconciliati pacem habemus ad eum, ut idem ſit nobis reconciliationis hujus & Mediator & Obſes. Non eſt quòd vereamur ſub tam pio Mediatore, non eſt quòd de tam fido Obſide dubitemus. Chriſtus Jesus Mediator fidelis, (k) ſicut in perſona una Dei hominiſquè ſubſtantiam copulavit ineffabili ſacramento: ſic & in ipſa reconciliatione conſilio uſus altiſſimo, mediam non deſeruit æquitatem; utriſque tribuens quæ oportebat, honorem Deo, homini miſerationem. Hæc enim eſt optima inter offenſum Dominum & reum ſeruum forma compoſitionis, ut nec honorandi Domini zelo ſervus opprimatur auſteriori ſententia: nec rursùm dum huic ſervo immoderatiùs condeſcenditur, Dominus ipſe debito ſuo fraudetur honore. In terris viſus (l) & cum hominibus converſatus, medius noſtrûm quem neſciebamus ſtetit, verus quidem Emmanuel, nobiſcum Deus, nobiſcum ſtans, ſed pro Patre. Quòd enim nobiſcum ſtetit, adjutorium; quòd pro Patre ſtetit, zelum deſignat. Paternam namque quærebat in omnibus gloriam, cujus & venerat facere voluntatem. Denique (m) fideli reconciliatori Chriſto nec timoris ſpiritus defuit, quo Patri ſemper reverentiam exhiberet, ſemper ei deferret, ſemper gloriam ejus quæreret: nec ſpiritus pietatis, quo miſericorditer compatere-

tur

i *Serm.5.in Nativ.Dom.num.1.* k *Serm. 2. in Annunc. B.M. num.2.* l *Serm.5. de verb. Eſa. nu.2.* m *Serm. 2. in Annunc. B.M.num.2.*

tur hominibus. Unde & neceſſarium habuit ſpiritum quoque ſcientiæ, per quem timoris pariter & pietatis diſtributio fieret inconfuſa. Hoc utique modo (n) ad Patrem Mediator noſter habuit timorem, quaſi ſursùm; ad miſerum verò hominem reconciliandum pietatem, quaſi deorsùm: ad utrumque verò ſcientiam, ſciens, quid cuique eſſet exhibendum. Sicut autem Mediator noſter duas naturas, (o) humanitatem videlicet & divinitatem conjunxit in una natura: ita ſingula ejus opera ad hanc, ſive illam neceſsè eſt pertinere naturam. Ad hanc ſiquidem miſeria, ſed ad illam pertinet potentia. Quidquid miſeriæ paſſus eſt, ex homine contraxit: quidquid potenter operatus eſt, à Patre habuit. Tempus verò reconciliationis extunc cæpit, (p) & ſtatum habuit, quouſque patratum eſt myſterium noſtræ redemptionis: quando immolata ſalutaris hoſtia nos reconciliavit, Chriſtus. Ipſe enim eſt, (q) qui pacificavit in Sanguine ſuo quę in cælis ſunt & quæ ſuper terram, Mediator Dei & hominum Homo Chriſtus Jesus. Vox ſiquidem Sanguinis ejus (r) invaluit multò plùs, quàm vox ſanguinis Abel: clamans in cordibus electorum, remiſſionem peccatorum. Clamat clavus, (s) clamat vulnus, quòd verè Deus ſit in Chriſto mundum reconcilians ſibi. Minoratus eſt Chriſtus paulominùs ab Angelis, (t) factuſquè eſt Dei & hominum Mediator, ac velut lapis angularis, pacificavit per ſuum Sanguinem quæ in cælis ſunt, & quæ ſuper terram. Ruptus eſt paries ini-

n *Lib. 2. de amore Dei cap. 12. num. 36.* o *Serm. de verb. Sapien. num. 7. tom. 6 pag. 771.* p *Tract. de 3. præcep. myſt. cap. 4. num. 5.* q *Ser. 1. de omn. Sanct. num. 14.* r *Ser. 1. de Annunc. B. M. num. 4.* s *Ser. 61. in Cant. num. 4.* t *Ser. 1. in Purificat. B. M. n. 3.*

Digitized by Google

Inimicitiarum, (u) quæ inter cælum & terram Protoplaſtorum inobedientia conſtruxerat: confœderata ſunt terrenis cæleſtia, & obviaverunt ſibi in oſculo pacis. Fideliſſimus planè & benigniſſimus Mediator, (x) qui quidem non diſcrevit, ſed fecit utraque unum, medium parietem maceriæ ſolvens, donans nobis omnia delicta, delens quod adversùm nos erat chirographum decreti, quod erat contrarium nobis, & ipſum tulit de medio, affigens illud Cruci: expolians principatus & poteſtates, traduxit confidenter palàm triumphans illos, pacificanſquè per Sanguinem ſuum quæ ſunt in cælis, & quæ ſuper terram. Propterea (y) ſecurus ſuſcipio Mediatorem Dei Filium, quem agnoſco & meum. Minimè planè jam mihi ſuſpectus erit. Frater enim & caro mea eſt. Puto autem, ſpernere me jam non poterit os de oſſibus meis, & caro de carne mea. Qui cum Patre (z) & Spiritu Sancto vivit & regnat Deus per omnia ſæcula ſæculorum. Amen.

XIX. *Gratias agimus*

a MEDICO ANIMARUM NOSTRARUM.

CUjus tota diſpenſatio, (b) quam exhibuit in carne, medicina ſalutis eſt. Veniebat ungere contritiones noſtras, (c) ac lenire dolores: ideoquè venit vnctus, venit manſuetus & mitis, & multæ miſericordiæ omni-

u *Ser. 3. de Virg. Deip. num. 5.* x *Ser. de S. Mart. Epiſc. num. 4.* y *Serm. 2. in Cant. num. 4.* z *Ibidem num. 8.* a *Serm. 1. de Advent. Dom. num. 8.* b *Serm. 3. de Reſur. Dom. num. 1.* c *Serm. 16. in Cant. num. 12.*

omnibus inuocantibus ſe. Sciebat ſe ad infirmos deſcendere, exhibuit ſe qualem oportuit. Hic attendamus pium Medicum, (d) attendamus Medicum ſapientem. Conſideremus diligentiùs quàm nova medicamina portaverit, videamus quàm nonmodò precioſas, ſed & ſpecioſas attulerit medicinas: non ſolùm perutiles ad ſanitatis fructum, ſed & delectabiles ad aſpectum, & ſuaves ad guſtum. Et quoniam multæ erant infirmitates, (e) multa quoque providus Medicus medicamina curavit afferre. Attulit Spiritum ſapientiæ & intellectus, Spiritum conſilii & fortitudinis, Spiritum ſcientiæ & pietatis, & Spiritum timoris Domini. Videtis (f) quot phialas plenas odoramentis cæleſtis Medicus præparavit ad ſananda vulnera illius miſeri qui incidit in latrones? Septem ſunt numero. Spiritus autem vitæ erat in phialis. Ex his profectò infudit *oleum* meis vulneribus. Infudit & *vinum*, ſed minùs quàm olei. Sic nempè congruebat infirmitatibus meis, ut miſericordiam ſuperexaltaret judicio, quemadmodùm vino oleum ſuperfertur infuſum. Attulit proinde quinque cados olei, vini nonniſi duos. Vinum ſiquidem timor tantùm & fortitudo fuêre, reliqua quinque oleum propria ſuavitate deſignat. O Sapientia, (g) quanta arte medendi in vino & oleo animæ meæ ſanitatem reſtauras, fortiter ſuavis, & ſuaviter fortis. Fortis pro me, & ſuavis mihi. Denique attingis à fine uſque ad finem fortiter, & diſponis omnia ſuaviter, propellens inimicum, & infirmum fovens. Sana me Domine & ſana-

d *Serm. 4. in vigil. Nat. Dom. num. 2.* e *Serm. 16. in Cant. num. 12.* f *Ibidem nu. 13.* g *Ibidem nu. 14.*

ſanabor,pſallam & confitebor Nomini tuo & dicam: *Oleum effuſum nomen tuum*. Non vinum effuſum (nolo enim ut intres in judicium cum ſervo tuo) ſed oleum, quia coronas me in miſericordia & miſerationibus. Oleum planè, quod dum ſupernatat cunctis quibus immiſcetur liquoribus, liquidò illud deſignans Nomen, quod eſt ſuper omne nomen. Qualitas olei eſt, (h) quod ungit & lenit dolorem, & eſt medicina. Nomen *Jeſu* invocatum lenit & ungit, & eſt medicina. Triſtatur aliquis noſtrûm? (i) veniat in cor Jeſus, & inde ſaliat in os, & ecce ad exortum Nominus lumen, nubilum omne diffugit, redit ſerenum. Labitur quis in crimen, currit inſuper ad laqueum mortis deſperando? nonne ſi invocet Nomen vitæ, confeſtim reſpirabit ad vitam? Hoc tibi electarium habes ô anima mea, (*k*) reconditum in vaſculo vocabuli hujus quod eſt JESUS, ſalutiferum certè, quodquè nulli unquam peſti tuæ inveniatur inefficax. Semper tibi in ſinu ſit, ſemper in manu,quo tui omnes in JESUM & ſenſus dirigantur & actus. Habes inquam in Nomine JESU unde actus tuos vel pravos corrigas,vel minùs perfectos adimpleas: itemquè tuos ſenſus aut ſerves ne corrumpantur, aut ſi corrumpantur, ſanes. Cùm ergo venit Dei Filius, (l) factus eſt homo qui erat Deus, tanquam medicus bonus dedit præcepta, quibus obſervatis reformaretur ſalus. Ut verò præceptis faceret fidem,exhibuit ſigna. Neſciebam, (m) ſanus mihi videbar: & ecce mittitur Virginis filius, Filius Dei Altiſſimi, & jubetur occidi, ut vulneribus meis

h *Serm. 15. in Cant. num. 5.* i *Ibidem nu.6,* k *Ibidem nu.7.* l *Serm. 45. div. nu. 4.* m *Ser. 3. in Nat. Dom. num. 4.*

meis precioſo Sanguinis balſamo medeatur. Agnoſce anima mea, quàm gravia ſunt vulnera tua, pro quibus neceſsè fuit Dominum Chriſtum vulnerari. Si non eſſent hæc ad mortem, & mortem ſempiternam, nunquam pro eorum remedio Dei Filius moreretur. Collige tibi (n) guttas gratiſſimas: ecce in quanta multitudine diſtillant de manibus ſimul & pedibus, necnon de latere Crucifixi Chriſti Jeſu, Non eſt morbus animæ, cui his guttis mederi non poſſis. Collige tantùm ſtillas Sanguinis rubicundi, & tanquam pillulas (ſine quibus eſſe nolo) in cubiculo cordis tui reconde. Erit tibi illarum ſapor & odor in medicinam ſalubrem, morbos ſi qui fuerint repellentem, venturoſquè caventem. Hæc eſt dulciſſima medicina, [o] quæ morbum omnem expellit, vires atque virtutes non habenti acquirit: quæ non ſolùm ſanat ægrotos, ſed etiam vivificat mortuos. Peccavi peccatum grande, [p] turbatur conſcientia, ſed non perturbabitur. Quoniam [q] ſi diligenter obſervem præcepta Medici, erit etiam conſolationis occaſio. Sicut enim gravem agnoſco morbum, cui tanta apponitur medicina; ſic & ex hoc ipſo non incurabilem eſſe conjecto. Neque enim preciosiſſimas ſpecies fruſtra inſumeret Medicus ſapiens, imò Sapientia ipſa. Porrò fruſtra inſumi conſtat non ſolùm ſi abſque eis facilis eſſet curatio, ſed multò magis, ſi & cum eis ſit impoſſibilis. Proinde & vos qui in puluere eſtis, (r) expergiſcimini & laudate. Ecce Dominus venit cum ſalute, venit cum unguentis, venit

n *Tract. de vite myſt. cap. 43. num. 162.* o *Ser. 11. in ult. cœna num. 85.* p *Ser. 61. in Cant. num. 3.* q *Ser. 3. in Nat. Dom. num. 5.* r *Ser. 1. in vig. Nat. Dom. num. 2.*

venit cum gloria: neque enim ſine ſalute JESUS, neque ſine unctione Chriſtus, nec ſine gloria venit Dei Filius. Siquidem ipſe eſt ſalus, ipſe eſt unctio, ipſe eſt gloria. Venit Medicus ad ægrotos, [s] Redemptor ad venditos, ad errantes Via, ad mortuos Vita venit: quippè qui proiiciat in profundum maris omnia peccata noſtra, qui ſanet omnes infirmitates noſtras, qui nos propris humeris ad propriæ dignitatis reportet originem. Reſpirate perditi, [t] venit Jeſus quærere & ſaluum facere quod perierat. Morbidi convaleſcite, venit Chriſtus qui contritos corde ſanat unctione miſericordiæ ſuæ. Exultate quicunque eſtis grandia concupiſcentes, deſcendit ad vos Filius Dei, ut regni ſui faciat cohæredes. Ad te igitur (u) libenter accedimus Domine Jeſu, infirmi ad Medicum. Tu es enim ille eximius Medicus, qui ſolo verbo reſtauras univerſa. En ad tactum corporeę manus tuæ (x) curatur lepra, fugatur cæcitas, auditus reparatur, lingua muta reſoluitur, Petrus diſcipulus propè merſus erigitur. Obſecro (y) Domine ſana me, & ſanabor: ſaluum me fac, & saluus ero: glorifica, & ero glorioſus. Sic nempè benedicet anima mea Domino meo, & omnia quæ intra me ſunt, Nomini ſancto ejus, cùm ſcilicet propitiatus fueris omnibus iniquitatibus meis, cùm ſanaveris omnes infirmitates meas, cùm repleveris in bonis deſiderium meum. Quare enim vocamus Nomen ejus JESUM, niſi quia ipſe ſalvum faciet populum ſuum à peccatis eorum? Aut quare Chriſtus nominari voluit, niſi quia computre-

---

s *Ser. 3. in vig. Nat. Dom. num. 1.* t *Ser. 1. in vig. Nat. Dom. num. 2.* u *Ser. 40. diver. num. 1.* x *Ser. 6. in Cant. num. 3.* y *Serm. 1. in vig. Nat. Dom. num. 2.*

Digitized by Google

treſcere faciet iugum à facie olei? Item quarè Filius Dei factus eſt homo, niſi ut homines faceret filios Dei? O bone Jesu [z] eſto meum gaudium, qui es futurus præmium. Sit mea in te gloria in ſæculum ſæculi, qui cum Patre & Spiritu Sancto vivis & regnas Deus, per omnia ſæcula ſæculorum. Amen.

XX. *Gratias agimus*

a PASTORI SVMMO.

IPſe enim eſt, [b] qui ad quærendam ovem centeſimam quæ erraverat, de montibus properavit: & ut confiteantur manifeſtiùs Domino miſericordiæ ejus, & mirabilia ejus filiis hominum, propter nos venit. Refert Evangelium Matthæi [c] olim fuiſſe relictas in montibus nonagintanovem oves, cùm pius Paſtor earum venit unam in terris quærere quæ perierat. Quænam eſt autem ovis centeſima (d) quæ erravit, & in Pſalmo loquitur, *Erravi ſicut ovis quæ periit?* Utique genus humanum, quod benigniſſimus Paſtor quærit, aliis ſanè nonagintanovem ovibus in montibus derelictis. Quinam verò (e) ſint iſti montes? Vtique ipſi cæli inhabitatores Spiritus, quos Dominica voce oves diximus appellatos, ut ipſi ſint montes qui oves. Niſi fortè abſurdum vobis videatur, aut in montibus montes, aut in ovibus oves paſci: & juxta literam quidem durum ſonat, ſecundùm ſpiritualem autem intelligentiam dulce ſapit, ſi ſub-

z *Serm. 4. in ult. cæna. num. 30.* a *Ser. 32. in Cant. num. 10.* b *Ser. 1. de Adven. Dom. nu. 7.* c *Ser. 53. in Cant. num. 4.* d *Ser. 2. de Adven. Dom. num. 2.* e *Ser. 53. in Cant. num. 5.*

Digitized by Google

ſubtiliter advertamus quomodò utrarumque ovium Paſtor, Dei ſcilicet Sapientia Chriſtus Dominus, unum idemquè pabulum veritatis aliter in terris, & aliter in cæleſtibus Gregibus ſuis adminiſtret. Habeo & ego Verbum, (f) ſed in Carne: & mihi apponitur Veritas, ſed in Sacramento. Angelus ex adipe frumenti ſaginatur, & nudo ſaturatur grano: me oportet interim quodam Sacramenti cortice eſſe contentum, carnis furfure, literæ paleâ, velamine fidei. Porrò (g) nos quidem mortales homines interim in loco peregrinationis noſtræ exiſtentes, in ſudore vultus noſtri comedere panem noſtrum neceſsè habemus, foris illum in labore & ærumna mendicantes, id eſt, vel à doctis Viris, vel à ſacris Literis. Angeli autem in omni plenitudine etſi non à ſemetipſis, tamen in ſemetipſis tanta facilitate quanta & felicitate accipiunt, unde & beatè viuunt. Quis mihi tribuat videre vos, [h] mequè pariter in montibus paſci unà cum illis nonagintanovem ovibus quæ illic relictæ leguntur, cùm Paſtor earum dignanter ad unam deſcendit quæ erraverat. Quod ſanè electos hominum (i) quandoque aſſecuturos certa veritate promittitur, etſi nondum experiri tribuitur felicitate ſecura. Interim [k] vivimus in umbra Chriſti qui per fidem ambulamus, & Carne ejus paſcimur ut vivamus. Caro enim Chriſti verè eſt cibus. Vmbra ejus, (l) Caro ejus: umbra ejus, fides. Mariæ obumbravit proprii Filii Caro: mihi Domini fides. Quanquam & mihi quoque quomodò non obumbrat Caro, qui in

f *Ser. 33. in Cant. num.* 3. g *Ser. 53. in Cant. nu.* 5. h *Ser. 33. in Cant. num,* 2. i *Ser. 53. in Cant. num.* 5. K *Ser. 31. in Cant num.* 11. l *Ser. 48. in Cant. nu.* 6.

in myſterio manduco eam? Et Propheta nihilominùs Jeremias fidei & ipſe expertus eſt umbram: *Spiritus*(inquit)*ante faciem noſtram Chriſtus Dominus, in umbra ejus vivimus inter gentes*. In umbra in gentibus, in luce cum Angelis. In umbra ſumus quamdiu per fidem ambulamus,& non per ſpeciem. Et ideo juſtus in umbra, qui ex fide vivit. At qui vivit ex intellectu beatus eſt: quia non in umbra jam, ſed in lumine. Sanctus inquam homo (m) vivit interim in vmbra Chriſti, ſanctus Angelus in ſplendore vultus gloriæ gloriatur. Et ideo (n) ait ſponſa: *Indica mihi vbi paſcas, vbi cubes in meridie.* Ac ſi dicat:Quandò adimplebis me lętitiâ cum vultu tuo? Vultum tuum Domine requiram. Vultus tuus meridies eſt. Scio ſatis vbi paſcas non cubans, indica mihi vbi paſcas & cubes. Non ignoro vbi alijs temporibus paſcere ſoleas, ſed ſcire velim vbi in meridie paſcas. Nam in tempore quidem mortalitatis meæ, & in loco peregrinationis meæ conſuevi ſanè ſub tua cuſtodia paſci in lege & Prophetis & Pſalmis de te, nec non in Evangelicis paſcuis: frequenter etiam de geſtis Sanctorum & verbis & ſcriptis eorum victum mihi mendicavi vt potui. Hæc paſcua novi & frequentavi te ſecuta Paſtorem, ſed indica quæſo etiam quæ non novi. Chriſtus ſemetipſum exinanivit uſque ad hoc, [o] vt paſceretur ipſe omnium Paſtor, & inuentus eſt inter lilia. Et quidem paſcebatur olim (p) corporaliter apud Mariam & Martham, & recumbens etiam corpore inter lilia (illas loquor, nam lilia erant) nihilo-

g

m *Ser.* 31.*in Cant. nu.* 9. n *Ser.*33.*in Cant.num.* 7. o *Ser.* 70. *in Cant. nu.* 4. p *Ser.*71.*in Cant. num.* 4.

hilominùs ſpiritum refocillabat devotione & virtutibus mulierum. Et apud Mariam Matrem ſuam paſcebatur, (q) idquè copioſiùs præ multitudine liliorum. An non lilia virginitatis decus, humilitatis inſigne, ſupereminentia charitatis? Puto autem [r] quòd & ipſe viciſſim paſceret, ſed in ſpiritu. Sed ſi vidiſti, quòd paſci illi ſit paſcere, vide etiam nunc ne fortè & è conuerſo paſcere ſit ei paſci. *Domine, qui paſcis me à iuventute mea*, ait ſanctus Patriarcha Jacob. Bonus paterfamilias, qui ſuorum domeſticorum curam gerit, maximè in diebus malis, vt alat eos in fame, cibans illos pane vitæ & intellectus, & ſic nutriens ad vitam æternam. Cibat nos inquam, (s) pane vitæ & intellectus. Eſt enim intellectus rerum ſpiritualium & inuiſibilium verus animæ panis, confirmans cor noſtrum, & ad omne opus bonum roborans in omni exercitatione ſpirituali. At paſcens ita puto nihilominùs paſcitur ipſe, [t] & quidem eſcis quibus libenter paſcitur profectibus noſtris. Etenim gaudium Domini fortitudo noſtra. Ita ergo & cùm paſcit paſcitur, & cùm paſcitur paſcit, ſimul nos ſuo gaudio ſpirituali reficiens, & de noſtro æquè ſpirituali profectu gaudens. *Bonus Paſtor*, (u) *qui animam ſuam dat pro ovibus ſuis*. Animam pro illis, Carnem illis. Illam in precium, iſtam in cibum. Res mira: Ipſe Paſtor, ipſe paſcua eſt, ipſe redemptio. Cùm *omnes*, juxta Pauli ſententiam, [x] *adminiſtratorii ſpiritus ſint, miſſi in miniſterium pro-*

q *Ser. 2. de Virg. Deip. num. 18.* r *Ser. 71. in Cant. num. 4.*
s *Ser. 2. in Annunc. B. M. num. 4.* t *Ser. 71. in Cant. nu. 4. & 5.*
u *Ser. 36. in Cant. nu. 11.* x *Serm. 54. in Cant. num. 1.*

propter eos qui hæreditatem capiunt ſalutis : qui erat ſuper illos, factus eſt inter illos tanquam vnus ex illis, diſſimulans, & accumulans gratiam. Unde inquit: *Non veni miniſtrari, ſed miniſtrare, & animam meam dare pro multis*. Quod quidem cæterorum nemo feciſſe inuentus eſt, ut omnes quotquot miniſtrâſſe viſi ſunt, ipſe dovotis tranſierit fidelibuſquè obſequijs. Bonus miniſter qui Carnem ſuam in cibum, Sanguinem in potum, Animam miniſtravit in precium. Dives eſt omnibus qui inuocant eum, (y) nec tamen habet quidquam ſeipſo melius. Se dedit in meritum, ſe apponit in refectionem animarum ſanctarum, ſe in redemptionem diſtrahit captivarum, ſe ſeruat in præmium. Tale autem præmium (z) debetur abnegantibus ſe propter illum. Hoc pręmium, ſcilicet ſeipſum nobis concedat ipſe Chriſtus, qui ſine fine vivit & regnat Deus benedictus, in ſæcula ſæculorum. Amen.

XXI. *Gratias agimus*

a PONTIFICI ANIMARVM NOSTRARVM.

SOlus quippè IESUS Summus Pontifex meus [b] nec in patre, nec in matre contaminatus eſt, vt lex dicit: patrem quippè ſed Deum, matrem quoque ſed Virginem habens. Siſtitur tamen Creatori [c] terræ fructus ſublimis meus IESUS, placabilis & Deo placens Hoſtia virgineis manibus offertur in

 tem-

y *Tract. de diligen. Deo cap.* 7. *num.* 22. z *Serm.* 13. *in vlt. Cœna num.* 115. a *Epiſt.* 379. b *Ser.* 28. *diuer. num.* 2. c *Ser.* 2. *in Purificat. B. Mariæ num.* 1.

templo. Offerat Filium ſuum Virgo Sacrata, [d] & benedictum fructum ventris ſui Domino repræſentet. Offerat ad noſtram omnium reconciliationem hoſtiam ſanctam, Deo Patri placentem. Omninò acceptabit Deus Pater oblationem novam, & precioſiſſimam hoſtiam, de qua ipſe ait: *Hic eſt Filius meus dilectus, in quo mihi benè complacui*. Ecce (e) quaſi ſaccum plenum miſericordiâ ſuâ Deus Pater miſit in terram: ſaccum, inquam, in paſſione concidendum, ut effundatur quod in eo latet precium noſtrum. Sed oblatio iſta (f) ſatis delicata eſſe videtur, vbi tantùm ſiſtitur Domino, redimitur avibus, & illicò reportatur. Veniet tempus quando non in Templo offeretur, ſed extra civitatem inter brachia Crucis. Veniet quando non redimetur alieno, ſed alios redimet Sanguine proprio, quia in redemptionem eum miſit Deus Pater populo ſuo. Illud erit Sacrificium veſpertinum, iſtud eſt matutinum. Iſtud quidẽ eſt iucundius, ſed illud erit plenius. Iſtud enim tempore Nativitatis, illud jam in plenitudine ætatis. De vtroq; tamen poteſt accepi quod Eſaias Propheta prædixit: *Oblatus eſt, quia ipſe voluit*. Nam & modò oblatus eſt in templo, non quia opus habuit, non quia ſub legis edicto fuit, ſed quia voluit: & in Cruce nihilominus oblatus eſt, non quia meruit, non quia Iudæus prævaluit, ſed quia ipſe voluit. De quo [g] verè ſcriptum eſt: *Ecce Sacerdos magnus, qui in diebus ſuis placuit Deo, & inuentus eſt iuſtus: & in tempore iracundiæ factus eſt reconciliatio*: & verè ab effe-

ctu

---

d *Ser. 3. in Purificat. B. M. num. 2.* e *Ser. 1. in Epiph. Dom. nu. 2.* f *Ser. 3. in Purificat. B. M. num. 2.* g *Tract. de 3. præcip. myſt. cap. 4. num. 8.*

ctu cæpit hoc nomen reconciliationis. Oblatus eſt ergo, (h) quia apud ipſum propitiatio eſt, & copioſa apud eum redemptio. Oblatus eſt, quia ſic decrevit ipſius erga hominem ineſtimabilis dilectio, Fragrabat enim interiùs (i) incendio charitatis immenſæ, exteriùs paſſionis ardore veriſſimum & gratiſſimum & ſaluberrimum holocauſtum in Ara crucis Crucifixus IESUS. Quod holocauſtum poteſt eſſe ſimile iſti? Nullum profectò: quia nullum ſic totum incenſum dicitur. Et ſi iſtud in veteri lege dicebatur verè holocauſtum, quod totum ardebat, cùm tamen ibi arderet ſola caro animalis viventis: quantò veriùs noſtra Victima IESUS crucifixus dicetur holocauſtum, quod intùs & foris incomparabiliter ardebat? Agnoſco certè, [k] agnoſco IESUM magnum Sacerdotem ſordidis opertum veſtibus, cùm altercaretur cum diabolo. Ipſe enim eſt, [l] qui pro animarum regeneratione ſtetit in ignominioſo ſupplicio crucis, interrogatus contumelijs pariter & tormentis: nec modò duriſſima morte, ſed & turpiſſima condemnatus eſt. Ipſe vulneratus eſt propter iniquitates noſtras, [m] attritus eſt propter ſcelera noſtra: & factus eſt in holocauſtum ſuaviſſimi odoris in conſpectu Patris æternæ gloriæ, vt averteret indignationem ejus à nobis. De holocauſto vtique [n] noſtro Crucifixo IESU incomparabiliter ardente inæſtimabilis nimis odor proceſſit. Odoratuſquè eſt Dominus Deus Pater odorem ſuavitatis, & benedixit nobis: avertitquè iram indignationis ſuæ longè à no-

h *Ibidem cap.6.nu.17.* i *Tract. de vite myſt. cap.43. nu.* 163 k *Ser.4.in Nat.Dom.nu.1.* l *Tract.de vit.& mor.Cleric. cap.14 nu.42,* m *Ser.de Paſſ.Dom.n.15.* n *Tract.de vite myſt.cap.43 n.143.*

à nobis, pace integrè reformata & Sanguine rubicunda, Iesu tam noſtro quàm ipſius participe pacis æternæ Obſide exiſtente. Multùm quidem acceptum fuit munus Abel, [o] ſed non ita. Multùm placuit ſacrificium Abrahæ Patriarchæ, ſed non adeò. Multùm approbata fuit oblatio Melchiſedech, ſed multò minùs iſto holocauſto Crucifixo Iesu. Omnia in figura contingebant antiquis: hîc veritas, ibi figura: ibi vmbra, hîc lux: ibi nubes, hîc claritas: ibi agnus legalis, hîc Agnus innocens qui tollit peccata mundi. Chriſtus pro nobis victima factus & ſacrificium, [p] ſeipſum Deo Patri in Ara Crucis obtulit holocauſtum. Chriſtus namque [q] pro ſalute mundi ſemel factus Hoſtia ſalutaris, reconciliatio generalis, omnibus Sacramentis tam præcedentibus quàm ſubſequentibus virtutem dedit & efficaciam, vt tantâ & tali Hoſtia ſanctificarentur omnes liberandi per illam. Vnde legitur in Apocalypſi, quia *Agnus occiſus eſt ab initio*, his videlicet qui fuerunt ab initio: ita vt per hoc quod dicitur, *ab initio*, determines non tempus occiſionis, ſed ſalutis. Priùs enim mors ejus profuit, quàm fuit: priùs promiſſio facta eſt, ac deinde exhibitio. Denique audiamus [r] quid ait Propheta David: *Sacrificium & oblationem noluiſti, holocauſtum & pro peccato non poſtulaſti: tunc dixi, Ecce venio.* Dixit ille, *qui non per ſanguinem hircorum aut vitulorum, ſed per proprium ſanguinem introivit ſemel in ſancta, æterna redemptione inuenta.* Occiſus iuſtus iniuſtè

o *Tract. de 3. præcip. myſt. cap. 8. n. 25.* p *Ser. 1. in vlt. Cœna num. 1.* q *Ser. de excell. Sacramen. num. 4.* r *Tract. de 3. præcip. myſt. cap. 8. nu. 25.*

Digitized by Google

iuſtè pro iuſtitia, [s] novam de inimico obtinuit iuſtitiam mortis, ſcilicet iniuſtè ſibi illatæ. Quam quaſi ſibi neceſſariam, quia abſque peccato erat, ipſe homini peccatori communicans reum abſoluit per pœnam innocentiæ ſuæ. Poſitoquè Corpore & Sanguine in manu ejus: *Hoc*, inquit, *manduca & bibe*, hinc vive. Patriquè eum repræſentans: *En*, inquit, *Pater mei Sanguinis precium, ſi de peccato hujus hominis peccatoris requiris, en pro eo meus Sanguis*. Reſpice Domine ſancte Pater (t) de ſanctuario tuo, & intuere hanc ſanctam Hoſtiam, quam tibi offert magnus Pontifex noſter Dominus Iesus pro peccatis fratrum ſuorum, & eſto placabilis ſuper multitudine malitiæ noſtræ. Ecce vox Sanguinis fratris noſtri Iesu clamat ad te de Cruce. Vtinam Domine Deus Pater (u) appendas in ſtatera peccata quibus iram meruimus, & calamitatem quam pro nobis paſſus eſt innocens Filius tuus: certè gravior apparebit & magis digna, vt propter ipſam effundas ſuper nos miſericordiam tuam, quàm fuit illa vt pro peccatis noſtris contineas in ira miſericordias tuas. O homo redempte, (x) agnoſce pretium redemptionis tuæ: ecce qualis Hoſtia victimatur pro tua culpa, pro prævaricatione tua. Quid retribuemus Domino Iesu (y) pro omnibus quæ retribuit nobis? Ille pro nobis obtulit Hoſtiam precioſiorem quam habuit, nimirùm qua precioſior eſſe non potuit. Et nos ergo faciamus quod poſſumus, optimum quod habemus offerentes illi, quod ſumus

Lib. 2. de amore Dei cap. 12. num. 37. t *Ser. de Paſſ. Dom. num. 6.* u *Ibidem num. 17.* x *Tract. de 3. præcip. myſt. cap. 6. num. 15.* y *Ser. 3. de Purific. B. M. num. 3.*

mus vtique noſmetipſi. Ille ſeipſum obtulit, tu quis es qui teipſum offerre cunctaris? Quis mihi tribuat, vt oblationem meam dignetur Majeſtas tanta ſuſcipere? Duo minuta habeo Domine Iesu, corpus & animam dico: vtinam hæc tibi perfectè poſſim ſacrificium laudis offerre. Quæſo, (z) da mihi bone Iesu in te vivere, & pro amore tuo mori, qui pro me dignatus es amaræ mortis ſubire tormentum. Amen.

XXII. *Gratias agimus* a Protectori vitæ noſtræ.

Qvia Iesvs Crucifixus (b) ſedula ſua protectione parvulos ad ſe confugientes ſub vmbra alarum ſuarum protegere non deſinit, ſive ab æſtu carnalium deſideriorum, ſive à facie impiorum qui eos afflixerunt. Hinc Pſalmiſta ait: (c) *Altiſſimum poſuiſti refugium tuum*. Sanè non accedet illuc tentator, non calumniator aſcendet, non peſſimus ille fratrum accuſator attinget. Nempè ei dicitur hoc, qui in protectione Altiſſimi commoratur, illuc refugiens à puſillanimitate ſpiritûs & tempeſtate. Ibi ſe columba tutatur, (d) & circumvolitantem intrepida intuetur accipiterem. Quis dabit mihi (e) pennas ſicut columbæ, & volabo & requieſcam? Ibi requiem inuenit manſuetus & ſimplex, vbi doloſus opprimitur, vel elatus, & cupidus inanis gloriæ.

z. *Lib. 3. de amore* Dei *cap. 34. nu. 113.* a *Præfat. ante ſermones ſup. Pſal. 90.* b *Ser. 2. ſuper miſſus num. 6.* c *Serm. 9. ſuper Pſal. 90 num. 7.* d *Serm. 61. in Cant. num. 3.* e *Ser. 62. in Cant. num. 4.*

tiæ. Eccleſia columba eſt, & ideo requieſcit: columba, quia innocens, quia gemens. Beatus planè (f) qui habitat in adiutorio Altiſſimi: quia in protectione Dei cæli commorabitur. Quid ei nocere poterit eorum quæ ſub cælo ſunt, quem Deus cæli protegere & conſeruare voluerit? Porrò ſub cælo ſunt quæcunque nocere poſſunt, ſub cælo ſunt aëreæ poteſtates, ſub cælo ſunt præſens ſæculum nequam, & caro aduersùs ſpiritum concupiſcens. Verumtamen nihil eorum (g) quæ ſub cælo ſunt timere poteſt, quiſquis protectionem Dei habere meruerit. Felix anima,quę hanc protectionem habere meretur. *Dicet enim Domino*: *Suſceptor meus es tu*. Dicet in gratiarum actione: [h] Confitemini Domino miſericordiæ ejus ſuper duplici adjutorio ejus. Omnis enim qui adhuc in adjutorio habitat,non in regno, & frequenter opus habet fugere, & interdùm cadit. Fugere inquam,dum in hoc corpore ſumus, à facie tentationis perſequentis oportet. Cùm ergo tentationis impetum ſentimus in cogitatione,ſtatim fugiamus ad Crucifixum, & humiliter poſtulemus auxiliũ. Quòd ſi pręoccupaverit nos tentatio,ſolliciti ſimus ut ſuſcipiat nos manus Domini. In creatione,(i) in redemptione, cæteriſquè communibus beneficiis eſt Deus omnium: ſed in tentationibus ſuis tanquam proprium eum habent ſinguli electorum. Sic enim paratus eſt ſuſcipere cadentem, & eripere fugientem, ut videri poſſit relictis omnibus aliis ei ſoli operam date. Crede ergo te Chriſto Deo tuo,(k)committe te ei,

f *Ser.* 1. *ſuper Pſal.* 90. *num.*4. g *Ibidem num.*5. h *Serm.*2. *ſuper Pſal.*90. *num.*1. i *Ibidem num.*2. k *Serm.*5. *in Vig. Nat. Dom. num.*5.

Digitized by Google

ei, jacta in eum cogitatum tuum, & ipſe te enutriet, ut fiducialiter & fideliter dicas: *Dominus ſollicitus eſt mei.* Qui naturam condidit (l) ipſe & protegit. Nam & ita condita fuit, ut habeat jugiter neceſſarium Protectorem, quem habuit & Conditorẽ: ut quæ niſi per ipſum non valuit eſſe, nec ſine ipſo valet omninò ſubſiſtere. Quiſquis neceſſitatem ſuam minùs conſiderat, [m] minùs ſentit incommoda, minùs pericula pavet; minùs devotè confugit ad Crucifixum, minùs affectuosè ſe ſubjicit ei, minùs fideliter pſallit: *Domine, refugium factus es nobis.* Duplex eſt neceſſitas fugiendi ad eum, [n] quòd videlicet & foris pugnæ, & intùs timores ſint. Minùs enim fugere oporteret, ſi vel interior magnanimitas exteriores tumultus viriliter ſuſtineret, vel exteriori trãquillitate puſillanimitas propria foveretur. Dominus Jeſus Crucifixus (o) poſt cætera inæſtimabilis ſuæ erga nos beneficia pietatis, etiã dextrũ ſibi propter nos paſſus eſt latus fodi: quòd videlicet nonniſi in dextera nobis locũ refugii parere vellet. Proinde ſæpè illuc fugiamus, [p] munitus eſt locus, nullus ibi timetur hoſtis. Quod modò refugiũ eſt, quãdoquè habitaculum erit, & habitaculum ſempiternum. Interim ſanè etſi perſiſtere non conceditur, frequenter tamen eſt recurrendum. Nempè ad omnem tribulationem, ad omnem denique cujuſcunquemodi neceſſitatem, aperta eſt nobis vrbs confugii, ſinus matris expanſus eſt, parata ſunt foramina petræ, patent viſcera miſericordiæ Dei noſtri. Utinam ego talis merear eſſe columba, [q] quæ in foramine

l *Tract. de diligen. Deo cap. 8. num. 25.* m *Ser. 6. in Vig. Nat. Dom. num. 5.* n *Ser. 9. ſuper Pſal. 90. num. 7.* o *Serm. 7. ſuper Pſal. 90. num. 15.* p *Ser. 9. ſuper Pſal. 90. num. 7.* q *Ser. 7. ſuper Pſal. 90. num. 15.*

mine petræ habitet, ſcilicet in foramine lateris dextri. Bona eſt quoque(r) & deſiderabilis umbra ſub alis Jesu Crucifixi, ubi tutum eſt fugientibus refugium, gratum feſſis refrigerium. Miſerere mei Domine Jesu, miſerere mei, quoniam in te confidit anima mea: & in umbra alarum tuarũ ſperabo, donec tranſeat iniquitas. Hinc cõfitenti humiliter,[s] & devotè gratias referenti animæ reſpondet Spiritus: *Scapulis ſuis obumbrabit tibi*. Sub his autem ſcapulis quatuor nobis beneficia conferuntur. I. quidẽ ſub his ſcapulis *abſcondimur*. Ait enim Propheta David: *Quoniam abſcondit me in tabernaculo ſuo in die malorum*: id eſt, dum adhuc dies mali ſunt, & in terra aliena ſumus, quæ data eſt in manus impii, in qua non eſt regnum pacis, nec Deus pacis regnat in ea. II. ſub his ſcapulis (t) in occurſu accipitrum & milvorum *protegimur*, quæ ſunt aëreæ poteſtates. De hac protectione etiam idem Propheta ait: *Dominus protector vitæ meæ, à quo trepidabo?* Sicut enim videns venientem accipitrem mater expandit alas ſuas, ut pulli ſubeant, & habeant tutum refugium: ſic nobis parato & quodammodò dilatato ſinu extenſa eſt ſumma illa & ineffabilis pietas Domini noſtri Jeſu Chriſti Crucifixi. III. ſub his ſcapulis (u) umbraculũ ſalubre *refrigerat* nos, & repellit nimium Solis fervorem. Ait enim idem Propheta: *Obumbraſti ſuper caput meum in die belli*. Sub ipſis itaque ſcapulis umbraculum ſalubre habemus. Sicut enim iſte corporeus Sol licet bonus ſit & valdè neceſſarius, tamen & fervor ejus ſi temperatus non fuerit, infirmo capiti,

r *Serm. 2. ſuper miſſus nu. 6.* s *Serm. 4. ſuper Pſal. 90. num. 1. & 3.*
t *Ibid. n. 3. & 4.* u *Ibid. n. 3. & 4.*

ti, & ſplendor infirmis oculis nocet, nec eſt Solis culpa, ſed infirmitatis: ſic etiam Sol juſtitiæ. Unde & dicitur: *Noli nimiùm iuſtus eſſe*. IV. ſub his ſcapulis (x) *alimur* & fovemur. Chriſtus enim Deus noſter etſi cavet nobis à fervore nimio, tamen fovet nos tanquam mater calore ſuo. Et hoc eſt quartum beneficium, quod ſub ſcapulis ejus nobis præſtatur, ut tanquam pulli in calore materni corporis foveamur, ne foris vagantes moriamur, refrigeſcente nimirùm charitate: quæ non diffunditur in nobis niſi per Spiritum qui datur nobis. Pius enim [y] Dominus noſter Jeſus Chriſtus puſillos corde blanditiis talibus ſolet allicere. Sed noverint qui hujuſmodi ſunt, gratiam devotionis hujus præſtitam eſſe, non datam: ut in die bonorum memores ſint malorum, & in die malorum immemores ſint bonorum. Ipſe autem det vobis ea quæ dicuntur, [z] non ſolùm tenere memoriter, ſed & ardenter diligere, & efficaciter adimplere Jeſus Chriſtus Dominus noſter, qui eſt ſuper omnia Deus benedictus in ſæcula ſæculorum. Amen.

XXIII. *Gratias agimus* a REDEMPTORI NOSTRO.

IPſe enim eſt Deus, [b] qui in patibulo ſextâ feriâ redemit hominem ipſa die, qua fecerat hominem abinitio. Et quia bona [c] quę largiri mortalibus non ceſ-

x *Ibid. n. 3. & 4.* y *Ser. 3. in Circumciſ. Dom. n. 10.* z *Ser. 77. in Cant. num. 8.* a *Ser. 14. ſuper Pſal. 90. num. 1.* b *Serm. 1. in die Paſchæ num. 8.* c *Serm. 11. in Cant. num. 3.*

ceſſat miſericors & miſerator Dominus, recolere & recolligere omnia omni homini impoſſibile eſt: ideo ſaltem id quod præcipuum eſt & maximum, opus videlicet noſtræ redemptionis à memoria redemptorum aliquatenùs non recedat. In quo opere [d] tria quædam præcipua intueor. *Primò* quidem formam *humilitatis*, in qua Deus ſemetipsũ exinanivit. Exinanivit inquã ſemetipſum, [e] formam ſervi accipiens. Filius erat: & factus eſt tanquam ſervus. Non ſolùm formam ſervi accepit, ut ſubeſſet: ſed etiam ſervi, ut vapularet: & ſervi peccati, ut pœnam ſolveret, cùm culpã non haberet. Porrò (f) rex ille dives exinanitus eſt, excelſus humiliatus eſt, immenſus abbreviatus & ab Angelis minoratus eſt: ut omnes ejus paupertate locupletemur, ejus humilitate ſublevemur, ejus minoratione magnificemur. Propter hoc exinanivit ſe (g) formam ſervi accipiens, qui in forma Dei Patris erat: ſed exinanivit maieſtate & potentiâ, non bonitate & miſericordia. Denique ſemetipſum exinanivit, (h) ut ſciamus amoris fuiſſe, quòd plenitudo effuſa eſt, quòd altitudo adæquata eſt, quòd ſingularitas aſſociata eſt. Tria item (i) præcipuè nobis intuenda commendantur. Non enim ſimplex aut modica illa exinanitio Dei fuit, ſed ſemetipſum exinanivit uſque ad carnem, ad mortem, ad crucem. Quis dignè penſet quantæ fuerit humilitatis, manſuetudinis, dignationis, Dominum majeſtatis carne indui, mulctari morte, turpari cruce? *Secundo* (k) in opere ſalutis noſtræ intueor menſuram *charitatis*, quam uſ-

que

d *Tract. de error. Abailar. cap. 9. nu. 25.* e *Ser. in fer. 4. hebdom. Sanct. num. 10.* f *Ser. 3. in Annunc. B. M. num. 8.* g *Ser. 1. in Nativ. Dom. num. 1.* h *Serm. 64. in Cant. num. 10.* i *Ser. 11. in Cant. nu. 7.* K *Tract. de error Abailar. cap. 9. num. 25.*

que ad mortem, & mortem crucis extendit. Propter nimiam quidem charitatem ſuam, (l) quâ dilexit nos Deus, ut ſervum redimeret, nec Pater Filio, nec ſibi Filius ipſe pepercit. Vere nimiam, quia & menſuram excedit, modum ſuperat, planè ſupereminens univerſis. *Majorem*, inquit, *charitatem nemo habet, quàm ut animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis*. Tu verò majorem habuiſti Domine, ponens eam etiam pro inimicis. Cùm enim adhuc inimici eſſemus, per mortem tuam & tibi reconciliati ſumus & Patri. Verè Domine (m) nimis exceſſiſti: quia cùm ſis ſplendor paternæ gloriæ & figura ſubſtantiæ ejus, & cùm ſis Dominus majeſtatis, pati dignatus es tormentum abjectiſſimæ paſſionis. Quænam alia videbitur eſſe, (n) vel fuiſſe, vel fore huic ſimilis charitati? Vix pro juſto quis moritur: tu pro impiis paſſus es, moriens propter delicta noſtra, qui veniſti juſtificare gratis peccatores, ſervos facere fratres, captivos hæredes, exules reges. Quis hoc fecit? (o) Amor dignitatis neſcius, dignatione dives, affectu potens, ſuaſu efficax. Quid violentius poteſt eſſe? Triumphat de Deo amor. O quàm indebita miſeratio! (p) quàm gratuita & ſic probata dilectio! quàm inopinata dignato! quàm ſtupenda deſcedo! quàm invicta manſuetudo, Regem glorię pro deſpicatiſſimo vernaculo imò vermiculo crucifigi! Propterea autem (q) Chriſtus crucifixus eſt, ut redimeret hominem. Si enim Chriſtus crucifixus non eſſet, non fuiſſet ſecuta redemptio noſtra. Tertiò (r) in opere ſalutis noſtræ intuer

l *Ser. in fer. 4. hebd. San. num. 4.* m *Ser. in fer. 2. Paſcoæ num. 8.* n *Ser. in fer. 4. hebd. San. nu. 4.* o *Ser. 64. in Cant. num. 10.* o *Ser. 22. diver. num. 5.* q *Tract. de vite myſt. cap. 46. nu. 180. & 181.* r *Tract. de error. Abailar. cap. 9. n. 25.*

tueor ſacramentum redemptionis, quo ipſam mortem quam pertulit, ſuſtulit. Impegit in Vitam mors, (s) & incluſit intra ſe Vita mortem, & abſorpta eſt mors à Vita: hamum ſibi devorans inde teneri cæpit, unde viſa eſt tenuiſſe. Sed unde confidimus (t) quòd mortem abſtulit? Hinc planè, quòd eam ipse qui non meruit pertulit. Qua enim ratione iterùm exigeretur à nobis, quod pro nobis ille jam ſoluit? Qui peccati meritum tulit, ſuam nobis donando juſtitiam, ipſe mortis debitum ſoluit, & reddit vitam. Sic namque mortua morte revertitur vita, quemadmodùm ablato peccato redit juſtitia. Sed dicet aliquis: (u) Non valuit opus ſuum reparare Creator abſque iſta difficultate? Valuit, ſed maluit cum injuria ſui, ne peſſimum atque odioſiſſimum vitium ingratitudinis occaſionem vltra reperiret in homine. Sanè multum defatigationis aſſumpſit, quo multæ dilectionis hominem debitorem teneret, commoneretquè gratiarum actionis difficultas redemptionis, quem minùs eſſe devotum fecerat conditionis facilitas. Porrò (x) ratio hujus facti fuit dignatio facientis. Quis negat Omnipotenti ad manum fuiſſe alios & alios modos noſtræ redemptionis, juſtificationis, liberationis? Verùm hoc non præjudicat hujus quem è multis elegit efficaciæ. Et fortaſsè is præſtat, per quem in terra oblivionis, gravedinis, lapſus noſtri, tot & tantis gravaminibus Reparatoris fortiùs & vivacius admoneremur. Eſt adhuc & alia rationabilis cauſa (y) quare per Domi-

s *Ser. de S. Malach. Epiſc. n. 3.* t *Tract. de exhort. ad mil. t. temp. cap. 11. nu. 22.* u *Ser. 11. in Cant. num. 7.* x *Tract. de error. Abailar. cap. 8. num. 19.* y *Tract. de vite myſt. cap. 46. num. 183.*

minum redempti ſumus, ſcilicet quia nequàquam decuit nos per alium reformari, quàm per eum, per quem formati eramus. Plùs enim excitat nos ad charitatem reformatio, quàm formatio. Si autem per alium, quàm per ipſum per quem ſumus formati, reformati eſſemus, plus reformatori noſtro quàm formatori deberemus: & ſic plùs diligeremus creaturam, quàm Creatorem, quod eſſet inconveniens. Ut ergo incitaret nos ad diligendum ſeipſum, impendit nobis quidquid debuit creando & recreando nos optimus Deus, cujus beneficiis non communicat alienus. Gloria, (z) laus, & honor ſit tibi Rex Chriſte Redemptor noſter. Amen.

XXIV. *Gratias agimus* a REGI ANGELORUM.

JESVS quippè eſt (b) & Angeli Salvator, & hominis: ſed hominis ab Incarnatione, Angeli ab initio creaturę. Nimirùm Dominus JESUS Chriſtus, (c) qui erexit hominem lapſum, dedit ſancto Angelo ne laberetur: ſic illum de captivitate eruens, ſicut hunc à captivitate defendens. Et hac ratione fuit æquè utrique redemptio, ſolvens illum, & ſervans iſtum. Qui enim (d) hominibus ſubvenit in tali neceſſitate, ſervavit Angelos à tali neceſſitate. Et qui homines diligendo tales fecit ne tales remanerent, ipſe æquè diligendo dedit & Angelis ne tales fierent. Proinde

z *Tract. de inter. domo cap. 37. n. 83.* a *Ser. 1. de S. Mich. Archang. nu. 2.* b *Ser. 1. in Circumciſ. Dom. nu. 2.* c *Ser. 21. in Cant. nu. 6.* d *Tract. de diligen. Deo cap. 1. num. 1.*

de (e) *egredimini filiæ Sion, & videte Regem Salamonem in diademate, quo coronavit eum mater ſua.* Egredimini Virtutes Angelicæ, Incolæ civitatis ſupernæ. Ecce Rex veſter, ſed in corona noſtra, in diademate quo coronavit eum Mater ſua. Coronavit eum & Pater coronâ gloriæ, ſicut Pſalmus ait: *Gloriâ & honore coronaſti eum.* Hinc I. *Angelica* creatura (f) irrepercuſsâ mentis acie intuetur divinorum udiciorum abyſſum multam, quorum ſummæ æquitatis ineffabili delectatione beata gloriatur inſuper affectui ea mancipari per ſuum miniſterium, ac palàm fieri: & propterea diligit meritò Dominum Chriſtum. Teſtatur hoc Apoſtolus ipſe, (g) qui raptus uſque ad tertium cælum, beatæ illi curiæ meruit intereſſe, atque ejus noſſe ſecreta: *Nonne omnes*, ait, *adminiſtratorii ſpiritus ſunt, miſſi in miniſterium propter eos qui hæreditatem capiunt ſalutis?* II. *Archangelos* mirabiliter credo delectat, (h) quòd ipſis quoque æternæ Sapientiæ conſiliis familiariùs admittuntur; eademquè per ipſos locis quoque ſuis atque temporibus ſummo moderamine diſpenſantur. Et hæc eſt cauſa quòd diligunt Dominum Chriſtum & ipſi. E quibus (i) magnus ille Archangelus Gabriel miſſus legitur ad Virginem Mariam: ob cauſam utique qua major eſſe non potuit. III. illæ quoque Beatitudines (k) quæ *Virtutes* ex eo forſan appellatæ ſunt, quòd virtutum ac prodigiorum occultas perpetuaſquè cauſas felici curioſitate rimari ac mirari divinitùs ordinatæ, ſigna quæ & quando vo-

e *Ser. 2. in Epiph. Dom. nu. 1. & 3.* f *Ser. 19. in Cant. num. 2.* g *Serm. 1. de S. Mich. Archang. num. 1.* h *Ser. 19. in Cant. num. 2.* i *Lib. 5. de conſiderat. cap. 4. num. 8.* k *Ser. 19. in Cant. num. 2.*

ſunt ex omnibus elementis terris potenter exhibeant: & ipſæ ergo exinde non immeritò inardeſcunt diligere Dominum Virtutum, & Dei Virtutem Chriſtum. Porrò *Virtutes* iſtæ pro ſuo miniſterio(l)& potentatu ſatagunt excitare corda torpentia hominum innovatione ſignorum. Virtus tamen(*Chriſtus*)in eis manens, ipſe facit opera. Faciunt & illæ, ſed in comparatione ejus non faciunt. Denique tantùm intereſt, ut quaſi ſingulariter Propheta dicat ad eum in Pſalmo: *Tu es qui facis mirabilia*. Et item de eo: *Qui facit mirabilia magna ſolus*. IV. illi Spiritus[m] qui *Poteſtates* nominantur, dum Crucifixi noſtri Divinam omnipotentiam vbique fortiter attingentem intueri ac magnificare delectantur: exturbare & debellare dæmonum hominumquè contrarias poteſtates pro his, qui hęreditatem capiunt ſalutis, accipiunt poteſtatem. Et hi nonne juſtiſſimam habent cauſam ut diligant Dominum Jeſum? Prçcellit quidem in *Poteſtatibus* fortitudo:(n)ſed Chriſto debent quòd fortes ſunt, & aliter eſt fortis, & plùs. Nec tam fortis, quàm ipſa Fortitudo eſt. Aliter vtique (o) Chriſtus Fortitudo vel Virtus Dei dicitur, aliter Angelus. Angelus enim tantùm nuncupativè, Chriſtus autem etiam ſubſtantivè. V. ſunt etiam *Principatus*,[p]qui Chriſtum altiùs ſpeculantes & liquidò pervidentes Vniverſitatis eſſe Principium, & Primogenitum omnis creaturæ: tanta proinde principatûs dignitate donantur, ut ubique terrarum habeant poteſtatem quaſi de ſummo quodam rerum cardine regna & principatus & quaslibet pro arbitrio mutare

&

---

l *Lib. 5. de conſiderat. cap. 5. num. 11.* m *Ser. 19. in Cant. num. 3.* n *Lib. 5. de conſiderat. cap. 5. num. 11.* o *Serm. 1. ſup. Miſſus num. 2.* p *Ser. 19. in Cant. num. 3.*

& ordinare dignitates, pro quorumque meritis facere primos noviſſimos, & noviſſimos primos; deponere potentes de ſede, & exaltare humiles. Et hęc iſtis quoque Spiritibus ratio eſt diligendi Dominum JESUM. Præſunt quidem *Principatus*, & regunt: [q] ſed reguntur & ipſi, ita ut regere jam non norint, ſi regi deſierint. VI. (r) diligunt & *Dominationes* Chriſtum. Cur? Neſcio quid ſubtilius ſublimiuſquè indigare de Chriſti interminabili atque irrefragabili dominatu, laudabili quadam pręſumptione feruntur: quòd ſcilicet ubique Vniverſitatis non ſolùm potens ſed & præſens, ſupra infraquè obſequi rectiſſimæ Voluntati ſuæ curſus temporum, motus corporum, nutus mentium, ordine utique pulcherrimo cogat; idquè cura tam vigili, ut ne puncto quidem aut jotâ uni (ut dicitur) horum omnium debitum ſubtrahere famulatum ullatenus liceat. Dominantur quidem *Dominationes*, [s] ſed ſub Domino Chriſto dominantur, & ſerviunt pariter. VII. (t) in *Thronis* ſedet Chriſtus Deus. Et puto quòd his Spiritibus ſupra omnes (qui memorati ſunt) & juſtior cauſa, & copioſior ſit materia diligendi eum. Sedent quidem & *Throni*, (u) ſed inſidentis beneficio: iudicant & ipſi cum tranquillitate, ſed non ad menſuram modumuè pacis pacantis, pacis quæ exuperat omnem ſenſum. VIII. illa autem cæli Agmina (x) quæ *Cherubim* nuncupantur, arbitror nil habere quod ab ipſis Spiritibus (qui ſupra memorati ſunt) aut per ipſos accipiant, cùm de ipſo fonte ad plenum haurire liceat: ipſo ea per ſe Do-

q *Lib. 5. de conſiderat. cap. 5. nu. 11.* r *Ser. 19. in Cant. num. 4.*
s *Lib. 5. de conſiderat. cap. 5. num. 11.* t *Ser. 19. in Cant, nu. 5.*
u *Lib. 5. de conſiderat. cap. 5. num. 11.* x *Ser. 19. in Cant. nu. 6.*

Digitized by Google

mino Jesu dignanter introducente in omnem plenitudinem veritatis, & theſauros ſapientiæ ſcientiæquè (qui in eo omnes abſconditi ſunt) largiſſimè revelante. Sed nec ea Agmina quæ appellata ſunt *Seraphim*: quippè quæ ipſa Charitas Deus in ſe adeò traxit & abſorbuit, atque in eundem rapuit ſanctæ effectionis ardorem, ut unus cum Deo eſſe ſpiritus videantur. Amant itaque præcipuè contemplari in Deo Cherubim quidem *ſcientiam*, cujus non eſt numerus, Seraphim verò *charitatem* quæ nunquam excidit. Lucentquidem *Cherubim*, (y) & ſcientiâ præeminent: ſed participio Veritatis, ac per hoc non ut Veritas, nec quantùm. Ardent quidem *Seraphim*, ſed igne Dei, vel potiùs igne Deo. Quod præcipuum eſt in eis, amant: ſed non quantùm Deus, aut quomodo. O Sancti Angeli (z) honorate quoque veſtri Regis Matrem, qui noſtræ adoratis Virginis Prolem, ipſum utique noſtrum pariter & veſtrum Regem, noſtri generis reparatorem, veſtræ Civitatis reſtauratorem. Cujus apud vos tam ſublimis, inter nos tam humilis, à vobis pariter & à nobis detur & dignitati reverentia, & dignationi honor & gloria, in ſæcula ſeculorum. Amen.

Gra-

y *Lib. 5. de conſiderat. cap. 5. nu. 11.* z *Ser. 1. ſup. miſſus n.9.*

Digitized by Google

XXV. *Gratias agimus*

a REGI NOSTRO CRVCIFIXO.

CRuce etenim (b) totum mundum ſimul & inferos ſubjugavit, qui regnavit à ligno fortis Jesus. Meritò proinde (c) titulum Regni Præſes gentilis inſcripſit ligno: nec potuit Judæus (ut voluit) corrumpere tituli inſcriptionem, necdum impedire Dominicam paſſionem, & noſtram redemptionem. *Deſcendat* (inquiunt Judæi) *de cruce ſi Rex Iſraël eſt.* Imò verò quia Rex Iſraël eſt, titulum Regni non deſerat, virgam Imperii non deponat, *cujus* nimirùm *imperium ſuper humerum ejus*, ſicut præcinit Eſaias. Propter enim crucem, (d) ad quam humiliavit ſeipſum factus obediens, exaltavit eum Deus Pater, & dedit illi Nomen, quod eſt ſuper omne nomen: ut in Nomine Jesu omne genu flectatur cæleſtium, terreſtrium, & infernorum. Ubi ergo (e) non ſanctificatur Nomen ejus? vbi jam regnum ejus non venit, quando in Nomine Jesu omne genu flectitur cæleſtium, terreſtrium, & infernorum? *Scio te quis es, ſanctus Dei*, ait etiam ipſe malignus in Evangelio Marci capite primo. Princeps eſt Chriſtus, (f) & magnus Princeps, cujus ne ipſi quidem dæmones poſſunt effugere principatum. Credunt quidem & contremiſcunt, (g) ſed timor non eſt in charitate. At longè aliter (h) &

a *Tract. de Vite myſt. cap. 44. num. 170.* b *Ibidem. cap. 36. num. 142.* c *Ser. 1. in die Paſchæ num. 2.* d *Tract. de vite myſt. cap. 36. num. 124.* e *Ser. 2. diver. nu. 3.* f *Ser. 33. diver num. 7.* g *Tract. de offic. & mor Epiſc. cap. 4. nu. 15.* h *Ser. 2. diver. num. 3.*

diſſimili prorsùs affectione nomen Jesu ſanctiſſicatur in cælis, ubi tam inenarrabili jucunditate clamatur: *Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus Sabaoth*. Sic & regnat non in terra ſolùm, verumetiam in gehenna, imperium habens vitę & mortis. Paveant qui Chriſtum abnegaverunt, (i) qui dixerunt: *Non habemus Regem niſi Cæſarem*. Paveant qui dixerunt: *Nolumus hunc regnare ſuper nos*. Redit ſiquidem accepto regno, & malos malè perdet. Vultis noſſe quia redit accepto regno? *Data eſt mihi*, inquit, *omnis poteſtas in cælo & in terra*. Sed & Pater in Pſalmo: *Poſtula à me*, ait, *& dabo tibi gentes hæreditatem tuam, & poſſeſſionem tuam terminos terræ, Reges eos in virga ferrea, & tanquam vas figuli confringes eos*. Item (k) ait Pater miſericordiarum: *Verebuntur Filium meum*. Verum id quidem Domine, reverentur eum, ſed qui? Non planè Iudæi, ad quos miſſus: ſed electi propter quos miſſus eſt. Reveremur eum nos in præſepio, reveremur in patibulo, reveremur in ſepulchro. Devotè ſuſcipimus tenerum propter nos: cruentum propter nos, pallidum propter nos, ſepultum propter nos reveremur. Devotè adoramus cum Magis Infantem Salvatorem. Nam quòd illi Deum agnoſcant, (l) indicat adoratio, indicat thuris oblatio. Non ſolùm Deum, ſed & Regem agnoſcunt, quod deſignatur in auro. Et in his non latet eos magnum pietatis ſacramentum: unde & myrrha indicat moriturum. Venientes autem (m) ab Oriente Magi quid dixerint audiamus:

Ubi

i *Serm. in die Paſch. num. 9.* k *Serm. 5. in Nativ. Dom. num. 1. & 2.* l *Serm. 2. in Epiph. Dom. num. 1.* m *Serm. 3. in Epiph. num. 3.*

Vbi eſt qui natus eſt Rex Iudæorum? Quàm certa fides, & nihil penitùs hæſitans! Non quærunt vtrum natus ſit: ſed fiducialiter loquuntur, & interrogant ſine dubitatione, vbi ſit qui natus eſt Rex Iudæorum. In hac dictione *Rex*, (n) divitiæ exprimuntur. Reges enim divites eſſe ſolent ſuper omnes quos regunt. In hac dictione, *Iudæorum*, gloria accipitur: quia vno modo Iudæus *glorians* interpretatur. Veros loquimur Iudæos, (o) non literâ, ſed ſpiritu: ſemen Abrahæ, cujus multiplicatio ſicut promiſſa legitur, ſic videtur impleta. Chriſtus (p) venturas aliquando turbas vt raperent, & eum Regem facerent, ſugiens legitur declinâſſe. Poſtea verò etiam non quæſitus adfuit, vt tanquam Rex Iſraël ſuſciperetur, & prædicaretur ab eis: quin etiam in hæc ipſa præconia eorum (quod dubium non eſt) animos excitavit. Primò quidem [q] cum tanto triumpho ſuſceptus eſt, poſtea verò crucifixus eſt. O quàm diſſimile eſt, *Tolle, tolle, crucifige eum*: Et, *Benedictus qui venit in nomine Domini, Oſana in excelſis!* Quàm diſſimile eſt, *Rex Iſrael*: Et, *Non habemus Regem niſi Cæſarem!* An non (r) domus illa Iacob exaſperans impiè abnegavit eum, & inſipienter reſpuit ante faciem Pilati: quando illo perhibente, *Regem veſtrum crucifigam?* vno ore reſpondendo clamavit: *Non habemus Regem niſi Cæſarem*. Et licet [s] in irriſione coronent IESVM: tamen ignorantes & irridentes coronatum Regem fatentur, quia regum eſt coronari. Coronatus ergo Rex eſſe

 à ne-

n *Tract. de vite myſt. cap. 44. num. 170.* o *Serm. 2. in Vig. Nat. Dom. num. 1.* p *Serm. 3. in Dom. Palmar. num. 1.* q *Serm. 2. in Dom. Palm. num. 4.* r *Serm. 4. ſuper miſſus num. 2.* s *Tract. de vite myſt. cap. 39. num. 145.*

à neſcientibus demonſtratur, in ſpinis verò coronantium malitia aperitur. Spinarum punctionibus (t) caput dulcis Iesu vndique cruentatur, & in ludibrium ipſius virga manui ejus inſeritur: coccinea chlamyde amictus, tanquam infatuatus irridetur. O Regem, [u] ô diadema! Mater ſiquidem Synagoga, non matrem ſe exhibens, ſed novercam, Regem noſtrum coronâ ſpineâ coronavit. Porrò omnis ei interim purpura non tam honoris eſt, quàm irriſionis. Attende anima mea, (x) quis eſt iſte qui ingreditur habens imaginem quaſi Regis, & nihilominus ſervi deſpectiſſimi confuſione repletus & coronatus incedit: ſed ipſa etiam ejus corona cruciatus eſt illi, & mille puncturis ſpecioſum caput ejus divulnerat. Regali purpura induitur, ſed potiùs in ea deſpicitur quàm honoretur. Sceptrum in manu geſtat, ſed eo ipſo caput ejus reverendum feritur. Adorant coram ipſo poſitis in terra genibus, & Regem clamant: & continuò ſputis amabiles ejus genas ſublinunt, maxillam palmis & honorabile colum exhonorant. *Egredimini filiæ Sion,* [y] *& videte Regem Salamonem*: nam vbique Rex eſt. Licet enim regnum ejus non ſit de hoc mundo, tamen Rex eſt etiam in hoc mundo. Interrogatus ſiquidem à Pilato: *Ergo Rex* es tu? *Ego*, inquit, *in hoc natus ſum, & in hoc veni in mundum*. Hic vtique eſt rector morum, in iudicio diſcretor meritorum, in regno diſtributor meritorum. Quod ipſe nobis præſtare dignetur, (z) cujus Regnum & im-

t *Tract. de 3. præcip. myſt. cap. 6. num. 13.* u *Serm. 5. de omn. Sanct. num. 9.* x *Serm. de Paſſ. Dom. num. 13.* y *Ser. 2. in Epiph. Dom. num. 2.* z *Serm. 2. ſuper Salue Reg. num. 11.*

imperium ſine fine permanet in ſæcula ſæculorum. Amen.

XXVI. *Gratias agimus*

a REMUNERATORI NOSTRO.

EGO enim [b]Chriſtum Deum meum teneo vitæ meę non ſolùm gratuitum largitorem,ſed etiam copioſiſſimum ditatorem & glorificatorem. *Primò* quidẽ de *locupletione* ſcriptum eſt in Evangelio: *Menſuram bonam & confertam & coagitatam & ſupereffluentem dabunt in ſinum veſtrum*. Menſura iſta,ut audio,(c) erit ſine menſura. Sed velim ſcire cujus rei futura ſit illa menſura, vel potiùs illa immenſitas quæ repromittitur. *Oculus non vidit Deus abſque te, quæ præparaſti diligentibus te*. Dic nobis tu qui præparas, quæ præparas? Credimus, confidimus, revera ſic promittis, replebimur in bonis domus tuæ. *Erunt*, inquit, *omnes docibiles Dei: & ipſe Deus erit omnia in omnibus*. Vt audio, plenitudo quam expectamus à Deo, non erit niſi de Deo. In anima tria intueor, [d] Rationem, Voluntatem, Memoriam: & hæc tria ipſam animam eſſe conſtat. Quantum verò cuiq; horum in præſenti ſęculo deſit de integritate ſua & perfectione, ſentit omnis qui ambulat in ſpiritu. Quare hoc, niſi quia Deus nondum eſt omnia in omnibus? Hinc eſt quòd & *Ratio* ſæpiſſimè in judiciis fallitur, &

a *Serm. 8. ſuper Pſalm. 90. num. 1.* b *Tract. de diligen. Deo cap. 5. num. 14.* c *Serm. 11. in Cant. num. 4.* d *Ibidem num. 5. & 6.*

& *Voluntas* quadruplici perturbatione jactatur, & *Memoria* multiplici oblivione confunditur. Triplici quidẽ huic vanitati nobilis creatura ſubjecta eſt non volens, in ſpe tamen eſt. Nam qui replet in bonis deſiderium animæ, ipſe *Rationi* futurus eſt plenitudo lucis, ipſe *Voluntati* multitudo pacis, ipſe *memoriæ* continuatio æternitatis erit. Nimirùm cùm error à *Ratione*, à *Voluntate* dolor, atque à *Memoria* timor omnis receſſerit: & ſucceſſerit illa quam ſperamus mira ſerenitas, plena ſuavitas, æterna ſecuritas. Reddet homini (e) coronam juſtitiæ juſtus Iudex in illum diem, cui ſanè altera non ſuccedet. Tunc videbit & afflues, & mirabitur & dilatabitur cor ipſis. Quouſque dilatabitur? Vſq; ad videndam in ſe Majeſtatem Dei. Tripliciter autem in æterna illa (f) & perfecta beatitudine fruemur Deo: *videntes* eum in omnibus creaturis: *habentes* eum in nobis ipſis: & quòd his omnibus ineffabiliter jucundius ſit atque beatius, ipſam quoque *cognoſcentes* in ſemetipſa Trinitatem, & gloriam illam ſine ullo ænigmate mundo cordis oculo contemplantes. Proinde ſanctificamini hodie, [g] & eſtote parati: craſtina enim die videbitis & gaudebitis, & gaudium veſtrum implebitur. Quid enim Majeſtas illa non impleat? Etiam ſuperimplebit & ſupereffluet, quando *menſuram plenam & confertam & coagitatam & ſupereffluentem dabunt in ſinum veſtrum*. *Plenam* univerſitate creaturarum, [h] *confertam* in interiore homine noſtro, *coagitatam* in exteriore, *ſupereffluentem* in Deo ipſo. Ibi cumulus felici-

c *Serm. 5. in Vig. Nat. Dom. num. 6.* f *Serm. 4. de omn. Sanct. num. 4.* g *Ser. 5. in Vigil. Nat. Dom. 7.* h *Serm. 4. de omn. Sanct. num. 5.*

licitatis, ibi ſupereminens gloria, ibi ſupereffluens beatitudo. Porrò (i) implebit Deus *rationale* noſtrum luce *ſapientiæ*, ita ut penitùs nobis nihil deſit in ulla ſapientia. Implebit & *concupiſcibile* noſtrum fonte *juſtitiæ*, ut omninò deſideremus eam, & eâ penitùs repleamur. Iam verò quod dicitur in nobis *iraſcibile*, cùm repleverit illud Deus, perfecta erit in nobis tranquillitas, & in ſummam jucunditatem atque lætitiam replebitur *pace* divina. Primum illud faciet Veritas Deus, (k) ſecundum ſumma Poteſtas Deus, tertium Charitas Deus, ut ſit Deus omnia in omnibus: *ratione* recipiente lucem inextinguibilem, *memoria* fonti indeficienti æternaliter inhærente, *voluntate* pacem imperturbabilem conſequente. Sic ergo [l] replebit animas noſtras Deus, cùm perfecta in eis ſcientia fuerit, perfecta juſtitia, perfecta lætitia, *Secundò* [m] de *glorificatione* ſcriptum eſt in Epiſtola tertia ad Philippenſes: *Salvatorem expectamus Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui reformabit corpus humilitatis noſtræ configuratum corpori claritatis ſuæ.* Habebit ſanè tunc [n] caro noſtra *immortalitatem*, ne jam timeat denuò ſe in pulverem redigendam. Reſurgens enim corpus noſtrum jam non moritur, mors illi ultra non dominabitur. Habebit etiam omnimodam *impaſſibilitatem* corpus noſtrum. Siquidem (o) & dolor & gemitus omnis abſcedet, quoniam *abſterget Deus omnem lachymam ab oculis ſanctorum, & jam non erit ampliùs neque luctus neque clamor: ſed neque ullus dolor*

i *Ibid. num.* 6. k *Serm.* 11. *in Cant. num.* 6. l *Serm.* 4. *de omn. Sanct. num.* 7. m *Tract. de diligen. Deo cap.* 5. *num.* 14. n *Ser.* 4. *de omn. Sanct. num.* 7. o *Tract. de vit. & mor. Cleric. cap.* 14. *num.* 41.

dolor erit, quoniam priora tranſierunt. Erit igitur corpus *immortalitatis* & *impaſſibilitatis* gemina quadam felicitate dotatum, liberum ab omni neceſſitate, ab omni corruptione ſecurum, alienum & immune ab omni concupiſcentia, plenum gloriâ. Denique (p) habebit corpus noſtrum tantam *agilitatem*, ut poſſit (ſi velit) abſque omni mora ſeu difficultate ipſam quoque cogitationum noſtrarum ſequi ad omnia velocitatem. Quid ultra de eſt ad perfectam corporis beatitidinem? Sola utique *pulchritudo*, ſeu claritas. *Salvatorem enim expectamus, qui reformabit corpus humilitatis noſtræ configuratum corpori claritatis ſuæ*. Tunc fulgebunt juſti, (q) ita ut videri poſſint docti pariter & indocti: fulgebunt enim ſicut Sol in regno Patris eorum. Erit autem claritas Solis ſeptempliciter, id eſt, ſicut lux ſeptem dierum. Sic ergo (r) replebitur majeſtate omnis terra, cùm fuerit corpus incorruptibile, impaſſibile, agile, configuratum deniq; corpori claritatis Chriſti. Replebitur inquam (s) majeſtate Domini terra noſtra, quando prorsùs de medio fiet & peccati omnis ſenſus, & debitum mortis. Replebitur omnis terra Domini majeſtate, quando reſurrectionis gloriâ veſtietur corpus noſtrum, induet immortalitatis ſtolam, configurabitur denique claritati corporis Chriſti. Requieſce (t) in hac ſpe caro miſera: qui propter animam venit, pro te quoque venturus eſt: qui reformavit illam, tui quoque non obliviſcetur in finem. Ipſe enim Dominus Sabaoth, (u) Dominus virtutum &

Rex

p *Ser. 2. de omn. Sanct. nu. 7.* q *Serm. 4. de Advent. Dom. num. 3.* r *Ser. 4. de omn. Sanct. nu. 7.* s *Ser. 2. de verb. Eſa. num. 2.* t *Tract. de vit. & mor. Cleric, cap. 12. num. 38.* u *Serm. 6. de Advent. Dom. num. 5.*

Digitized by Google

Rex gloriæ, ipſe deſcendet ad reformanda corpora noſtra, & configuranda corpori claritatis ſuæ. Quanta erit illa gloria, quàm ineffabilis exultatio, quando Creator univerſitatis, qui pro animabus juſtificandis humilis ante venerat & occultus, pro te glorificanda, ô miſera caro, ſublimis veniet & manifeſtus: non jam in infirmitate, ſed in gloria & maieſtate ſua! Quis cogitabit diem aduentûs illius, quando deſcendet cum plenitudine luminis, præcurrentibus Angelis, & tubæ concentu excitantibus de pulvere corpus inops, & rapientibus illud obviam Chriſto in aëra? Interim (x) delectetur in hujuſmodi verbis anima noſtra: quin etiam caro noſtra requieſcat in ſpe, Salvatorem expectans Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, qui reformabit illam configuratam corpori claritatis ſuæ. Neque enim vana nobis hæc expectatio, (y) aut dubia ſpes videtur, innixa nimirùm æternæ promiſſionibus Veritatis. Deinde etiam ex perceptione præſentium munerum firma eſt expectatio futurorum, & præſentis gratiæ Virtus nimis credibiliter atteſtatur fælicitatem promiſſæ gloriæ ſine dubio ſecuturam. Ad quam gloriam (z) ipſe ſuâ nos miſericordiâ perducat, nec confundat nos ab expectatione noſtra Salvator quem expectamus, Jeſus Chriſtus Dominus noſter, qui eſt ſuper omnia Deus benedictus in ſæcula. Amen.

Gra-

x *Ibidem. num. 6.* y *Ser. 7. ſup. Pſal. 90. num. 1.* z *Ser. 6. de Adven. Dom. nu. 6.*

Digitized by Google

XXVII. *Gratias agimus*

a SALVATORI NOSTRO.

IPſe enim eſt,(b) qui ſalvum fecit populum ſuum à peccatis eorum, probans ſe eſſe quod dicebatur: *Quis eſt hic, qui etiam peccata dimittit?* Nimirùm qui dicit: *Salus populi ego ſum*. Vtinam (c) & me peccatorem dignetur Dominus Jeſus annumerare populo ſuo, ut ſalvum me faciat à peccatis meis. Verè enim beatus populus, cujus iſte Jeſus Dominus Deus ejus eſt, quia ipſe ſalvum faciet populum ſuum à peccatis eorum. Cæterùm (d) unde ſcimus quòd Chriſtus poſſit peccata dimittere? Hinc proculdubiò, quia Deus eſt: & quidquid vult, poteſt. Vnde autem ſcimus quòd & Deus ſit? Miracula probant. Facit quippè opera quæ nemo alius facere poſſit, ut taceam oracula Prophetarum, necnon & Paternæ vocis teſtimonium elapſæ cælitùs ad ipſum à magnifica gloria. Quòd ſi Deus pro nobis, quis contra nos? Deus qui juſtificat, quis eſt qui condemnet? En ſecus corporales pedes ejus jacens (e) ac pœnitens audit peccatrix: *Remittuntur tibi peccata tua*. Et recognoſcit eum, de quo ex multis retrò temperibus audierat: *Egredietur diabolus ante pedes ejus*. Vbi nempè peccatum remittitur, ibi proculdubiò diabolus de corde peccatoris expellitur. Hinc univerſali-

---

a *Ser.* 60. *diver. nu.*1. b *Ser.*15. *in Cant. nu.*8. c *Ser.* 3. *ſup. miſſus num.*11. d *Tract. de exhort, ad milites templi cap.*11. *n.*21. e *Ser.* 6. *in Cant. nu.*3.

ſaliter de cunctis pænitentibus dicit Dominus: *Nunc judicium eſt mundi, nunc princeps hujus mundi eiicietur foras*: quòd ſcilicet humiliter confitenti remittat Deus peccatum, & diabolus eum quem in hominis corde invaſerat, amittat principatum. Si ergo ipſe eſt & non alius (f) cui quotidiè confitemur dicentes, *Tibi ſoli peccavi*: quis meliùs, imò quis alius remittere poteſt quod in eum peccatum eſt? Aut quomodò ipſe non poteſt, qui omnia poteſt? Ipſe enim eſt, (g) cui naſcituro clauſus patuit Virginis uterus: cujus nutu in vinum aqua mutata eſt: cujus tactu lepra fugata eſt: ſub cujus plantis ſolidum mare ſtetit: ad cujus vocem mortui ſurrexerunt. Ipſe eſt qui portat omnia verbo virtutis ſuæ: per quem facta ſunt omnia: per quem univerſa ſubſiſtunt, etiam & Angelus ipſe. Denique (h) ego quod in me delinquitur valeo, ſi volo, donare, & Deus non queat in ſe commiſſa remittere? Si ergo peccata remittere & poſſit Omnipotens, & ſolus poſſit, cui ſoli peccatur: beatus profectò cui non imputabit ipſe peccatum. Itaque cognovimus, quòd peccata Chriſtus divinitatis ſuæ potentiâ valuit relaxare. Porrò (i) jam de ejus voluntate quis dubitet? Quis enim noſtram & induit carnem, & ſubiit mortem, putas ſuam nobis negabit juſtitiam? Voluntariè incarnatus, voluntariè paſſus, voluntariè crucifixus; ſolam à nobis retinebit juſtitiam? Quod ergo ex Deitate conſtat illum potuiſſe, ex humanitate innotuit & voluiſſe. Sed hæc eſt (k) gratia crucis Chriſti & virtus. *Vivo ego, dicit Do-*

f *Tract. de exhort. ad milit. templi cap. 11. num. 22.* g *Ser. 1. de S. Andr. num. 6.* h *Tract. de exhort. ad milit. templi cap. 11. num. 21.* i *Ibidem nu. 22.* k *Ser. 13. div. nu. 1.*

Dominus, nolo mortem peccatoris, ſed ut magis convertatur & vivat. Ac ſi dicat: Velit nolit Judæus, vivo ego. Nolo mortem peccatoris, qui mori volui pro peccatoribus. Volo ut fructuoſa ſit mors mea, & copioſa per eam redemptio. Prorsùs copioſa, (l) quia non gutta, ſed unda Sanguinis largiter per quinque partes corporis Jeſu emanavit. Jesus Hebraicè, (m) Latinè Salvator interpretatur. Ipſe eſt ille Salvator, qui ſalvat omnes ſperantes in ſe. Magnum (n) & mirabile ſacramentum apparuit! Circumciditur puer, & vocatur Jesus. Circumciditur tanquam verus Abrahę filius: Jesus vocatur tanquam Filius Dei. Neque enim adinſtar priorum meus iſte Jesus nomen vacuum aut inane portat. Non eſt in eo magni nominis umbra, ſed veritas. Cælitùs ſiquidem inditum eſſe nomen Evangeliſta teſtatur: *Quod vocatum eſt*, inquit, *ab Angelo priuſquàm in utero conciperetur*. Vocatum planè, (o) non impoſitum: nempè hoc ei Nomen eſt ab æterno. A natura propria habet, ut ſit *Salvator*: innatum eſt ei Nomen hoc, non inditum ab humana vel Angelica creatura. Hoc eſt enim [p] Nomen novum quod os Domini nominavit, quod & vocatum eſt ab Angelo priùſquàm in utero conciperetur. Meritò quoque, (q) dum circumciditur puer qui natus eſt nobis, *Salvator* vocatur, quòd videlicet ex hoc jam cæperit operari ſalutem noſtram, immaculatum illum pro nobis Sanguinem fundens. Sed quid dicimus, (r) quòd egregius Propheta Eſajas hunc ipſum puerum multis Nominibus

l *Ser. 22. in Cant. nu. 7.* m *Ser. 1. in ult. Cœna nu. 2.* n *Ser. 1. in Circumcis. Dom. nu. 2.* o *Ser. 2. in Circumcis. nu. 3.* p *Ser. 16. in Cant. nu. 14.* q *Ser. 2. in Circumcis. Dom. num. 3.* r *Ibidem num. 4.*

Digitized by Google

nibus appellandum prædicens, hoc vnum nomen (quod eſt Jesus) tacuiſſe videtur: *Vocabitur*, inquit, *nomen ejus admirabilis, conſiliarius, Deus, fortis, pater futuri ſęculi, princeps pacis?* Magna quidem nomina. Sed ubi eſt Nomen, quod eſt ſuper omne nomen, Nomen Jesu, in quo omne genu flectatur? Fortè in his ſex nominibus unum illud invenies, ſed expreſſum quodammodò & effuſum. Quouſquè effuſum? (s) De cælo in Judæam, & inde in omnem terram excurrit, & de toto orbe clamat Eccleſia: *Oleum effuſum nomen tuum*. Effuſum planè, quod non ſolùm cælos terraſquè perfudit, ſed aſperſit & inferos, adeo ut in nomine Jesu omne genu flectatur cæleſtium, terreſtrium, & infernorum. Habes ergo (t) unum ex his omnibus appellationibus Jesum: nec omninò aut vocari poſſet aut eſſe *Salvator*, ſi fortè quidpiam horum defuiſſet. Hæc etiam ſex nomina (u) poſſunt ei congruè aſſignari in opere noſtræ ſalutis. Nam primò dicitur *Admirabilis* in converſione noſtræ voluntatis, quæ mutatio eſt ſolius dexteræ Excelſi. *Secundò* dicitur *Conſiliarius* in revelatione ſuæ voluntatis, quando revelat quid ſequendum ſit jam conuerſis. *Tertiò* in remiſſione peccatorum dicitur *Deus*, cujus tantùm eſt peccata dimittere. *Quartò* (x) dicitur *Fortis*. Cùm enim nos in tribulatione protegit, cùm ipſas aëreas poteſtates arcet à nobis ac repellit, quid aliud in hoc opere dici poteſt niſi fortis? *Quintò*, quoniam ipſa vita noſtra in Chriſto agenda eſt non intuitu temporalium, ſed ſpe futurorum bonorum, ideò dicitur *Pater futuri*

s *Ser. 15. in Cant. num. 4.* t *Ser. 2. in Circumciſ. Dom. num. 5.*
u *Serm. 53. di verſ. num. 1.* x *Ibidem nu. 2.*

ſæculi : Pater ſcilicet in regeneratione corporum noſtrorum. *Sextò*,quia verò omnes quidem reſurgemus, ſed non omnes immutabimur, ideò,ut diſcernat immutationem ab iniquorum reſurrectione, dicitur *Princeps pacis*. Qua obtenta, tota perfectio implebitur, nec jam vltra aliud quidpiam appetendum relinquetur, Gratias ei (y) qui manifeſtavit hominibus nomen Patris, fructum ſalutis in ejus inuocatione conſtituens, ſicut ſcriptum eſt: *Quicunque inuocaverit nomen Domini, ſaluus erit*. O Nomen præclarum (z) & præelectum & præexcelſum, & ſuperexaltatum in ſæcula! Hoc Nomen non ſolùm Iudæus, ſed quicunque inuocaverit,ſaluus erit;intantùm uſquequaquè effuſum eſt. Hoc Nomen donavit Pater Filio ſuo, Domino noſtro Iesu Chriſto, qui eſt ſuper omnia Deus benedictus in ſæcula. Amen.

XXVIII. *Gratias agimus*

a Spei nostræ.

NON enim (b) dedignatur eſſe Spes miſerorum miſerator & miſericors Dominus: non ſeipſum liberatorem & protectorem in ſe ſperantibus exhibere recuſat. *Quoniam in me ſperavit* (inquit) *liberabo eum: protegam eum, quoniam cognovit nomen meum*. Cum timore ſpes habet meritum, [c] cum metu fructuosè ſperatur. Eſt autem is ipſe timor firmiſ-

y *Ser. 15. ſuper Pſal. 90. num. 6.* z *Ser. 166. in Cant. num. 14.*
a *Serm. 14. ſuper Pſal. 90. num. 1.* b *Ser. 15. ſuper Pſal. 90. num. 3.*
c *Ibidem num. 4. & 5.*

Digitized by Google

firmiſſima quædam & efficax materia ſpei, ſi quis prudenter aduertat. Siquidem maximum quoddam Dei donum eſt timor iſte, & ex perceptione præſentium firma eſt expectatio futurorum. Poſtremò beneplacitum eſt Domino ſuper timentes eum: eſt utique vita in voluntate ejus, & in beneplacito ejus ſalus æterna. Meritò quidem *beneplacitum eſt Deo ſuper timentes eum*, [d] *& in eis qui ſperant ſuper miſericordia ejus*: cùm ſapientiæ timor initium ſit, ſpes profectus. Nam conſummationem ſibi charitas vendicat. Sunt tamen nonnulli, [e] qui ſperant quidem in Domino, ſed fruſtra: quia ſic de miſericordia ejus ſibiipſis blandiuntur, ut à peccatis ſuis non emendentur. Vana eſt omninò ſpes iſta, & hæc confundit, eò quòd charitas deſit. Contra hos Propheta inquit: *Maledictus qui peccat in ſpe*. Fruſtra ſiquidem ſperat, qui contumptu ſuo gratiam à ſe repellit, & ſpem ſuam prorsùs evacuat. Porrò qui malè agere non ceſſat, [f] in vanum miſericordiam Dei expectat: quam rectè expectaret, ſi à malo recederet. Duæ ſunt autem (g) miſerationes Domini: *gratia promerendi*, qua videlicet munus conuerſationis indulget: & *ſpes promerendi*, qua donat homini peccatori de ſua toties experta bonitate uſque ad cęleſtia ſperanda præſumere. Hic homo (h) non immeritò dicere poteſt: *Deus meus ſperabo in eum*. Sperabo in eum, nec deſperabo, nec fruſtra ſperabo: quia maledictus qui peccat in ſpe, & nihilominùs qui peccat in deſperatione: ſed nec eſſe volo de his qui

d *Ser.6. in Cant. num. 5.* e *Serm. 1. ſuper Pſal. 90. num. 3.* f *Lib. de modo benè viven. cap. 2. num. 2.* g *Ser. 2. in Dom. 6. poſt Pent. num. 2.* h *Ser. 2. ſuper Pſal. 90. nu. 3.*

Digitized by Google

non ſperant in Domino. *Sperabo*, inquit, *in eum*. Sed jam dic nobis quo fructu, qua mercede, quo lucro? *Quoniam in me ſperavit*, (i) *liberabo eum*. Dulciſſima liberalitas, in ſe ſperantibus non deeſſe. Hoc enim hominis meritum eſt, ſi totam ſpem ponat in eo, qui totum hominem ſaluum facit. *In te ſperaverunt patres noſtri, ſperaverunt & liberaſti eos: ad te clamaverunt, & ſalui facti ſunt: in te ſperaverunt, & non ſunt confuſi. Quis poterit* (k) *ſalvus eſſe?* dicunt diſcipuli Salvatori. Et ille: *Apud homines hoc impoſſibile eſt, ſed non apud Deum*. Hæc eſt tota fiducia noſtra, hæc vnica conſolatio noſtra, hæc tota ratio ſpei noſtræ. Quis ſperavit in eo, (l) & confuſus eſt? Faciliùs eſt cælum & terram tranſire, quàm verbum ejus evacuari. Auditam fac mihi manè miſericordiam tuam,(m) quia in te ſperavi Domine. Sola nimirùm ſpes apud te miſerationis obtinet locum: nec oleum miſericordiæ, niſi in vaſe fiduciæ ponis. Ideò quidquid agendum ſit, (n) quidquid tolerandum, tu es Domine Spes mea. Hæc vna mihi omnium promiſſionum eſt cauſa, hæc tota ratio meæ expectationis. Prætendat alter meritum, ſuſtinere ſe iactet pondus diei & æſtus, iejunare bis in Sabbatho dicat, poſtremò non eſſe ſicut cæteros hominum glorietur: mihi autem adhærere Deo bonum eſt, ponere in Domino Deo ſpem meam. Sanè nihil omnipotentiam Dei clariorem reddit, (o) quàm quòd omnipotentes facit omnes qui in ſe ſperant. Quantæ fiduciæ

vox:

i *Ser. 15. ſuper Pſal. 90. nu. 5.* k *Ser. 5. in Dedicat. Eccleſ. num. 6.* l *Ser. 9. ſuper Pſal. 90. num. 6.* m *Serm. 3. in Anuunc. B. M. num. 2.* n *Serm. 9. ſuper Pſal. 90. num. 5.* o *Serm. 85. in Cant. num. 5.*

vox: *Omnia poſſum in eo qui me confortat?* Denique omnia poſſibilia ſunt credenti. An non omnipotens, cui omnia poſſibilia ſunt? Sperent in alijs alij, [p] fortè hic in ſcientia literarum, hic in aſtutia ſæculi, ille in nobilitate, ille in dignitate, ille in alia qualibet vanitate confidat: ego propter te omnia detrimenta feci, & vt ſtercora arbitror, quoniam tu es Domine IESV Spes mea. Speret qui vult in incerto divitiarum: ego verò ne ipſa quidem niſi abs te victui neceſſaria ſpero, nimirùm verbo tuo confidens in quo abieci omnia. Tu enim dixiſti: *Quærite primùm regnū Dei & iuſtitiam eius, & omnia adiicientur vobis.* De victu vtique IESVS dixit [q] & veſtitu. Vnde & alibi dixerat ſollicitos nos eſſe non debere: Nam & hæc ipſa Pater noſter cæleſtis benigniſſima pietate miniſtrat, ob duplicem ſcilicet cauſam. *Primò,* ne vel omninò crederemus offenſum eſſe, ſi iſta negaret, & ſic deſperaremus. *Secundò,* ne vel illorum nimia ſollicitudo ſpiritualis exercitii fieret detrimentum. Hoc autem ſapere, (r) ex fide vivere eſt: nec alius ex ſententia dicere poteſt: *Quoniam tu es Domine ſpes mea,* niſi cui intùs ſit perſuaſum à ſpiritu, ut (quemadmodùm monet Propheta) iactet cogitatum ſuum in Domino, ſciens quòd enutriendus ſit ab eo, juxta illud quoque Petri Apoſtoli: *Omnem ſollicitudinem veſtram proiicientes in eum: ipſi enim cura eſt de vobis.* Quis enim ſperavit in eo [s] & confuſus eſt? Sperate in eo omnis congregatio populi. Quemcunque enim locum calcaverit pes veſter, veſter erit. Pes veſter vtique ſpes ve-

p *Serm. 9 ſuper Pſal. 90. num. 5.* q *Serm. 5. ſuper Pſal. 90. nu. 2.*
r *Serm. 9. ſuper Pſal. 90. num. 6.* s *Ser. 15. ſup. Pſal. 90. num. 5.*

Digitized by Google

veſtra eſt : & quantumcunque illa proceſſerit obtinebit, ſi tamen in Deum tota figatur, ut firma ſit & non titubet. Denique [t] ſi inſurgant adversùm me prælia, ſi ſæviat mundus, ſi fremat malignus, ſi ipſa caro adversùm ſpiritum concupiſcat: in te ego Domine ſperabo. Quandò in ſe ſperanti deſit illa Majeſtas, quæ tam ſtudiosè monet in ſe ſperari? Planè non derelinquit ſperantes in ſe. *Adiuvabit eos Dominus*, (ait Propheta) *& eruet eos à peccatoribus, & ſaluabit eos*. Quare? quibus meritis? *Quia ſperaverunt in eo*. Dulcis cauſa, attamen efficax, attamen irrefragabilis. Nimirùm hæc eſt juſtitia, ſed quæ ex fide eſt, non ex lege. *De quacunque tribulatione* (inquit Dominus) *clamaverint ad me, exaudiam eos*. Dulcis lex, [u] quæ meritum exauditionis in clamore conſtituit poſtulationis. Meritò non exauditur qui clamare diſſimulat, aut omninò non poſtulans, aut tepidè poſtulans & remiſsè. Siquidem in Dei auribus deſiderium vehemens eſt clamor magnus: è regione autem remiſſa intentio eſt vox ſubmiſſa. Porrò [x] ſi mihi præmia promittuntur, per te Domine obtinenda ſperabo. Tria autem conſidero, [y] in quibus tota ſpes mea conſiſtit: *charitatem* adoptionis, *veritatem* promiſſionis, *poteſtatem* redditionis. Murmuret jam quantùm voluerit inſipiens cogitatio mea, dicens: Quis enim es tu, aut quanta eſt illa gloria, quibuſuè meritis hanc obtinere ſperas? Et ego fiducialiter reſpondeo: Scio cui credidi, & certus ſum, quia in cha-

---

t *Ser. 9. ſuper Pſal. 90. num. 5. & 6.* u *Ser. 16. ſuper Pſal. 90. nu. 1.* x *Ser. 9. ſuper Pſal. num. 5.* y *Serm. 3. in Dom. 6. poſt Pent. num. 7.*

charitate nimia adoptavit me, quia verax in promiſſione, quia potens in exhibitione: licet enim ei facere quod voluerit. Magna quidem ſunt hæc, [z] ſed tu magne Domine promiſiſti. Ex tua promiſſione ſperamus, inde audemus dicere: *Si corde clamamus pio, certè debes ex promiſſo.* Amen.

XXIX. *Gratias agimus*

a SPONSO ECCLESIÆ.

IPſe eſt Chriſtus, [b] qui operabatur ſalutem noſtram in medio terræ, in vtero videlicet Virginis Mariæ. In eo enim ſalus mundi [c] initiata eſt: ibi decorem indutus eſt Dei Filius, ac præelectæ ſponſæ ſuæ Eccleſiæ formoſus in ſtola candida occurrit, deſideratum diu oſculum præelegit, ac prædeſtinatas à ſæculo nuptias Virgo cum virgine prælibavit. Ibi inquam [d] occurrit Sponſus feſtiuus & hilaris; tenenſquè manum dexteram ſponſæ ſuæ Eccleſiæ, & in voluntate ſua deducens eam, & cum gloria ſuſcipiens eam, introduxit in civitatem regni ſui, & in cubiculum genitricis ſuæ. Et in lectulo charitatis ſuæ eam collocans, & gratiæ ſuæ ornamentis eam condecorans, lævamquè ſuam ſub capite ejus ponens, & dexterâ ſuâ eam amplexans, inquit: *Deſponſaui te* [e] *mihi in fide, deſponſavi te mihi in iudicio & iuſtitia, deſponſavi te mihi in miſericordia*

z *Serm.* 16. *ſuper Pſal.* 90. *num.* 4. a *Ser.* 67. *in Cant. nu.* 12.
b *Ser.* 2. *in die Pent. num* 4. c *Serm.* 3. *de Virg. Deip. num.* 5.
d *Parabola de Chriſt. & Eccl. num.* 2. e *Serm.* 67. *in Cant. nu.* 13.

dia & miſerationibus. Nec tu me elegiſti, ſed ego elegi te: nec ut te eligerem, tua inueni merita, ſed præveni. Verè ipſa eſt, [f] quam præſcivit & prædeſtinavit ante ſæcula Deus, præparavitquè dilecto Filio ſuo delicias ſempiternas in ſæculis æternis: vt ſit ſancta & immaculata in conſpectu ejus, germinans ſicut lilium, & florens in æternum ante Dominum Patrem Domini mei IESV Chriſti Sponſi Eccleſiæ. Ipſa eſt dilecta illa, (g) cujus concupivit decorem, cujus formam induit, cui ſe mirabili dignatione caſtis atque individuis deuinxit amplexibus, ita vt eſſent duo in carne vna, vnum in vno ſpiritu quandoque futuri. Eccleſia inquam eſt,(h) quę ſecum habet conſilium & Spiritum Sponſi & Dei ſui: cui Dilectus inter vbera commoratur, ipſam cordis ſui ſedem principaliter poſſidens & conſeruans. Nimirùm ipſa eſt quæ vulneravit cor ejus, & in ipſam abyſſum ſecretorum Dei oculum contemplationis immerſit, vt & illi in ſuo, & ſibi in ejus corde perennem faciat manſionem. Ideo ſponſa locuta eſt, (i) & dixit Sponſum intendere ſibi: *Dilectus meus mihi intendit, & ego illi.* Quæ eſt iſta ſponſa, & quis eſt Sponſus? Hic eſt Deus noſter, & illa (ſi audeo dicere) nos ſumus cum reliqua quidem multitudine captivorum, quos ipſe novit. Porrò (k) omnes nos ad ſpirituales nuptias vocati ſumus, in quibus vtique Sponſus eſt Chriſtus Dominus: vnde canimus in Pſalmo, *Et ipſe tanquam Sponſus procedens de thalamo ſuo*. Sponſa verò nos ipſi

f *Serm. 78. in Cant. num. 8.* g *Epiſt. 126. num. 6.* h *Serm. 3. in Vig. Nativit. Dom. num. 1.* i *Ser. 68. in Cant. num. 1.* k *Ser. 2. in Dom. 1. poſt Oct. Epiph. nu. 2.*

ipſi ſumus: ſi non vobis videtur incredibile, & omnes ſimul vna Sponſa, & Animæ ſingulorum quaſi ſingulæ Sponſæ ſunt. Nec ſunt inuenta æquè dulcia nomina, (l) quibus Verbi Animæquè dulces adinuicem exprimerentur affectus, quemadmodùm Sponſus & Sponſa: quippè quibus omnia communia ſunt, nil proprium, nil à ſe diviſum habentibus: Vna vtriuſque hæreditas eſt, vna domus vna menſa, vnus thorus, vna etiam caro. Sed (m) quandò hoc ſentire poterit fragilitas noſtra de Deo ſuo, quòd eo affectu ſe diligat, quo diligitur Sponſa à Sponſo? Multùm enim hæc Sponſa Sponſo ſuo eſt inferior genere, inferior ſpecie, inferior dignitate. Attamen propter Æthiopiſſam iſtam de longinquo Filius æterni Regis aduenit, & vt ſibi deſponſaret illam, etiam mori pro ea non timuit. Moyſes quidem Æthiopiſſam duxit vxorem, ſed non potuit Æthiopiſſę mutare colorem. Chriſtus verò quam adamavit ignobilem adhuc & fædam, glorioſam ſibi exhibuit Eccleſiam, non habentem maculam neque rugam. O admirande Sponſe Ieſu (n) cum quonam tibi ineſt tam familiare conſortium? An non Eccleſia de gentibus, de mortalibus & peccatoribus collecta eſt? Illam ſcimus quæ ſit. Sed tu quis es, Æthiopiſſæ hujus tam devotus & tam ambitioſus amator? Sanè non alter Moyſes, ſed pluſquàm Moyſes. Nam tu ille es ſpecioſus formâ præ filiis hominum. Parum dixi, candor es vitæ æternæ, ſplendor & figura ſubſtantiæ Dei. O verè amandum, (o) & totis medullis cordis amplectendum Sponſum! Quid

iam

l *Ser. 7. in Cant. nu. 2.* m *Ser. 2. in Dom. 1. poſt oct. Epiph. num. 2.* n *Serm. 64. in Cant. num. 10.* o *Ser. 70. in Cant. n. 4.*

iam cunctetur Eccleſia totam ſe tota devotione committere tam fido redditori, tam pio indultori, tam iuſto propugnatori? Sponſus noſter Chriſtus eſt, (p) ad cujus vocem qui amicus eſt ſtat, & audit, & gaudio gaudet propter vocem Sponſi. Huic nos deſpondit Paulus Apoſtolus, qui ait: *Deſpondi vos vni viro virginem caſtam exhibere Chriſto*. Virgo Chriſtus eſt, & Virginis Filius, & virginem coniugem vult habere. Ex hoc audet anima (q) cogitare de nuptiis. Quidni audeat eò ſe nubilem, quò ſimilem cernens? Non terret celſitudo quam ſociat ſimilitudo, amor conciliat, profeſſio maritat. Profeſſionis forma hæc eſt: *Iuravi & ſtatui cuſtodire iudicia iuſtitiæ tuæ*. Hanc ſecuti Apoſtoli aiebant: *Ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te*. Ergo quam videris animam relictis omnibus Verbo (*Chriſto*) votis omnibus adhærere, Verbo vivere, Verbo ſe gerere, & quæ poſſit dicere, *Mihi vivere Chriſtus eſt, & mori lucrum*: puta coniugem, Verboquè maritatam. Sed vnde tibi ô humana anima, [r] tam inæſtimabilis gloria vt ejus Sponſa merearis eſſe, in quem deſiderant Angeli ipſi proſpicere? Vnde tibi hoc, vt ipſe ſit Sponſus tuus, cujus pulchritudinem Sol & Luna mirantur, ad cujus nutum vniuerſa mutantur? Quid retribues Domino pro omnibus quæ retribuit tibi, vt ſis ſocia menſæ, ſocia regni, ſocia denique thalami, vt introducat te Rex in cubiculum ſuum? Moyſes quidem Æthiopiſſam duxit, (s) ſed in ea pellis nigredinem non mutavit.

p *Ser. de X. Virginibus n. 1. to. 6. pag. 777.* q *Ser. 85. in Cant. nu. 12.* r *Serm. 2. in Dom. 1. poſt oct. Epiph. num. 3.* s *Lib. 3. de amore Dei cap. 24. n. 85.*

Digitized by Google

vit. Te verò Filius Dei Chriſtus Iesus reperiens multiplici peccatorum turpitudine denigratam, lavit lachrymis ſuis, & baptiſmo ſuo: tandem cruoris vndâ te lavit, & te ſibi exhibuit glorioſam. Hinc vide jam [t] quid de Deo tuo ſentias: vide quantùm de Deo præſumas. Vide quibus brachiis vicariæ charitatis redamandus & amplectendus ſit, qui tanti te æſtimavit, imò qui tanti te fecit: de latere enim ſuo te reformavit, quando propter te obdormivit in cruce, & ſomnum mortis excepit. Memento ſanè (u) hunc eſſe Ioannem qui vidit, & teſtimonium perhibuit, exijſſe de latere Domini dormientis in cruce Sanguinem ſimul & aquam: quo videlicet dormienti novo Adæ nova de latere ſuo proferretur pariter & redimeretur Eccleſia. Gratulare Sponſa, (x) gaude incomparabiliter, quia præſidentem habes & rectorem Sponſum etiam in præſentis exilij militia. Pignus habes, arrham tenes, quibus feliciter Sponſo vniaris in patria cæleſti. Glorioſa & amabilis Sponſa, in terra Sponſum habes in Sacramento, in cælis habitura es ſine velamento. Et hîc & ibi veritas; ſed hîc palliata, ibi manifeſta. Hîc vtique Sponſum habet Eccleſia ſuo ordine, nondum puritatis Majeſtate, vel æternitatis ſecuritate. Hîc revera quaſi dulce præludium fit, & iucunda deſponſatio: ibi nuptiale conuivium, & beata fiet coniunctio, cùm de fide ad ſpeciem, de calore panum ad æternalis conuivij calorem tranſibimus. Conſummatio erit illa, (y) cùm tradiderit Chriſtus regnum Deo & Patri: & erunt

t *Ser. 2. in Dom. 1. poſt oct. Epiph. num. 3.* u *Ser. 1. in oct. Paſcha num. 5.* x *Ser. de excellen. Sacramen. num. 7.* y *Ser. 2. in Nativit. Dom. num. 6.*

erunt duo non jam in carne vna, ſed in ſpiritu vno. Etenim ſi adhærens carni Verbum, factum eſt caro: multò magis qui adhæſerit Deo, vnus ſpiritus erit cum eo. Gratias agimus tibi Domine Iesu, (z) qui nos chariſſimæ Eccleſiæ tuæ aggregare dignatus es, non ſolùm vt fideles eſſemus; ſed vt etiam tibi vice Sponſæ in amplexus iucundos, caſtos, æternoſquè copularemur, revelata & ipſi facie ſpeculantes gloriam tuam, quæ tibi communis pariter eſt cum Patre & Spiritu Sancto in ſæcula ſæculorum. Amen.

XXX. *Gratias agimus*

a VITÆ NOSTRÆ.

DE hac enim Vita dictum eſſe credimus, (b) de qua Joannis Evangelium loquitur: *Qui manducat me, & ipſe vivet propter me.* Quidni vivat, qui Vitam manducat? *Ego ſum*, inquit Dominus, *Vita.* Ac ſi diceret: (c) Ego ſum Vita, quam do. *Hæc eſt enim*, ait, *vita æterna, vt cognoſcant te verum Deum, & quem miſiſti IESVM Chriſtum.* Denique hæc eſt Vita, [d] de qua dicit Paulus: *Mihi vivere Chriſtus eſt*: Et, *Vivit in me Chriſtus.* De hac Vita etiam Moyſes in Deuteronomio locutus eſt ad populum Iſraël: *Et erit Vita tua pendens ante oculos tuos, & non credes Vitæ tuæ.* Chriſtus vtique [e] eſt

z *Serm.* 12. *in Cant. num.* 11. a *Serm.* 111. *diver. num.* 7. b *Serm.* 1. *ſuper Sal. Reg. num.* 4. c *Tract. de grad. humil. cap.* 1. *nu.* 1. d *Serm.* 1. *ſuper Sal. Reg. num.* 4. e *Serm.* 7. *in vlt. Cana num.* 44.

eſt Vita ſecundùm quod eſt Homo: Vita, in qua eſt permanendum: Vita ſine morte: Vita in præmio, Vita interminabilis, Vita delectabilis & glorioſa, Vita felix & amæna: Vita in reſurrectionis gaudio, Vita, in qua reviviſcit mortuus: Vita ſine fine manſura, Vita æternæ beatitudinis. Venit & occubuit, vt vitam habeamus, (f) & abundantiùs habeamus, IESVS Chriſtus Dominus noſter. Cùm enim (g) gemina morte ſecundùm vtramque naturam homo damnatus eſſet, altera quidem ſpirituali & voluntaria, altera corporali & neceſſaria: vtrique Deus Homo vna ſua corporali ac voluntaria morte benignè & potenter occurrit, illaquè vna ſua morte noſtram vtramquè damnavit mortem. Impegit in Vitam mors, (h) & incluſit in ſe Vita mortem, & abſorpta eſt mors à Vita: humum ſibi devorans inde teneri cæpit, vnde viſa eſt tenuiſſe. Sed vnde rursùm confidimus, (i) quòd mortem abſtulit? Hinc planè, quòd eam ipſe qui non meruit pertulit. Qua enim ratione iterùm exigeretur à nobis, quod pro nobis ille jam ſoluit? Qui peccati meritum tulit, ſuam nobis donando iuſtitiam: ipſe mortis debitum ſoluit, & reddit vitam. Sic namque mortua morte revertitur vita, quemadmodùm ablato peccato redit iuſtitia. Mors itaque Chriſti, (k) mors eſt meæ mortis, quia ille mortuus eſt, ut ego viverem: quo pacto enim jam non vivat, pro quo moritur Vita? Vitam quidem ſe eſſe ipſe perhibet in Evangelio: *Ego ſum*, inquiens, *Vita*. Vita vtique bea-

ta

f *Tract. de vit. & mor. Cleric. cap. 22. num. 71.* g *Tract. de exhort. ad milites templi cap. 11. num. 20.* h *Serm. de S. Malach. Epiſc. num. 4.* i *Tract. de exhort. ad milit. templi cap. 11. num. 22.* k *Ibid. n. 26.*

Digitized by Google

ta [l] & ſemper beata, quæ nec principium habuit, nec habebit finem. Vnde Apoſtolus ait: (m) *Habetis nunc quidem fructum veſtrum in ſanctificationem, finem verò vitam æternam.* Bonus finis vita æterna, bonus finis qui finem non habet. Et ſanè cujus finis bonus eſt, ipſum quoque bonum eſt. Amplectamur interim ſanctificationem, quoniam bona eſt: quoniam finis ejus vita erit ſine fine. Sanctimoniam ſectemur & pacem, ſine qua nemo videbit Deum. Habeamus hodie (n) fructum noſtrum in ſanctificationem, quia craſtina die finem habituri ſumus vitam æternam. Videbimus enim majeſtatem Dei, quod utique vita æterna eſt, ſicut Veritas ait: *Hæc eſt Vita æterna, vt cognoſcant te ſolum verum Deum, & quem miſiſti IESVM Chriſtum.* In hoc profectò (o) erit vita æterna & perfecta, vt cognoſcamus Patrem & Filium cum Sancto Spiritu, & videamus Deum ſicuti eſt: id eſt, non modò ſicut ineſt nobis videlicet & cæteris creaturis, ſed ſicut eſt in ſemetipſo. Hæc autem cognitio erit ſumma beatitudinis, tritici medulla, adeps frumenti, quo nimirùm civitas ſancta Jeruſalem ſatiatur. Quis non illic cupiat paſci, (p) & propter pacem, & propter adipem, & propter ſatietatem? Nihil ibi formidatur, nihil faſtiditur, nihil deficit. Tuta habitatio *Paradiſus*, dulce pabulum *Verbum*, opulentia multa nimis Æternitas. Quòd ſi in æternum (q) extenditur videndi copia pariter & voluntas: quomodò non plena eſt felicitas? Nil quippè aut deeſt jam ſem-

l *Ser. 7. in ult. cœna nu. 45.* m *Serm. 17. ſup. Pſal. 90. num. 1.* n *Serm. 5. in Vigil. Nat. Dom. num. 6.* o *Serm. 4. de omn. Sanct. num. 4.* p *Serm. 33. in Cant. num. 2.* q *Serm. 31. in Cant. num. 1.*

ſemper videntibus, aut ſupereſt volentibus. At talis viſio non eſt vitæ præſentis, ſed in noviſſimis diebus reſeruatur his duntaxat qui dicere poſſunt: *Scimus quia cùm apparuerit, ſimiles ei erimus*: *quia videbimus eum ſicuti eſt*. Interim ego per fidem recolo Deum Creatorem, (r) adoro Redemptorem, expecto Salvatorem: credo videre eum in omnibus creaturis, habere eum in meipſo, & quod his ineffabiliter iucundius atque beatius eſt, cognoſcere eum in ſeipſo. Patrem namque & Filium cum Sancto Spiritu cognoſcere, vita eſt æterna, beatitudo perfecta, ſumma voluptas. Oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis aſcendit, quanta claritas, quanta ſuavitas, & quanta iucunditas maneat nos in illa viſione, quando Deum facie ad faciem videbimus. O beata viſio (s) videre Deum in ſeipſo, videre in nobis, & nos in eo felici iucunditate, & iucunda felicitate! Quidquid deſiderabimus, totum habebimus, nihil amplius deſiderantes: & quidquid videbimus, amabimus, ipſo amore beati: beati utique dulcedine amoris, & ſuavitate contemplationis. Hæc erit ſumma illius contemplationis, hæc erit ſumma illius felicitatis: quoniam intelligetur in ſuo puro Eſſe ſincera divinitas, comprehendetur in ea incomprehenſibilis Trinitas. Veniat quod perfectum eſt, (t) & evacuetur quod ex parte eſt. *Habetis* (ait Apoſtolus) *fructum veſtrum in ſanctificationem, finem verò vitam æternam*. Vita vtique æterna eſt fons indeficiens, qui univerſam irrigat ſuperficiem paradiſi cæleſtis. Quis

verò

r *Tract. de cognit. hum. condit. cap. 1. nu. 3.* s *Ibidem cap. 4. nu. 13.*
t *Serm. 2. de Virg. Deip. nu. 3.*

verò eſt fons vitæ, niſi Chriſtus Dominus? *Cùm Chriſtus* (inquit Apoſtolus) *apparuerit vita veſtra, tunc & vos apparebitis in gloria.* O quàm glorioſum eſt regnum illud, [u] in quo reges congregati ſunt, convenerunt in unum, ad laudandum ſcilicet & glorificandum eum, qui ſuper omnes eſt Rex regum, & Dominus dominantium: de cujus ſplendidiſſima contemplatione ſulgebunt iuſti ſicut Sol in regno Patris eorum. Illuc feſtinare debemus, [x] vbi ſemper vivamus, & ubi mori ampliùs non timeamus. Si ſic amamus iſtam labilem & caducam vitam, ubi cum tanto labore vivimus: multò magis amare debemus vitam æternam, ubi nullum laborem ſuſtinebimus, ubi ſumma ſemper iucunditas eſt, ſumma felicitas, felix libertas, & felix beatitudo: vbi ſimiles erunt homines Angelis Dei, & fulgebunt iuſti ſunt Sol in regno Patris eorum. Qualis putas tunc erit ſplendor animarum, quando Solis ſplendorem habebit lux corporum? Proinde pro obtinenda vita æterna [y] totâ pietate & toto nobis orandum eſt deſiderio, ubi nimirùm corporis & animæ plena & perfecta erit beatitudo. Sit autem oratio iſta, quæ fit pro obtinenda vita æterna, in omni humilitate, præſumens de ſola (ut dignum eſt) miſeratione divina. Denique orandum eſt, [z] ut ipſe nos ſublevet, ipſe nos trahat & pertrahat uſque ad conſpectum gloriæ magni Dei, qui eſt benedictus in ſæcula. Amen.

u *Ser.4. ſuper miſſus num. 2.* x *Tract. de cognit. hum. condit. cap. 14. num. 37.* y *Serm. 5. in Quadrag. nu. 8. & 9.* z *Ser. 3. in Dom. 6. poſt Pent. n. 7.*

XXXI. *Gratias agimus*

a VITI VERÆ.

DOminus IESVS Chriſtus eſt Vitis vera, [b] cujus folia ſunt in medicinam, fructus verò in vitam æternam. Ipſe enim dicit de ſe: *Ego ſum vitis vera*. Videamus quaſdam proprietatis vitis terreſtris, [c] in quibus etiam illius ſupercæleſtis Vitis proprietates nominare poſſimus.

1. Plantari ſolet vitis in terra, non ſeminari, translata de ſua vite: quod ad conceptionem Chriſti mihi videtur pertinere. Vitis enim primò nata eſt de vite, eſt Deus genitus de Deo, Filius de Patre, coæternus & conſubſtantialis ei, de quo genitus eſt. Natus eſt Chriſtus [d] nonmodò ante hæc noſtra tempora, ſed ante tempora univerſa. Verùm illa quidem nativitas poſuit tenebras latibulum ſuum, imò verò lucem magis habitat inacceſſibilem: latet in corde Patris, in monte umbroſo & condenſo. Ut autem majorem faceret fructus, [e] plantatus eſt in terra: ideſt, in Virgine Maria conceptus eſt, factus quod non erat, manens quod erat. Hæc eſt terra, de qua ſcriptum eſt: *Terram non operabatur quiſquam, ſed irrigabatur à fonte aſcendente de paradiſo*. Terra quippè hæc non accepit operationem humanam, ut conciperetur in ea Filius Dei, ſed aquâ Spiritus Sancti

k   cti

a *Serm.* 10. *in ult. cœna num.* 18. b *Proem. tract. de vite myſt.* c *Ibidem cap.* 1. *num.* 1. d *Serm.* 6. *in Vigil. Nat. Dom. num.* 3. e *Tract. de vite myſt. cap.* 1. *num.* 1.

Digitized by Google

ſti irrigata fuit. Rursùs de hac terra ſcriptum eſt: *Aperiatur terra & germinet Salvatorem*. Aperta quippè fuit per fidem, credens & obediens Angelo: germinavitquè Vitem ſalutarem, Salvatorem noſtrum, æternæ vitæ præmia largientem. Denique (f) redemptio noſtra plantata eſt in terra benedicta, in Virgine virginum Maria. Ibi enim confœderata ſunt terrenis cæleſtia, (g) & obuiaverunt ſibi in oſculo pacis, quando in unam eandemquè perſonam concurrerunt divinitas & humanitas: factumquè eſt novum illud ſuper terram, ut eſſet Deus Homo, & Homo Deus.

II. (h) Vite noſtra in lucem edita, quædam proprietates culturæ vitis attinentes adhibitæ ſunt. Solet vitis fructifera præcidi, quod & corporaliter accipi poteſt. Circumciſus enim fuit Iesvs, non quòd hac circumciſione egeret, quæ in antiquis Patribus delebat originale peccatum, ſicut baptiſmus in nobis: ſed ne legem quam ipſe tulerat, ſoluere videretur. Poſſumus & alio modo (i) accipere præciſionem Vitis noſtræ, ut diſcamus omnia eſſe ab eo præciſa, quibus caruit in hac vita, cùm ea tamen habere potuiſſet. Et accipiamus hanc præciſionem à verbo Apoſtoli dicentis: *Qui cùm in formà Dei eſſet, exinanivit ſemetipſum ſervi formam accipiens*. Ipſa enim exinanitio, quædam præciſio eſt. Sicut enim minuitur vitis, quando præciditur: ita vera Vitis Chriſtus incarnatione minoratus ab Angelis, imò & infra omnes homines humiliatus fuit. Amputata fuit

f *Ibidem cap. 46. num. 177.* g *Serm. 3. de Vig. Deip. num. 3.*
h *Tract. de vite myſt. cap. 2. num. 2.* i *Ibidem num. 3.*

fuit in eo gloria, cultro ignominiæ: potentia, cultro abiectionis: voluptas, cultro doloris: divitiæ, cultro paupertatis. Poſtremò autem (k) cultro timoris amputati ſunt ab ipſo omnes amici & proximi, ita ut non eſſet qui conſolaretur eum ex omnibus charis ejus. Torcular enim calcavit ſolus, & de gentibus non erat vir cum eo: & cùm ſuſtineret cor ejus improperium & miſeriam, expectavit qui ſimul contriſtaretur, & non fuit; & qui conſolaretur, etiam non inuenit. Nec vir nec mulier relictus eſt cum eo, præter illam quæ ſola benedicta eſt in mulieribus, quæ ſola per illud triſte Sabbathum ſtetit in fide, & ſaluata fuit Eccleſia in ipſà ſola. Verè & ſingulariter benedictus erat palmes, qui à ſua Vite nullo potuit timore præcidi.

III. Confoditur (l) Vitis noſtra. Foſſio hæc inſidiantium fraus intelligitur. Quaſi enim foveam fodit, qui dolo machinatur aliquem decipere. Vnde Dominus conquerens dicit: *Foderunt ante faciem meam foveam.* Videamus foveam, qua beatam Vitem noſtram circumfoderunt illi peſſimi agricolæ, non ut facerent eam germinare, ſed magis areſcere. *Adducunt* (inquit Evangelium) *Domino IESV mulierem adulteram, dicentes quòd Moyſes in lege præcepit huiuſmodi lapidare: Tu autem quid dicis?* Dixerunt enim apud ſe: Si ſecundùm legem dixerit mulierem lapidandam, foveam incidet crudelitatis. Si verò dixerit abſoluendam, foveam præuaricationis non euadet: & iure condemnabitur ipſe vt legis tranſ-

k Ibidem num. 4. l Ibidem cap. 3. num. 5.

Digitized by Google

greſſor. Aiunt vtique de peccatrice peccatores,(m) de adultera Phariſæi: *In lege Moyſes mandavit huiuſmodi lapidare*: ſed ad duritiam cordis veſtri ille locutus eſt. *IESVS autem inclinauit ſe*. Inclinans ſe & ad miſericordiam flexus *digito ſcribebat in terra*. Ait enim: (n) *Qui ſine peccato eſt veſtrûm, primus in eam lapidem mittat*. Quaſi dicat: Legi meæ non contradico, pietatem meam non deſero. Iſta quidem mulier meruit lapidari, ſed non lapidabitur, quia qui lapidem iuſtè poſſit in eam mittere non habetur. Sic ergo tranſiliuit hanc foueam noſter IESVS, ipſoſquè foſſores deiecit in illam. Porrò inquiunt:(o) *Licet cenſum dare Cæſari, an non?* Dixerunt enim apud ſe: Si dixerit, *Licet*, tenebitur reus tanquam libertatis noſtræ deſtructor. Si dixerit, *Non licet*, reus erit læſæ majeſtatis. Sed quid ait Sapientia Chriſtus? Liberati non derogo, majeſtatem non offendo, foueas veſtras non incido. *Reddite quæ ſunt Cæſaris, Cæſari: & quæ ſunt Dei, Deo*. Longum eſſet nimis omnes foueas, quas veræ Viti noſtræ maligni iſti foderunt, ediſſere: quia omnia illius & verba & facta calumniari nitebantur. Sed cùm viderent (p) circumfoſſiones nil nocere Viti noſtræ, magis autem ſeipſos dum fodiunt in ipſas incidiſſe: ipſam Vitem circumfodere & porfodere laborabant, vt ſic ſaltem ad modum aliarum arborum æternam incurreret ariditatem. Foderunt ergo & perfoderunt non ſolùm manus, ſed & pedes, latus quoque & ſanctiſſimi Cordis intima furoris lanceâ perforaverunt.

Liga-

m *Serm.3.in Annunc. B.M. num.2.* n *Tract. de vite myſt. cap.4. num.5.* o *Ibidem num.6.* p *Ibidem num.7.*

IV. Ligatur vitis,(q) ne ſi iaceat in terra, aut minuantur aut corrumpantur fructus ejus. Quis vincula noſtræ Vitis IESV non videat? *Primum* vinculum fuit obedientia. Obedivit enim Patri uſque ad mortem, mortem autem crucis. Obedivit Matri & Ioſeph ſecundum illud: *Venit Nazareth cum eis, & erat ſubditus illis*. Obedivit etiam in terrenis, iudicibus ſoluens didrachum. *Secundum* vinculum fuit vterus Virginis de qua canimus: *Quia quem cæli capere non poterant, tuo ſancto gremio contuliſti. Tertium* vinculum in præſepio fuit ſecundùm illud: *Vagit infans inter arcta conditus præſepia: membra pannis inuoluta Virgo Mater alligat; & manus pedeſquè & crura ſtrictâ cingit faſciâ. Quartum* vinculum fuit funis ille, quo ligabatur cùm caperetur. Ita enim legimus: *Tunc*, videlicet cùm traditus eſſet, *iniecerunt manus in IESVM, & vinxerunt eum. Quintum* fuit vinculum, (r) quo ligatus fuit ad columnam cùm flagellaretur. Quanquam & ipſa flagella, quæ corpus ejus circumibant, non incongruè poſſumus vincula appellare. Videamus autem quàm benè huic ligationi conueniat, quòd vitis ad palum ligatur. Quid enim per palum quàm ipſa columna, cui Dominus IESVS alligatus accipitur? Sicut enim vitis palo, ita Chriſtus ſtatuæ alligatur. *Sextum* vinculum fuit corona illa ſpinea, (s) quæ cum magna amaritudine caput IESV amabile complectens, multorum aculeorum in illo ſigna reliquerat, ſanguineas utique guttas eliciens, & in faciem venerabilem tranſmittens,

 vix

q *Ibidem. cap. 4. num. 12.* r *Ibidem num. 13.* s *Ibidem num. 14.*

vix adhuc de ſputis Judaicis exſiccatam. Crudele fuit vinculum hoc præter pænas quas pertulit in ligno, honoris plurimum habens & decoris. *Septimum* vinculum ferreum erat illud, [t] quo ligatus fuit in cruce. Fuit hoc vinculum multò ferocius cæteris, quod non ſolùm manuum pedumquè ſanctiſſimorum compagem diuiſit, verumetiam illam puriſſimam Animam à mundiſſimo corporis hoſpitio ſeparauit.

V. Viſis ex parte eis, [u] quæ viti ad culturam exhibentur, nunc ad ipſam vitem animum conuertamus: ut per quaſdam ſimilitudines illius, noſtram Vitem IESVM crucifixum magis propriè & propiùs contemplemur. Totum corpus ipſius vitis terreſtris aliis arboribus & arbuſtis deformius inuenitur, & quaſi penitùs inutile videtur & abiectum, nec ipſo aſpectu amabile eſt, aut viſui accommodatum. Quid hîc dicemus, niſi quòd corpus Vitis noſtræ Domini IESV ſignificare deberet? Siquidem Iſaias ſic loquitur: [x] *Vidimus eum*, inquit, *& non erat ei ſpecies neque decor: & æſtimabamus eum tanquam leproſum, & percuſſum à Deo & humiliatum.* Vidit vtique eum lividum plagis, ſaturatum opprobriis, afflictum ſupplicijs, laceſſitum iniurijs. Vidit denique contemptibilem, vidit pendentem in cruce, vidit propter nos morientem, & ait: *Attritus eſt propter ſcelera noſtra, cujus livore ſanati ſumus.* Nempè in humilitate iudicium ejus ſublatum eſt, (y) cùm nec ad tantas blaſphemias, nec ad falſiſſima quæ ſibi obij-

cie-

t *Ibidem num.* 16. u *Ibidem cap.* 5. *nu.* 19. x *Ser.* 5. *de Verb. Eſa num.* 4. y *Ser. in fer.* 4. *hebd. Sanct. nu.* 3.

Digitized by Google

ciebantur etiam reſponderet. *Vidimus*, inquit, *eum, & non erat ei aſpectus*: nec ſpecioſum formâ præ filijs, ſed opprobrium hominum, *& tanquam leproſum, noviſſimum virorum*, planè *virum dolorum*, *à Deo percuſſum & humiliatum, ita vt nulla eſſet ei ſpecies neque decor*. Nec aliquo modo dubitandum eſt, (z) quin infirmitatem & exterminationem corporis incomparabilem ſuſtinuerit, qui etiam venerat crucem ſuſtinere: & præ cæteris tantò magis fuerit confectus, quantò major in eo fuit compaſſionis affectus, qui non ſolùm facta, ſed etiam cogitationes inſpexit. Sed jam (a) ad illum vltimæ diei agonem veniamus, & cauſas deformati corporis nequibimus ignorare. Incipiat autem conſideratio noſtra, quomodo tentus, vinctus, tractus, truſus, cæſus, conſputus, colaphis alapiſquè percuſſus, ſpinis coronatus, arundine cæſum caput, flagellis acerrimis laceratus, propria cruce oneratus, primò portans eam, quæ ipſum poſtea fuit portarura. Talem inſpiciamus IESVM, Quis hîc decor ſpeciei? Quis in corpore ſic mactato formam pulchritudinis quærat? Candor vitæ æternæ [b] nigreſcit in Carne, pro carne purganda. Specioſus formâ præ filijs hominum, pro filijs hominum illuminandis obſcuratur in paſſione: turpat in cruce, pallet in morte, ex toto non eſt ei ſpecies neque decor, vt ſibi ſpecioſam atque decoram acquirat ſponſam Eccleſiam ſine macula, & ſine ruga. Sciendum autem eſt, [c] quòd non de naturali, ſed de accidentali deformitate

z *Tract. de Vite myſt. cap. 5. num. 21.* a *Ibidem num. 22.* b *Ser. 28. in Cant. num. 1.* c *Tract. de Vite myſt. cap. 5. num. 27.*

corporis ſpecioſi Domini Iesv dicimus, non accuſantes in ipſo defectum naturæ, ſed paſſionis charitatem commendantes. Foris niger, (d) in cute niger, non intùs. Intùs Divinitatis candor, decor virtutum, ſplendor gloriæ, innocentiæ puritas. Sed tegit hæc deſpicabilior infirmitatis color, & quaſi abſconditus vultus ejus & deſpectus, dum tentatur per omnia pro ſimilitudine abſque peccato.

VI. Folia vitis [e] penè omnium arborum foliis præſtantiora ſunt. Quid autem in foliis, niſi veræ Vitis noſtræ benigniſſimi Iesv verba commendantur? Præeminet in foliis vitis terreſtris: præeminet in verbis Dominus Iesvs. Senſerant hoc Judæorum miniſtri, qui miſſi vt adducerent Iesvm, reverſi & culpati dixerunt: *Nunquam locutus fuit homo ſic*. Non accuſaverunt defectum trunci vitis, pulchritudinem foliorum videntes: imò per folia aliquid aliud quàm quod videbatur, in corpore debili latere ſenſerunt. Senſerat & ſanctus Nicodemus ille, (f) qui venit ad Iesvm nocte, in ſplendore multo ſapientiæ: de multis quippè inſtructus edoctuſquè receſſit. Senſerat etiam Sanctus Petrus, [g] qui multis à Domino Iesv recedentibus, & interrogatis ab ipſo duodecim Apoſtolis, *Numquid & vos vultis abire?* reſpondit: *Domine, quò ibimus? Verba vitæ æternæ habes*, & nos ad quem ibimus? abſit. Ac ſi diceret: Folia pulcherrima habes, quæ nos ab omni æſtu protegant. Da nobis ergo alium pulchriorem, id eſt meliorem te, & ibimus ad illum abs te. Quem quia dare

d *Ser. 28. in Cant. n. 2.* e *Tract. de Vite myſt. cap. 6. num. 28.*
f *Ser. 22. in Cant. nu. 10.* g *Tract. de Vite myſt. cap. 6. num. 28.*

Digitized by Google

dare non potes, qui omnia potes, ad quem ibimus relinquentes te? Non ſolùm mundus habet delectationem,(h) ſed multò major eſt in verbis tuis. Vnde & Propheta ait: *Quàm dulcia faucibus eloquia tua ſuper mel ori meo!* Ad quem igitur ibimus? Verba vitę æternæ habes Domine, & ea quę ſunt ſuper omnia quę mundus habere poteſt. Non ſolùm ipſa vita, ſed & promiſſio vitæ æternæ, & expectatio iuſtorum lætitia eſt: & tanta lætitia, vt omne quod concupiſcitur, ei non valeat comparari. Viderunt [i] virorem foliorum veræ Vitis Petrus & Joannes, & Matthæus, qui ad vnam vocantis vocem illi retia, iſte teloneum reliquerunt. Sed quis virtutem verborum benigni IESV enumerare ſufficiat? Quæ virtus eſt verborum, quæ verbis illius non commendetur? Nulla profectò. *Beati qui audiunt verbum Dei,* (k) *& cuſtodiunt illud.* Primùm quidem ſonans in auribus animæ vox divina conturbat, terret, diiudicatquè: ſed continuò ſi benè aduerterimus, viuificat, liquefacit, calefacit, illuminat, mundat. Denique & cibus noſter eſt, & gladius, & medicina, & confirmatio, & requies: reſurrectio quoque & conſummatio noſtra eſt.

VII. Et quia gratior [l] ſolet eſſe vmbra foliorum vitis, cùm ipſa elevata ſuper quendam ſtruem lignorum huc & illuc diſtenditur: ideò videamus ſi vera Vitis noſtra (Dominus IESVS) aliquando elevata fuerit & diſtenta; & ſi qua tunc ad noſtram protectionem dulcium verborum folia emiſerit, contemple-

h *Ser. de S. Bened. nu. 11.* i *Tract. de Vite myſt. cap. 6. num. 28.*
k *Ser. 24. diuer. num. 2.* l *Tract. de vite myſt. cap. 7. nu. 40.*

templemur. Quòd elevata fuerit Vitis noſtra, ipſa teſtatur de ſe dicens: *Ego ſi exaltatus fuero à terra, omnia traham ad meipſum*. Item: *Sicut Moyſes exaltavit ſerpentem in deſerto, ita exaltari oportet filium hominis*. Exaltatio vtique ſerpentis (m) exaltationem crucifixi IESV figurabat. Elevatus ergo fuit IESVS, (n) quia exaltatus. Manifeſtum eſt autem quòd hæc exaltatio de Cruce dicta eſt. Porrò videamus quàm aptè lignorum ſtrues, ſuper quam vites ſolent elevari, Crucem deſignet. Cancellantur enim ligna, hoc eſt ex traverſo componuntur, & ſic ſuper hæc vitis elevata diſtenditur conuenientiùs. Cancellantur ligna Crucis, elevatur Crux, in illam diſtenditur brachiis & toto corpore Vitis noſtra bonus Jeſus. Nunc occurrat ſpiritualiter [o] & ingerat ſeipſum cordibus noſtris Dominus Chriſtus, ſciſſo verberibus dorſo, vellicatis genis, facie ſputis illita, puncto vepribus capite, ſaucio latere, tenebratis palmis pedibuſquè confoſſis: qui tanquam jugulatori ſuo alludens, ſeipſum non reluctans expoſuit, & nudum corpus quaſi incudem malleatorum ictibus patienter explicuit. Reſpice (p) in faciem Chriſti tui anima chriſtiana. Auſculta auribus erectis, & in dolore tanto verbum quod proferat ſemel auditum pro precioſiſſimo reconde theſauro in cubiculo cordis tui. Ecce poſitus eſt hic in immiti lectulo mortis ſuæ, Crucem dico. Extrema Sponſi tui mandata conſerva, ſi vis hereditatem incoinquinatam & immarceſcibilem obtinere. Nec multa ſunt verba IESV quæ moriens locutus

m *Ibidem cap. 45. n. 175.* n *Ibidem cap. 7. nu. 40.* o *Ser. 2. in cœna Dom. nu. 7.* p *Tract. vitæ myſt. cap. 7. num. 40.*

cutus eſt, facilè ſeruabuntur à voluntaria Chriſti ſponſa anima.

VIII. Septem ſunt verba, (q) quæ quaſi ſeptem folia ſemper virentia Vitis noſtra cùm in Crucem elevata fuit, emiſit: Cithara tibi, ô anima chriſtiana, factus eſt Sponſus IESVS, Cruce habente formam ligni, Corpore autem ſuo vicem ſupplente chordarum per ligni planiciem extenſarum. Nam niſi ligno affigeretur expanſus, nequaquam verborum ſonum ederet tanquam citharizans quibus ampliùs delectareris. Vide ergo folia Vitis tuæ, & indelebiliter ea memoriæ commendare memento. *Primum* Vitis noſtræ folium, (r) & prima citharæ noſtræ chorda eſt primum verbum, quod cùm crucifixus eſſet Jeſus dixit: *Pater ignoſce illis, quia neſciunt quid faciunt.* O folium viride! O verbum ſummi Patris Verbo conveniens! Facit bonus Doctor quod juſſerat. Orat non ſolùm pro perſequentibus & calumniantibus, ſed etiã pro occidentibus ſe. Reconde homo in theſauro cordis tui hoc folium, ut quotieſcunque ſæviunt inimici, memoriam abundantiæ ſuavitatis Jeſu valeas eructare: hoc folium ſemper tanquam clypeum contra inimicorum inſultus oppone. *Secundum* Vitis noſtræ folium, [s] eſt ſecundum verbum Domini IESV Crucifixi, quod ait ad Latronem confitentem & Crucifixi conſortium expetentem: *Amen dico tibi, hodie mecum eris in paradiſo.* Quanti viroris eſt hoc folium? Quàm ſubitò ex hoſte factus eſt amicus, ex alieno familiaris, de extraneo proximus, de latrone Confeſſor! *Tertium* Vitis noſtræ folium, (t) eſt tertium

q *Ibidem cap. 8. num. 41.* r *Ibidem num. 42.* s *Ibidem cap. 9. num. 44.* t *Ibid. cap. 10. nu. 46.*

Digitized by Google

tium verbum, quod dixit Matri ſuæ & diſcipulo Joanni. *Mulier, ecce filius tuus: Ecce mater tua.* Ac ſi diceret: Tu me filio corporaliter privaris, unde tibi amicum præ cunctis dilectum in filium do, cujus præſentiâ interim dum abſum conſoleris. Tu verò me patre ſpoliaris, unde hanc Matrem mihi chariſſimam tibi matrem do. Conſervate jura mutuæ charitatis adinvicem: tu iſtum filium, tu iſtam matrem habendo. *Quartum* vitis noſtræ folium, (u) eſt quartum verbum Domini Jeſu, qui teſtante Evangeliſta circa horam nonam exclamavit voce magna: *Eloi, Eloi, lamma ſabacthani? Quod eſt interpretatum: Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquiſti me?* Quanti fuit doloris putas acerbiſſima hæc magnitudo, cùm hoc Dominus Jeſus in Cruce toto corpore diſtenſus clamabat? Sed cave, ne propter clamorem putes ad impatientiam dilapſum eſſe Dominum Jeſum. Quid eſt autem hoc quod ait: *Ut quid dereliquiſti me?* Nunquid Pater unicum ſuum Filium poterat derelinquere? Abſit. Sed pro toto corpore ſuo, id eſt pro ſe & pro tota Eccleſia loquitur iſta verba. *Quintum* Vitis noſtræ folium, [x] eſt quintum verbum Domini Jeſu quod dixit: *Sitio*. Licet varaciter poſſumus accipere quòd ſitiverit, qui per totum corpus ſacrati Sanguinis effuſione ſiccatus oſſa habuit ſicut cremium areſacta: ſed non ſatis credibile eſt ipſum de ſiti corporali dixiſſe ut potum peteret carnalem, qui in inſtanti ſe ſciebat carnaliter moriturum. Sed potiùs deſiderium ardentiſſimum ſalu-

u *Ibidem cap. 12. num. 50. & 51.* x *Ibidem cap. 13. num. 53. & 54.*

ſalutis noſtræ ipſum credimus ſitiviſſe. *Sextum* Vitis noſtræ folium, (y) eſt ſextum verbum Domini Jeſu, in quo nobis virtus perſeuerantiæ commendatur. Ait enim Euangeliſta, quòd cùm accepiſſet dulcis Jeſus amaritudinem aceti, dixit: *Conſummatum eſt*. Conſummatum quippè eſt, id eſt perfectum fuit teſtimonium Scripturæ, quæ dicit: *Dederunt in eſcam meam fel, & in ſiti mea potaverunt me aceto.* Et per hoc omnis Scriptura quæ de ipſo erat, conſummationem accepit. *Septimum* Vitis noſtrę folium, (z) eſt ſeptimum verbum Domini Jeſu. Ait enim: *Pater, in manus tuas commendo ſpiritum meum.* Quid eſt autem, quòd ille coæternus & conſubſtantialis Patri Filius Animam ſuam ita manifeſtè in manus Patris commendabat, cui non minùs commendata eſſet, ſi hoc non dixiſſet? Sanè vt erudiret nos qui terra ſumus & cinis, ut ſpiritum noſtrum diſceremus Patris æterni manibus commendare, ne ab hujus mundi principe, cùm à corpore egreſſus fuerit, comprehendatur: cùm ipſe qui peccato nil debebat, imò etiam qui tollere peccata aduenerat, ſpiritum ſuum puriſſimum à puriſſimo corpore egreſſurum, non utique neceſſitatis causâ, ſed exempli gratiâ, Patris ſui manibus commendauit. Quod & nos (a) ſub ſpe gratiæ & miſericordiæ poterimus facere, ſi ſub umbra ſeptem foliorum præmiſſorum latuerimus, & ſonos chordarum citharæ noſtræ auribus cordis audierimus: ſcilicet ſi oremus pro inimicis: ſi pænitentibus qui in nos peccauerunt, ex toto corde remiſerimus: ſi proximis noſtris mutuam rependerimus

y *Ibidem cap. 14. nu. 46.* z *Ibidem cap. 15. num. 59.* a *Ibidem num. 60.*

mus charitatem: ſi in omnibus tribulationibus noſtris ſperauerimus in eo, qui propter nos Homo factus eſt, ut unius noſtræ naturæ eſſet nobiſcum: ſi ardenti deſiderio proximorum ſalutem deſiderauerimus: poſtremò ſi in bonis operibus ad conſummationem vitæ præſentis perſtiterimus. Inquantùm verò hæc egerimus, fiducialiter poterimus dicere æterno Patri cum ſuo Filio Unigenito Domino noſtro Jeſu Chriſto: *In manus tuas Domine commendo ſpiritum meum*. Semper orantes dum viuimus, ut in his verbis, quibus ipſe ſpiritum emiſit, præſtare dignetur nos etiam ſpiritum noſtrum emittere, & ſuis efficaciter manibus commendare.

IX. Ad florum jucunditatem animum noſtrum inclinemus,(b) imò verò eleuantes videamus, quomodo floruerit Vitis noſtra. Floruit enim tantò uberiùs jucundiùſquè cæteris, quantò ipſa melior omnibus, cujus magnificentia eleuata eſt ſuper cœlos,& ſub cujus pedibus omnia ſunt ſubiecta; quamuis noſtra charitate deuinctus, ad tempus paulominùs ab Angelis fuerit diminutus. Nam propterea exinaniuit ſemetipſum formam ſerui accipiens, & plantatus eſt in terra noſtra,& corporis noſtri deformitatem accepit. Fronduitquè & floruit, & fructus plurimos attulit: ut per hoc quòd noſtræ humanitati unitus eſt, ſuæ Divinitati nos vniret. Sed quia ſine flore non pervenitur ad fructum, ideò floruit ille benignus Jeſus. Qui ſunt flores ejus, niſi virtutes? Floruit enim mirabiliter & valdè ſingulariter & excellenter Vitis hęc, non uno florum genere, ſicut aliæ vites & arbores: ſed omnium florum ſpeciem in ſe continebat. Multi namque

b *Ibidem cap.16.num.62.*

que (c) imò omnes, id eſt omnium virtutum flores in noſtro Jeſu Nazareno ſunt, quarum delectabili odore totum mundum traxit poſt ſe. Porrò (d) Chriſtus eſt Vitis in quo eſt totus humor, id eſt, omnis plenitudo Spiritus Sancti corporaliter: palmites verò ejus ſunt Apoſtoli, & omnes qui ei fide adhęrent. Hanc Vitem, id eſt Chriſti humanam naturam Deus Pater mundavit, faciendo immunem à peccatis, & dando virtutes: ſic facit & palmitibus, licet non omninò ſicut & Chriſto. Aliorum quidem Sanctorum (e) alius alio eſt caſtior, alius alio eſt patientior, alius alio in charitate eſt feruentior; iſta verò Vitis omnibus Angelis & omnibus Sanctis in humilitate, patientia, caſtitate & charitate, & cæteris virtutibus præeminebat. Habuit vtique Vitis iſta vera non unius, ſed omnium florum ſpeciem: violam humilitatis, lilium caſtitatis, roſam patientiæ & charitatis. *Primò* de flore humilitatis, (f) id eſt de *Viola* videamus. Chriſtus crucifixus viola eſt. In cruce enim humillimus factus eſt. In hac humilitate ſolum colorem intuentibus Judæis & Gentibus ipſe color vilis apparuit: nobis verò qui virtutem agnoſcimus paſſionis, ipſa etiam humilitas deſpecta, humilitas Chriſti placet, & per humilitatem maximè commendatur. Unde vox illa (g) prorsùs exultationis & ſalutis: *Abſit mihi gloriari, niſi in cruce Domini mei Jeſu Chriſti.* Grata ignominia crucis ei, qui Crucifixo ingratus non eſt. *Secundò* non potuit deeſſe (h) in Vite noſtra flos *Lilii* candentis, excellens caſtitatis inſigne. In-

ter

c *Ibidem cap.* 43. *num.* 161. d *Ser.* 10. *in ult. cœna num.* 76. e *Tract. de vite myſt. cap.* 16. *num.* 61. f *Ibidem cap.* 17. *num.* 64. & 65. g *Ser.* 25. *in Cant. num.* 8. h *Tract. de vite myſt. cap.* 18. *num.* 73.

ter omnes virtutes caſtitas quadam ſpeciali prærogatiua flos meruit appellari, quæ per lilium figuratur. Et fortaſſis propterea Chriſtus Dominus (i) ſe lilium appellavit, quòd totus verſetur in liliis, & omnia quæ ipſius ſunt, lilia ſint: conceptio, ortus, converſatio, eloquia, miracula, ſacramenta, paſſio, mors, reſurrectio, aſcenſio: quid horum non candidum, & non ſuauiſſimè redolens? *Tertiò* floret in Vite noſtra (*k*) benigno Jesu *Roſa* rubens & ardens: rubens Sanguine paſſionis, ardens igne charitatis benigni Jeſu. Ipſe enim Sanguinis effuſione roſam paſſionis & charitatis ſuæ rubricavit. Charitatis quidem illius ardorem humanus comprehendere non ſufficit intellectus, niſi quantùm ex paſſione ipſius quæ cunctis apparuit, comprehendit. Verumtamen priùs de roſa charitatis, (l) quàm de roſa paſſionis videamus. Ardorem roſæ charitatis perpendemus, ſi diligenter videamus, quis, qualis, quantùm, quare amaverit nos Amator miſericors & mirabilis. Amator noſter eſt ille, quo nihil majus, nihil ditius, nihil fortius eſt. Ideo ei omnis ſpiritus confitetur: *Deus meus es tu, quoniam bonorum meorum non eges*. In hoc breui verſu comprehenditur quis Amator noſter ſit, quis Deus: & quare amaverit, ex verſu ſequenti elicitur, videlicet non ideo amavit nos, ut aliquid noſtri acciperet, qui bonorum noſtrorum non eget: ſed gratuità gratiâ ſuâ amauit nos. Jam verò (m) in expoſitione hujus verbi neceſſarium habemus, roſam paſſionis roſæ charitatis conjungere: ut roſa charitatis in paſſione rubeſcat, & roſa paſſionis

---

i *Ser. 70. in Cant. n. 7.* k *Tract. de vite myſt. cap. 33. n. 137. & 140.*
l *Ibid. cap. 34. n. 141.* m *Ibidem cap. 35. n. 142.*

nis igne charitatis ardeſcat. Intantùm enim dilexit nos Dilector noſter, ut charitatis ardore cogente ruborem paſſionis incideret, traderetquè in mortem Animam ſuam, mortem autem crucis, non breviter tranſeuntis, ſed à principio ortus ſui uſque in finem mortis duriſſimæ perdurantis.

X. Omnia(n)quęcunque paſſus eſt Dominus IESVS in diebus carnis ſuæ, ad ruborem utique paſſionis pertinent roſæ paſſionis: quamvis effuſionibus crebris ſacratiſſimi Saguinis ipſius ſpecialiter non fuerit rubricata. Sed quia omnia quę paſſus eſt enumerare non poſſumus, ideo ſaltem Sanguinis effuſiones ſalutiferas nos non pigeat referre: ut quæ jugiter ſunt memoranda, tenaci memoriæ arctiùs imprimantur. *Prima* Sanguinis effuſio (o) fuit in Circumciſione, quando Nomen pueri vocatum eſt Jeſus: jam tunc myſticè ſignificando, quòd effuſione Sanguinis ſui futurus nobis eſſet verus Jeſus, id eſt Salvator. *Secunda* effuſio Sanguinis Jeſu Chriſti, (p) qua paſſionis roſa coloratur, inuenitur in ſudore ſanguineo orantis & agonizantis benigni Jeſu. Ita enim ait Euangeliſta: *Et factus in agonia prolixiùs orabat: & factus eſt ſudor ejus ſicut guttæ ſanguinis decurrentis in terram.* Rubricata eſt igitur roſa paſſionis & charitatis Chriſti rubicundi Jeſu. *Tertia* Sanguinis effuſio (q) fuit in vellicatione genarum, cujus teſtimonium habemus in Eſaia Propheta ex perſona ipſius Crucifixi: *Corpus meum dedi percutientibus, & genas meas vellentibus.* Quod quidam Doctores exponunt de laceratione maxillarum facta cum vnguibus impiorum Judæo-

I

n *Ibidem cap.* 35. *n.* 142. o *Ibid. cap.* 36. p *Ibidem cap.* 37. q *Ibidem cap.* 38.

dæorum: quidam autem exponunt de extractione barbæ Domini Ieſu. Utrumque potuit eſſe verum. Credo non ſine aliqua Sanguinis effuſione id peractum fuiſſe. *Quarta* Sanguinis puriſſimi effuſio (r) invenitur in corona ſpinea, quæ tamen non leviter impoſita eſt, ſed validè impreſſa capiti dulciſſimo Capitis mei dulcis Jeſu. Satis enim conſentit ratio veritati: ut qui oderant Veritatem, non ſolùm opprobrium illius ſed & ſupplicium requirant. *Quinta* rubricatio roſæ (s) inuenitur in crudeli flagellatione manſuetiſſimi Agni roſei Ieſu. O cum quanta quantate putas illum ſanctiſſimum Sanguinem ex conſciſſo corpore & flagellato diſtillâſſe in terram? Si enim Sanguis ejus (t) in flagellatione fuit tam copiosè effuſus, ut columna guttis illius reſperſa adhuc exhibeat rubra veſtigia: quantum Sanguinis credas ipſis flagellis corpus ſuum mitiſſimum ſcindentibus inhæſiſſe? *Sexta* effuſio Sanguinis, (u) quæ roſam paſſionis rubricavit, in foſſione clavorum copioſiſſimè invenitur. Quis enim de foſſis, imò & de perfoſſis manibus pedibuſquè innocentis Jeſu copiam ſacrati Sanguinis dubitet effluxiſſe? In torrentibus hujus Sanguinis Roſa noſtra purpurata eſt, quia verè hîc ardentiſſima charitas, & rubicundiſſima paſſio inuenitur. In hac magnitudine paſſionis, magnitudo conſideretur charitatis: ardorem roſæ charitatis, ruborem conſidera paſſionis. Intuere (x) & reſpice roſam paſſionis ſanguineæ, quomodò rubet in indicium ardentiſſimæ charitatis. Contendunt paſſio & charitas: illa ut plùs ardeat, iſta ut plùs rubeat. Sed mira-

r *Ibidem cap.* 39. s *Ibidem cap.* 40. t *Ibidem cap.* 4. *num.* 13. u *Ibidem cap.* 41. *num.* 147. x *Ibidem num.* 148.

mirabiliter per ardorem charitatis ſit paſſio rubea, quia ſi non diligeret, non pateretur: & in paſſionis rubore, maxima & incomparabilis oſtenditur charitas. Vide denique quomodò hoc flore roſæ floruerit Vitis noſtra Jeſus rubicundus. Vide totum corpus, ſicubi roſæ ſanguineæ florem non invenias. Inſpice manum vnam & alteram, ſi florem roſæ inuenias in vtraque: inſpice pedem vnum & alterum, numquid non roſei? *Septima* effuſio ſanguinis (y) in lateris apertura inuenitur. Nec enim illa caret roſâ, quamuis ipſa ſubrubea ſit propter mixturam aquæ, quia ſicut narrat Euangeliſta: *Cùm vnus militum lanceâ latus eius perforâſſet, exiuit ſanguis & aqua*. Ipſe eſt enim (z) qui venit per aquam, & non per aquam ſolùm, ſed per aquam & Sanguinem optimus Ieſus Chriſtus. Hic eſt qui Sanguinem proprium dedit in redemptionem, aquam ſimul produxit de latere ſuo in ablutionem.

XI. Dixit Ieſus diſcipulis ſuis: (a) *Ego ſum vitis vera*. Ac ſi diceret: Ego ſum *odorifera* Vitis, pulchritudinis miræ, floribus fæcunda. Proinde (b) ad odorem Vitis noſtræ accedamus, rogantes ipſum dulciſſimum Ieſum, ut ſui odoris dulciſſimi fragrantiâ corda noſtra dignetur aſpirare, ut de ipſo dulcia verba & ſentire & dicere valeamus. Quid autem dicere de hoc odore poterimus? Mirabilis & ſupra quàm poteſt credi aut cogitari, inæſtimabilis eſt iſte odor Vitis noſtræ. Superat quippè (c) omnes odores omnium virtutum vncti Ieſu odor Crucifixi, ubi per-

 fectio

y *Ibidem num.* 149. z *Serm.* 2. *in oct. Paſchæ nu.* 4. a *Serm.* 10. *in ult. cœna num.* 76. b *Tract. de vite myſt. cap.* 43. *num.* 158. c *Ibidem num.* 161.

fectio præcipuè efflorebat, & de floribus vulnerum ſuorum inæſtimabilem odorem effudit. Fracto enim alabaſtro mundiſſimi corporis virginalis dulcis Ieſu, effuſum eſt vnguentum ſacratiſſimi Sanguinis. Ipsâ quoque Animâ, in qua ſine dubio redolebat vnguentum Spiritus ſeptiformis, emiſsâ, dilatatus & diſperſus eſt Vitis noſtrę florentis odor non per terras ſolùm, ſed & per inferos: & ſuſcitati ſunt mortui, qui tam ad vitam corporis quidem, quàm ad vitam animæ quotidiè ſuſcitantur. Quia domus Chriſti, id eſt Eccleſia impleta eſt ex odore vnguenti noſtræ Vitis præcipuè in paſſione florentis. Attendamus denique, (d) quis & quantus ignis corpori Vitis noſtræ appoſitus fuerit: fragrabat interiùs incendio charitatis immenſæ, interiùs paſſionis ardore vehementiſſimum & gratiſſimum & ſaluberrimum holocauſtum in Ara crucis Ieſus Crucifixus. De holocauſto autem noſtro Crucifixo Ieſu incomparabiliter ardente inæſtimabilis nimis odor proceſſit. Odorauerunt què plures ab Oriente & Occidente, ab Aquilone & Meridie occurrentes, & ad hoc dulciſſimi odoris corpus floridum congregati ſunt, ut de eo ſe ſatiarent. Iam verò (e) quinam in odore cucurrerint paſſionis Chriſti, ſi audire vis, vniuerſos Martyres accipe. Poſtremò videamus [f] quòd flores & viſum delectant & odoratum. Licet comedi non ſoleant, ſuguntur tamen ab apibus, & de liquore è floribus expreſſo dulciſſima ſibi mella conficiunt. Apes ejuſmodi (ut puto) ſunt illi, qui pennis contemplationis eleuati ſciunt & poſſunt

d *Ibidem num.*163. e *Serm.*22.*in Cant. num.*11. f *Tract. de vite myſt. cap.*44.*num.*166.

Digitized by Google

ſunt ad hortum deliciarum tranſuolare, in quo omniũ florũ divitias & diuites delicias inveniunt. Flores iſtius horti videamus, legamus vel potiùs ſugamus. Convenit enim vt taliſmodi apes ſimus, quę ſciãt ſugere mel de petra. Idem enim eſt hortus & petra, id eſt Chriſtus Crucifixus. Aiunt, (g) floreſcentibus vineis omne reptile venenatum cedere loco, nec ullatenùs nouorum ferre odorem florum. Hic enim odor ſerpẽtes fugat. Quid autem meliùs per ſerpentes [h] quàm diabolicas ſuggeſtiones accipiamus? Ad ſimilitudinem enim ſerpentum reptant occultè per mentes hominum, ſed ſubitò niſi agnoſcantur, morſus mortales incautis affigunt: quod præfiguratum accipimus in filiis Iſraël in deſerto à ſerpentibus miſerabiliter interemptis. Sed [i] remedium audiamus. Dixit Dominus Deus ad Moyſem: *Fac ſerpentem æneum, & pone in ligno erecto: quem qui intuiti fuerint, à ſerpentum morſibus ſanabuntur*. Cuius ſerpentis myſterium ipſe Dominus Ieſus curauit exponere dicens: *Sicut Moyſes exaltavit ſerpentem in deſerto, ita exaltari oportet filium hominis*. Exaltatio vtique ſerpentis, exaltationem Ieſu Crucifixi figurabat. Hic eſt Serpens verus, quem increduli à malignis ſpiritibus vulnerati ad credulitatem conuerſi (ſi volunt ſalvari) reſpicere commonentur. Reſpiciamus quoque & nos [k] in faciem Serpentis ænei, eleuati Chriſti in Cruce, ſi volumus à prauorum dæmonum ſuggeſtionibus ſerpentinis liberari. Quotieſcunque enim alicujus ſerpentinę tentationis morſu nos cognouerimus vulneratos, toties ad crucem Chriſti currramus: & fi-

g *Serm. 60. in Cant. num. .0.* h *Tract. de vite myſt. cap. 45. num. 173.* i *Ibidem num. 175.* k *Ibidem num. 176.*

de, ſpe, & charitate liberatorem piiſſimum intendentes, per mortem noſtri Serpentis (qui mortem antiqui ſerpentis occidit) à ſerpentum morſibus petemus ac poterimus liberari. Nihil enim proficiet inimicus in eo, (l) quem crux Chriſti delectat, ſi carnalem ſuggeſſerit delectationem. Denique [m] ſi tentationum ſentis aculeos, exaltatum in ligno Serpentē æneum intuere: & ſuge non tam vulnera, quàm vbera Crucifixi. Ipſe erit tibi in matrem, & tu eris ei in filium: nec pariter Crucifixum lædere aliquatenùs poterunt claui, quinimò per manus ejus & pedes ad tuos uſque peruenient.

XII. Iam ad fructum Vitis noſtræ [n] animum inclinemus, florumquè diſpendium fructuum compendio redempturi, fructus perquiramus. Præcipuè redemptio noſtra plantata eſt in terra benedicta, in Virgine virginum Maria. Illa Vitis vera dulcis Iesvs apparuit in nativitate, præciſa in circumciſione, confoſſa in inſidiis, perfoſſa clavis, ligata vinculis multiplicibus, fronduit in virtutibus, fructificavit in paſſione; & redemit hominem, quem alio modo redimi non conueniebat. Ideo ait: *Ego ſum vitis vera*: [o] non illa quę verſa eſt in amaritudinem, quæ ut faceret vuas expectabam, & fecit agreſtes labruſcas. Ego ſum Vitis tale generans vinum, quod lætificat cor hominis. Ego ſum Vitis proprium Sanguinem libans Deo Patri, pro ſalute populi mei. Ego ſum odorifera Vitis, pulchritudinis miræ, floribus fœcunda, dans botrum dulciſſimum cunctis pal-

l *Serm. 1. de S. Andr. num. 3.* m *Epiſt. 351. num. 1.* n *Tract. de vite myſt. cap. 46. num. 177.* o *Serm. 10. in ult. cœna num. 76.* p *Serm. 44. in Cant. num. 3.*

palmitibus meis, manentibus in me. Hic eſt vtique ille ingens botrus, [p] quem olim exploratores Iſraël in vecte ferebant, Chorum Propheticum præcedentem, & ſubſequentem Apoſtolicum, medium autem IESVM pulchro ſchemate figurantes. Porrò dulce pigmentarium [q] apponitur inuitatis ad lætificandum de Cyprio vino ac precioſis & peregrinis ſpeciebus conditum. *Botrus Cypri* (inquit Sponſa) *dilectus meus mihi*. Botrus Cypri Chriſtus eſt ſecundùm Deitatem. Botrus Cypri eſt Chriſtus in reſurrectione. Productus eſt enim [r] botrus iſte, optabilis Patriarchis & Prophetis, ſcilicet redemptio noſtra. Quem fructum Eccleſia non ſolùm ex his qui ſunt ſub tempore gratiæ, ſed à mundi principio iuſtè congregata dulcem ſibi fore gratulatur, dicens de Sponſo in cantico amoris: *Sub vmbra illius quem deſideraveram, ſedi: & fructus ejus dulcis gutturi meo*. Bonus fructus, [s] qui animarum eſurientium & ſitientium iuſtitiam, & eſca & potus eſt. Hîc aduertendum eſſe puto, [t] quòd Vitis noſtræ fructus & comeditur & bibitur. Maſticatur enim vua, bibitur verò vinum: quod in vino continetur & in utroque uſu iucunditas eſt, ſed in vino & iucunditas & utilitas prolixior eſt, quod ad botri hujus fruitionem mihi pertinere videtur. In præſenti enim vita hunc botrum maſticamus, cùm ſuavitatem & iucunditatem & utilitatem noſtræ redemptionis dentibus intellectus noſtri diſcutimus: id eſt, cùm reſurrectionis potentiam, aſcenſionis

 glo-

q *Serm. 2. in cœna Dom. num. 8.* r *Tract. de vite myſt. cap. 45. num. 178.* s *Serm. 3. ſuper miſſus num. 6.* t *Tract. de vite myſt. cap. 46. num. 192.*

gloriam, & aduentus Spiritus Sancti utilitatem in cordis noſtri conſideratione verſamus tanquam vuas in ore, fitquè de his nonnunquam aliqua lætitia cordi noſtro. Erit autem Chriſtus poſtquam ceſſaverit tempus præſens, quando hæc iam non comedemus, ſed bibemus, inæſtimabilem de his perpetuam lætitiam conſecuti. Paratum eſt profectò [u] nuptiis cæleſtibus flumen vini, vini inquam quod lætificat cor. Siquidem fluminis lætificat civitatem Dei. Omnium ergo temporum, [x] quæ ſub conuerſatione veteris hominis tranſegimus, fructus noſter eſt paſſio Chriſti: cui debemus configurari, mortificationem ejus circumferentes in carne noſtra mortali. Denique hic eſt fructus [y] de quo Sponſus Chriſtus loquitur in cantico amoris: *Dixi, Aſcendam in palmam, & apprehendam fructus ejus*. Palma Crucem, Vitis verò ſignificat Crucifixum. Aſcendit Vitis in palmam, apprehendit fructus palmæ non quos palma habuit ex ſe, ſed ex Vite in palmam extenta. Chriſtus non habuit hunc fructum ſine palma, imò & per palmam, id eſt per Crucem: quia ſi Chriſtus crucifixus non eſſet, non fuiſſet ſecuta redemptio. Apprehendit ergo Chriſtus fructum Crucis illum profectò, quem ipſe per Crucem operatus eſt. Sed quia habet hic botrus grana quinque, ſcilicet impletionem Scripturæ, victoriam de diabolo, Reſurrectionis gloriam, Aſcenſionis mirabilem elevationem, donorum Spiritus Sancti miſſionem. Proinde fructum redemptionis noſtræ toto deſiderio comple-

cta-

u *Serm. 2. in Dom. 1. poſt oct. Epiph. num. 4.* x *Serm. de verb. Sap. num. 8. tom. 6. pag. 771.* y *Tract. de vite myſt. cap. 46. num. 179. 181. 182. & 184.*

ctamur, & ſæpiùs imò ſine intermiſſione ad memoriam eum revocantes, latentem in ipſo dulcedinem linguâ intellectus noſtri deguſtemus: & in vaſe memoriæ noſtræ recondamus Sanguinem hujus vuæ meraciſſimum, Sanguinem inquam rubicundi Iesv, qui factus eſt nobis redemptio: quia per ipſum ſaluati & liberati ſumus. Cujus regnum [z] & imperium ſine fine permanet in ſæcula ſæculorum. Amen.

XXXII. *Gratias agimus*

a VNIGENITO FILIO DEI PATRIS.

QVia [b] cùm eſſet vnicus Filius Dei Patris, multos illi & abſque inuidia filios acquirere ſtuduit, quos non confunditur vocare fratres, ut ſit ipſe Primogenitus in multis fratribus. Iure autem prçponitur vniverſis adoptatis per gratiã is qui per naturam Filius eſt. Conſtat enim Chriſtum (c) in una quidem perſona duas habere naturas, unam qua ſemper fuit, alteram qua eſſe cæpit: & ſecundùm ſempiternum ſuum quidem Eſſe ſemper omnia noſſe, ſecundùm temporalem verò multa temporaliter expertum fuiſſe. Chriſtus de proxima paſſione, (d) imò de proxima morte quam pro ſalute mundi exſoluere diſpoſuerat, gaudebat & tripudiabat, lætabatur & exultabat dicens: *Nunc clarificatus eſt filius hominis*. Quid eſt filius hominis, (e) niſi nomen aſſum-

z *Serm. 1. ſuper Sal. Reg. num. 6.* a *Serm. 34. diu. num. 2.* b *Serm. 48. in Cant. nu. 5.* c *Tract. de grad. humil. cap. 3. num. 12.* d *Serm. 4. in ult. Cœna nu. 26.* e *Tract. de grad. humil. cap. 3. num. 11.*

Digitized by Google

ſumptæ carnis? Benè filius hominis; (f) & non hominum: quia ſine virili ſemine de pura & intemerata Virgine natus, de Patre ſine matre in cælis eſt genitus. Cujus Mater eſt virgo, cujus Pater fœminam neſcit. Ipſa eſt Virginis noſtræ gloria ſingularis, (g) & excellens prærogativa Mariæ, quòd Filium unum eundemquè cum Deo Patre meruit habere communem: quam ſanè periiſſe conſtat, ſi non Filius incarnaretur. Sed nec nobis alia dari poſſet occaſio ſimilis ſperandæ ſalutis & hæreditatis, factus primogenitus in multis fratribus, qui Vnigenitus erat, aſciſcet eos ſine dubio in hæreditatem, quos vocavit in adoptionem. Si enim fratres, & cohæredes. Hinc eſt quòd Joannes Evangeliſta, (h) qui ſæpiùs nobis ac ſtudioſiùs hanc commendat adoptionem filiorū Dei in ipſo quoque Evangelii ſui principio inquit: *Quotquot autem receperunt eum, dedit eis poteſtatem filios Dei fieri*. Sic nimirùm manifeſta fit ſermonis illius veritas, quem ait Paulus Apoſtolus: *Quos præſcivit*, inquit, (haud dubium quin Deus Pater) *& prædeſtinavit conformes fieri imagini Filij ſui*. Vide conformationem. Poſt ipſum adoptamur, ut ſit ipſe primogenitus in multis fratribus. Nec fruſtra in terris viſus eſt homo cæleſtis, (i) cùm de terrenis cæleſtes quàm plurimos fecerit ſibi ſimiles, ut ſit quod legitur in Epiſtola Pauli ad Corinthios: *Qualis cæleſtis, tales & cæleſtes*. Quare Filius Dei factus eſt homo, [k] niſi ut homines faceret filios Dei? Voluntati autem ejus quis reſiſtet? IESVS qui iuſti-

f *Serm.4.in ult.cœna num.27.* g *Serm.2.in Annunciat. B. M. num.2.* h *Serm.1. in oct. Paſchæ num.1.* i *Serm.27. in Cant. num.7.* k *Serm.1.in Vig.Nat.Dom. num.2.*

iuſtificat, quis eſt qui condemnet? Chriſtus qui ſanat, quis eſt qui vulneret? Filius Dei qui exaltat, quis eſt qui humiliet? Omne quod mihi ipſe non imputare decreverit, (l) ſic eſt quaſi non fuerit. Non peccare, Dei iuſtitia eſt: hominis iuſtitia, indulgentia Dei. Vidi hæc, & intellexi illius ſententiæ veritatem, quam ait Joannes Evangeliſta: *Omnis qui natus eſt ex Deo, non peccat: quia generatio cæleſtis ſeruat eum.* Generatio cæleſtis eſt æterna prædeſtinatio, qua electos ſuos Deus dilexit, & gratificavit in dilecto Filio ſuo ante mundi conſtitutionem ſic in Sancto apparentes ſibi, ut viderent virtutem ſuam, & gloriam ſuam: quo ejus forent conſortes hæreditatis, cujus & apparerent conformes imaginis. Denique generatio cæleſtis [m] eſt æterna prædeſtinatio, qua Deus prævidit eos conformes fieri imaginis Filii ſui. Ex his nullus peccat, id eſt, nullus in peccato perſeverat: quia novit Dominus qui ſunt ejus, & propoſitum Dei manet immobile. Hos inquam aduerti quaſi nunquam peccâſſe, (n) quoniam etſi quaſi deliquiſſe videntur in tempore, non apparent tamen in æternitate; quia charitas Patris ipſorum cooperit multitudinem peccatorum. Quinam ſunt illi? (o) Non ſervi carnis, ſed filii Dei. Vultis cognoſcere filios Dei? Qui ſpiritu facta carnis mortificant, quorum membra templum ſunt Spiritus Sancti, quem à Deo acceperunt, ut iam non ſint ſui, nec ſibi vivant, ſed ei qui pro ipſis mortuus eſt, & reſurrexit: empti videlicet precio magno pretioſi Sanguinis Chriſti. Poſtquam

l *Serm.* 23. *in Cant. num.* 17. m *Serm.* 4. *diverſ. num.* 5. n *Ser.* 23. *in Cant. num.* 17. o *Epiſt.* 385. *num.* 4.

Digitized by Google

quam Vnigenitus Dei (p) non rapinam arbitratus eſt eſſe ſe æqualem Deo, hominis quoque dignatus eſt fieri filius, & habitu inuentus ut homo: non immeritò iam de cæleſti generatione exiguitas humana præſumit, Neque enim indignum eſt Deo, eorum fieri Patrem, quorum ſe Chriſtus fecerit fratrem. Nemo diſcredat, (q) nemo hæſitet, habemus teſtimonium credibile nimis: *Verbum caro factum eſt, & habitavit in nobis*. Fratres habere voluit Vnigenitus Dei, ut eſſet in multis fratribus primogenitus ipſe. Vtique nihil hæſitet ipſa puſillanimitas fragilitatis humanæ: priùs ipſe factus eſt hominum frater, factus eſt hominis filius, factus eſt homo. Proinde (r) *Genus ſumus Dei*, ſicut dicit Apoſtolus: ſumus & dii filii Excelſi omnes, cognatione quadam ſpirituali magnum apud ipſum vendicantes affinitatem, cùm per Spiritum adoptionis Filius Dei Patris unum nobiſcum nomen ſortiri non dedignatur, & cum ipſo & per ipſum præceptis ſalutaribus moniti & divina inſtitutione formati audemus dicere: *Pater noſter qui es in cælis*. O quanta dignatio Dei, (s) Patrem hominum eſſe! O quanta hominum gloria, Dei filios eſſe & hæredes! Nam ſi filii, & hæredes. *Beati pacifici*, (t) *quoniam filii Dei vocabuntur*. Non eſt enim Deus diſſenſionis, ſed pacis: ideoquè filios pacis, Dei quoque filios dignum eſt appellari. Meritò beatificantur nomine filii, (u) eò quòd opus filii impleverint, ut poſt ſuam non ingrati reconciliationem, etiam

alios

p *Ser.1. in oct. Paſchæ num.1.* q *Ser.1. in Vig. Nat. Dom. nu.3.* r *Lib.1. de amore* Dei *cap.7. num.14.* s *Serm.26. in Cant. num.15.* t *Serm.1. de omn. Sanct. num.14.* u *Tract. de converſ. ad Cleric. cap.18. num.31.*

alios reconcilient Patri ſuo. Siquidem qui benè miniſtraverit, bonum gradum ſibi acquirit: nec in domo Patris gradus melior credendus eſt eſſe quàm filii. Si enim filii, & hæredes: hæredes quidem Dei, cohæredes autem Chriſti, ut (quemadmodùm dicit) vbi ipſe eſt, ibi ſit & miniſter ſuus. Exultate quicunque eſtis grandia concupiſcentes, [x] deſcendit ad vos Filius Dei, ut regni ſui faciat cohæredes. Regnum Dei conceditur, [y] promittitur, oſtenditur, percipitur. *Conceditur* in prædeſtinatione. *promittitur* in vocatione, *oſtenditur* in iuſtificatione, *percipitur* in glorificatione. Vnde eſt illud: *Venite benedicti Patris mei, percipite regnum Dei.* Quod ipſe nobis præſtare dignetur, [z] cujus regnum & imperium ſine fine permanet in ſæcula ſæculorum. Amen.

XXXIII. *Gratias agimus*

a ZELOTI FORTISSIMO.

IPſe eſt Dominus Ieſus,[b]qui ſalutem noſtri generis triginta & tribus annis operatus eſt in medio terræ. Hic eſt, (c) qui pertranſiit benefaciendo & ſanando omnes oppreſſos à diabolo: qui ſtetit in loco campeſtri, ut doceret turbas: qui ſtetit ante Præſidem, ut alapas ſuſtineret: qui toto tempore quo in terris viſus eſt, & cum hominibus conuerſatus, in labori-

x *Ser. 1. in Vigil. Nat. Dom. num. 2.* y *Serm. 21. diuerſ. num. 1.* z *Serm. 2. ſuper Salu. Reg. num. 11.* a *Serm de Paſſ. Dom. num. 19.* b *Ser. 2. diuerſ. num. 5.* c *Serm. 2. de Aſcenſ. Dom. num. 1.*

boribus multis ſervivit, ſtans & operans ſalutem in medio terræ. Laboravit ſuſtinens, (d) manus ejus in laboribus ſeruierunt. *Verè languores noſtros ipſe tulit, & infirmitates noſtras ipſe portavit*, vir dolorum, pauper & dolens, tentatus per omnia abſque peccato. Et in vita paſſivam habuit actionem, & in morte paſſionem activam ſuſtinuit, dum ſalutem noſtram operaretur in medio terræ. Ardebat incomparabiliter ardore charitatis intrinſecùs, (e) ardebat & paſſionis extrinſecùs igne; ut fructum noſtræ redemptionis ſine mora produceret. Intantùm dilexit nos Dilector noſter, (f) ut charitatis ardore cogente ruborem paſſionis incideret, rraderetquè in mortem animam ſuam, mortem autem crucis, non breviter tranſeuntis, ſed à principio ortus ſui uſq; in finem mortis duriſſimæ perdurantis. O quanta charitas! O quanta commendatio charitatis! Vix natus eſt cæli gloria, cæli divitiæ, cæli delitiæ dulcis Iesvs: & ecce recenti ortui crucis ignominia, crucis dolor, crucis paupertas copulatur. Hoc nobis prædicat ſtabulum, [g] hoc præſepe clamat, hoc membra illa infantilia maniſeſtè loquuntur, hoc lachrymæ & vagitus Infantis evangelizant. Chriſtus etſi homo erat, (h) erat tamen in principio apud Deum, & Deus erat ejuſdem cujus nunc eſt ſapientiæ & poteſtatis; utpotè Dei Virtus & Dei Sapientia. Naſciturus autem Dei Filius, cujus in arbitrio erat quodcunque vellet eligere tempus, elegit quod moleſtius eſt præſertim paruulo, & pauperis Matris filio, quę vix pannos habe-

d *Serm. in fer. 4. hebd. Sanct. nu. 11.* e *Tract. de vite myſt. cap. 46. num. 178.* f *Ibidem cap. 35. & cap. 36.* g *Serm. 3. in Nat. Dom. num. 3.* h *Ibidem num. 1.*

haberet ad inuoluendum, præſepe ad reclinandum. Ipſe verò in lucem editus infantiliter vagit, (i) pannis ſordentibus more miſeriæ noſtræ implicitus eſt, & faſciâ conſtrictus eſt, in præſepio ad afflatus brutorum animalium reclinatus eſt, & in fætenti ſtabulo juxta Matris pauperiem depoſitus eſt. O amanda (k) & admiranda dignatio! Dominus vniverſorum qui nullam habet indigentiam, intra ipſa Nativitatis ſuæ initia non abhorruit abiectiſſimæ paupertatis incommoda. Nam cùm naſceretur (ut ait Scriptura) *non erat ei locus in diverſorio*: neque cunabula, quæ teneritudinem ejus exciperent habuit: ſed in vili præſepio ſordentis ſtabuli ille qui terram palmo concludit, inuolutus panniculis reclinatus eſt. Ibi nimirùm agnoſcitur Longitudo brevis, (l) Latitudo anguſta, Altitudo ſubdita, Profunditas plana. Ibi agnoſcitur Lux non lucens, Verbum infans, Aqua ſitiens, Panis eſuriens. Quænam docet litera, (m) quæ loquitur lingua, quæ monſtrant exempla, quempiam naſcentium in humano genere talis inopiæ preſſurâ laborâſſe? Ecce omnium nutritor Deus humano lacte nutritur, ſordet in pannis, ne tu ô homo ſorderes in peccatis. Videas ſi attendas, (n) Potentiam regi, Sapientiam inſtrui, Virtutem ſuſtentari: Deum denique lactantem, ſed Angelos reficientem: vagientem, ſed miſeros conſolantem. Plorat quippè Chriſtus, (o) ſed non ſicut cæteri, aut certè non quare cæteri ſolent infantes. In aliis ſenſus, in Chriſto prævalebat affectus.

Pa-

i *Tract. de 3. præcip. myſt. cap. 6. n. 10.* k *Serm. de Paß. Dom. num. 3.* l *Serm. 2. ſuper miſſus num. 9.* m *Tract. de 3. præcip. myſt. cap. 6. num. 10.* n *Serm. 2. ſuper miſſus num. 9.* o *Serm. 3. in Nat. Dom. num. 3.*

Patiuntur illi, non agunt, utpotè nec ipſius adhuc vſum voluntatis habentes. Illi ex paſſione lugent, Chriſtus ex compaſſione. Illi iugum grave quod eſt ſuper omnes filios Adæ, Chriſtus filiorum Adæ peccata deplorat: & certè pro quibus nunc lachrymas fundit, poſtea fundet & Sanguinem. Denique (p) non modicum pertinet ad commendationem rubicundæ paſſionis, eò quòd Salvator noſter in alieno loco, in media hyeme, in medio noctis, in ſtabulo diverſorij ex Matre paupercula natus eſt, licet ibi Sanguis ejus effuſus non fuerit: quod tamen paruo temporis interuallo, id eſt, ſeptem dierum ſpatio ſecutum eſt. Benè equidem in hac effuſione Sanguinis Agni puriſſimi aptatum eſt ei Nomen Iesvs, eò quòd jam tunc pro ſalute noſtra Sanguinem fundere inciperet. Meritò quoque dum circumciditur puer, (q) Salvator vocatur, eò quòd videlicet ex hoc jam cæperit operari ſalutem noſtram, immaculatum illum pro nobis Sanguinem fundens. Porrò paſſionem ejus, (r) non illum diem unum appellamus quo mortuus fuit, ſed totam vitam illius. Tota enim vita Chriſti crux fuit & martyrium. Hoc autem in Simeonis prophetia (s) commendatur. Ait enim ſanctus Senex de parvulo Iesv: *Ecce poſitus eſt hic in ſignum cui contradicetur*. Omninò ita fuit: (t) contradictum eſt enim orto ſigno pacis, ſed ab his qu oderunt pacem. Siquidem in propria venit, & ſui eum non receperunt. Herodes denique turbatus eſt, & omnis Hieroſolyma cum illo. Hinc eſt, (u) quòd

p *Tract. de vite myſt. cap.* 36. q *Ser.* 2. *in Circumciſ. Dom. n.* 3.
r *Tract. de vite myſt. cap.* 5. *num.* 22. s *Serm.* 1. *de Virg. Deip. n.* 14.
t *Serm.* 2. *in Cant. num.* 6. u *Serm. de Paſſ. Dom. nu.* 1.

Digitized by Google

quòd tenella Chriſti infantia à perſecutorum gladiis tuta non fuit. Adhuc enim inter dulcia Matris vbera ſugens dependebat, quando apparuit Angelus in ſomnis Ioſeph, dicens: *Surge, & accipe Puerum & Matrem ejus, & fuge in Ægyptum: & eſto ibi, vſque dum dicam tibi. Futurum eſt enim, vt Herodes quærat puerum ad perdendum eum.* Iam extunc bonus Iesvs dura pati cæpit. Non ſolùm illam infantiæ ſuæ vexationem in ſeipſo pertulit, ſed etiam mortem in puſillis ſuis, quorum multa millia inter mammillas matrum pro eo Herodis trucidavit immanitas. In illum vtique (x) ſæviebat Herodes ille tyrannus iniquus cum turba crudeliſſima Iudæorum, quando ſcilicet ad Magorum verba turbatus eſt & omnis Hieroſolyma cum eo, paruulumquè ac tenellum Iesvm ad vbera materna pendentem morte crudeliſſima perdere nitebatur. Simili nempè cum Pharaone etiam Herodes ſuſpicione laborans, (y) ad eadem conuerſus eſt crudelitatis argumenta, ſed eodem modo & ipſe eluſus eſt. Vtrobique pro unius ſuſpecta perſona trucidatur numeroſitas puerorum: utrobique qui quærebatur evadit. Fugit enim puer Iesvs in Ægyptum: (z) ibi diu in extrema paupertate commoratus eſt, & inde maximo cum labore rediit in Nazareth.

At ubi robuſtioris ætatis plenitudo advenit, (a) miſſurus manus ad fortia, egreſſus eſt in ſalutem populi ſui, ut gigas magnificus ad currendam viam totius noſtræ miſeriæ. Mox enim baptizatus (b) in

x *Serm. de lament. B.V. M. num.* 15. y *Serm.* 1. *in oct. Paſchæ num.* 5. z *Formul. honeſt. vit. num.* 3. a *Serm. de Paſ. Dom. num.* 5. b *Tract. de* 3. *præcip. myſt. cap.* 6. *num.* 11.

deſertum profectus eſt. Ibi jejunavit quadraginta diebus & quadraginta noctibus, nullum omninò degustans cibum, quod humanæ infirmitati impoſſibile eſt. Ibi ſolitudinem (c) ac jejunium quadraginta dierum, famis acerbitatem, tentamenta & illuſiones maligni ſpiritus æquanimiter toleravit: ut hæc omnia nobis tolerabilia efficeret. Sciendum autem eſt (d) JESUM non in virtute Divinitatis, ſed in humanitatis ſuæ natura jejunâſſe. Quid enim magnum eſſet, ſi in Divinitatis fortitudine quadraginta diebus jejunâſſet in qua nunquam eſuriit? Eſuriens ergo Deus Homo (e) ex voluntate potentiæ & natiuitate aſſumptæ naturæ, tentari ſuſtinuit à diabolo: de cibi appetitu inordinato tentatorem non minùs patienter quàm ſapienter vicit, & confuſum repulit. Videamus denique (f) illud jejunium quadraginta dierum & quadraginta noctium, poſt quos eſuriit JESUS; & jam à deſerto ad homines redeunti occurramus; & vultum illum amabilem tantis jejuniis conſideremus afflictum. Conſideremus quantę fuerit parcitatis in abſtinentia, quàm prolixus fuerit in vigiliis, quàm frequens in orationibus. In labore & in ſudore vultus ſui quàm aſſiduus, cùm circumiret vicos & caſtella evangelizans & curans undique: & quàm crebrò famem pertulit & ſitim ille Panis vivus, ille Fons aquæ ſalientis in vitam æternam. Venit ad oves quæ perierant domûs Iſraël, (g) divini verbi lampadem extollens palàm ad illuminationem Orbis terræ: & regnum Dei cunctis annuncians obtemperan-

c *Ser. de Paſſ. Dom. num. 6.* d *Tract. de vite myſt. cap. 5. num. 22.* e *Tract. de 3. præcip. myſt. cap. 6. num. 11.* f *Tract. de vite myſt. cap. 5. num. 22.* g *Ser. de Paſſ. Dom. num. 6.*

rantibus verbo, ſermonem ſequentibus ſignis confirmavit, virtutem Divinitatis in cunctis oſtendit malè habentibus: & omnes omnibus gentibus gratias exhibens, quæ ſaluti peccatorum congruerent, ut omnes lucrifaceret. Propter illos (h) multipliciter operatus eſt ſalutem in medio terræ, mortuos ſuſcitando, cæcos illuminando: ſurdis auditum, claudis greſſum, leproſis munditiam reſtituendo, & innumeras alias virtutes perficiendo: per oppida & caſtella, per vicos & plateas cucurrit evangelizando: verbis & exemplis, ſignis & prodigiis vitæ viam demonſtrando. Sed obſcuratum eſt inſipiens cor eorum, (i) & projecerunt ſermones Domini Jesu retrorſum: neque attenderunt ad omnia mirabilia ejus, quæ operatus eſt in eis. Non fuga dæmonum, (k) non obedientia elementorum, non vita mortuorum beſtialem hanc & pluſquàm beſtialem hebetudinem ab eis depellere quivit. Non ſolùm ingrati (l) gratuitis beneficii ejus extiterunt, ſed contumeliis affecerunt eum, & fecerunt ei quæcunque voluerunt. Ipſo enim faciente opera Dei, quæ nemo alius fecit, quid dixerunt? *Non eſt hic homo à Deo, in Beelzebub principe dæmoniorum ejicit dæmonia, dæmonium habet, ſeducit turbas, vorax eſt, potator vini, & amicus publicanorum & peccatorum.* Hæc quidē & ſimilia blaſphemantes, & aliquoties bonum Jesum lapidibus impetentes; ipſe patienter ſuſtinuit, & factus eſt coram eis ſicut homo non audiens, & in ore non habens redargutiones. Servili circumdatus indu-

m 2 men-

h *Tract. de 3. præcip. myſt. cap. 6. num. 12.* i *Serm. de Paſſ. Dom, num. 6.* k *Serm. 60. in Cant. num. 5.* l *Ser. de Paß. Dom. num. 6.*

mento (m) ſuſtinet ignominias, confuſionibus operitur: ut nos à confuſionibus redimeret, & ad gloriam priſtinam revocaret. Ille cujus potenti nutui omnia inferna & terreſtria & cæleſtia ſunt ſubjecta, ſic fit abjectus, ut reputaretur omnium virorum noviſſimus. Ille qui natus eſt ex Virgine, (n) nihilominùs multis eſt repletus miſeriis, appetitus inſidiis, interrogatus contumeliis, pulſatus injuris, vexatus ſuppliciis, convitiis laceſſitus. Ille in quo omnes theſauri ſapientiæ (o) & ſcientiæ Dei ſunt abſconditi, Rex regum, diues in omnes, ſolus nullius egens, ſubiicitur fami, ſiti, caloribus, frigoribus, doloribus, infirmitatibus. Et ſic fit pauper, ut (ipſo teſte) & vulpibus terræ & volucribus cæli pauperior inveniatur, cùm dicit: *Vulpes foveas habent & volucres cęli nidos, Filius autem hominis non habet ubi caput ſuũ reclinet*. O quàm nobilis eſt titulus paupertatis, (p) quam Chriſtus docuit verbo: *Beati*, inquiens, *pauperes ſpiritu*. Conſecravit exemplo: nec enim habuit propriam domum in qua caput reclinaret, & in qua cum diſcipulis Paſcha manducaret: nec proprium habuit, unde tributum ſolveret. Pauper vtique fuit in nativitate, (q) pauperior in vita. Natus enim paſtum habuit lac virgineum, tegmen pannos viles; In vita verò ſi tegumentum habuit, ſæpiùs tamen in victualibus defecit. Fatigatus quippè ex itinere, (r) ſedit ſitiens ſupra fontem, totius mundi ſtatum regens. Venit mulier de Samaria haurire aquam, & dicit ei Dominus: *Da mihi bibere*. Imitemur quoad poſſumus,

eum

m *Tract. de vite myſt. cap. 2. nu. 3.* n *Serm. in fer. 4. hebd. Sanct. num. 6* o *Tract. de vite myſt. cap. 2. num. 3.* p *Serm. 2. in cæna Dom num. 3.* q *Tract. de vite myſt. cap. 2. num. 3.* r *Formul. honeſt. vit num. 3.*

[s] eum qui ſic dilexit paupertatem, ut quamvis in ejus manu eſſent omnes fines terræ, tamen non habuit ubi caput reclinaret. Nobis tentatus eſt, non ſibi: [t] nobis eſuriit, nobis ſitivit, & laſſitudinem ſuſtinuit: propter nos opprobriis & contumeliis ſaturatus eſt: & propter nos omnes paſſiones ſuas, quas oportuit & decuit, accepit. Omnia tamen [u] quæcunque locutus eſt, quæcunque operatus eſt, quæcunque paſſus eſt, ne dubitemus fuiſſe voluntaria, plena ſacramentorum plena ſalutis. Ad hoc autem facta ſunt hujuſmodi, [x] ut his omnibus configuretur & conformetur vita Chriſtiani. Qui enim tanquam membrum Chriſti dicit ſe in Chriſto manere, debet ſicut ille ambulavit, & ipſe ambulare. Sicut enim [y] naturaliter ad imaginem Dei creati ſumus: ita ad morum ejus ſimilitudinem pro noſtra poſſibilitate conformemur, qui ejus imaginem peccato fœdavimus. Quantò enim quilibet ſe virtutum imitatione conformare Chriſto ſtuduerit, tantò ei propinquior in patria cæleſti erit, & ſimilior in gloriæ claritate apparebit. Si enim [z] ne in humilitate quidem ſimilitudinem ejus abnuimus, certa nobis ſublimitatis quoque ſimilitudo debetur. Nunquam ille ſocium tribulationis à communione gloriæ patietur arceri.

Sed iam [a] ad illum ultimæ diei agonem veniamus: & incipiat conſideratio noſtra in eodem loco, ubi cùm inciperet JESUS pavere & tædere, triſtis fuit Anima ejus uſque ad mortem: ſudorquè ſangui-

s *Serm. 4. de Aduen. Dom. n. 7.* t *Tract. de 3. præcip. myſt. cap. 6. num. 12.* u *Serm. 4. de Aſcenſ. Dom. num. 2.* x *Serm. 2. in cœna Dom. num. 6.* y *Opuſc. ad quid veniſti cap. 24.* z *Serm. 1. de verb. Eſa. num. 2.* a *Tract. de vite myſt. cap. 5 num. 23.*

guineus orantis & agonizantis membra copioſè perſudit,ita ut jam non ſolùm diſtillaret,ſed guttatim decurreret in terram.Ibi Animę ſuę triſtitiam,[b] quam ex imminente paſſione ſua ſpontè aſſumpſit ſicut & cætera quæ paſſus eſt,in auribus diſcipulorum non erubuit profiteri , dicens tunc: *Triſtis eſt anima mea uſque ad mortem* . Poſitis quoque in terra genibus , procidit in terram in faciem ſuam , orans in agonia & dicens: *Mi Pater , ſi poſſibile eſt , tranſeat à me calix iſte*. Per calicem quem bibiturus erat , (c) proculdubiò paſſionem ſignificans , quam erat paſſurus . Anguſtias autem cordis Ieſu (d) certiſſimè indicabat ſudor ille ſanguineus , qui orationis tempore de carne ejus ſanctiſſima guttatim decurrebat in terram . Fletus deducite oculi mei , (e) & liqueſce anima mea igne compaſſionis ſuper contritione amabilis Viri hujus , quem in tanta amaritudine tot vides affectum doloribus . Inſpice tribulationem ipſius mitiſſimi cordis (f) qua angebatur , cùm toto corpore ex omni parte ſanguineus ſudor manaret. Neque enim corpus extrinſecùs tanto taliquè ſudore deflueret, ſi cor intrinſecus nullius doloris moleſtiâ frangeretur . Sciſſo igitur corde interiùs , ſciſſa eſt & exteriùs pellis noſtri Salvatoris : effuſus eſt ſudor ſanguineus ſuper terram . Dominus enim Jesus in oratione conſtitutus , (g) præ anguſtia ſpiritus ſui totus ſudore ſanguineo immaduit . Denique (h) occurrat ſpiritualiter & ingerat ſeipſum cordibus noſtris Dominus Chriſtus , proditus & venditus

---

b *Serm. de Paſſ. Dom. num.* 8. c *Tract. de vite myſt. cap.* 13. *num.*51. d *Serm. de Paſſ. Dom. num.*8. e *Ibidem num.* 14. f *Tract. de vite myſt. cap.* 37. g *Tract. de* 3. *præcip. myſt. cap.*6. *num.*13. h *Serm.*2. *in cœna Domin. num.*7.

Digitized by Google

ditus à diſcipulo, à Judæis tanquam vile mancipium precio ſatis exiguo comparatus, captus, tractus & ligatus tanquã homo ſine adjutorio. Conſideremus quàm promptus (i) ad paſſionem fuerit ſpiritus ſuus: quod evidenter oſtendit tunc, quando venientibus unà cum proditore Juda viris ſanguinum, & quærentibus Animam ſuam cum laternis & facibus & armis per noctem, ultrò occurit; & ne quid acciperent à duce flagitii, ſeipſum manifeſtavit. Nam accedentem ad oſculum ſanctiſſimi Oris ſui trucem beſtiam averſatus non eſt, ſed Os in quo dolus inventus non eſt, ori quod abundavit malitiâ, dulciter applicuit. O verè admirabile (k) commercium! Tradidit ſe Rex pro ſervo, Deus pro homine, Creator pro creatura, Innocens pro nocente. Tradit enim ſe in manus traditoris illius falſi diſcipuli, qui tradidit eum Judæis. O innocens Agne Dei, (l) quid tibi & lupo illi? Quæ conventio tui ad Belial? Sed & hoc benignitatis tuæ Domine Jeſu fuit, ut omnia illa exhiberes, quæ pravi cordis pertinaciam emollire poſſent. Nam & veteris amicitiæ non immemor, illum commoviſti dicens: *Amice, ad quid veniſti?* Atque horrore ſceleris ſui cor impii ferire voluiſti, cùm dixiſti: *Juda, oſculo filium hominis tradis?*

Tunc videlicet cùm traditus eſſet, (m) injecerunt manus in Jeſum, & vinxerunt eum. O quàm immitia fuerunt illorum immitiſſimorum vincula, quibus Agnum mitiſſimũ vinciebant! Quis audiat ſine gemitu, (n) qualiter homicidas manus in illa hora in Jeſum

 inje-

i *Serm. de Paſſ. Dom. num.* 9. k *Tract. de vite myſt. cap.* 5. *num.* 25. l *Serm. de Paſſ. Dom. num.* 9. m *Tract. de vite miſt. cap.* 4. *num.* 12. n *Serm. de Paſſ. Dom. num.* 10.

Digitized by Google

injecerunt,& innocentes manus ſuas vinculis adſtringentes, Agnum manſuetiſſimum nihil loquentem adinſtar latronis traxerunt ad victimam? Fletus deducite oculi mei, (o) & liqueſce anima mea igne compaſſionis ſuper contritione amabilis Viri hujus, quem in tanta amaritudine tot vides affectum doloribus. Vide oculis mentis Dominum Jeſum (p) tam duris nexibus adſtrictum tanquam latronem trahi ad judicium Principis Sacerdotum. Procedamus (q) & illius noctis incommoda percurramus, conſiderantes quomodo tentus, vinctus, tractus, truſus, cæſus, conſputus, colaphis alapiſquè percuſſus fuerit Ieſus. Vide anima mea (r) ſacrilegas manus impiiſſimæ gentis non ſaturatas eſſe colaphis & alapis, & cōſpuitione deſiderabilis vultus Chriſti, ſed etiam ad genarū ipſius vellicationem exarſiſſe, & à vultu quoque dulciſſimo Sanguinem elicuiſſe. Vide Agni illius immaculati patientiam admirabilem & imitandam, per quam genas pudiciſſimas impudiciſſimorum vnguibus Judæorum lacerandas cum omni manſuetudine præbuit. O amantiſſime Domine Ieſu (s) quanta indigna tunc à propria gente pertuliſti? Vultum tuum deſiderabilem (in quem deſiderant Angeli proſpicere, & qui omnes cælos adimplevit lætitiâ) polluti labiis ſuo ſputo coinquinaverunt, ſacrilegis manibus ſuis cæciderunt, velo in deriſum operuerunt: & te Dominum vniverſæ creaturæ tanquam ſeruum contemptibilem colaphizaverunt: adhuc autem Animam tuam incircumciſæ carni deglutiendam

o *Ibidem num.* 14. p *Tract. de vite myſt. cap.* 4. *num.* 12. q *Ibidem cap.* 5. *num.* 23. r *Ibidem cap.* 38. s *Serm. de Paſſ. Dom. num.* 10.

dam tradiderunt. Vinctum ſiquidem ante faciem Pilati perduxerunt, (t) poſtulantes crucis ſupplicio te interimi qui peccatum non noveras, & virum homicidam dari ſibi: Agnum lupo, Aurum luto poſtponentes. O indignum & infelix commercium! O verbum aſperum (u) quod protulit domus exaſperans, populus vtique Judæorum: *Tolle, tolle, crucifige eum!* Quàm horribile ſit hoc verbum, quàm aſperum, quàm crudele! Verè dentes eorum arma & ſagittæ, & lingua eorum gladius acutus. *Tolle tolle*, inquiunt, *crucifige eum.* O nubes violentas (x) & turbidas! O imbrem procelloſum, ô torrentem iniquitatis evertere magis quàm fæcundare idoneum! Judæi enim (y) non immemores odii quo oderant Patrem, exercuerunt illud in Filium, unde & ipſe ait: *Quia oderunt me, & Patrem meum*. O groſſum vipereumquè affectum Iudæorum, (z) odire Hominem qui hominum & corpora ſanat, & animas ſalvat. Non fuga dæmonum, non obedientia elementorum, non vita mortuorum beſtialem hanc & pluſquam beſtialem habetudinem ab eis depellere quivit. De qua non minùs mirabili quàm miſerabili cæcitate factum eſt, ut in illud tam horrendum tamquè enormiter groſſum facinus proruerint, Domino majeſtatis iniicientes manus ſacrilegas.

Equidem non ignorabat & impius ille Pilatus Præſes (a) per invidiam hæc in Jeſum fieri, nec tamen abſtinuit ab eo temerarias manus, ſed replevit Animam ejus amaritudine ſine cauſa. Illuſum recepit, in conſpe-

ſpe-

t *Ibidem num.* 11. u *Ser.* 3. *ſuper Pſalm.* 90. *num.* 2. x *Serm.* 58. *in Cant. num.* 7. y *Serm.* 3. *in Circumciſ. Dom. num.* 4. z *Ser.* 62. *in Cant. num.* 4. & 5. a *Ser. de Paſſ. Dom. n.* 11.

Digitized by Google

ſpectu illuſorum aſtare eum juſſit: nec pepercit amariſſimis verberibus virgineam carnem Ieſu divellere, plagis plagas, livores livoribus crudeliter inſligere. Fletus deducite oculi mei, (b) & liqueſce anima mea igne compaſſionis ſuper contritione amabilis Viri hujus, quem in tanta amaritudine tot vides affectum doloribus. Ecce ad columnam revinctus (c) flagellis cæditur, Carne præ nodis flagellorum in tumorem ſurgente, & in livores ſe vertente: Sanguine guttatim de plagis in terram decurrente. O cum quanta quantitate (d) putas illum ſanctiſſimum Sanguinem ex conſciſſo corpore & flagellato diſtillâſſe in terram? O quantâ putas ſævitiâ impiorum frementium, quanto fremitu ſævientium flagellatum fuiſſe dulcem Jeſum, Agnum manſuetiſſimum? Tam durè flagellatus eſt Dominus Jeſus, (e) ut Sanguis ejus ſursùm in aëra reſultaret. In hac autem flagellatione ejus (f) commendatur patientia ſingularis, quòd cùm ſupra dorſum ejus fabricarent peccatores, ſicut agnus ad occiſionem ductus ſit, & tanquam ouis coram tondente non aperuit os ſuum: non adversùs humanum genus, pro quo quæ non rapuit exolvebat: non denique vel contra populum ipſum peculiarem ſibi, à quo pro tantis beneficiis tanta mala recipiebat. Nunc occurrat ſpiritualiter, (g) & ingerat ſeipſum cordibus noſtris Dominus JESVS Chriſtus ſciſſo verberibus dorſo, qui tanquam jugulatori ſuo alludens, ſeipſum non reluctans expoſuit, & nudum Corpus quaſi incudem malleatorum ictibus pa-

b *Ibid. num. 14.* c *Tract. de 3. princip. myſt. cap. 6. num. 13.* d *Tract. de vite myſt. cap. 40.* e *Ibidem cap. 4. num. 13.* f *Ser. in fer. 4. hebd. Sanct. num. 2.* g *Ser. 2. in cœna Dom. num. 7.*

patienter explicuit. Flagellantur alii (h) non tam purgandi quàm probandi coronandiquè, & major in eis patientia comprobatur & commendatur. Quomodò non maxima cenſeatur eſſe in Chriſto patientia, qui ab his quibus ſpecialiter advenerat Salvator, crudeliſſima flagellatione cædebabatur ſicut fur, nullum omninò peccatum, nec actu proprio, nec contractu, ſed nec in quo creſcere poſſet, habens? In omnibus tamen his (i) non eſt ſatiata perfidorum Judæorum impietas. Noviſſimè autem incircumciſorum militum manibus devolutus eſt Jeſus morte turpiſſima conſumendus. Quid enim fecerunt Impii Iudæi (k) quibus gravis erat etiam ad videndum? *Hic eſt*, inquiunt, *hæres: venite occidamus eum.* Parum erat ſacrilegis illis crucifigere Jeſum, (l) niſi priùs & ipſis illuſionibus repleviſſent Animam ejus. Quid autem ait de illis Scriptura? *Et congregaverunt ad eum univerſam cohortem. Et exuentes eum veſtimentis ſuis, induerunt tunicam purpuream, & chlamydem coccineam circumdederunt ei. Et plectentes coronam de ſpinis, impoſuerunt capiti ejus, & arundinem in dextera ejus. Et dabant ei alapas: & expuentes in eum accipiebant arundinem, & percutiebant caput ejus.*

Expergiſcere nunc anima mea, (m) & contemplare Virum hunc memorabilem, quem in ſpeculo Evangelici ſermonis quaſi præſentem intueris. Attende anima mea, quis eſt iſte qui ingreditur habens imaginem quaſi Regis, & nihilominùs ſervi deſpectiſſimi confuſione repletus & coronatus incedit:

h *Ser. in ferm. 4. hebd. Sanct. num. 2.* i *Serm. de Paſſ. Dom. num. 11. & 12.* k *Serm. 3. in Circumciſ. Dom. num. 4.* l *Serm. de Paſſ. Dom. n. 12.* m *Ibidem num. 13.*

cedit: ſed ipſa etiam ejus corona cruciatus eſt illi, & mille puncturis ſpecioſum caput ejus divulnerat. Non enim leviter impoſita eſt, (n) ſed validè impreſſa capiti dulciſſimo Capitis mei dulcis Jeſu. Satis enim ratio conſentit veritati: ut qui oderant Veritatem, non ſolùm opprobrium illius ſed & ſupplicium requirant. Populus utique Judæorum, qui ſpinoſus fuit detractione, (o) hiſpidus ſuperſtitione, aridus unctione divinæ gratiȩ. Vnde ſpinoſus ſpineam coronam Regi ſuo exhibuit, & in eum ſicut ignis in ſpinis exarſit. Nec hîc puto quidem rivulos Sanguinis defuiſſe, (p) qui à capite irriſoriè & invidè coronati defluerent in collum ſimul & in faciem dulcis Jeſu: quia ſi noluiſſent coronato pænam ſimul cum irriſionibus irrogare, faciliùs de aliis ramis vel virgultis arboris alicujus potuerant plexiſſe coronam: ſed ut morum ſuorum aculeos demonſtrarent, ſpinarum aculeis coronaverunt Agnum mitiſſimum, dulcem Jeſum. Fletus deducite oculi mei, (q) & liqueſce anima mea igne compaſſionis ſuper contritione amabilis Viri hujus, quem in tanta amaritudine tot vides affectum doloribus. Intuere (r) quomodò corona illa ſpinea cum magna amaritudine illud caput amabile complectens, multorum aculeorum in illo ſigna reliquit: & ſanguineas guttas eliciens, in faciem venerabilem tranſmiſit vix adhuc de ſputis Judaicis exſiccatam. Regali purpura induitur, (s) ſed potiùs in ea deſpicitur quàm honoretur. Sceptum in manu geſtat, ſed eo ipſo caput

ejus

n *Tract. de Vite myſt. cap. 39.* o *Serm. de B. M. Deip. num. 10. tom. 6. pag. 765.* p *Tract. de vite myſt. cap. 39.* q *Serm. de Paſſ. Dom. num. 14.* r *Tract. de vite myſt. cap. 4. num. 14.* s *Serm. de Paſſ. Dom. nu. 13.*

ejus reverendum feritur. Adorant coram ipſo poſitis in terra genibus, & Regem clamant: & continuò ſputis amabiles ejus genas ſublinunt, maxillam palmis & honorabile collum exhonorant. O Rex gloriæ Domine Jeſu Chriſte, (t) quis te tam amatæ confuſioni addixit? Ecce operit confuſio caput tuum, & faciem tuam amabilem: ingeritur tibi à generatione prava & amaricante honor deriſorius in corona, ſed ſpinarum aculeis contendunt in te dolor & confuſio: corona vtique deriſionem, ſpinę ingerunt punctionem. Licet quidem in irriſione coronent, (u) tamen ignorantes & irridentes coronatum Regem fatentur: quia Regum eſt coronari. Coronatus ergo Rex eſſe à neſcientibus demonſtratur: in ſpinis verò coronantium malitia aperitur. O Regem! (x) ô diadema! Mater ſiquidem Synagoga non matrem ſe exhibens, ſed novercam, Regem noſtrum coronà ſpineâ coronavit. Nec defuit purpura (y) veſtis irriſoriæ. Chlamydem enim coccineam circumdedederunt ei, quamvis ipſe veſtem corporis ſui multò nobiliùs purpuravit effuſſione Sanguinis ſui precioſiſſimi. O Vitis dulciſſima Jeſu bone, (z) hunccine fructum reddit tibi vinea tua illa quam de Ægypto tranſtuliſti? Expectaveras patienter ut faceret vvas, fecit autem ſpinas. Spinis enim coronavit te, & ſpinis peccatorum ſuorum circumdedit te.

Cæterùm (a) nec in his eſt ſatiata perfidorum Iudæorum impietas. Noviſſimè autem incircumciſorum militum manibus devolutus eſt IESVS mor-

t *Tract. de vite myſt. cap. 4. nu. 14.* u *Ibidem cap. 39.* x *Ser. 5. de Omn. Sanct. num 9.* y *Tract. de vite myſt. cap. 4. num. 15.* z *Ibidem cap. 5. num. 24.* a *Serm. de Paſſ. Dom. num. 11. & 12.*

morte turpiſſima condemnandus. Quid enim ait de illis Scriptura? *Et poſtquam illuſerunt ei, induerunt eum veſtimentis ſuis vt crucifigerent baiulantem ſibi crucem. Et perducunt eum in Golgotha, & vinum myrrhatum dabant ei bibere cum felle mixtum: & cùm guſtaſſet, noluit bibere. Tunc crucifixerunt eum, & cum eo duos latrones hinc & hinc, medium autem IESVM.* Nunc incipiat conſideratio noſtra in eodem loco, (b) vbi propria cruce oneratus Dominus Iesvs, primò portat eam quę ipsũ poſteà ſtatim fuit portatura. Cognoſce anima mea, (c) cognoſce: Hic eſt Dominus Deus noſter, Dominus Iesvs Chriſtus Salvator tuus, Vnigenitus Dei Filius, verus Deus, verus homo: qui ſolus ſub Sole ſine macula inuentus eſt. Et ecce cum ſceleratis quomodò reputatus eſt, & quaſi leproſus & noviſſimus virorum æſtimatus eſt: & tanquàm abortiuum quod proiicitur à vulua, ſic proiectus eſt ab vtero matris ſuæ infælicis Synagogæ. Et quidem impia iſta Synagoga (d) hunc nobis Filium peperit officio quidem matris, ſed non matris affectu. Excuſſit eum de ſino ſuo extra Civitatem eijciens, & elevans ſuper terram, tanquam dicens Eccleſiæ Gentium pariter & Eccleſiæ primitivorum quæ eſt in cælis: *Nec mihi nec vobis ſit, ſed dividatur.* Dividatur, inquam, non inter vtraſque, ſed ab vtriſque. O ſæva mater Synagoga ita abortivum facere voluiſti, dum non eſſet qui excipere poſſet excuſſum. Age ergo quid profeceris, intuere nunc. Vndique enim egrediuntur filiæ

Sion,

b *Pract. de vite myſt. cap. 5. num. 23.* c *Serm. de Paſſ. Dom. num. 15.* d *Serm. 6. in Vig. Nativ. Dom. num. 11.* e *Serm. de lament. Vig. Mariæ num. 3.*

Digitized by Google

Sion, vt videant Regem Salamonem in diademate quo coronaſti eum. Cùm enim Chriſtus Deus noſter, (e) præcone clamante, Pilato imperante ſibi baiulans crucem ad ſupplicitium traheretur, factus eſt concurſus populorum poſt eum euntium: alii ſuper eum plangentes, alij illudentes, & proijcientes lutum & fimum & immunditias ſuper Caput ejus. Erant etiam mulieres multæ, plangentes eum quaſi vnigenitum. Salvator verò Crucem ſuam (f) tanquam latro ſuum laqueum portans, cùm mulieres quæ eum à Galilæa ſecutæ fuerant, ſuper ſe lamentantes reſpiceret, conuerſus ad eas dixit: *Filiæ Ieruſalem nolite flere ſuper me, ſed ſuper vos ipſas flete, & ſuper filios veſtros*. Porrò (g) mitis & innocens Agnus baiulans ſibi Crucem, non improperat circumſtantibus & inſanientibus in eum, ſed dulciter ſuggerit reſpicientibus ad eum: O *vos omnes qui tranſitis per viam, attendite, & videte ſi eſt dolor ſimilis ſicut dolor meus*. Hîc tu ô homo, totus contremiſce, (h) tremore obrigeſce, meritò expalleſce, pugnis pectus contunde, fletibus totam animam effunde, compatere patienti pro te IESV. Ad mortem ducitur, vt educaris de morte. Ducunt IESVM impij laniſte, ducunt Agnum immolandum, & angariant eum vt propriam Crucem proprijs humeris baiulet, & ad locum ſuæ paſſionis deferat: ipſe verò non reclamat, non remurmurat, non contradicit, obſequitur tortoribus. Vide anima mea, (i) qualiter Vir iſte per omnia conturbatur & ſpernitur: ſub

f *Serm. in obitu deuoti Humber. num.* 7. g *Epiſt.* 385. *num.* 8. h *Tract. de* 3. *præcip. myſt. cap.* 6 *num.* 13. i *Serm. de Paſſ. Dom. nu.* 13.

ſub Crucis onere dorſum incuruare videtur, & tuam ipſe portare ignominiam. Fletus deducite oculi mei, (k) & liqueſce anima mea igne compaſſionis ſuper contritione amabilis Viri hujus, quem in tanta amaritudine tot vides affectum doloribus. Ille qui lucem inhabitat inacceſſibilem, (l) in quem deſiderant Angeli proſpicere, cujus ſolius odor Sanctorum mentes ſic inebriat, vt mundi præſentis, & ſuiipſorum obliti totis viribus currant poſt ipſum: tanto dolori ſubiicitur, vt in ipſo veraciter noſcatur adimpletum quod ante dixerat per Prophetam Ieremiam: *O vos omnes qui tranſitis per viam, attendite, & videte ſi eſt dolor ſimilis ſicut dolor meus*. Quantâ ipſum putas macie confectum fuiſſe, (m) qui pro omnibus cognoſcitur doluiſſe? Vnde Eſaias ait: *Verè languores noſtros ipſe tulit, & infirmitates noſtras ipſe portavit*.

De eo etiam Ioannes in Evangelio inquit: *Et baiulans ſibi crucem, exivit in eum qui dicitur Calvariæ locum*. Exeamus quoque & nos ſecundùm monita Pauli Apoſtoli, (n) cum Sponſo noſtro bono IESV extra caſtra, id eſt extra concupiſcentias præſentis ſæculi, improperium crucis & vinculorum aſperitatem cum illo portantes: quia non decet membrum delicatum eſſe ſub Capite crucifixo: nec ad Capitis corpus ſe indicat pertinere membrum illud, quod Capiti compaſſum non fuerit. Denique vide anima mea, (o) qualiter Vir iſte ad locum deductus ſupplicii, myrrhâ potatur & felle. Fractus membris

k *Ibidem num*. 14. l *Tract. de vitæ myſt. cap. 2. num.* 3. m *Ibidem cap. 5. num.* 21. n *Ibidem cap. 4. num.* 18. o *Serm. de Paſſ. Dom. num.* 13.

bris omnibus dulcis IESVS (p) voluit puniri & linguam. Dedit ſiquidem ei illa vitis aliena (*Synagoga Judæorum*) conuerſa in amaritudinem de fructu ſuo potum amarum: potum non potandum, ſed potiùs deguſtandum, quia ad pœnam linguæ ſufficit acetum guſtâſſe. O electe puer Dei mei, (q) quid tanta amaritudine dignum commiſeras? Prorsùs nihil. Ego, ego Domine Iesv vuam acerbam comedi, & dentes tui obſtupuerunt: quia quæ non rapuiſti exoluebas. In omnibus his non eſt ſatiata perfidorum Iudęorum impietas. Noviſſimè enim nudatur IESVS meus, [r] vt ego corporis puriſſimi deformitatem valeam intueri. Nudatur inquam bonus IESVS, heu mihi: Qui veſtivit cælos diverſis ſyderibus, ante Crucem expoliatus eſt: nudus etiam vt erat liuidus Cruci affigitur. Heu, candor lucis æternæ nigreſçit in carne pro carne ſaluanda. Nudatur Dominus Iesus, qui ante ſæcula regnans decorem induit & fortitudinem. Spectaculum fit & opprobrium mundo & hominibus, fit tanquam prodigium multis, & commotio capitis in populis Caput noſtrum, gaudium noſtrûm, honor noſter bonus Iesvs. O electe puer Dei mei, [s] quid tanta confuſione dignum commiſeras? Prorsùs nihil. Ego ego homo perditus totius perditionis tuæ cauſa extiti. Primus homo Adam [t] incidit in latrones, à quibus & ante omnia legitur eſſe deſpoliatus. An non deſpoliatus, qui Domino veniente nudum ſe eſſe conqueritur? Nec verò poterat reveſtiri, vel ablata ſibi recipere veſtimenta, niſi Chriſtus

n amit-

p *Tract. de vite myſt. cap.* 13. *num.* 53. q *Serm. de Paſſ. Dom. num.* 11. r *Tract. de vite myſt. cap.* 5. *nu* 24. s *Serm. de Paſſ. Dom. num.* 11. t *Serm.* 1. *in Annunc. B. M. num.* 7.

amitteret ſua. Sicut enim vivificari in anima niſi interueniente corporali morte Chriſti non potuit, ita nec reveſtiri ſine ejus deſpoliatione. Tres in carcere quondam fuiſſe legimus, [u] tres verò in cruce. Ioſeph ſiquidem cum pincerna & piſtore Regis Pharaonis carcerali cuſtodiæ mancipatus eſt: Chriſtus autem verus Ioſeph cum ſceleratis duobus reputatus eſt. Cognoſce Domine Sancte Pater [x] tunicam veri Filii tui Ioſeph. Heu, fera peſſima devoravit eum, & conculcavit in furore ſuo veſtimentum ejus, omnem decorem ejus reliquiis cruoris inquinavit. Dignare Omnipotens Pater hanc [y] preciosiſſimi purpuram Sanguinis quo aſperſa eſt recognoſcere, & in purpura præclarum inſigne, ac glorioſum indicium obedientiæ. Bona utique eſt veſtis charitas, [z] bona veſtis obedientia. Beatus qui cuſtodit veſtimenta hæc, ut non ambulet nudus. Beati & illi quorum tecta ſunt peccata: etenim charitas cooperit multitudinem peccatorum.

Porrò [a] exaltato in Crucem perforantur manus & pedes Viri optimi benigni Ieſu. Elicitur Sanguis, ſi quis ſupererat. Fletus deducite oculi mei, [b] & liqueſce anima mea igne compaſſionis ſuper contritione amabilis Viri hujus, quem in tanta amaritudine tot vides affectum doloribus. Vide modum mortis, [c] attende qualitatem moriendi, & attende quid debeas morienti. Ecce quomodò moritur iuſtus, in Cruce diſtenditur, membra diſtrahuntur: dorſum adhuc plagoſum de recentibus plagis flagel-

u *Tract. de vit. & mor. Cleric. cap. 19. num. 63.* x *Ser. de Paſſ. Dom. num. 16.* y *Tract. de vit. & mor. Relig. cap. 3. nu. 7.* z *Ser. 2. in Quadrag. num. 6.* a *Tract. de vite myſt. cap. 5. num. 24.* b *Serm. de Paſſ. Dom. num. 14.* c *Tract. de 3. precip. myſt. cap. 6. num. 14.*

flagellorum, recenti adhuc Sanguine ſtillans, rigido patibulo Crucis atteritur: manus & pedes perfodiuntur, clavi malleis incutiuntur, & quantò altiùs clavi penetrant, tanto ampliùs plagas præ groſſitie dilacerant, & paſſionem aggravant. Intantùm Chriſtus [d] in Cruce diſtenſus fuit, vt numerari poſſent omnia membra ejus. Ita enim dixit per Prophetam in Pſalmo: *Foderunt manus meas & pedes meos: dinumeraverunt omnia oſſa mea.* Ac ſi diceret: Intantùm diſtenſus ſum dextrorsùm & ſiniſtrorsùm & à ſummo deorsùm, vt Corpore nudo in modum tympanicæ pellis diſtenſo, facilè poſſent omnia oſſa mea dinumerari. Hîc tu, ô homo, totus contremiſce [e] tremore obrigeſce, meritò expalleſce, pugnis pectus contunde, fletibus totam animam effunde, compatere patienti Ieſu. Reſpice in faciem Chriſti Dei tui, [f] & eleva oculos tuos ad tormenta illius non ſine lachrymis, & cor contritum non ſine ſingultu: & vide quantam tribulationem & dolorem inuenit, dum quæreret te, vt inueniret te. Ecce Sponſus tuus Ieſus [g] rubricatur in crucifixione. Eleva mentis oculos, & vide ſi tunica Sponſi tui hæc ſit an non? Ecce fera peſſima condemnavit fratrem tuum, Sponſum tuum Iesvm. Quis hîc gemitus lachrymaſquè contineat? quis hîc non doleat? Stat ecce expanſis manibus, [h] nudo corpore, manibus ſimul & pedibus perforatis. Nec elevatus eſt in Crucem, vt ſe difficilem præberet accedere ad eum volentibus: ſed magis vt omnibus

n 2 poſ-

d *Tract. de vite myſt. cap. 7.* e *Tract. de 3. præcip. myſt. cap. 6. num. 13.* f *Tract. de vite myſt. cap. 7.* g *Ibidem cap. 4. num. 15.* h *Ibidem cap. 44. num. 166.*

Digitized by Google

poſſet paratior inueniri. Proinde nunc ad dexteram, [i] nunc ad ſiniſtram rivulos & guttas Sanguinis ſpargentem propiùs & interiùs accedendum eſt. Vndelibet quærenda eſt devotio & gratia lachrymoſæ compunctionis: vtrinque conſiderandum eſt, quàm immites ſint fixuræ clavorum, quàm amara venarum oſſiumquè perfractio in manibus illius, qui cælum fabricavit & terram, qui operatus eſt ſalutem noſtram in medio terræ.

Agnoſce, ô homo, [k] quàm gravia ſunt vulnera animæ tuæ, pro quibus neceſsè erat Dominum Chriſtum vulnerari. Si non eſſent hæc ad mortem, & mortem ſempiternam, nunquam pro eorum remedio Dei Filius crucifigeretur. Auſculta auribus erectis, (l) & in dolore tanto quod proferat verbum ſemel auditum pro precioſiſſimo theſauro reconde in cubiculo cordis tui. Ecce poſitus eſt hic in immiti lectulo mortis ſuę, crucem dico. Extrema Sponſi tui Iesv verba conſerua, ſi vis hæreditatem incoinquinatam & immarceſcibilem obtinere. Ecce Ieſus complexus tuos deſiderat, (m) talis vt complectatur, expectat. Caput floridum multis ſpinarum aculeis confixum ad te inclinat, vt ad pacis oſculum te inuitet. Tanquam dicat tibi: Ecce quomodo configuratus ſum, quomodo confoſſus ſum, quomodo mactatus ſum, vt te poſſim ponere ſuper humos meos, quæ aberraveras ovis mea, & ad paſcua reducere paradiſi. Creavi te, (n) cùm non eſſes: recreavi, cùm perditus eſſes. Creavi te, vt eſſes particeps beatitudinis meæ: re-

crea-

i *Ibidem num.168.* k *Serm. 3. in Nat. Dom. num.4.* l *Tract. de vitæ myſt. cap.7.* m *Ibidem cap.44. nu.169.* n *Ser. de 3. præcip. myſt. cap.1. num. 3.*

creavi te, ne poſt lapſum permaneres exſors patriæ, & exſors felicitatis æternæ. Redde vicem, (o) & ſuper vulnera mea miſericordiâ commovere; & pone me talem, qualem nunc vides, vt ſignaculum ſuper cor tuum, vt ſignaculum ſuper brachium tuum: vt in omnibus cogitationibus cordis tui, in omnibus operibus brachii tui mihi taliter vt vides ſignato poſſis ſimilis inueniri. Nec timeas fili obedientiæ, (p) intueri manus propter obedientiam Cruci affixas: conſidera pedes expoſitos fixuris clavorum, attende quòd propter obedientiam crucifixus ſum: & ſi propter fragilitatem humanam obedientia tua ſit minùs aliquid perfectum habens, volo vt plenitudo meæ obedientiæ ſit tuæ minùs ſufficientis obedientiæ ſupplementum. Conformaveram te imagini Divinitatis meæ, (q) cùm te crearem: conformatus ſum imagini humanitatis tuæ, vt te reformarem. Tu verò, qui non retinuiſti formam Divinitatis meæ tibi impreſſam in tua formatione, retine ſaltem formam humanitatis tuæ mihi impreſſam in tua formatione. Id eſt: Si non retines qualem te creavi, retine ſaltem qualem te recreavi: ſi non capis quantas virtutum divitias tibi dederim te creando, cape ſaltem quantas in humanitare tua miſerias propter te acceperim recreando, & ad potiores quàm ad quas te formaveram delicias reformando. Nam pro propterea homo viſibilis factus ſum, vt à te viſus amarer, qui in Deitate mea inviſibilis non amabar. Da te ergo præmium Incarnationi & Paſſioni meæ, pro quo incarnatus ſimul & paſ-

o *Tract. de vite myſt. cap. 44. nu. 169.* p *Ser. in fer. 2. Paſcha nu. 26. tom. 6. pag. 731.* q *Tract. de vite myſt. cap. 44. num. 169.*

paſſus dedi me. Dedi me tibi, (r) quando te creavi vt eſſes: reddidi me tibi, cùm recreavi vt benè eſſes. Dedi me in viaticum tibi ne in via deficias, Corpus & Sanguinem meum, me verum Deum, & hominem verum. Et tu quid rependes? Si pro eo quod dedi tibi quando te creavi vicem nequis rependere: quid denique pro eo rependes quod me tibi dedi? Certè ſi te millies poſſes rependere, quid eſſes tu in comparatione mei qui Deus ſum? Repende tamen quantùm potes, repende te totum mihi, qui me totum tibi & dedi & reddidi: & his non contentus, me quoque totum tibi dabo. Alioquin exquiretur à te Sanguis iuſtus, (s) qui effuſus eſt ſuper terram: nec immunis eris ab illo tam ſingulari ſcelere Judæorum, quòd videlicet tantæ charitati ingratus fueris, quòd Spiritui gratiæ contumeliam feceris, quòd Sanguinem teſtamenti pollutum duxeris, quòd conculcaveris Filium Dei.

O dulciſſime atque amantiſſime IESV, (t) quis te vſque ad hæc non ſolùm diriſſima, ſed etiam turpiſſima vulnera patienda pertraxit? quis te tam amaræ & tam odioſæ morti addixit? Vulnerum vtique antiquorum noſtrorum vnica mors. Nec ſufficit te vulneratum eſſe, quin & ſuper dolorem vulnerum tuorum addunt, dantes tibi ſitienti vinum myrrhatum bibere cum felle mixtum. Et cùm talis ſis ac tantus, morte turpiſſima condemnaris, ſpiritumquè in manus Patris commendando, capite inclinato expiras. O piiſſime Redemptor, (u) cur Animam ſan-

r Ibidem cap. 30. num. 220. s Serm. 2. in fer. 4. hebd. San. n. 11. t Tract. de vite myſt. cap. 5. n. 24. 25. & 26. u Tract. de 3. præcip. myſt. cap. 6. n. 15.

ſanctiſſimam tradis in mortem, niſi vt meam miſeram animam vivificares à morte? Nec his contenti laniſtæ impiiſſimi, adhuc latus tuum lanceâ perforant, & laceratione eius Sanguinem quo redimimur cum inundatione manare cogunt. Nunc filiæ Sion egredimini, (x) & videte pacificum noſtrũ, pugnantem pro libertate noſtra in bello occumbere. Videte vitę noſtrę Auctorem pro nobis vitæ ianuas introire, vt nos ad vitæ viam revocet. Videte clavos ferreos crudeliter penetrare pedes & manus, quæ ſalutem noſtram operabantur in medio terræ. Vacate & videte quàm amarà & quàm turpi morte condemnatus eſt. Videte nudum & verberibus laceratum, (y) in medio latronum cruci ignominioſæ ferreis clavis affixum, aceto in cruce potatum, & poſt mortem lanceâ in latere vulneratum, & copioſos Sanguinis rivos ex quinque vulneribus manuum & pedum & lateris effundentem. Porrò venite, quæſo, (z) & condolete ei omnes, qui gaudere deſideratis in Domino Iesv. Attendite manu fortem noſtrum quomodò contritus eſt, deſiderabilem noſtrum quomodò miſerabiliter deformatus eſt, pacificum noſtrum quomodò in bello peremptus eſt. Ecce defecerunt dies noſtræ diei Domini Iesu, qui ſolus eſt dies ſine tenebris: & oſſa ejus ſicut cremium aruerunt. Percuſſus eſt ſicut fænum, & aruit cor ejus, elevatus eſt & alliſus valdè: ſed in dedecore extrinſeco decorem ſimul verè & decus intrinſecùs retinebat.

O Domine Iesv fortiſſime Zelotes, (a) quid

x *Tract. de vite myſt. cap. 4. num. 16.* y *Serm. de Paſſ. Dom. num.* 14. z *Tract. de vite myſt. cap. 5. num.* 27. a *Ser. de Paſſ. Dom. num.* 18. & 19.

gratiarum retribuam tibi, vt dignè retribuam ego homo puluis & vile figmentum? Diligendus es mihi Domine toto corde, tota anima, tota virtute: & tua mihi ſequenda ſunt veſtigia, qui pro me mori dignatus es. Et quomodò fiet iſtud in me niſi per te? Adhæreat anima mea poſt te: quia tota virtus ejus pendet ex te. Ita autem tibi [b] adhæreat anima mea, vt à te eam recedere nunquam permittas, ſed ad te eam quæ pro te gemit, quàm citiùs conſolandam perducas. O Domine Redemptor meus, (c) te vt verum Deum adoro, in te confido, te ſpero: & quibus poſſum deſideriis ad te ſuſpiro, adiuua imperfectum meum. Inclina tibi Deus [d] modicum id quod me dignatur es eſſe, atque de mea miſera vita ſuſcipe obſecro reſiduum annorum meorum: pro his verò quos viuendo perdidi (quia perditè vixi) cor contritum & humiliatum Deus non deſpicias. Ecce enim ad tuæ Paſſionis glorioſa *inſignia,* [e] in quibus ſalutem meam operatus es, me totum inclino. Tuæ victorioſæ *Crucis* regale *vexillum* in nomine tuo Chriſte adoro. Tuum ſpineum *Diadema*, tuos rubentes Sanguine *Clavos*, tuo ſacro lateri immerſam *Lanceam*, tua *Vulnera*, tuum *Sanguinem*, tuam *Mortem*, tuam *Sepulturam*, tuam victorioſam *Reſurrectionem*, & tuam glorioſam *Aſcenſionem* Ieſu Chriſte ſupplex adoro, & glorifico. Odor enim vitæ ſpirat mihi in omnibus his. Proinde [f] memoriam abundantiæ ſuavitatis horum eructabo quoad vixero. In æternum non obli-

b *Ser. 3. in ult. cœna num. 24.* c *Serm. de Paſſ. Dom. num. 19.*
d *Serm. 20. in Cant. num. 1.* e *Ser. de Paſſ. Dom. num. 19.*
f *Ser. 43. in Cant. num. 3.*

obliviſcar miſerationes iſtas, quia in ipſis vivificatus ſum. Horum vivifico odore iterùm [g] ſpiritum meum Domine reſuſcita à peccati morte: Horum virtute ab aſtutiis Satanæ me cuſtodi, ac me conforta, vt iugum mandatorum tuorum ſuave mihi fiat, & onus crucis quod poſt te baiulare me iubes, humeris animæ meæ ſit leve. Gratias agimus [h] Cruci tuæ Domine Iesv Chriſte. Ipſa enim omnes cruciatus noſtros evacuat. Gratias clavis, gratias lanceæ referimus, quæ nobis aperuit viſcera miſericordiæ Dei noſtri, in quibus viſitavit nos Oriens ex alto. Ferrum pertranſivit Animam ejus, [i] & appropinquavit Cor illius, vt non jam non ſciat compati infirmitatibus noſtris. Patet arcanum Cordis per foramina corporis, patet magnum illud pietatis ſacramentum, patent viſcera miſericordiæ Dei noſtri, in quibus viſitavit nos Oriens ex alto. Quidni viſcera per vulnera pateant? In quo enim clariùs quàm in vulneribus tuis eluxiſſet, quòd tu Domine ſuavis es & mitis, & multæ miſericordiæ?

Denique [k] hæc ſunt Inſtrumenta Paſſionis Dominicæ fortiſſima, in quibus omnipotens Virtus, & inueſtigabilis Sapientia Dei reſtaurationem mundi potenter atque mirificè operata eſt, & vſque modò operatur Chriſtus Dominus. Proinde ego [l] hæc meditari dixi ſapientiam: in his iuſtitiæ mihi perfectionem conſtitui: in his plenitudinem ſcientiæ, in his divitias ſalutis, in his copias meritorum conſtitui: Ex his mihi interdùm potus ſalutaris, ex his rurſùm

g *Ser. de Paſſ. Dom. num. 19.* h *Lib. 3. de amore Dei cap. 26, num. 88.* i *Ser. 61. in Cant. num. 4.* K *Ser. de Paſſ. Dom. num. 1.* l *Ser. 43. in Cant. num. 4.*

Digitized by Google

sùm ſuavis vnctio conſolationis promanat. Hæc me erigunt in adverſis, in proſperis reprimunt: & inter læta triſtiaquè vitæ præſentis viâ regiâ incedenti tutum præbent vtrobique ducatum, hinc inde mala imminentia propulſando. Quidquid horum cogito, [m] Deum cogito, & per omnia eſt Deus meus. Hæc ego meditari dixi ſapientiam, & prudentiam iudicavi eructare memoriam ſuavitatis. Quoniam hæc mihi conciliant mundi Iudicem, (n) dum tremendum poteſtatibus mitem humilemquè figurant: dum non ſolùm placabilem, ſed & imitabilem repræſentant eum qui inacceſſibilis eſt principatibus, terribilis apud reges terræ. *Faſciculus myrrhæ* (o) *dilectus meus mihi, inter vbera mea commorabitur.* Hoc eſt: Sufficit mihi, nolo jam ſcire niſi IESVM & hunc crucifixum. Mihi ſiquidem (p) hic ſalutaris faſciculus ſeruatus eſt: nemo tollet eum à me, inter vbera mea commorabitur. Sed audi Domine IESV (q) vocem meam, & inclina ſuper ſervum tuum ſuavem *Crucem* illam, quæ lignum vitæ eſt iis qui apprehendunt eam: vt ſpero, curram alacriter, portabo infatigabiliter eam quę ab inimicis eſt Crucem poſt te. Verè Domine (r) Crux tua premit fluctus ſæculi, ſedat tempeſtates perſecutionum, & tentationum procellas mitigat. Illam, inquam, diviniſſimam Crucem (s) humeris meis impone, cujus latitudo eſt Charitas, cujus longitudo eſt Æternitas, cujus ſublimitas eſt Omnipotentia, cujus profundum eſt inſcrutabilis Sapientia.

con-

m *Ser. 2. de Virg. Deip. num. 11.* n *Ser. 43. in Cant. num. 4.* o *Serm. 44. in Cant. num. 3.* p *Ser. 43. in Cant. nu. 4.* q *Ser. de Paſſ. Dom. n. 20.* r *Serm. de Adven. Dom. num. 3, tom. 6. pag. 601.* s *Ser. de Paſſ. Dom. nu. 20.*

Digitized by Google

Confige illi manus meas & pedes meos: & totum Paſſioni tuæ conforma ſervum tuum Domine. Da, obſecro, mihi continere ab operibus carnis quæ odiſti, & facere iuſtitiam quam dilexiſti, & in vtroque tuam quærere gloriam; & *ſiniſtram* quidem manum meam *temperantiæ* clavo, *dexteram* verò manum clavo *iuſtitiæ* in illa ſublimi Cruce fixas eſſe arbitror. Da menti meæ iugiter meditari in lege tua, & omnem cogitatum meum iactare in te; & *dextrum* pedem meum eidem Ligno vitæ clavo *prudentiæ* affige. Da, vt ſiniſtram ſpiritus mei ſenſualitatem non eneruet labentis vitæ infælix fælicitas, non conturbet præſentis vitæ infælicitas felix; & *ſiniſter* quoque pes meus *fortitudinis* clavo in Cruce tenebitur. Vt autem aliqua ſimilitudo *Spinarum* Capitis tui in me appareat, (t) detur obſecro menti meæ & ſalutaris pœnitentiæ compunctio, & alienæ miſeriæ compaſſio, & ſtimulus zeli æmulantis quod rectum eſt coram te. Libet vt *Spongiam* per arundinem ori meo porrigas, & aceti amaritudinem guſtui meo adhibeas. Libet vt per Scripturas tuas rationi meæ conferas guſtare & videre, quoniam florens hic mundus tanquam ſpongia inanis eſt, & omnis concupiſcentia ejus aceto amarior. Denique tuæ vivificæ *Morti* tuum ſervvm Domine configura, faciens quidem in me vt moriar ſecundùm carnem, vivam autem ſecundùm ſpiritum iuſtitiæ. Illud quoque (u) quod poſt Mortem tuam inſatiabilis malitia impiorum in te exercuit, aperiens *Lanceâ* latus tuum; hanc in me ſimilitudinem exprime,

vt

t *Ibidem n.* 21. u *Ibidem. num.* 22.

vt integram Crucifixi imaginem me portare glorier. Vulneret cor meum vivus & efficax ſermo tuus, penetrabilior omni lancea acutiſſima, pertingens vſque ad diviſionem animæ meæ, & producens ex ea tanquam de dextero latere meo vice ſanguinis & aquæ amorem tuum Domine. Valdè quippè amandus es mihi, (x) per quem ſum, viuo, & ſapio. Poſtremò (y) mundâ Sindone primæ ſtolæ ſpiritum meum inuolve, in quo requieſcam egrediens & ingrediens in locum tabernaculi admirabilis, & abſcondas me donec pertranſeat furor tuus. Die autem tertio poſt diem laboris, & poſt diem ſupplicij, manè prima Sabbathi perpetuò me indignum reſuſcita, vt in carne mea videam claritatem tuam, & implear lætitiâ vultus tui. O Salvator meus, & Deus meus! Veniat, veniat oro tempus, vt quod nunc credo, oculis tandem revelatis aſpiciam: quod nunc ſpero & à longè ſaluto, apprehendam: quod pro viribus meis deſidero, vlnis animæ meæ ampleɛtar & deoſculer, & in amoris tui abyſſum totus abſorbear. O bone IESV, (z) eſto mihi IESVS. Recole Salvator, quid & propter quid paſſus es, & miſerere mei. Ipſa te cogat pietas, vt mala noſtra ſuperes parcendo, & voti compotes nos tuo vultu ſaties. Tu eſto meum gaudium, qui es futurus præmium. Sit mea in te gloria in ſæculum ſæculi: qui cum Patre & Spiritu Sanɛto vivis & regnas Deus, per omnia ſæcula ſæculorum. Amen.

ASPI-

x *Ser. 20. in Cant. num. 1.* y *Ser. de Paſſ. num. 22.* z *Ser. 4. in vlt. Cœna num. 30.*

Digitized by Google

ASPIRATIO

AD SANCTISSIMUM CRUCIFIXUM.

Cui adiuncta eſt Oratio Rythmica S. Bernardi Abbatis, ad ſeptem membra Domini noſtri Jeſu Chriſti pendentis in Cruce: extracta ex Tomo II. Operum ejuſdem S. Bernardi pag. 360. impreſſorum Venetiis anno 1583.

Nihil arbitratus ſum me ſcire niſi Ieſum Chriſtum, & hunc Crucifixum. *S. Paul. 1. Corinth. 2.*

COgnoſce anima mea, (a) cognoſce, Hic eſt Dominus Deus noſter, JESUS Chriſtus Salvator tuus, Vnigenitus Dei Filius, verus Deus, verus homo: qui ſolus ſub Sole ſine macula inventus eſt. Et ecce cum ſceleratis quomodo reputatus eſt, & quaſi leproſus & noviſſimus virorum æſtimatus eſt. O noviſimum, (b) ô altiſſimum! ô humilem & ſublimem! ô opprobrium hominum & gloriam Angelorum! Nemo illo ſublimior, nemo humilior. Denique ſputis illitus eſt

a *Ser. de Paſſ. Dom. num. 15.* b *Serm. in fer. 4. hebd. Sanct. num. 3.*

Digitized by Google

eſt, opprobriis ſaturatus eſt, morte turpiſſima condemnatus eſt. Poſtmodùm (c) ejectum extra civitatem ſacrilegi agricolæ occiderunt non ſubitò, ſed longo crucis tormento confectum, & multis vulneribus flagellorum pariter & clavorum cruciatum. Priùs excuſſerunt Ieſum de ſinu ſuo, extra civitatem eiicientes, (d) & elevantes ſuper terram. Expulſum verò & exaltatum & elevatum & quidem modicè ſatis, ut ſcilicet nec in eorum eſſet mænibus nec in terra, ferro undique coarctârunt in cruce. Vide anima mea (e) nudum & verberibus laceratum, in medio latronum cruci ignominioſæ ferreis clavis affixum, aceto potatum, & poſt mortem lanceâ in latere vulneratum. Item jugi ſcrutinio (f) & aſſidua meditatione revolve, qualiter Vnigenitus Dei Patris, cùm eſſet ſplendor & figura ſubſtantiæ ejus, poſt exinanitionem uſque ad formam ſervi, poſt famem, poſt ſitim, poſt laſſitudinem, poſt vincula, poſt flagella, poſt coronam ſpineam, poſt fel & acetum, poſt clavos & lanceam, pro ſalute tua inter duos latrones pendet in Cruce mortuus. Stat ecce expanſis manibus, (g) nudo corpore, manibus ſimul & pedibus perforatis, capite inclinato. Confortare & elevare anima mea, & alis ſpei & fidei & charitatis ad hunc Crucifixum aſcende. Non enim elevatus eſt in crucem, ut ſe difficilem præberet accedere ad eum volentibus: ſed magis ut omnibus poſſet paratior inveniri. Accedens autem cum fiducia ad hunc Crucifixum, (h) in extenſione brachiorum cognoſce & ſuſcipe affectum

para-

c *Tract. de vite myſt. cap. 5. num. 25.* d *Ser. 6. in vig. Nat. Dom. num. 11.* e *Ser. de Paſſ. Dom. num. 14.* f *Lib. 3. de amore Dei cap. 19. num. 66.* g *Tract. de vite myſt. cap. 44. nu. 166.* h *Ibidem. num. 167.*

paratum ad tuos, & te ad ſuos invitantis amplexus, & quodammodò miſerabiliter miſericorditerquè clamantis: *Revertere, revertere, ut intueamur te.* Proinde revertere anima mea(i) ad Dominum Deum tuum, divulſa mea, dilacerata mea, perdita mea, ſed Chriſti morte denique reſuſcitata, Chriſti paſſione redempta: cur quæſo diligis aliquid præter illum, qui tam benignè, tam miſericorditer à tot miſeriís redemit te? Sex diebus condidit omnia,(k) & te inter omnia. At verò per totos triginta & tres annos operatus eſt ſalutem tuam in medio terræ. O quantùm laboravit ſuſtinens carnis neceſſitates, hoſtis tentationes! nonne ſibi crucis aggravavit ignominia, mortis cumulavit horrore? Moriebatur Salvator tuus, ô anima mea, (l) ut te vivificaret: affixus erat Cruci, ut iniquitates tuas propriis manibus Cruci affigeret. Manus elevabat ad Patrem in Sacrificium veſpertinum, ut te ad amplexus amabiles invitaret. Et nunc quoque ipſe JESVS crucifixus complexus tuos deſiderat, (m) talis ut complectatur, expectat: Caput floridum multis ſpinarum aculeis confixum ad te inclinat, ut ad pacis oſculum te invitet.

Verumtamen(n) non temerè aſſurgas ad os Sereniſſimi Sponſi, ſed ad pedes ſeveriſſimi Domini mecum pavida jaceas. Ibi enim ſancta peccatrix peccata depoſuit, induitquè ſanctitatē. Ibi flevit amarè, & de intimis viſceribus longa ſuſpiria trahens, ſalutaribus intra ſe ſuccuſſa ſingultibus felleos humores evomuit. Oſculabatur pedes Chriſti frequentibus oſculis,(o) & ocu-

i *Lib. 3. de amore Dei cap. 19. num. 67.* k *Ser. 11. in Cant. num. 8.* l *Lib. 3. de amore Dei cap, 19. nu. 67.* m *Tract. de vite myſt. cap. 44. nu. 169.* n *Ser. 3. in Cant. nu. 2.* o *Ser. de S. M. Magd. num. 1.*

oculis inundantibus veſtigia Redemptoris infundebat, tergiebat crinibus, odoriferis illiniebat & irrorabat unguentis. Vide anima mea (p) Mariam Magdalenam *judicii* pedem fortiter attendentem, dum nobilis & laſciva mulier convivantium faciem non attendit, ſed extenſo corpore provolvitur pedibus Majeſtatis doloris plena, timoris impatiens, compunctionis jaculo vulnerata. Sed & *miſericordiæ* pedē labiis impreſſioribus oſculatur vſque adeò, donec audiat: *Remittuntur tibi peccata tua*. Hujus ergo beatæ pænitentis exemplo (q) proſternere & tu, ô miſera anima mea, ut deſinas eſſe miſera: poſternere & tu in terram, amplectere pedes Crucifixi, placa oſculis, riga lacrymis; quibus tamen non illum laves, ſed te, & fias una de grege tonſarum quæ aſcendunt de lavacro: ita ſanè ut ſuffuſum pudore ac mærore vultum non ante ſuſtollere audeas, quàm audias & ipſa: *Dimittuntur tibi peccata tua*. Porrò (r) ſi jam & tu dolore peccati & judicii timore compungeris, *judicii* pedi labia impreſſiſti. Quòd ſi timorem doloremquè divinæ intuitu bonitatis & ſpe conſequendæ indulgentiæ temperas, etiam *miſericordiæ* pedem amplecti te noveris. Sumpto autem ad pedes Crucifixi primo oſculo, (s) nec ſic quidem præſumes ſtatim ad oſculum Oris aſſurgere: ſed erit tibi gradus ad ipſum medium quoddam aliud oſculum, quod ſecundo loco ad *Manum* accipies. Per manum tibi (t) tranſitus ſit ad oſculum Oris. Illa te priùs tergat, illa te erigat. Quomodò erigat? Dando unde præſumas. Quid iſtud? Decor continentiæ, & digni

pæni-

p *Ibidem nu. 6.* q *Ser. 3. in Cant. n. 2.* r *Ser. 6. in Cant. n. 6.* s *Ser. 3. in Cant. num. 3.* t *Ibidem. num. 4.*

Digitized by Google

pænitentiæ fructus, quæ ſunt opera pietatis. Hæc te de ſtercore erigent in ſpem audendi potiora. Sanè accipiendo donum, oſculare manum Crucifixi: hoc eſt, non tibi, ſed Nomini ejus da gloriam. Da ſemel, & da iterùm, tum pro donatis criminibus, tum pro collatis virtutibus. Poſtquam verò (u) iſta multis precibus & lachrymis obtinuerimus, tum demùm audebimus ad ipſum *Os* gloriæ caput attollere non ſolùm ſpeculandum, ſed etiam oſculandum: quia ſpiritus ante faciem noſtram Chriſtus Dominus, cui adhærentes in oſculo ſancto, unus ſpiritus ipſius dignatione efficimur. Duplex autem (x) munus ſimul confert oſculi gratia, & agnitionis lucem, & devotionis pinguedinem. Eſt quippè Spiritus ſapientię & intellectûs, qui inſtar apis ceram portantis & mel, habet omninò & unde accendat lumen ſcientiæ, & unde infundat ſaporem gratiæ. Et quia amplexatus eſt nos Dominus Iesvs (y) per laborem & dolorem. Ideò amplectamur eum nos quoque vicariis quibuſdam amplexibus propter juſtitiam & ad juſtitiam ſuam: actiones ad juſtitiam dirigendo, paſſiones propter juſtitiam ſuſtinendo. Dicamus quoque cum Sponſa: *Tenui eum, nec dimittam*. Dicamus etiam cum Patriarcha Jacob: *Non dimittam te, niſi benedixeris mihi.* Quid enim iam ſupereſt niſi benedictio? Quid poſt amplexum, niſi oſculum reſtat? Si ſic adhærerem Deo, quomodò non jam clamare liberet: *Oſculetur me oſculo oris ſui*? Tibi Domine JESU, (z) tibi meritò dixit cor meum: Exquiſivit te facies mea, faciem tuam Domine requi-

O ram.

u *Ibidem. nu.* 5. x *Ser.* 8. *in Cant. num.* 4. y *Ser. in fer.* 4. *hebd. Sanct. nu.* 14. z *Ser.* 3. *in Cant. num.* 6.

ram. Nempè auditam feciſti mihi manè miſericordiam tuam, cùm jacenti primùm in pulvere, tuoſquè deoſculanti reverendos *pedes*, quòd malè vixeram, remiſiſti. Porrò in progreſſu diei lætificaſti animam ſervi tui, cùm deinde in oſculo *manûs* etiam benè vivendi gratiam indulſiſti. Et nunc quid reſtat, ô bone Domine, niſi ut jam in plenitudine lucis, in fervore ſpiritus ad *oris* quoque oſculum dignanter admittens adimpleas me lætitiâ cum vultu tuo?

Quid ergo retribuam Domino (a) pro omnibus quæ retribuit mihi? Non habeo niſi minuta duo, imò minutiſſima corpus & animam, vel potiùs unum minutum voluntatem meam: & non dabo illam ad Voluntatem illius, qui tantus tantillum tantis beneficiis præuenit, qui toto ſe totum me comparauit? Totus ſiquidem mihi datus eſt, (b) & totus in meos vſus expenſus eſt, qui pro me dignatus eſt mori. Quis mihi tribuat, (c) ut oblationem meam dignetur Majeſtas tanta ſuſcipere? Duo minuta habeo Domine Ieſu, corpus & animam dico: vtinam hæc tibi perfectè poſſim in ſacrificium laudis offerre. Bonum enim mihi longèquè glorioſius atque utilius eſt, ut tibi Domine magis offerar, quàm deſerar mihi ipſi. Alioquin (d) ſi iſta duo minuta mihi retinuero, qua fronte, quibus oculis, qua mente, qua conſcientia vado ad viſcera miſericordiæ Dei noſtri, & audeo illius Sanguinis non guttas, ſed undas à quinque partibus corporis in meum precium detorquere? Quid gratiarum retribuam tibi Domine Ieſu, (e) ut

a *Ser. 22. diver. num. 6.* b *Ser. 3. in Circumcis. Dom. n. 4.* c *Ser. 3. in Purificat. B. M. num. 3.* d *Ser. 22. diver. num. 6.*

Digitized by Google

ut dignè retribuam ego homo puluis & vile figmentum? Quid enim pro mea ſalute facere debuiſti, & non feciſti? Ab imo pedis vſque ad ſummum verticis te totum in aquas paſſionum demerſiſti, ut me totum extraheres de illis, & intrauerunt vſque ad Animam tuam. Nam & Animam tuam in mortem perdidiſti, ut meam perditam mihi redderes animam. Et ecce me duplici debito obligaſti. Nam & pro eo quòd dediſti tuam, debitor tibi ſum: & pro mea quidem anima bis à te mihi data, ſemel in creatione, & ſemel in redemptione, quid magis juſtè tibi reddam quàm ipſam, non habeo. Pro tua autem precioſa Anima ita contribulata quid ab homine dignè rependi poſſit, non invenio. Nam (f) etiamſi tibi donavero quidquid ſum, quidquid poſſum: nonne iſtud ſic eſt ſicut ſtella ad Solem, gutta ad fluuium, lapis ad montem, granum ad acervum? Ut autem quod & debeo, (g) & poſſibile mihi eſt, retribuam; tui Domine Ieſu muneris eſt. Valdè omninò mihi amandus es, (h) per quem ſum, vivo, & ſapio. Si ingratus ſum, & indignus. Dignus planè eſt morte, qui tibi Domine Ieſu recuſat viuere, & mortuus eſt: & qui tibi non ſapit, deſipit: & qui curat eſſe niſi propter te, pro nihilo eſt, & nihil eſt. Inclina tibi Deus modicum id quod me dignatus eſt eſſe, atque de mea miſera vita ſuſcipe obſecro reſiduum annorum meorum: pro his verò annis quos viuendo perdidi, (quia perditè vixi) cor contritum & humiliatum Deus non deſpicias. Exigunt à me (i) præterita peccata mea futuram vitam meam, ut faciam fru-

 ctus

e *Ser. de Paſſ. Dom. nu. 18.* f *Ser. 22. diver. nu. 6.* g *Ser. de Paſſ. Dom. nu. 18.* h *Ser, 20. in Cant nu. 1.* i *Ser. 22. diu. nu. 7.*

ctus dignos pænitentiæ, & recogitem annos meos in amaritudine animæ meæ. Dies mei ſicut umbra declinaverunt,(k)& pręterierunt ſine fructu,impoſſibile eſt ut revocem: placeat,ut tibi Deus recogitem eos in amaritudine animæ meæ. Iam de ſapientia quid dicam? Ante te omne deſiderium meum,& propoſitum cordis mei: ſi qua eſſet in me, ſervarem ad te. Sed Deus tu ſcis inſipientiam meam: niſi quòd hoc ipſum fortaſsè ſapere eſt,quòd & ego agnoſco eam,& quidem ex munere tuo.

Heu(l)quid vel nunc tandem retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi? Colligam omnes amaritudines eius,(m)& rememorabor primùm quidem illarum infantilium neceſſitatum, deinde laborum quos pertulit in prædicando, fatigationum in diſcurrendo, tentationum in jejunando, vigiliarum in orando,lachrymarum in compatiendo,inſidiarum in colloquendo:poſtremò recordabor periculorum in falſis fratribus, convitiorum,ſputorum,colaphorum,flagellorũ,irriſionum,ſubſannationum,exprobrationum, clavorum,horumquè ſimilium,quæ in ſalutem noſtri generis triginta & tribus annis operatus & paſſus eſt in medio terræ. Quidquid autem horum cogito,(n) Deumcogito,& per omnia eſt Deus meus. Hæc ego meditari dixi ſapientiã, & prudentiam judicavi eructare memoriam ſuavitatis. Nihil enim in hac vita dulciùs ſentitur, (o) nihil avidiùs ſumitur, nil ita mentem ab amore mundi ſeparat, nil ſic animam contra tentationes roborat, nil hominem ita excitat

&

---

k *Ser.20.in Cant.n.1.* l *Ser. 16. in Cant.n.5.* m *Ser.22. div. n.5.* n *Ser.2.deVirg. Deip.num.11.* o *Tract. de cognit. human. condit. cap. 7. num. 22.*

& adjuvat ad omne opus bonum, & ad omnem laborem, quàm contemplatio Paſſionis Dominicę. Hęc eſt enim, (p) quæ humectat interiora arentis conſcientiæ animæ, eſcas bonorum actuum digerit, & deducit per quædam animæ membra: fidem roborans, ſpem confortans, vegetans ordinanſquè charitatem, & impinguans mores. Inde holocauſta orationum (q) tanquam ex adipe vituli ſaginati impinguantur. Dum aſtat oranti Hominis Dei ſacra imago aut naſcentis, aut lactentis, aut morientis, & quidquid tale occurrerit: tunc vel ſtringat neceſsè eſt animum ad amorem virtutum, vel carnis exturbet vitia, fuget illecebras, deſideria ſedet. Quid denique tam efficax (r) eſt ad curanda conſcientiæ vulnera, necnon ad purgandam mentis aciem, quàm Chriſti vulnerum ſedula meditatio? Scit etiam quicunquè ſenſum Chriſti habet, (s) quantùm pietati chriſtianæ expediat, quantùm Dei ſervum deceat, & utile ei ſit ſaltem aliquâ diei horâ paſſionis & redemptionis Chriſti attentiùs recolere beneficia ad fruendum ſuaviter in conſcientia, ad recondendum fideliter in memoria: quod eſt ſpiritualiter manducare Corpus Chriſti, & bibere ejus Sanguinem in memoriam ejus, qui credentibus in ſe præcepit dicens: *Hoc facite in meam commemorationem*. Ideò & ego monumenta paſſionis Chriſti (t) intra animæ meæ ſinum, & intra memoriæ meæ cellas ſemper revoluam. Aſpiciam eum ligatum, flagellatum, conſputum, ſaturatum opprobriis, claviſquè confixum. Hæc & alia patientis &

 mo-

p *Ser*, 18. *in Cant. num.* 6. q *Ser.* 20. *in Cant. num.* 7. r *Ser.* 62. *in Cant. num.* 7. s *Tract. de vit. ſolit. cap.* 10. *num.* 30. t *Ser. de verb. Sap. num.* 5. *tom.* 6 *pag.* 770.

Digitized by Google

morientis Domini mei memorialia memoriæ meæ arctiùs commendabo, & ad os cogitationis revocans ruminabo diutiùs, ut impinguer devotiùs. Hæc eſt mea (u) ſublimior interim philoſophia, ſcire Jeſum & hunc crucifixum. Non requiro, ſicut ſponſa, ubi cubet in meridie, quem lætus amplector mea inter vbera commorantem. *Faſciculus myrrhæ dilectus meus mihi*, (x) *inter vbera mea commorabitur*. Ibi enim eſt cor. Et ubi eſt cor, ibi dilectio: & ubi dilectio; ibi dilecti manſio. Non requiro, ſicut ſponſa, (y) ubi paſcat in meridie, quem intueor Salvatorem in Cruce. Illud enim eſt ſublimius, iſtud ſuavius vel paratius. Foderunt manus ejus & pedes, (z) latuſquè lanceâ foraverunt: & per has rimas licet mihi ſugere mel de petra, oleumquè de ſaxo duriſſimo, id eſt guſtare & videre quoniam ſuavis eſt Dominus.

O anima mea, [a] quid deniqùe retribues Domino pro omnibus quæ retribuit tibi? Benedic Deum Salvatorem meum, [b] & magnifica Nomen ejus: Sanctum eſt enim, & ſanctiſſimis deliciis plenum. Benedic anima mea Domino, (c) qui replet in bonis deſiderium tuum. Replet in bonis, excitat ad bonum, tenet in bono: præuenit, ſuſtinet, implet. Ipſe facit vt deſideres, ipſe eſt quod deſideras. Benedic, (d) & dic: O quàm bonus & quàm ſuauis es Domine Ieſu animæ quærenti te! Ieſu Redemptor perditorum, Saluator redemptorum, ſpes exulum, forti-

tudo

u Ser. 43 *in Cant. num.* 4. x Ser. 2. *in Cœna* Dom. *num.* 9. y Ser. 43. *in Cant. num.* 4. z Ser. 61. *in Cant. nu.* 4. a *Tract. de* 3. *præcip. myſt. cap* 6. *num.* 15. b Ser. *de Paſſ.* Dom. *nu.* 23. c *Tract. de diligen.* Deo *cap* 7. *num.* 21. d *Ser. de Paſſ.* Dom. *num.* 23.

tudo laborantium, anxiati ſpiritus latitudo, animę lacrhrymoſæ & poſt te currentis in ſudore ſolatium & ſuave refrigerium, corona triumphantiū, vnica merces & lætitia omnium ſupernorum Ciuium, vberrimus fons gratiarum, benedicant te omnia quæ in cęlo ſunt ſursum, & quæ in terra deorsum. Tu enim (e) largiſſime fons omnis boni, ſeptemplicis gratiæ precioſum flumen de theſauris tuis emittis, cujus ſuaui dulcore hujus noſtri maris, id eſt noſtræ infirmitatis ſalſuginem mitigare dignaris. Chriſtus pro ſalute mundi [f] ſemel factus eſt Hoſtia ſalutaris, reconciliatio generalis, omnibus Sacramentis tam præcedentibus quàm ſubſequentibus virtutē dedit & efficaciam, vt tanta & tali Hoſtia ſanctificarentur omnes liberandi per illam. Proinde Ieſum Nazarenum à Judæis innocenter condemnatum, (g) à Gentibus crucifixum nos Chriſtiani divinis honoremus obſequiis. Salvatoris infirma nos qui Chriſtiani ſumus, reverenter venerari, amanter amplecti, fortiter imitari dignum eſt, ſalubre & honorificum. Unde vox illa prorsùs exultationis (h) & ſalutis: *Abſit mihi gloriari, niſi in cruce Domini mei Jeſu Chriſti*. Grata ignominia crucis ei, qui Crucifixo ingratus non eſt. Ubi eſt gloriatio tua, ô Chriſtiane, (i) niſi in nomine Crucifixi Domini Dei tui, & in Iesv Chriſti Nomine quod eſt ſuper omne nomen? in quo qui benedictus eſt ſuper terram benedicetur. Gloriamini ergo in nomine Filii Redemptoris, & date honorem huic Salvatori noſtro, qui magna fecit in nobis, & magnificate Nomen ejus

e *Ibidem num.* 24. f *Ser de excell. Sacram. num.* 4. g *Ser de Paſſ. Dom. num.* 1. h *Ser.* 25. *in Cant. num.* 8. i *Ser. de Paſſ. Dom. num.* 1.

mecum dicentes: Adoramus te Iesv Chriſte, (*k*) Rex Iſraël pariter & Gentium, Princeps regum, terræ Dominus, Deus Sabaoth, Virtus omnipotentis Dei fortiſſima. Adoramus te, precioſum precium redemptionis noſtræ, Hoſtiam pacificam, qui ſolâ odoris tui ſuavitate inæſtimabili Patrem qui in altis habitat, ad reſpiciendum humilia inclinaſti, & filiis iræ placabilem reddidiſti. Tuas Jeſu Chriſte crucifixe miſerationes prædicamus, tuæ ſuavitatis memoriam cum abundantia eructamus. Tibi Jeſu Chriſte crucifixe ſacrificium laudis immolamus pro multitudine bonitatis tuæ, quam oſtendiſti nobis ſemini nequam, filiis ſceleratis & perditis. Benedic anima mea Domino, (l) & omnia quæ intra me ſunt, Nomini ſancto ejus. *Benedic, & dic ſequentem Orationem S. Bernardi ad vnumquodlibet membrorum Domini Jeſu Chriſti pendentis in Cruce.*

I. *AD PEDES.*

SAlve mundi Salutare,
Salve ſalve Jesv care:
Cruci tuæ me aptare
Vellem verè, tu ſcis quare,
Da mihi tui copiam.
Ac ſi præſens ſis accedo,
Imò te præſentem credo:
O quàm nudum hîc te cerno!
Ecce tibi me proſterno,
Sis facilis ad veniam.

Cla-

k Ibidem num. 2. l Tract. de inter. domo cap. 37. num. 83.

Digitized by Google

Clavos pedum, plagas duras,
Et tam graves impreſſuras
Circumplector cum affectu,
Tuo pavens in aſpectu,
Tuorum memor vulnerum.
Grates tantæ charitati
Nos agamus vulnerati:
O Amator peccatorum,
Reparator confractorum!
O dulcis Pater pauperum!
Quidquid eſt in me confractum,
Diſsipatum aut diſtractum,
Dulcis Jeſu totum ſana,
Tu reſtaura, tu complana,
Tam pio medicamine.
Te in tua Cruce quæro,
Prout queo corde mero,
Me ſanabis hîc, ut ſpero:
Sana me, & ſalvus ero,
In tuo lavans Sanguine.
Plagas tuas rubicundas,
Et fixuras tam profundas
Cordi meo fac inſcribi,
Ut configar totus tibi,
Te modis amans omnibus.
Dulcis JESV, pie Deus,
Ad te clamo licet reus:
Præbe mihi te benignum,
Ne repellas me indignum
De tuis ſanctis Pedibus.

Digitized by Google

Coram Cruce procumbentem,
Hoſquè Pedes complectentem,
Jesv bone non me ſpernas,
Sed de Cruce ſanctâ cernas
Compaſsionis gratiâ.
In hac Cruce ſtans directè,
Vide me ô mi dilecte,
Ad te totum me converte:
Eſto ſanus dic apertè,
Dimitto tibi omnia.

II. *AD GENUA.*

Salve Iesv Rex ſanctorum,
Spes votiva peccatorum,
Crucis ligno tanquàm reus,
Pendens homo verus Deus,
Caducis nutans genibus.
O quàm pauper, ô quàm nudus,
Qualis eſt in Cruce ludus?
Deriſorum jocus factus,
Spontè tamen non coactus,
Attritus membris omnibus.
Sanguis tuus abundanter
Fuſus, fluit inceſſanter:
Totus lotus in cruore,
Stas in maximo dolore,
Præcinctus vili tegmine.
O Majeſtas infinita!
O egeſtas inaudita!
Quis pro tanta charitate
Quærit te in veritate,
Dans ſanguinem pro Sanguine?

Quid

Digitized by Google

Quid ſum tibi reſponſurus
Actu vilis, corde durus?
Quid rependam Amatori,
Qui elegit pro me mori,
Ne duplâ morte morirer?
Amor tuus, amor fortis,
Quem non vincunt jura mortis:
O quàm pia me ſub cura
Tua foves in preſſura,
Ne morſu mortis vulnerer.
Ecce tuo præ amore,
Te complector cum rubore:
Me coapto diligenter,
Tu ſcis cauſam evidenter,
Sed ſuffer & diſsimula.
Hoc quod ago non te gravet,
Sed me ſanet & me lavet
Inquinatum & ægrotum,
Sanguis fluens hîc per totum:
Ut non ſuperſit macula.
In hac Cruce te cruentum,
Te contemptum & diſtentum
Ut requiram, me impelle:
Et hoc imple meum velle,
Facturus quod deſidero.
Ut te quæram mente pura,
Sit hæc mea prima cura:
Non eſt labor, nec gravabor,
Sed ſanabor, & mundabor,
Cùm te complexus fuero.

Digitized by Google

III. *AD MANUS.*

SAlve IESV paſtor bone,
Fatigatus in agone,
Qui per lignum es diſtractus,
Et ad lignum es compactus,
Expanſis ſanctis Manibus.
Manus ſanctæ vos avete,
Roſis novis adimpletæ,
Hos ad ramos durè junctæ,
Et crudeli ferro punctæ,
Tot guttis decurrentibus.
Ecce fluit circumquaque,
Manu tua de utraque,
Sanguis tuus copiosè,
Rubicundus inſtar roſæ,
Magnæ ſalutis pretium.
Manus clavis perforatas,
Et cruore purpuratas,
Corde premo præ amore:
Sitibundo bibens ore
Cruoris ſtillicidium.
O quàm largè te exponis,
Promptus malis atque bonis!
Trahis pigros, pios vocas,
Et in tuis vlnis locas,
Paratus gratis omnibus.
Ecce tibi me præſento
Vulnerato, & cruento:
Semper ægris misereris,
De me ergo ne graveris,
Qui præſto es amantibus.

In

Digitized by Google

In hac Cruce ſic extenſus,
In te meos trahe ſenſus:
Meum poſſe, velle, ſcire,
Cruci tuæ fac ſervire,
Me tuis apta brachiis.
In tam lata charitate,
Trahe me in veritate:
Propter Crucem tuam almam,
Trahe me ad Crucis palmam,
Dans finem meis vitiis.
Manus ſanctæ vos amplector,
Et gemendo condelector:
Grates ago plagis tantis,
Clauis duris, guttis ſanctis,
Dans lachrymas cum oſculis.
In cruore tuo lotum,
Me commendo tibi totum:
Tuæ ſanctæ Manus iſtæ
Me defendant IESU Chriſte,
Extremis in periculis.

IV. *AD LATUS.*

SALVE IESV ſummè bonus,
Ad parcendum nimis pronus:
Membra tua macilenta,
Quàm acerbè ſunt diſtenta,
In ramo crucis torrida!
Salve Latus Salvatoris,
In quo latet mel dulcoris,
In quo patet vis amoris,
Ex quo ſcatet fons cruoris,
Qui corda lavat ſordida.

Ecce

Digitized by Google

Ecce tibi appropinquo,
Parce Iesu ſi delinquo:
Verecunda quidem fronte,
Ad te tamen veni ſpontè,
Scrutari tua vulnera.
Salve mitis apertura,
De qua manat vena pura;
Porta patens & profunda,
Super roſam rubicunda,
Medela ſalutifera.
Odor tuus ſuper vinum,
Virus pellens ſerpentinum;
Potus tuus, potus vitæ,
Qui ſititis huc venite,
Tu dulce vulnus aperi.
Plaga rubens aperire,
Fac cor meum te ſentire:
Sine me in te tranſire,
Vellem totus introire,
Pulſanti pande pauperi,
Ore meo te contingo,
Et ardenter ad me ſtringo:
In te meum cor intingo,
Et feruenti corde lingo,
Me totum in te traijce.
O quàm dulcis ſapor iſte!
Qui te guſtat Iesv Chriſte,
Tuo victus à dulcore
Mori poſſet præ amore,
Te vnum amans vnicè,

Digitized by Google

In hac foſſa me reconde,
Inſer meum cor profundè,
Vbi latens incaleſcat,
Et in pace conquieſcat,
Nec prorsùs quenquam timeat.
Horâ mortis meus flatus
Intret Iesv tuum Latus:
Hinc expirans in te vadat,
Ne hunc leo trux inuadat,
Sed apud te permaneat.

V. *AD PECTUS*.

Salve ſalus mea Deus,
IESV dulcis amor meus:
Salue Pectus reverendum,
Cum tremore contingendum,
Amoris domicilium.
Ave thronus Trinitatis,
Arca latæ charitatis,
Firmamentum infirmatis,
Pax & pauſa fatigatis,
Humilium triclinium.
Salue IESV reverende,
Dignè ſemper inquirende:
Me præſentem hîc attende;
Accedentem me ſuccende
Præcordiali gratia.
Pectus mihi confer mundum,
Ardens, pium, gemebundum,
Voluntatem abnegatam,
Tibi ſemper conformatam,
Iunctâ virtutum copiâ.

Digitized by Google

IESV dulcis, paſtor pie,
Fili Dei & Mariæ,
Largo fonte tui cordis,
Fæditatem meæ ſordis
Benigne Pater dilue.
Ave ſplendor & figura,
Summi Dei genitura:
De theſauris tuis plenis,
Deſolatis & egenis
Munus clementer profluе.
Dulcis IESV Chriſti Pectus,
Tuo dono fiam rectus,
Abſolutus à peccatis,
Ardens igne charitatis:
Vt ſemper te recogitem,
Tu abyſſus es ſophiæ;
Angelorum harmoniæ
Te collaudant; ex te fluxit
Quod Joannes cubans ſuxit:
In te fac vt inhabitem.
Ave fons benignitatis,
Plenitudo Deitatis
Corporalis in te manet,
Vanitatem in me ſanet,
Quod tu confers conſilium.
Ave verum templum Dei,
Precor, miſerere mei:
Tu totius arca boni,
Fac electis me apponi
Vas dives, Deus omnium.

VI. *AD COR.*

SVMMI Regis Cor aveto,
Te ſaluto corde læto,
Te complecti me delectat:
Et hoc meum cor affectat,
Vt ad te loquar, animes.
Quo amore vincebaris,
Quo dolore torquebaris,
Cùm te totum exhaurires,
Vt te nobis impertires,
Et nos à morte tolleres?
O mors illa quàm amara,
Quàm immitis, quàm avara,
Quæ per cellam introivit,
In qua mundi vita vivit,
Te mordens Cor dulciſſimum!
Propter mortem quam tuliſti,
Quando pro me defeciſti,
Cordis mei Cor dilectum,
In te meum fer affectum,
Hoc eſt quod opto plurimùm.
O Cor dulce prædilectum,
Munda cor meum illectum:
Et in vanis induratum,
Pium fac & timoratum,
Repulſo tetro frigore.
Per medullam cordis mei,
Peccatoris atque rei,
Tuus amor transferatur,
Quo cor totum rapiatur,
Languens amoris vulnere.

Dilatare, aperire
Tanquam roſa fragrans mirè,
Cordi meo te coniunge,
Vnge illud & compunge:
Qui amat te, quid patitur?
Quidnam agat neſcit verè,
Nec ſe valet cohibere:
Nullum modum dat amori,
Multa morte vellet mori,
Amore quiſquis vincitur.
Viva cordis voce clamo,
Dulce Cor, te namque amo:
Ad cor meum inclinare,
Vt ſe poſſit applicare
Devoto tibi pectore.
Tuo vivat in amore,
Nec dormitet in torpore:
Ad te oret, ad te ploret,
Te adoret, te honoret,
Te fruens omni tempore.
Roſa Cordis aperire,
Cujus odor fragrat mirè:
Te dignare dilatare,
Fac cor meum anhelare
Flammâ deſiderii.
Da Cor cordi ſociari,
Tecum Ieſu vulnerari:
Nam Cor cordi ſimilatur,
Si cor meum perforatur
Sagittis improperii.

Digitized by Google

Inſer tuum intra ſinum
Cor, vt tibi ſit vicinum
In dolore gaudioſo,
Cum deformi ſpecioſo,
Quod vix ſeipſum capiat.
Hîc repauſet, hîc moretur,
Ecce jam poſt te movetur:
Te ardenter vult ſitire,
Ieſu noli contraire,
Vt benè de te ſentiat.

VII. *AD FACIEM.*

SALVE Caput cruentatum,
Totum ſpinis coronatum,
Conquaſſatum, vulneratum,
Arundine verberatum:
Facie ſputis illita.
Salue, cujus dulcis Vultus,
Immutatus & incultus,
Immutavit ſuum florem,
Totus verſus in pallorem,
Quem cæli tremit curia.
Omnis vigor atque viror
Hinc receſſit, non admiror:
Mors apparet in aſpectu,
Totus pendens in defectu,
Attritus ægra macie.
Sic affectus ſic deſpectus,
Propter me ſic interfectus,
Peccatori tam indigno,
Cum amoris interſigno
Appare clara facie.

Digitized by Google

In hac tua Paſſione,
Me agnoſce paſtor bone,
Cujus ſumpſi mel ex ore,
Hauſtum lactis cum dulcore,
Præ omnibus deliciis.
Non me reum aſperneris,
Nec indignum dedigneris:
Morte tibi iam vicina,
Tuum Caput hîc inclina,
In meis pauſa brachiis.
Tuæ ſanctæ Paſſioni
Me gauderem interponi:
In hac Cruce tecum mori
Præſta crucis amatori,
Sub Cruce tua moriar.
Morti tuæ tam amaræ
Grates ago, Ieſu care:
Qui es clemens, pie Deus
Fac quod petit tuus reus,
Vt abſque te non finiar.
Dum me mori eſt neceſsè,
Noli mihi tunc deeſſe:
In tremenda mortis hora
Veni Ieſu abſque mora,
Tuere me & libera.
Cùm me iubes emigrare,
Ieſu care tunc appare:
O amator amplectende,
Temetipſum tunc oſtende
In Cruce ſalutifera. *Amen*.

Digitized by Google

ORATIO AUTHORIS VOTIVA AD SANCTISSIMUM CRUCIFIXUM.

Spiritus ante faciem noſtram Chriſtus Dominus. Thren. 4.

O Salvator meus, & Deus meus, quid retribuam infinitæ pietati tuæ pro copioſa gratia, qua me excitaſti ad compilandum hunc Librum Philoſophiæ Chriſtianæ Dogmaticarum veritatum, illuminando intellectum meum, creando affectionem meam, deſiderium meum conſummando? Nam etſi cælum & terram, & omnem ornatum eorum pro hujuſmodi gratia tua poſſem rependere, certè nec ſic vſque ad menſuram debiti vllatenùs attingere poſſem. Vt autem ipſum quod & debeo & poſſibile mihi eſt, retribuam: tui Domine Ieſu crucifixe muneris eſt. Mentem & oculos pariter cum manibus ad te Iesvm Redemptorem meum in hac Baſilica Sancti Pauli attollo, & coram tuæ Celſitudinis gloria pavens ac tremens genu flecto, totiſquè medullis cordis, totis præcordiorum affectibus, & votis omnibus hunc Librum Philoſophiæ Chriſtianæ, qui tua potenti manu & gratia opitulante in lucem tandem eductus eſt, Tibi, tuoquè dulciſſimo Nomini humiliter dedico & conſecro, ac tuis ſacratiſſimis Pedibus Cruci affixis venerabundus aduoluo. In omnibus gratias agens, quòd Te cæ-

Digitized by Google

ptis aſpirante, Te vires mihi ſubminiſtrante, quod nequaquam me poſſe ſperabam, feliciter perfeci. Offero itaque tibi, Domine Ieſu Chriſte crucifixe, quod tuum eſt: neque enim dare tibi poſſum, quod tuum non ſit: neque Tu acciperes, quod à Te non accepiſſem. Quidquid autem ſapientiæ, quidquid virtutis me habere confido, Tibi Ieſu crucifixe, qui es Dei Virtus & Dei Sapientia, deputo. Et ideò ad locum vnde exeunt, revertantur flumina gratiarum, vt iterùm fluant. Revertatur ad ſuum principium cæleſte profluuium, quò vberiùs terræ chriſtianæ refundatur. Alioquin ingratus forem deinceps tuo dono clementiſſime IESV, niſi hoc tuum beneficium ad Te rediret, qui es origo & fons virtutum & ſcientiarum. Tu enim ſicut quondam Sanctam Brigittam famulam tuam alloquendo, ei revelaſti ſecreta cæleſtia; ita & nunc in hac Baſilica edoces ſervos tuos, aperis os mutorum, & linguas infantium diſertas facis. Si quis calet ingenio, ſi quis nitet eloquio, ex te eſt, in quo ſunt omnes theſauri ſapientiæ & ſcientiæ abſconditi. Famoſum hujus tuæ gratiæ teſtimonium eſt per te edocta Brigitta, cui non ſolùm revelaſti myſteria Paſſionis tuæ, ſed etiam dictaſti modum reformandi mores Chriſtianorum, prout ex Libris Revelationum ejus conſtat. Beata quæ audivit loquentem in hac Sacroſancta Imagine Crucifixi Sapientiam: beata quæ Verbi Dei verba, quę ab ipſius ore proceſſerunt, audivit. Verumtamen quod audivit illa, adhuc reſeruatur nobis: quia & nos audire poſſumus, quoties devotè viſitamus Dominum Ieſum Chriſtum, & hunc Crucifixum, cuius ſchola eſt in terris, cathedra in cælis. Gratias

tibi

tibi ago, Magiſter meus,quia omnis ſapientia, & omnia bona mea tua ſunt; nihilquè meum eſt,niſi peccatum & infirmitas & ignorantia.Si qua eſſet in me ſapientia, ſeruarem ad Te. Sed Deus tu ſcis inſipientiam meam: niſi hoc ipſum fortaſsè ſapere eſt, quòd & ego agnoſco eam, & quidem ex munere tuo. Tu dediſti poſſe, de cujus plenitudine omnes accipiunt. Intravi vbi aperuiſti, colligendo & connectendo quæ certa ſunt, donec tu qui doces hominem ſcientiam, latentem veritatem manifeſtes omnibus legentibus hunc Librum. Tuum quippè eſt Domine IESV, hunc qualemcunque laborem meum benigno favore proſequi, vt omnes hanc Philoſophiam Chriſtianam impenſiùs legant, & profectu accreſcente frequentent, ita vt quæ in ea dicuntur, non ſolùm teneant memoriter, ſed & ardenter diligant, & efficaciter adimpleant. Tu autem Domine,qui es fons largiſſimus omnis boni, infunde mentibus eorum divini luminis claritatem, qua deſuper imbuti inhæreant his Dogmaticis veritatibus, ac mundi & dæmonis ſuſurrationibus deſpectis, in ſempiternæ veritatis amore, ejuſquè beata poſſeſſione conquieſcant. Vni, quæſo, cor credentium tibi, vt vnum ſint, vnum ſapiant, vnum vnanimiter requirant, & benedicant te Deum Salvatorem ſuum. Reliqui verò qui ſectis adhæſerunt, Te auſpice reducantur in viam, à qua infeliciter aberraverunt, increduli conuertantur ad Fidem Catholicam, conuerſi non avertantur, averſi revertantur: porrò peruerſi ordinentur ad rectitudinem, ſubuerſi ad veritatem Evangelicam revocentur, ſubuerſores inuictis rationibus conuincantur. Hoc votum meum eſt in

Digitized by Google

Te & per Te Iesv Chriſte crucifixe, qui omnium deſideriorum meorum ſcopus & meta es, & merces mea magna nimis. Suſcipe igitur hoc qualecunque munuſculum, quod ſacratiſſimis Pedibus tuis tuis ſubſterno reus voti iam pridem concepti. Excipe illud & fove illo tuo munifico amplexu, quo Mellifluum Doctorem Bernardum ſolutis de Cruce brachiis amplecti dignatus es: placidiſſimuſquè affulgeat huic Libro obtutus tuę incomparabilis pietatis tanquam ſolare iubar, vt per omnes Orbis & Vrbis Eccleſias emittat radios, quibus corda Fidelium purgentur à vitiis, illuminentur ad cognitionem veritatis, inflammentur in amorem Dei, exhilarentur in omni tribulatione, & confirmentur in ſpe obtinendi vitam æternam.

O Redemptor meus, & Deus meus Iesv crucifixe, aperi mihi clamanti portas iuſtitiæ, & ingreſſus in eas confitebor tibi. Te adoro precioſiſſimum precium redemptionis meæ, hoſtiam pacificam, qui ſolâ odoris tui ſuavitate inæſtimabili æternum Patrem placabilem reddidiſti mihi. Te revereor in patibulo pendentem, cruentum propter me, pallidum propter me. Tibi Iesv Chriſte crucifixe ſacrificium laudis immolo pro multitudine gratiarum tuarum, quas mihi indigno largiter præſtitiſti: meritòquè tuas miſerationes prædico, ac tuæ ſuavitatis memoriam cum abundantia cordis eructo, qui me ad Religionem Ciſtercienſium vocaſti. O fons bonitatis, Deus animæ meæ, quis ſum ego, vt me vocare dignatus ſis ad hunc tam ſublimem ſtatum Monaſticum? Nam cùm eſſem in ſæculo quaſi vnus ex multis claudicans in duas partes, innotui-

ſti

Digitized by Google

ſti de cęlo, & dediſti vocem tuam vocem magnam & efficacem, qua de mundi vanitatibus eduxiſti me, & in Cænobium Andreovienſe tranſtuliſti me ipſo feſto S. Bernardi, anno 1671. Vbi aſſumpto habitu monaſtico die feſto Nativitatis Beatæ Mariæ Virginis, ſinceræ veritatis intuitus irradiabat oculos cordis mei. Ibi auditui meo dabat gaudium & lætitiam dulciſſima vox conſolatoris interni. Ibi quibuſdam ſpei naribus meis influebat iucundiſſimus odor agri pleni, cui Dominus benedixit, plantans in eo Roſam odoriferam, Beatum ſcilicet Vincentium de Roſis, qui liberè renunciato Epiſcopatu Cracovienſi, induit Monachum in eodem Cænobio, & ſanctè obiit anno 1223. clarus ante & poſt mortem miraculis: adeò vt poſt iam introductam cauſam Canonizationis ipſius in Sacra Congregatione Rituum, appareat ſpes de futura ejus Canonizatione. Ibi denique avidiſſimè prælibabam incomparabiles delicias charitatis, & ſuccisis vepribus quibus antea pungebar, vnctione miſericordiæ divinæ perfuſus animus meus in conſcientia bona feliciter requieſcebat. Sed heu parua mora fuit! Nam vix peractis ſex menſibus in Noviatiatu ejuſdem Cænobii, iuſſus fui abire Romam cum P. Theodoro Madalinski tunc electo Abbate, ad aſſiſtendum defenſioni Iuris electionis ipſius, contra æmulum ejus prætendentem Commendam dicti Monaſterii. Romam cùm perueniſſem menſe Iunio anno 1672. inprimis licuit mihi ex divina inſpiratione vtcunque reſarcire ſpiritualium damna ſtudiorum, ac ſanctæ quietis detrimenta (quæ in itinere incurreram) reſtaurare mediantibus exerci-

tiis

Digitized by Google

tiis ſpiritualibus, factis per totum ſequentem menſem Auguſtum in Domo Novitiatûs Societatis IESV. Poſtea die 28. Octobris emiſi Profeſſionem Regularem in manibus Abbatis prædicti, in Eccleſia SS. Viti & Modeſti, Ordinis noſtri de Vrbe. Succeſſivè autẽ ritè promotus ad omnes ſacros majores Ordines, celebravi primam Miſſam in Baſilica Sanctæ Mariæ Majoris in eius Capella (in cujus Altari veneratur miraculoſa Imago Deiparæ Virginis, depicta à S. Luca) die vigeſima nona Septembris anno 1673. cùm agerem trigeſimum primum annum ætatis meæ.

Pro his itaque & aliis beneficiis vſque ad hunc annum 1697. mihi largiſſimè præſtitis, te Dominum IESVM Chriſtum Redemptorem meum humiliter adoro, te laudo, te glorifico labiis & corde, omniquè, qua valéo, virtute te benedico. Denique procumbens ante tuam ſanctiſſimam Imaginem, tuiſquè ſacratiſſimis pedibus deuotè provolutus gratias Tibi ago, quòd per illuſtrationem gratiæ tuæ illuminaſti me, & per documenta Melliflui Doctoris tam in diſciplina Monaſtica, quàm in fide tua confirmaſti me. Oculis namque tuis tetigiſti meos, interioris hominis frontem claris luminaribus ornans, fide & intellectu, Ori meo iunxiſti tuum, & mortuo ſignum pacis impreſſiſti: quoniam cùm adhuc peccator eſſem, reconciliaſti me Deo Patri, iuſtitiæ mortuum. Os ori meo applicuiſti tuum, iteratò inſpirans in faciem meam ſpiraculum vitæ: ſed ſanctioris quàm primò. Nam primò quidem in animam viventem creaſti me: ſecundò in ſpiritum vivificantem reformaſti me. Tu ſolus es, qui me hortaris

vt

vt pugnem pro iuſtitia, adiuvas vt vincam: certantem in bello ſpectas, deficientem ſublevas, vincentem coronas. Suaviter rumino iſta, & replentur viſcera mea, & interiora mea ſaginantur: & omnia oſſa mea germinant laudem tibi Iesv Chriſte crucifixe, cujus doctrina eſt ſeminarium prudentiæ, cujus miſericordia eſt opus iuſtitiæ, cujus vita eſt ſpeculum temperantiæ, cujus mors eſt inſigne fortitudinis. Et hoc quoque divinæ providentiæ tuæ deputo, quòd ſtatim ac veni Romam, providiſti mihi in magiſtrum S. Bernardum Doctorem mellifluum, cujus præclara monita & documenta ſalutis intantùm adhæſerunt præcordiis meis, vt nihil certè legi poſſit aut diſertius, aut excellentius, aut efficacius tam ad perſuadendum, quàm ad inſtituendum vitam regularem. Vrit, afficit, penetrat, inſtruit doctrina ejus melliflua, cui ſublimioris Philoſophiæ magiſterium traditum eſſe nemo ambigit: à vera ſiquidem Sapientia quæ Deus eſt, illa profluxit, quæ in libris ejus mirabiliter elucet. Proinde hæc ſtylo meo admodùm familiaris eſt, ſicut apparet nedum in Corona Virginali, & Theſauro Divitiarum Cæleſtium, ſed etiam in hac Philoſophia Chriſtiana, in qua nihil auſus ſum aſſerere, quod firmiſſima Mellifluí Doctoris authoritate non roboretur. Gloria, laus & honor, & gratiarum actio ſit tibi Rex Chriſte Redemptor meus, quòd talem mihi ab ineunte conuerſione mea magiſtrum providiſti, cujus præcepta ſunt mihi via tutiſſima ſalutis, & deducunt me in ſemitam mandatorum tuorum.

O Sapientia Dei Patris Ieſu Chriſte crucifixe, da mihi quærere & ſapere quæ ſursùm ſunt, vt

gu-

guſtem quàm ſuavis es. Tu enim dulcis es in voce, de cujus ore lac & mel procedit: diffuſa eſt enim gratia in labiis tuis. O Sapientia quæ ex ore Altiſſimi prodiiſti, illumina intellectum meum, robora infirmitatem meam, vt te cognoſcam & diligam, & tanquam vnicum præſidium meum omnibus præferam: inflamma voluntatem meam feruentiſſimo tui amore, & conſtanti charitate, vt te ſolum quæram, & vniuerſa deſpiciam. Adſtringe me tibi, vt nec intellectu nec affectu à Te vnquam diuellar. Te inuoco ô Salvator meus & Deus meus, vt venias in me, & templum me facias dignum gloriæ tuæ. Licet enim ignorem vtrum amore vel odio dignus ſim, ſed omnia in futurum reſeruentur incerta: ſpero tamen in infinita tua bonitate, me futurum vas miſericordiæ per merita Paſſionis tuæ. Rogo te Fili Dei, vt omnia vitia elongentur à me, vt omnes ſanctæ virtutes plantentur in me. Iesv Creator & Deus immenſe, à quo omnia, per quem omnia, in quo omnia facta ſunt: cuſtodi me opus manuum tuarum, in te ſperantem, & in tua ſolummodò miſericordia confitentem. Cuſtodi me, quæſo, hîc & vbique, nunc & ſemper, intùs & foris, ita vt in me nullus pateat locus inſidiis inimicorum. O Ieſu bone, miſerere mei. Eſto mihi Ieſus, eſto mihi Salvator meus: miſerere mei, qui pro me pium cruorem fudiſti. Non intres in iudicium cum ſervo tuo, quia nullus iuſtificabitur homo, niſi per teipſum ei peccatorum ſuorum tribuatur remiſſio. Non me tua iudiciaria ſententia premat, quem tua multa pietas leuat. Qui reſuſcitaſti Lazarum iam fætentem, re-

ſuſci-

Digitized by Google

ſuſcita & me peccatorem iam confitentem. Qui pepercisti peccatrici Magdalenæ, parce peccatrici animæ meæ. Qui lætificaſti animam crucifixi Latronis, lætifica animam mei peccatoris. Ad te Ieſu crucifixe anima mea ſuſpirat, quoniam à te infæliciter exulat. Diſcedens à te quantis ſe intricavit erroribus, doloribus, timoribus? Cor meum conturbatum eſt, & inde dolor: dereliquit me virtus mea, & inde pavor: lumen oculorum meorum non eſt mecum, & inde error. Verumtamen in te Domine Jeſu ſperavi, quoniam adhuc confitebor tibi, cùm error videlicet à ratione, à voluntate dolor, atque à memoria timor omnis receſſerit; & ſucceſſerit illa quam ſpero mira ſerenitas, plena ſuavitas, æterna ſecuritas. Magna quidem ſunt hæc, ſed tu magne Domine promiſiſti. Ex tua promiſſione ſpero, inde audeo dicere: Si corde clamamus pio, certè debes ex promiſſo. Denique cùm defecerit virtus mea, non conturbor, non diffido, ſcio quid faciam. *Calicem ſalutaris accipiam, & nomen Domini inuocabo.* Hoc eſt: Monumenta Paſſionis tuæ intra animæ meæ ſinum, & intra memoriæ meæ cellas ſemper revoluam, vt paſſionis tuæ particeps efficiar. Illumina oculos meos Domine, vt ſciam quid acceptum ſit coram te omni tempore: & ſapiens ſum. Delicta iuuentutis meæ, & ignorantias meas ne memineris: & iuſtus ſum. Deduc me Domine in via tua: & ſanctus ſum. Verumtamen niſi interpellet Sanguis tuus pro me, ſaluus non ſum. Paſſio tua eſt vltimum refugium, ſingulare remedium. Deficiente ſapientia, iuſtitia non ſufficiente, ſanctitatis ſuccumbentibus meritis, Paſſio tua ſuccurrit. Proinde

&

Digitized by Google

& ego ab ineunte mea conuerſione, per aceruo meritorum quæ mihi deeſſe ſciebam, hunc mihi faſciculum myrrhæ colligare, & inter vbera mea collocare curavi, collectum ex omnibus anxietatibus & amaritudinibus Domini mei Ieſu Chriſti crucifixi. In his mihi iuſtitiæ perfectionem conſtitui, in his plenitudinem ſcientiæ, in his divitias ſalutis, in his copias meritorum. Ex his mihi interdùm potus ſalutaris amaritudinis, ex his rursùm ſuavis unctio conſolationis promanat. Hæc me erigunt in aduerſis, in proſperis reprimunt: & inter læta triſtiaquè vitæ præſentis viâ regiâ incedenti tutum præbent vtrobique ducatum, hinc inde mala imminentia propulſando. Porrò odor vitæ ſpirat mihi in omnibus his. Itaque horum vivifico odore ſpiritum meum Domine Ieſu Crucifixe à peccati morte reſuſcita: horum virtute ab aſtuſtitiis Sathanæ me cuſtodi, ac me conforta vt iugum mandatorum tuorum ſuave mihi fiat, & onus crucis quod poſt te baiulare me iubes, humeris animæ meæ ſit leve. Trahe me poſt te Domine, vt conuerſationis tuæ valeam veſtigia ſequi, vt poſſim æmulari virtutem, & normam tenere vitæ monaſticæ, & morum queam apprehendere diſciplinam. In his quippè maximè opus eſt mihi adiutorio tuo, vt valeam abnegare meipſum, & tollere crucem tuam, & ſic ſequi veſtigia tua, qui pro me mori dignatus es.

O Domine Redemptor meus, nunc audi vocem meam, & inclina ſuper ſervum tuum ſuavem crucem illam, quæ lignum vitæ eſt iis qui apprehendunt eam: vt ſpero, curram alacriter, portabo infatigabiliter eam quæ ab inimicis eſt crucem poſt

te.

te. Curram quidem, ſed in odore unguentorum tuorum, non in meorum fiducia meritorum: nec in magnitudine virium mearum currere me confido, ſed in multitudine miſerationum tuarum. Illam, inquam, Diviniſſimam crucem humeris meis impone, cujus latitudo eſt charitas, cujus longitudo eſt æternitas, cujus ſublimitas eſt omnipotentia, cujus profundum eſt inſcrutabilis ſapientia. Confige illi manus meas & pedes meos, & totum Paſſioni tuæ conforma ſervum tuum Domine: vt omnia quæ mundus amat, crux mihi ſint, delectatio carnis, honores, divitiæ, vanæ hominum laudes: quæ verò mundus reputat crucem, illis affixus ſim, illis inhæream, illa toto amplecter affectu. Da, obſecro, mihi continere ab operibus carnis quæ odiſti, & facere iuſtitiam quam dilexiſti, & in vtroque tuam quærere gloriam: & ſiniſtram quidem manum meam clavo *temperantiæ*, dexteram verò clavo *iuſtitiæ* in illa ſublimi cruce fixas eſſe arbitror. Da menti meæ iugiter meditari in lege & in paſſione tua, & omnem cogitatum meum iactare in te: & dextrum pedem meum eidem ligno vitæ clavo *prudentiæ* affige. Da vt ſiniſtram ſpiritus mei ſenſualitatem non enervet labentis vitæ infelix felicitas, non conturbet præſentis vitæ infelicitas felix: & ſiniſter quoque pes meus *fortitudinis* clavo in cruce tenebitur. Da ut nulla me mundi oblectamenta inclinent, nullæ aduerſitates deiiciant. Abſit mihi gloriari niſi in cruce Domini mei Ieſu Chriſti, per quem mihi mundus crucifixus eſt: vt quæ mundus appetit, crucem reputem: & ego crucifixus mundo, illis

quæ

quæ mundus crucem reputat, toto inhæream amore. Inclina aurem tuam ad preces meas Domine IESV Chriſte crucifixe, refugium meum, animæ lachrymoſæ & poſt te currentis in ſudore ſolatium & ſuave refrigerium, & cuſtodi me ab incurſu & dæmonio meridiano. Notam fac mihi viam in qua ambulem, & doce me facere voluntatem tuam. Da cordi meo te ſolùm deſiderare, deſiderando quærere, quærendo inuenire, inueniendo perfectè amare. Expelle à me ſpiritum elationis, & extingue deſideria carnis. Da patientiam in aduerſis, continentiam in proſperis, terrena deſpicere, & amare cæleſtia. Vileſcant mihi omnia tranſitoria, nec aliquid cupiam extra te. Auge in me fidem, ſpem, & charitatem: & da theſaurum humilitatis tuæ. Ad illũ quoque ſcientiæ gradum fac me pertingere, quò peruenit Confeſſor tuus ſanctus Bernardus, cùm dicebat: *Hæc mea ſublimior interim philoſophia, ſcire IESVM & hunc Crucifixum*. Deduc me in ſemita mandatorum tuorum, & quod à me requiris vt faciam, tribuas vt ſciam. Tu ſcis Domine quid à te petere debeam, illud tu mihi largire qui ſolus omnia potes. In te enim confido, & ſcio quia non confundar in æternum.

O Domine Deus noſter, IESV Chriſte Salvator redemptorum, exaudi orationem ſervi tui, & oſtende faciem tuam ſuper Eccleſiam tuam Catholicam, quam ædificaſti tibi in fortitudine tua, & in magnitudine brachii tui. Percute dorſa inimicorum ejus, & qui oderunt eam non conſurgant. Conſerva eam quietam & tranquillam uſque ad mundi conſummatio-

tio-

tionem, & portæ inferi non prævaleant adverſùs eam. Ne deſpicias populum tuum, quem redemiſti pretioſo Sanguine tuo: permaneat in ſanctificatione Eccleſia tua, & ne claudas ora laudantium te, ut omnes gentes agnoſcant, quia tu es Deus ſolus, & non eſt alius præter te. Auge in nobis puritatem fidei, & munditiam ſanctitatis. Præſta ut fidei ratio ita firma teneatur, ut ab Eccleſiaſtici ſenſus puritate nulla veriſimilitudine, nulla hæretica ſeu diabolica circumventione devietur. Converte omnes infideles, errores omnes extirpa, ut fiat onum ovile, & unus paſtor. Reſpice Romanum Pontificem INNOCENTIUM XII. quem Eccleſiæ tuæ præeſſe voluiſti, ut verbo & exemplo cunctis præluceat. Da ei jucunditatem cordis, fieri pacem in diebus ſuis, amplificare gloriam tuam, & populum tuum corroborare. Sit gregi ſibi commiſſo forma juſtitiæ, ſanctimoniæ ſpeculum, pietatis exemplar. Da Cardinalibus Romanæ Eccleſiæ, ut ſint ſal terræ, & lux mundi, & quaſi Sol refulgeant in domo tua, Eccleſia tua. Da famulis tuis, quos Archiepiſcopos & Epiſcopos elegiſti, fungi Sacerdotio ſine reprehenſione, & habere laudem in nomine tuo. Excita in eis ſpiritum, cui beati Apoſtoli tui ſervierunt, ut eodem repleti ſtudeant prædicare quod prædicaverunt, & opere exercere quod docuerunt, præbendo cunctis fidelibus exemplum bonorum operum. Adeſto vniverſo Clero ſæculari, ut & ipſi ſint potentes opere & ſermone, nemini præbeant ſcandali occaſionem, diligant puritatem mentis & corporis, & ea inſtanter ſequantur quæ pacis ſunt. Eſto propitius omnibus Religioſis, quos ſeparaſti tibi in hæreditatem de univerſis populis, ut per anguſtam portam ſequerentur te Domi-

Digitized by Google

num IESVM Chriſtum. Da illis nudam paupertatem, puriſſimam caſtitatem, & perfectiſſimam obedientiam. Fac ut omnes Religioſi utriuſque ſexus in ſua vocatione optimè vivant, votaquè ſua, & Regulas quas profeſſi ſunt, exactiſſimè obſervent: Prælati verò ſollicitè vigilent ſuper gregem ovium ſibi commiſſarum, ut eas paſcant mente, ore, & opere: id eſt, animi oratione, verbi exhortatione, & exempli exhibitione. Præcipuè verò pro hac Religione Ciſtercienſi, ad quam me vocare dignatus es Domine IESV, preces effundo in conſpectu Divinæ majeſtatis tuæ, ut ſpiritualibus proficiat inſtitutis, & temporalibus non deſtituatur auxiliis. Mitte nobis auxilium de Sancto, & de Sion tuere nos: & da nobis veram charitatem, concordiam & pacem, quæ tibi ſit placita ad tuam majorem gloriam. Recordare Domine omnium qui laborant in vinea tua, ut palmites extendant uſque ad mare, & per univerſam terram propagines ejus. Specialiter verò recordare Domine Jeſu Societatis tuæ, cujus Fundator Sanctus Ignatius adeò magnam habuit devotionem erga hanc ſacram Imaginem tuam, (quæ locuta eſt Sanctæ Brigittæ) ut elegerit facere cum ſuis Sociis primam Profeſſionem ſui Inſtituti in hac Baſilica Sancti Pauli, die vigeſima prima Aprilis, quæ fuit feria ſexta poſt Paſcham anno 1541. Extat enim prophetia Sanctæ Brigittæ, quæ ex revelatione hujus Sanctiſſimi Crucifixi longè ante prædixerat oriturum Inſtitutum Societatis Ieſu, prout teſtantur Pater Guill. Burlamacc. in vita S. Brigittæ lib. 3. cap. 8. in fine, impreſſa Neapoli anno 1692. & Carol. Barthol. Piazza in Opuſculo de Septem Eccleſiis pag. 109. impreſſo Romæ anno 1694.

O Rex

Digitized by Google

O Rex regum, & Domine dominantium Ieſu Chriſte Crucifixe, effunde miſerationes tuas in omnes Reges, & Catholicos Principes, ut jungantur pace tua, & ditentur obſervantiâ mandatorum tuorum. Præbe illis auxilium tuum, ut pacatâ gubernatione tuâ ſubjectos regant, tequè ſemper timeant in judiciis ſuis, & tibi jugiter placere contendant. Fac eos diligere juſtitiam, & facere judicium in omni tempore, ut bonos præmiis, malos verò pænis afficiant: & ſic tranſeant per hæc temporalia, ut non amittant æterna. O Domine Iesu Crucifixe Imperator mundi, in cujus manu ſunt omnium poteſtates & omnia jura regnorum, reſpice in auxilium Principum Chriſtianorum, ut gentes paganorum quæ in ſua feritate confidunt, dexterâ potentiæ tuæ conterantur, tuaquè protectione muniti de hoſtibus Sanctæ Crucis lætam victoriam obtineant. Item ſupplex rogo te clementiſſime Domine Jesu pro inimicis meis, ut eis in omnibus benefacias: pro infamia qua me affecerunt, honorem retribuas: pro detractionibus bonam famam, pro odio quo me gratis oderunt ſanctiſſimum amorem, & pro omnibus malis adversùm me irrogatis bona temporalia ſaluti eorum utilia, & vitam æternam exhibeas. Illos verò quos ego offendi aut ſcandalizavi, protege & defende ab omni malo: & gratiam tuam eis infunde, ut per veram emendationem & Confeſſionem omnium delictorum veniam conſequantur. O Domine Jesu amator animarum, miſerere omnium hominum quos creaſti & redemiſti; & oſtende univerſis populis lucem miſerationum tuarum, qui concurrunt non ſolùm ad viſitandum tuam Sanctiſſimam Imaginem in hac Baſilica miraculis coruſcan-

Digitized by Google

tem, ſed etiam ad audiendum vocem tuam diuinam. *Beati qui audiunt verbum Dei, & cuſtodiunt illud.* Primùm quidem ſonans in auribus animæ vox divina conturbat, terret, dijudicatquè: ſed continuò etiam vivificat, liquefacit, calefacit, illuminat, & mundat. Audiat & illud peccator, & conturbabitur venter ejus, à voce illa carnalis anima contremiſcet. Omnia namque cordis ſecreta rimatur atque dijudicat ſermo vivus & efficax, cordium atque cogitationnm perſcrutator. Unde & licet mortuus fueris in peccato, ſi audieris vocem Filii Dei, vives. Sermo enim quem loquitur, ſpiritus & vita eſt. Si cor tuum induratum eſt, memento Scripturæ dicentis: *Emittet verbum ſuum, & liquefaciet ea.* Si tepidus es, & evomi jam formidas, non diſcedas ab eloquio Domini IESU crucifixi, & inflammabit te: quia eloquium ejus ignitum eſt valdè. Quòd ſi tenebras ignorantiæ plangis, diligenter audi quid loquatur in te Dominus Deus, & erit lucerna pedibus tuis verbum Domini, & lumen ſemitis tuis. At fortaſſis tantò ampliùs doles, quantò clariùs peccata etiam minima illuminatus agnoſcis: ſed ſanctificabit te Dominus in veritate, quæ eſt utique ſermo ejus, ut inter Apoſtolos audire merearis: *Jam vos mundi eſtis propter ſermonem meum, quem locutus ſum vobis.* Non omnes autem mundantur qui audiunt, ſed qui obediunt. *Beati qui audiunt verbum Dei, & cuſtodiunt illud.* Eas denique voces, quæ juſtitiæ & veritatis nos admonent, tota devotione ſuſcipiamus, & divinæ dignationi gratiam habeamus: nec aliquando tantæ benignitati inveniamur ingrati, ſcientes quoniam ipſe eſt qui loquitur juſtitiam: ipſe enim eſt, cujus ſermo veritas eſt. Quantæ enim temeri-

tatis,

tatis, imò quantæ inſaniæ eſt, ſi fortè dum alloquitur nos Dominus majeſtatis in hac Baſilica, nos inſenſati avertamus aurem, & ad neſcio quas ineptias convertamur? Quanta eſt hæc injuria, & quàm graviter vindicanda, cùm viliſſimis vermis clamantem ad ſe audire dedignatur Creatorem vniverſitatis? Quanta verò & quàm ineffabilis eſt divinæ dignatio bonitatis, quæ in hac Eccleſia conſpicit nos inelices avertentes aures, obdurantes corda, & nihilominùs clamat ad quemlibet noſtrûm pendens in Cruce: *Revertere, revertere, ut intueamur te*. Ac ſi diceret: Revertere à mala voluntate, à malis factis, ab obſtinatione, à deſperatione. Reverte inquam ad me tu qui à me averſus fuiſti, ut intueamur te intuitu gratiæ, quo mulierem peccatricem, Petrum negantem, & Latronē confitentem reſpexi.

O Domine IESU Chriſte zelator animarum, immitte timorem tuum ſuper barbaras nationes, ut cognoſcant quia non eſt alius niſi tu Deus noſter, & enarrent magnalia tua. Illumina omnes gentes paganorum à fide alienas, Turcas, atque Ethnicos: aufer iniquitatem à cordibus eorum, ut relictis idolis ſuis convertantur ad te Deum verum IESUM Chriſtum Dominum noſtrum. Libera eos ab idolorum cultura, & aggrega Eccleſiæ tuæ Catholicæ ad laudem & gloriam Nominis ſancti tui. Propugna cauſam tuam, & deſtrue multitudinem idolorum, ut omnes homines in te unum ſint, teque uno ore nobiſcum laudent & glorificent. Tu enim Domine, dum in Carne & per Carnem facis opera non carnis, ſed Dei, manifeſtè teipſum indicas eſſe per quem eadem & ante fiebant quando fiebant. In Carne inquam & per Carnem potenter ac patenter operatus

 mira,

mira, locutus ſalubria, paſſus indigna, evidenter oſtendis quia ipſe ſis qui potenter, ſed inviſibiliter ſæcula condidiſſes, ſapienter regeres, benignè protegeres. Oro & pro perfidis Judæis, ut auferas velamen de cordibus eorum, ut & ipſi agnitâ veritatis tuæ luce, à ſuis tenebris eruantur, & te Chriſtum IESUM Dominum Deum noſtrum agnoſcant. O IESU bone, quando reſpicies carnem tuam, domeſticos ſanguinis tui, cùm nemo carnem ſuam odio habeat? Frange Domine eſurientibus panem tuum. & egenos vagoſquè induc in domum Eccleſiæ tuæ, Quàmdiu miſer Cain vagus & profugus erit ſuper terram tuam, quæ aperuit os ſuum, & ſuſcepit Sanguinem tuum, ô noſter Abel, de manu ejus? Nonne adhuc reddidiſti ei ſeptuplum in ſinum ejus, cùm ubique major ſerviat minori, & ubiqne ſit jugum premens, & gladius terrens: nec ſit qui redimat, neque qui ſaluum faciat? Veniant veniant tribus tribus Domini, teſtimonium Iſrael ad confitendum nomini Domini. Veniant & recumbant in domo Eccleſiæ tuæ, epulentur & delectentur in lætitia, & unus ubique reſonet in voce exultationis & confeſſionis ſonus epulantis. Rogo te Domine IESU Chriſte & pro Hæreticis, & Schiſmaticis, ut eruas eos ab erroribus univerſis, & ad ſanctam matrem Eccleſiam Catholicam & Apoſtolicam revocare digneris. Reſpice Domine ad animas diabolica fraude deceptas, ut omni hæretica pravitate depoſita, errantium corda reſipiſcant, & ad veritatis tuæ redeant vnitatem: recognoſcantquè tuum Vicarium Pontificem Romanum, qui eſt Paſtor omnium ovium tuarum. cui claves regni cælorum traditæ ſunt, cui animæ Fidelium creditæ ſunt in toto orbe terrarum.

Uti-

Digitized by Google

Utinam omnibus qui hanc Philoſophiam Chriſtianam Dogmaticarum veritatum legerint, aperias Domine IESU cor ad intelligendum, depellaſquè tenebras ignorantiæ, ut erepti de poteſtate tenebrarum, ad agnitionem veritatis tuæ perueniant. Hujus rei gratiâ te Chriſtum Deum meum exoro, ut des illis virtute tua corroborari per Spiritum tuum in interiorem hominem, ut charitas in eis erga te magis ac magis abundet, ut ſint ſinceri in fide ſine offenſa, repleti fructu juſtitiæ, & tibi Domine per omnia placentes ſine querela, & ſine reprehenſione. O Saluator piiſſime IESV crucifixe, propitius eſto omnibus amicis, benefactoribus, & Superioribus meis, cæteriſquè Fidelibus qui ſe commendaverunt orationibus meis indignis. Exue illos à peccatis præteritis, cuſtodi ab imminentibus, præſerva à futuris. O Rex æterne, cui omnia vivunt, vincat te pietas tua, & propitiare animabus defunctorum parentum meorum, conſanguineorum, affinium, amicorum, benefactorum, omniumquè fidelium defunctorum, præcipuè verò quorum corpora in vicino huic Baſilicæ cæmeterio ſunt ſepulta tempore peſtilentiæ graſſantis in hac Vrbe anno milleſimo ſexcenteſimo quinquageſimo ſexto. Tribue illis remiſſionem omnium peccatorum, ut indulgentiam quam ſemper optaverunt, piis ſupplicationibus eorum qui hanc ſacratiſſimam Imaginem tuam viſitare ſolent, conſequantur. Oſtende illis faciem tuam, & pone in conſpectu tuo preces meas, totiuſquè Eccleſiæ tuæ, quæ pro illis clamat die ac nocte, ut concedas eis refrigerii ſedem, quietis beatitudinem, & luminis claritatem. Libera eas de ore leonis, ut cantare incipiant canticum nouum, miſericordias

tuas, tequè collaudent cum cæteris Sanctis, glorioſum & benedictum in ſæcula ſæculorum. Hoc votum meum pro viuis & defunctis ſufficiat.

Pro me autem te Deum Redemptorem meum deprecor, ut mentem meam luminis tui claritate perfundas, meamquè imbecillitatem brachii tui potentiâ confirmes, ne qui pro aliis ſupplico, ipſe reprobus efficiar. O lux mundi IESV Chriſte Crucifixe, purga animam meam igne amoris tui, illumina intellectum, memoriam confirma, ut bonas literas diſcam, quibus te unum ſapiam & diligam: quia extra te quiſquis ſapit, deſipit. Da mihi ſedium tuarum aſſiſtricem ſapientiam, ut mecum ſit, mecum laboret, ut ſciam quid acceptum ſit coram te omni tempore. Da mihi ſpiritum diſcretionis, ut vera à falſis diſcernere queam, & ut ſciam eligere bonum, & reprobare malum. Fac ut optimum finem ſemper intendam, & omnia prævideam quæ accidere mihi poſſunt. O Domine IESV Chriſte crucifixe, per illam amaritudinem tuam, quam ſuſtinuîſti propter me in Cruce, maximè in illa hora, quando Anima tua egreſſa eſt de Corpore tuo, miſerere animæ meæ in egreſſu ſuo. Suſcipe me Domine IESV in vlnas tuas, quas in Cruce expandiſti: protege me ab hoſte maligno, & fac me participem Crucis tuæ. O ſuaviſſime IESV crucifixe, qui tam inhumaniter in Cruce extendi voluiſti, ut numerari poſſent omnia oſſa tua; præſta ut omnia membra, ſenſus & potentias ad te ſemper erectas tibi amanter vniam, & clavis timoris tui Cruci tuæ perpetuò affixus maneam. O IESV vita morientium, qui cùm jam mortuus eſſes pro nobis, latus tuum lanceâ aperiri voluiſti, ut accedentibus ad te facilis pateat

dai-

Digitized by Google

aditus ad Cor; admitte me in latus tuum, ut in eo ſit requies mea in ſæculum ſæculi. In latere tuo latere volo IESV mi crucifixe, ibi orare, ibi tractare negotia mea: quia ibi quidquid voluero, obtinebo. Omnia vulnera tua inſcribe cordi meo, ut tu ſolus tuaquè paſſio in eo legantur. Immerge me & abſconde in vulneribus tuis, imprime illa cordi meo, ut tui amore totus ardeam, & medullitùs tibi compatiar. O quinque Chriſti precioſa vulnera, divina dulcedine plena, ſaluto & veneror vos: in vobis enim mihi conſtitui medicinam vitæ, copiam gratiæ, plenitudinem indulgentiæ, perfectionem juſtitiæ, plenitudinem ſcientiæ, divitias ſalutis, copias meritorum. O Domine IESV crucifixe, qui nos ſic amaſti ut tibi non parceres, veni, & ne differas vulnerare cor meum, ut ſolùm tua vulnera ſentiam, & in eis jugiter maneam & requieſcam. Saucia cor meum vulneribus tuis, mentẽ meam ſic inebria Sanguine tuo, ut quocunque me vertam ſemper te videam Jesũ crucifixum, & quidquid aſpexero tuo Sanguine tinctum appareat mihi. Rogo te dulcis IESV, ne ſinas unquam me oblivisci mortis & paſſionis tuæ: ſed præſta, ut in ea mihi ſit requies & acceſſus ad Divinitatem. Tui dolores ſic occupent pectus meum, ut eos de principali pectoris mei nec ad horam patiar avelli, amara illa omnia quæ pro me pertuliſti, ſemper in memoria retinens, & aſſidua meditatione revoluens, quò poſſim dicere cum Sponſa: *Faſciculus myrrhæ dilectus meus mihi, inter ubera mea commorabitur.*

O Salvator meus Iesu crucifixe, qui tot miracula verbo virtutis tuæ in hac Baſilica patrare dignatus es, pluries alloquendo tuam famulam S. Brigitam,

gittam, eique revelando ſecreta cæleſtia, & myſteria Paſſionis tuæ, impendendo quoque tot beneficia ægris mortalibus: rogo te, ne me indonatum hinc patiaris abire. Innova ſigna, immuta miracula, & animæ meæ languores ſana, eamquè rèſuſcita à morte vitiorum. Si hîc cæcorum oculos diſcuſſa caligine, ut ſolem aſpicerent, aperuiſti; oculos mentis meæ clariſſima luce tua perfunde, ut lumen vultus tui, quod ſignatum eſt ſuper nos, puro ſemper intuitu perſpiciam. Illumina me ſplendoribus tuis, ut perfectionem agnoſcam, quam mihi commendas: igne tuo accende, ut eam amem: potentiâ corrobora, ut eam quæram & aſſequar. Item illumina Domine Ieſu oculos mentis meæ lumine fidei & ſapientiæ, ut te Crucifixum ſemper reſpiciam tanquam exemplum mihi datum ad vitam ſanctè inſtituendam. Illumina cor meum, accende affectum, robora manus, ut eum virtutis gradum ad quem ſum deſtinatus, per tuam miſericordiam adipiſcar. Aperi oculos animæ meæ, ut non contenti aſpectu rerum temporalium quas percipiunt ſenſus, aſcendant ad contemplanda æterna bona quæ non videntur, tequè aſpiciant Deum inviſibilem, qui es tu in omnibus & ſuper omnia. Si in hac Baſilica obturatas ſurdorum aures reſeraſti; da gaudium & lætitiam auditui meo interno, ut audiam vocem Sponſi loquentis in ſilentio ad cor Jeruſalem. Felix & beata eſt anima illa, quæ in hac Baſilica venas ſuſurrii divini percipit in ſilentio, frequenter iterans illud Samuelis: *Loquere Domine, quia audit ſervus tuus*. Vox hæc non ſonat in foro, ſed nec auditur in publico: ſecretum concilium quærit ſecretum auditum. Auditui noſtro gaudium procertò dabit & lætitiam vox conſolatoris interni,

ſi ſo-

Digitized by Google

ſi ſobria aure perceperimus. Verbum nempè eſt non ſonans, ſed penetrans: non loquax, ſed efficax: non obſtrepens auribus, ſed affectibus blandiens. Felix illa anima, cui ſe vox Ieſu Chriſti & huius Crucifixi affabilem præbet, cuius indeſinenter oblectata anima ſuavitate facundiæ, à carnis moleſtiis & vitiis ſeſe vendicet. Hæc eſt enim vox magnificentiæ & virtutis, deſerta concutiens, ſecreta diſcutiens, torporem animarum excutiens: porrò blandè & leniter inſinuans divinam voluntatem, quæ non eſt aliud quàm ipſe amor, de his quæ Dei ſunt ſolicitans & ſuadens. Aperi os tuum Domine Ieſu, & loquere ad cor meum, quia audit ſervus tuus, deſiderans id exequi quod audierit. *Paratum eſt enim cor meum, Deus, paratum cor meum*: paratum ad adverſa, paratum ad proſpera: paratum ad humilia, paratum ad univerſa quæcunque præceperis. Vtinam mihi aperias aurem Domine Ieſu; intret ad cor meum ſermo veritatis tuæ, mundet oculum, & lætæ præparet viſioni, ut dicam Deo meo: *Præparationem cordis mei audivit auris tua*. Vtilius quippè & ſalubrius eſt mihi interim audire te conſulentem, conſolantem, admonentem, docentem, arguentem, increpantem, corripientem: quàm in die illa tam amara, tam lugubri, tam tenebroſa audire te iudicantem, indignantem, vlciſcentem, ſævientem, & condemnantem. Bonum mihi propter verba labiorum tuorum cum Propheta cuſtodire vias duras, quàm cum impio interfici Spiritu labiorum tuorum. Nunc autem ſi quid amaritudinis ſentio in voce tua, non ſine dulcedine eſt: quoniam cùm iratus fueris, miſericordię recordaberis: imò verò & ipſa indignatio non aliunde quàm de miſericordia eſt. Si denique in hac

Baſi-

Baſilica mutarum linguarum vincula dirupiſti Domine IESV crucifixe; tribue ori meo ſermonem rectum & benè ſonantem, ut cùm divinas laudes concino, placeant verba mea in conſpectu Majeſtatis tuæ. Summè deſidero laudare te, & ſic honorem afferre tibi, quoniam tu ipſe dixiſti: *Sacrificium laudis honorificabit me*. Accipe laudationem meam, vitulos labiorum meorum: & quia vir pollutus labiis ego ſum, ſanctifica me, & mitte Angelum, qui calculo ignito emundet os meum, & faciat me dignum laudibus tuis. Illumina intellectum meum, ut corde percipiam quod ore pronuncio: transforma in te ſenſus & cogitationes meas, ut nihil præter te cogitem: affectum purifica, & voluntatem inflamma, ut te ſolum amem & deſiderem. Te laudare volo IESV Chriſte crucifixe: tu ſupple pro me, quidquid minus eſt in me. Dimitte ſecundùm multitudinem miſerationum tuarum, quidquid in tuo ſervitio ſcienter vel ignoranter peccavi: & jubeas admitti ante conſpectum Majeſtatis tuæ deprecationem ſervi tui.

Porrò ſi malè affectis priſtinam valetudinem depulſo morbo reſtituiſti in hac Baſilica; ſana me diuturna infirmitate laborantem, ut integer animus meus ſine ulla ægritudine pravæ affectionis nunc & in hora mortis meæ inveniatur. Rogo te propter temetipſum, & per amorem Matris tuæ glorioſæ Virginis Mariæ, & per merita Confeſſoris tui Sancti Bernardi, ignoſce omnibus peccatis meis, negligentiis & ignorantiis meis: neque in finem iratus reſerves mala mea. Recordare Domine IESV Chriſte crucifixe, quia tuum non eſt perdere quidquam eorum, quæ Pater tuus cæleſtis dedit tibi: quin tibi proprium eſt miſereri ſemper & parcere, nemi-

nem

Digitized by Google

nem perdere,ſed ſalvare. Proinde cum ingenti fiducia confugio ad Aram ſanctiſſimæ Imaginis tuæ, cui hanc meam exiguam lucubrationem offero, vt veniam conſequar de peccatis meis: quæ quantumvis grauiſſima ſint, & multa nimis, maior eſt tamen benignitas tua, quàm ſint omnes omnium hominum iniquitates ab initio mundi vſque ad finem. Et ego quidem omnia peccata, quæ tam in ſæculo quàm in Religione reus promiſſionis in baptiſmate factæ, & votorum Monaſticorum ſacrilegus prævaricator commiſi,odio habeo & deteſtor:mequè prorsùs pœnitet ex toto corde, quòd te Redemptorem meum & Deum meum offenderim, quem amo ſuper omnia: firmiterquè propono ampliùs non peccare, & omnes peccandi occaſiones devitare. Tu verò Domine Iesv Chriſte crucifixe,cuius proprium eſt miſereri ſemper & parcere, reminiſcere miſerationem tuarum, & miſericordiarum tuarum quæ à ſæculo ſunt. Delicta iuuentutis meæ & ignorantias meas ne ſtatuas coram te, ſed auerte faciem tuam à peccatis meis, qui pro me pependiſti in ligno Crucis, & vt me redimeres, tradidiſti in mortem Animam tuam, & de proprio latere protuliſti precium ſatisfactionis quo placares Patrem tuum. Quamuis autem pro peccatis meis abundantiſſimè ſatisfeceris iuſtitiæ æterni Patris, ego tamen ipſe pro illis ſatisfacere cupio in præſenti vita ex rigore iuſtitiæ. Hîc vri, hîc ſecari deſidero; ad omnia flagella, ad omnia mala pœnæ taleranda, ad iram Dei mei Redemptoris paratam paratus ſum: quoniam peccaui, & offenſiones meæ multiplicatæ ſunt. Omnia enim hæc poſſum tolerare in te Domine Iesv, qui me confortas: quin etiam tu facies cum tentatione prouen-

uentum, vt poſſim ſuſtinere, & in ira tua miſericordiæ tuæ memor eris. Exaudi me Domine Iesv, attende Salvator meus, placare, & fac ô clementiſſime Domine, vt accipias ſpiritum meum, quacunq; hora illum repetere volueris, non corruptibilibus auro & argento, ſed pretioſo Sanguine tuo redemptũ.

Tibi igitur Domine IESV animam meam in egreſſu ſuo è corpore, & poſt ipſius exitum & ſeparationem quantâ poſſum ſubmiſſione & humilitate commendo, atque nunc procumbens ante thronum miſericordiæ tuæ fuſis lachrymis poſtulo, velut jam poſitus in articulo mortis: Succurre mihi Domine in illa ultima hora, & ne reſpicias peccata mea: ne me ſinas in perpetuum perire, quem creavit dextera tua; memor eſto verbi tui ſervo tuo in quo mihi ſpem dediſti. Tu enim dixiſti per os Prophetæ tui, quòd in quacunque hora reverſus fuerit peccator à viis ſuis malis, omnes ipſius iniquitates traderes oblivioni. In hac ſpe ſingulariter conſtitutus, audeo levare oculos meos ad te; in vnione acerbiſſimi doloris tui Domine, qui cauſã doloris mei aſſumpſiſti, & emendationem pro peccatis meis ſuſcepiſti, miſerere mei dum tempus eſt gratiæ & miſerationis: & dum tempus eſt emendationis, da mihi mereri gloriam benedictionis, ne in die conſummationis me feriat verbum maledictionis. Proficiat mihi nunc, & in extremis meis plenaria imò ſuperflua ſatisfactio amariſſima mors tua, & precium inæſtimabile fuſi Sanguinis tui. Jube me Domine à Sanctis Angelis ſuſcipi, & ad patriam paradiſi perduci, quam generi humano per crucem & paſſionem tuam acquiſiviſti. Non in meis meritis quæ nulla ſunt, nec in juſtificationibus meis preces effundo ante faciem tuam,

ſed

Digitized by Google

ſed in miſerationibus tuis multis confidens, & in Sanguine tuo precioſo,quem copioſè effudiſti pro me peccatore. In te Domine confido,non erubeſcam:in te ſpero, non confundar. Benedic mihi IESV amantiſſime pendens in Cruce,& nunc me in pace dimitte, quoniam tuus ego ſum, & in æternum non dimittam te. Quis jam me poterit à tua charitate ſeparare? Tu es ſalus mea, quem timebo? Tu es protector vitæ meæ, à quo trepidabo? Et ideò ad te venio Domine, in quem credidi, quam dilexi: ad te propero,quem ſemper deſideravi,in te vivam, in te moriar,qui prome dignatus es amaræ mortis ſubire tormentum:in te Domine, ſi volueris,in æternum permanebo. O ſi anima mea inter amplexus tuos ſuaviter requieſcens, tota abſorbeatur in te, & feliciſſimè fruatur te Deo amatore meo: quid mihi jam ultrà cum mundo mi IESV dulciſſime, de cujus ſplendidiſſima contemplatione fulgebunt juſti ſicut Sol in regno Patris eorum. Ecce nec in cælis quidquam volui præter te: in manus tuas commendo ſpiritum meum, recipe me dulcis Amator, ut in æternum benè ſit mihi in te, & in pace tua obdormiam, & requieſcam. Sonet in auribus mentis meæ vox illa jucunda, vox illa dulciſſima, vox illa beatificans: *Hodie mecum eris in paradiſo*. Tu enim Domine IESV crucifixe uſqueadeò non es dedignatus paſſionis tuæ conſortem & in regnum mittere tecum, ut in cruce confitens Latro eadem die tecum fuerit in paradiſo. Ideo ſuſcipe me IESV crucifixe inter amoroſa brachia tua,quæ pro me in Cruce extenſa cerno & complector, & trahe ad te animam meam. Suſcipe me bone IESV in miſericordia tua, ſuſcipe in pace ſpiritum meum. Tunc di-

mit-

Digitized by Google

mittes ſeruum tuum Domine ſecundùm verbum tuum in pace, cùm viderint oculi mei ſalutare ſuum, IESVM meum, & Dominum meum. Corpus tuum depoſuerunt de Cruce viri juſti: me verò dignatione tua Angeli ſancti deponant, ut conſummata viriliter die crucis ſecunda quæ poſt mortem eſt, quieſcam ſuaviter, dormiam feliciter in ſepulchro, expectans beatam ſpem & adventum gloriæ magni Dei mei, qui reſuſcitabit corpus meum tertia demùm die, configuratum corpori claritatis ſuæ. Interim Domine IESV mundâ ſindone primæ ſtolæ ſpiritum meum involve, in quo requieſcam egrediens & ingrediens in locum tabernaculi admirabilis, & abſcondas me donec pertranſeat furor tuus. Die autem tertio poſt diem laboris, manè prima Sabbati perpetuò inter filios tuos me indignum reſuſcita, ut in carne mea videam claritatem tuam, & implear lætitiâ vultus tui. O Salvator meus & Deus meus IESV Chriſte crucifixe, qui es purificationem faciens peccatorum, præſta ut emundatis per te peccatorum ſordibus, illuſtrataquè mentis acie cognoſcam te, tequè agnoſcens in directione jugiter ad te tendam, ut fælici tandem exitu ad te merear pervenire. Veniat veniat, oro, tempus, ut quod nunc credo, oculis tandem revelatis aſpiciam: quod nunc ſpero & à longè ſaluto, apprehendam: quod pro viribus meis deſidero, vlnis animæ meæ amplectar & deoſculer, & in amoris tui abyſſum totus abſorbear. Id enixè deprecor in ſpiritu humilitatis & animo contrito, ante hanc Sacroſanctam & mirificam Imaginem tuam in genua prouolutus hac die Paraſceves, videlicet quintâ Aprilis, quam nobis venerabilem reddidit creatio & redemptio noſtra. Romæ Anno M.DC.XC.VII.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

Digitized by Google